IslamHouse.com

Osoul Center

Pashto
پښتو

د ژوند په هره برخه کې
نبوي ارشادات
او پیغمبري
لارښوونې

مؤلف

لقمان حکیم حکمت

مجموعة
الأحكام الإسلامية المستندة

المؤلف
لقمان حكيم حكمت

PASHTO
بشتو

مركز أصول
Osoul Center

أُعد هذا الكتاب وصمِّم من قبل مركز أصول، وجميع الصور المستخدمة في التصميم يملك المركز حقوقها، وإن مركز أصول يتيح لكل مسلم طباعة الكتاب ونشره بأي وسيلة، بشرط الالتزام بالإشارة إلى المصدر، وعدم التغيير في النص، وفي حالة الطباعة يوصي المركز بالالتزام بمعاييره في جودة الطباعة.

+٩٦٦ ٥٠ ٤٤٤ ٢٥٣٢
+٩٦٦ ١١ ٤٤٥ ٤٩٠٠
+٩٦٦ ١١ ٤٩٧ ٠١٢٦
ص. ب. ٢٩٤٦٥ - الرياض ١١٤٥٧
osoul@rabwah.com
www.osoulcenter.com

بسم الله الرحمن الرحيم

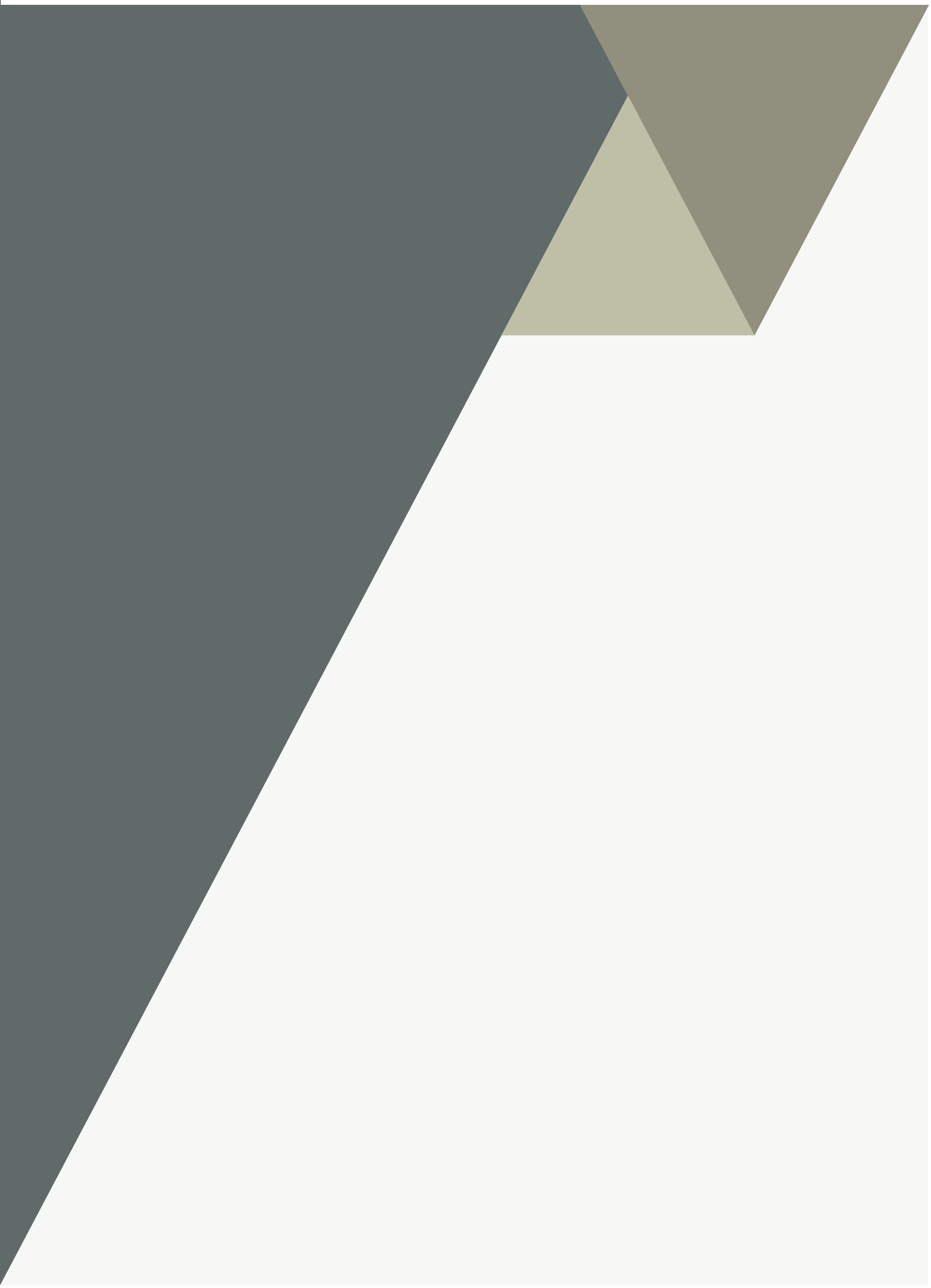

لړلیک

پیلیزه	۱۱
اسلام عالمي دین دی	۱۳
د خبر په کارونو کې ګړندي توب په کار دی	۱۳
په حیوان رحم کول!	۱۳
د اذان کولو ثواب!	۱٤
د ژوند خاتمه معتبره ده!	۱٤
د مرګ نه مخکې د خیر کارونه د ښه عاقبت نښه ده!	۱٤
نیک عمل دې لږ وي خو چې تل وي!	۱٥
نیک عمل کول د الله پاک د دیدار سبب دی!	۱٥
د انسان د نیک عمل صفت کول د خیر خبره ده	۱٥
ټوله نیکمرغي د الله پاک په عبادت کې ده	۱٦
د مور او پلار خوشحالول د جهاد اجر لري	۱٦
په چا مهرباني نه کول د بدبختۍ سبب دی	۱٦
په خبرو کې نرمي کول نیک خصلت دی!	۱۷
صدقه انسان له اوره ساتي	۱۷
د چا په ښه والي او بد والي د انسان ګواهي معتبره ده؟	۱۷
د انسان د سعادت نښه دا ده چې د خیر امېدونه ترې کېدای شي!	۱۸
ملګرتیا او نفقه دواړه د غوره انسان په ملګرتوب کې!	۱۸
مشران د خیر ښېګڼې نه ډک دي!	۱۸
ډیر مینه ګرکي ډیر غوره دي	۱۹
ځیني دنیادار به په اخرت کې ناداره وي!	۱۹
ډېره دنیا د انسان د هلاکت سبب جوړېدای شي!	۱۹
د اسلام سره لږه دنیاداري د خیر زېرى دى	۱۹
په مهارت سره قران لوستل د انسان غوره والى دى!	۲۰
د سورت بقرې د لوستلو سره شیطان تښتي!	۲۰
د دجال له فتنې نه دخلاصون لار!	۲۰

د(تبارَكِ الَّذِيْ) د سورت غوره والی!	۲۱
د(سُبْحانِ اللهِ وَبِحَمْدِهِ) ویلو فضیلت	۲۱
د فقر او ظلم نه الله پاک پورې پناه غوښتل!	۲۱
د طوفانونو له شره الله پورې پناه وړل!	۲۱
د جنت طلب کول او اور نه پناه غوښتل!	۲۲
نېک عملونه ټول بد عملونه له منځه وړي!	۲۲
اودسونه د جنتي ګڼلې لپاره معیار دي	۲۲
د اوبو بیان	۲۵
د جوتو بیان	۲۷
د تیمم بیان	۲۹
د لمونځ بیان	۳۱
د لمونځ کیفیت	۳۳
د قنوت متعلق بیان	۳۹
دسفر متعلق بیان او نبوي تفصیل	۵۵
دجمعي د ورځې بیان	۵۹
داستسقاء بیان	٦٥
د دې امت د عمرونو بیان	۷۳
د مرګ متعلق بیان	۷۵
د زکات تفصیلي بیان	۸۳
د سرسایې صدقة الفطر (بیان)	۸۷
د نفلي خیرات کولو بیان	۸۹
د روژې بیان	۱۰۱
د روژې د کفارې بیان	۱۱۱
د حج بیان	۱۳۳
د نکاح بیان	۱۷۱
د رضاعت بیان	۱۹۳
د نفقې بیان	۱۹۵
د طلاق بیان	۱۹۹

د ایلاء بیان	۲۰۱
د لعان بیان	۲۰۳
د قسم خوړلو بیان	۲۰۵
د نذر بیان	۲۰۹
د حدودو بیان	۲۱۳
د غلا شرعي حد	۲۲۱
د وقف احکام	۲۳۷
دخرڅولو او اخستلو احکام	۲۳۹
د ګران فروشۍ او احتکار بیان	۲۴۷
د ربا بیان	۲۵۷
د اقالې بیان	۲۶۱
د مفلسۍ بیان	۲۶۳
د قرض بیان	۲۶۵
د حجر بیان	۲۶۷
د حوالې بیان	۲۶۹
د قضاء بیان	۲۷۱

پېلیزه

الحمدلله، والصلاة و السلام علی رسول الله، وعلی آله و أصحابه ومن والاه، ومن سار بنهجه وتمسک بسنته و نهج منهجه و اهتدی بهداه، امابعد:

د دې نبوي ارشاد له مخې چې (بَلِّغُوْا عَنِّي وَلَوْ آيَةٍ)، د دې اسلامي توجیه او ورته نورې پیغمبرې ښوونېزو اصلاحي او دعوتي سپارښتونو په بنسټ اسلامي احکام تر خلکو رسول او په نبوي اسلوب له هر چا سره ګړېدل هغه ممدوح دعوتي اخلاق دي چې دعوت له ده پرته ناشونی دی.

الحمدلله د حدیثونو دا ټولګه چې د مسلمان د ژوند هر باب سره ډېره کلکه رابطه لري، امید دی چې د ژوند متعلق ډېری مسائل یې پرې حل او فصل شي.

الحمدلله په ټولګه کې مو د هر حدیث تخریج او ترڅنګ مو ورسره په عامه ساده پښتو کې ترجمه هم ذکر کړې ده، او کوښښ مو کړی چې په یو باب کې ګڼ شمېر مسئلې منصوصې ذکر کړو ترڅو د چا لپاره په کوم اړخ کې د استفهام ځای پاتې نه شي، برسېره پر دې مو زیار ویستی او د هر حدیث لپاره مو رئیسي عنوان اینبی ترڅو لوستوال وکولی شي په اسانه توګه حدیث په خپل فهم کې راولي.

دا چې محدثینو رحمهم الله چې په هر باب کې حدیثونه راټول کړي دي او ګټه اخستل ترې نهایت زیات اسان دي، په ډېره اسانه ورته مراجعه کېدلی شي، په هر باب کې مو د نبوي حدیثونو له غښتلو موسوعاتو څخه باور وړ حدیثونه چې استدلال نېول پرې سم دي راټول کړل، په داسي حالت کې چې له مکتبه شامله څخه مو د حدیث د حکم اړوند ګټه اخستې ده، دا چې د چاپ بڼې ته یې اړتیا ولیدل شوه چاپ ته مو ورکړل ترڅو هغه مسلمانان وروڼه او خویندې چې د حدیثونو مینوال وي وکولی شي په اسانه نبوي ارشاداتو او پیغمبرې لارښونو ته لاس رسی ولري او د ژوند په بېلابېلو برخو کې یې په سمه توګه د عمل لاندې راولي.

دا چې دیني زده کړې مو د امام بخاري رحمه الله په پوهنتون کې ترسره کړې دي الله پاک دې دغه دعوتي، درسي او ښوونیزه ودانۍ په علم او دین اباده او ودانه لري، الله پاک دې زمونږ د استاذانو حفاظت وکړي او د دعوت او علم په مخ کې ټول خنډونه دې الله پاک له یاد پوهنتون او ټولو منسوبینو څخه پورته کړي.

الله رب کائنات دې دا عمل خالص د هغه د رضا په خاطر وګرځوي او په دې ارشاداتو دې الله پاک ټولو ته لارو او له احکامو څخه غافلو خلکو ته هدایت وکړي، کومو ورونو چې

د کتاب په چاپ او نشر کې زيار ګاللی رب کائنات دې ترې قبول کړي او د قيامت په سخته ورځ دې ورله په کار راولي.

د حديثونو د ژباړې په تصحيح کې د محترم شيخ ابومنيح عبدالله ښخه د زړه له تله شکريه ادا کوم چې تېولې نارسا يې رسا کړې، دغه زيار دې ورڅخه الله قبول کړي او الله دې ثواب دارين ورکړي.

امين

لقمان حکيم حکمت

اسلام عالمي دين دی

۱ -: عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ اللهَ زَوَى لِي الْأَرْضَ، فَرَأَيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَإِنَّ أُمَّتِي سَيَبْلُغُ مُلْكُهَا مَا زُوِيَ لِي مِنْهَا]. (صحيح مسلم: ۲۸۸۹)

له ثوبان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: الله پاک ما ته ځمکه راغونډه کړه ما يې مشرقونه او مغربونه وليدل او زما د امت واک به ماليدلې ځمکې ته ډېر زر ورسيږي.

د خېر په کارونو کې کېندي توب په کار دی

۲ -: عن أَنَسَ بْنَ مَالِك رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنْ قَامَتِ السَّاعَةُ وَبِيَدِ أَحَدِكُمْ فَسِيلَةٌ فَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ لَا يَقُومَ حَتَّى يَغْرِسَهَا فَلْيَفْعَلْ]. (مسنداحمد: ۱۲۹۸۱)

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي: که د قيامت ورځ راشي او ستاسو ديو کس په لاس کې بوټی وي نو که توان يې وي چې نهال يې کړي نو نهال دې کړي

په حیوان رحم کول !

۳ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [أَرْدَفَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُ ذَاتَ يَوْمٍ، فَأَسَرَّ إِلَيَّ حَدِيثًا لَا أُحَدِّثُ بِهِ أَحَدًا النَّاسِ، وَكَانَ أَحَبُّ مَا اسْتَتَرَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِحَاجَتِهِ هَدَفًا، أَوْ حَائِشَ نَخْلٍ، قَالَ: فَدَخَلَ حَائِطًا لِرَجُلٍ الْأَنْصَارِ فَإِذَا جَمَلٌ، فَلَمَّا رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَنَّ وَذَرَفَتْ عَيْنَاهُ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَسَحَ ذِفْرَاهُ فَسَكَتَ، فَقَالَ:مَنْ رَبُّ هَذَا الْجَمَلِ، لِمَنْ هَذَا الْجَمَلُ؟ فَجَاءَ فَتًى مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ: لِي يَا رَسُولَ اللهِ. فَقَالَ: أَفَلَا تَتَّقِي اللهَ فِي هَذِهِ الْبَهِيمَةِ الَّتِي مَلَّكَكَ اللهُ إِيَّاهَا؟ فَإِنَّهُ شَكَا إِلَيَّ أَنَّكَ تُجِيعُهُ وَتُدْئِبُهُ]. (سنن ابي داود: ۲۵۴۹)

عبدالله بن جعفر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زه له ځان سره په سپرلۍ سپور کړم، او يوه پټه خبره يې هم راته وکړه چې هيڅ چا ته يې نه کوم، نبي کريم صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته د قضاء حاجت په وخت کې پسند دا وه چې ګڼو ونو يا کجورو ته ولاړ شي، د يو انصاري د کجورو باغ ته ننوت نو هلته اوښ وليد خوا ته يې راغی او زړيروي يې ورته وکړل له سترګو څخه يې اوښکي رواني شوې، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورله په څټ لاس راښکو اوښ زړيروي ودرول او خاموش شو، بيا يې وويل: ددې اوښ څښتن څوک دی؟ دا اوښ د چا دی؟ يو انصاري ځوان هلک راغی او ورته يې وويل: د الله رسوله! اوښ زما دی. هغه ورته وويل:ايا ددې حيوان په باره کې چې الله پاک يې تاته واک درکړی دی نه ډارېږې؟ ستا نه يې ماته ګيله وکړه چې ته يې ډير وږی او ستومانه کوې

د اذان کولو ثواب !

٤-: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ أَذَّنَ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ، وَكُتِبَ لَهُ بِتَأْذِينِهِ فِي كُلِّ يَوْمٍ سِتُّونَ حَسَنَةً، وَلِكُلِّ إِقَامَةٍ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً]. (سنن ابن ماجه: ۷۲۸)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په روايت چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي:که څوک دولس کاله آذان وکړي نو جنت ورله واجب شو، او د هر اذان په بدل کې به ورله شپېته نيکۍ ورکړل شي او د هر اقامت په بدل کې به ورله دېرش نيکۍ ورکړل شي.

د ژوند خاتمه معتبره ده !

٥-: عن مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِخَوَاتِيمِهَا كَالْوِعَاءِ إِذَا طَابَ أَعْلَاهُ طَابَ أَسْفَلُهُ وَإِذَا خَبُثَ أَعْلَاهُ خَبُثَ أَسْفَلُهُ]. (صحيح ابن حبان: ۳۳۹)

د معاوية رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په روايت چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي:د اعمالو فيصله په خاتمه کېدای شي مثال يې د لوښي دی چې که بره اوبه يې خوږې وي لاندې اوبه يې هم خوږې وي او که د سر اوبه يې پليتې وي لاندېنۍ اوبه هم پليتې وي.

د مرګ نه مخکې د خير کارونه د ښه عاقبت نښه ده !

٦-: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [إِذَا أَرَادَ اللهُ بِعَبْدٍ

خَيْرًا اسْتَعْمَلَهُ فَقِيلَ: كَيْفَ يَسْتَعْمِلُهُ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: يُوَفِّقُهُ لِعَمَلٍ صَالِحٍ قَبْلَ الْمَوْتِ] (سنن ترمذي: ٢١٤٢)

له انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په کوم انسان چې الله د خېر اراده وکړي نو استعمال (بوخت) يې کړي، ورته وويل شول څنګه يې بوخت کړي؟ هغه وويل: د مرګ نه مخکې ورته د خير کارونو توان ورکړي.

نېک عمل دې لږ وي خو چې تل وي!

٧-: عن عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ، فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا قَالَتْ عَائِشَةُ: وَكَانَ أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا دَاوَمَ عَلَيْهَا وَإِنْ قَلَّتْ، قَالَتْ عَائِشَةُ: وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً دَاوَمَ عَلَيْهَا]. (مسند احمد: ٢٤٥٤٠)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د خپل توان په اندازه د خير کارونه وکړئ، چې تاسو په عمل نه وئ ستړي شوې الله پاک په ثواب درکولو نه ستړی کېږي، عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته پسند او نېک عمل هغه و چې دوامداري به پرېکېدای شوه اګر که کم به هم و، او هغه چې به کله لمونځ کو نو همېشوالی به يې پرې کو.

نېک عمل کول د الله پاک د دیدار سبب دی!

٨-: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ اللهُ: إِذَا أَحَبَّ عَبْدِي لِقَائِي أَحْبَبْتُ لِقَاءَهُ، وَإِذَا كَرِهَ لِقَائِي كَرِهْتُ لِقَاءَهُ]. (بخاري: ٧٥٠٤)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: الله پاک وايي: کله چې زما بنده له سره ملاقات خوښ بولي زه يې هم ملاقات پسند بولم او که له ما سره يې ملاقات بد وګڼه زه هم ورسره ليدل کتل نا پسند بولم.

د انسان د نېک عمل صفت کول د خير خبره ده

٩ -: عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [قِيلَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَعْمَلُ الْعَمَلَ مِنَ الْخَيْرِ وَيَحْمَدُهُ النَّاسُ عَلَيْهِ؟ قَالَ:تِلْكَ عَاجِلُ بُشْرَى الْمُؤْمِنِ]. (صحيح مسلم: ٢٦٤٢)

ابو ذر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وايي: رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل شول: د هغه سړي څه حال دی چې د ځان لپاره نیک عملونه کوي خو خلک یې پرې صفتونه بیانوي؟ هغه وویل: دغه د مسلمان په دنیا کې د خیر زیری دی.

ټوله نیکمرغي د الله پاک په عبادت کې ده

١٠ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى يَقُولُ: يَا ابْنَ آدَمَ تَفَرَّغْ لِعِبَادَتِي أَمْلَأْ صَدْرَكَ غِنًى وَأَسُدَّ فَقْرَكَ، وَإِلَّا تَفْعَلْ مَلَأْتُ يَدَيْكَ شُغْلًا وَلَمْ أَسُدَّ فَقْرَكَ]. (جامع الترمذي: ٢٤٦٦)

د ابوهریرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: الله پاک وایي: زما عبادت ته ځان اوزګار کړه زه به دې سینه له مالدارۍ نه ډکه کړم او فقر او غربت به درنه لرې کړم او که زما عبادت ته ځان اوزګار نه کړې، په مصروفتیاتونو کې به دې مشغول کړم او فقر به درله هم ختم نه کړم.

د مور او پلار خوشحالول د جهاد اجر لري

١١ -: عَنْ عَبْدِاللّٰه بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: [جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: جِئْتُ أُبَايِعُكَ عَلَى الْهِجْرَةِ، وَتَرَكْتُ أَبَوَيَّ يَبْكِيَانِ فَقَالَ: ارْجِعْ عَلَيْهِمَا فَأَضْحِكْهُمَا كَمَا أَبْكَيْتَهُمَا]. (سنن ابوداود: ٢٥٢٨)

د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې یو سړي رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغی او ویویل: زه راغلم چې له تا سره په هجرت کولو بیعت وکړم خو مور او پلار دواړه مې په داسې حالت کې پرېښودل چې هغوي ژړل، نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: لکه څنګه چې دې ژړولي دي بېرته ستون شه او دغسې یې وخندوه.

په چا مهرباني نه کول د بدبختۍ سبب دی

١٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: [سَمِعْتُ أَبَا الْقَاسِمِ الصَّادِقَ، الْمَصْدُوقَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَاحِبَ هَذِهِ الْحُجْرَةِ يَقُولُ: لَاتُنْزَعُ الرَّحْمَةُ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ]. (سنن ابي داود:٤٩٤٢)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنَهَ نه روايت دی چې ما د رښتيا ګويه او رښتيا ګڼل شوي د دې خونې والا ابو القاسم صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي چې ويل يې: رحمت نه پورته کيږي مګر له هغه چا نه چې شقي وي.

په خبرو کې نرمي کول نيک خصلت دی !

١٣ -: عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: [لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، فَإِنْ لَمْ تَجِدْ، فَالْقَ أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ]. (مسند احمد:٢١٥١٩)

د ابو ذر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: هيڅ د خير کار بد او ورکوټی مه ګڼه، که درته د خير هيڅ کار موقعه په لاس درنه شي نو د خلکو سره په داسې حالت کې نرمي کوه چې مخ دې ورته ګونځې نه وي.

صدقه انسان له اوره ساتي

١٤ -: عن عَدِيَّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [اتَّقُوا النَّارَ وَ لَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ]. (صحيح البخاري: ١٤١٧)

له عدي بن حاتم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي: چې ځان له اور نه وساتئ که په نيمه کجوره هم وي، که کجوره درسره نه وي نو په ښو او نيکو خبرو ترې ځان بچ کړئ.

د چا په ښه والي او بد والي د انسان ګواهي معتبره ده؟

١٥-: عَنْ عَبْدِاللَّه بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ الله مَتَى أَكُونُ مُحْسِنًا؟، قَالَ: [إِذَا قَالَ جِيرَانُكَ: أَنْتَ مُحْسِنٌ، فَأَنْتَ مُحْسِنٌ، وَإِذَا قَالُوا: إِنَّكَ مُسِيءٌ، فَأَنْتَ مُسِيءٌ]. (صحيح ابن حبان: ٥٢٥)

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دي چې يو سړی نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: زه کله نيکوکار جوړېدای شم؟ هغه وويل: چې ستا ګاونډيان کله وايي: ته ښه او نيک يې نو ته رښتيا نيک يې او که هغوی ووايي چې ته بد يې نو ته بد يې.

د انسان د سعادت نښه دا ده چې د خير امېدونه ترې کېداى شي !

١٦ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَ عَلَى نَاسٍ جُلُوسٍ، فَقَالَ:: [أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِكُمْ مِنْ شَرِّكُمْ؟]. قَالَ: فَسَكَتُوا، فَقَالَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ رَجُلٌ: بَلَى يَا رَسُولَ اللهِ، أَخْبِرْنَا بِخَيْرِنَا مِنْ شَرِّنَا، قَالَ: خَيْرُكُمْ مَنْ يُرْجَى خَيْرُهُ وَيُؤْمَنُ شَرُّهُ، وَشَرُّكُمْ مَنْ لَا يُرْجَى خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ]. (جامع ترمذي: ٢٢٦٣)

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دي چې نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو ځل په ناستو خلکو ودرېد او ويوېل: ايا په تاسو کې تاسو ته د بد خواه نه خېرخواه نه درښايم؟ نو خلک خاموش شول، درې ځل يې ورته تکرار کړل، بيا يو سړي ورته ووېل: ولې نه د الله رسوله! هغه ووېل: په تاسو کې غوره هغه څوک دى چې د خېر امېد ترې کېدى شي او د ضرر نه يې خلک په امن کې وي، او بدترين په تاسو کې هغه څوک دى چې د خېر امېد ترې نه شي کېدى او شرنه يې هم خلک په امان نه وي.

ملګرتيا او نفقه دواړه د غوره انسان په ملګرتوب کې !

١٧ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍالخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا، وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ]. (سنن ابي داود: ٤٨٣٢)

له ابوسعيد خدري رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د مومن انسان نه علاوه له بل چا سره ملګرتوب مه کوه او ستا خوراک دې د پرهېزګار نه پرته بل څوک نه خوري.

مشران د خير ښېګڼې نه ډک دي !

١٨ -: عَنِ ابنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قال: [الْبَرَكَةُ مَعَ أَكَابِرِكُمْ]. (صحيح ابن حبان: ٥٥٩)

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روايت دى چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: خير او برکت ستاسو په مشرانو کې دى.

ډیر مینه کوونکي ډیر غوره دي

۱۹ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَا تَحَابَّ اثْنَانِ فِي اللهِ، إِلَّا كَانَ أَفْضَلَهُمَا أَشَدُّهُمَا حُبًّا لِصَاحِبِهِ]. (صحیح ابن حبان:٥٦٦)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هیڅ دوه کسان د الله لپاره محبت نه کوي مګر په دواړو کې ډېر غوره هغه دی چې د ملګري سره ډېره زیاته مینه او محبت لري.

ځینې دنیادار به په اخرت کې نادار وي !

۲۰ -: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [اسْتَيْقَظَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَزِعاً يَقُوْلُ: سُبْحَانَ اللهِ، مَاذَا أَنْزَلَ اللهُ مِنَ الخَزَائِنِ، وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الفِتَنِ، مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الحُجُرَاتِ -يُرِيدُ أَزْوَاجَهُ لِكَيْ يُصَلِّينَ- رُبَّ كَاسِيَةٍ فِي الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الآخِرَةِ]. (صحیح البخاري: ۷۰۶۹)

ام سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: يوه شپه نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له خوبه د ډار په حالت کې رابیدار شو او ویویل: سبحان الله، الله پاک څومره خزانې راښکته کړې!! او الله پاک څومره ډېرې فتنې راولیږلې، دغه په خونو کې پرتې ښځې به څوک راپاڅوي خپلې بې بیانې یې موخه وه چې لمونځونه وکړي، ډېر په دنیا کې په لباس سمبال خلک به د قیامت په ورځ لوڅ لغړ وي.

ډېره دنیا د انسان د هلاکت سبب جوړېدای شي !

۲۱ -: عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [أَلَا إِنَّ الدِّينَارَ وَالدِّرْهَمَ أَهْلَكَا مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ وَهُمَا مُهْلِكَاكُمْ]. (صحیح ابن حبان: ٦٩٤)

له ابو موسی اشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ښه خبر شئ چې درهم او دینار له تاسو نه مخکې قومونه برباد کړي دي، او دغه دواړه به تاسو هم بربادوي.

د اسلام سره لږه دنیاداري د خیر زیری دی

۲۲ -: عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [طُوبَى لِمَنْ هُدِيَ إِلَى الإِسْلَامِ، وَكَانَ عَيْشُهُ كَفَافًا وَقَنَعَ]. (جامع ترمذي:٢٣٤٩)

له فضالة بن عبيد رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی، هغه له رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي ويل يې: هغه انسان ته دې مبارک وي چې اسلام او دين ورته ورکړل شوی وي، او دومره رزق هم ورکړل شي چې بسنه ورله کوي او د ده پرې قناعت وي.

په مهارت سره قران لوستل د انسان غوره والی دی !

٢٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَهُوَ حَافِظٌ لَهُ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَرَةِ، وَمَثَلُ الَّذِي يَقْرَأُ، وَهُوَ يَتَعَاهَدُهُ، وَهُوَ عَلَيْهِ شَدِيدٌ فَلَهُ أَجْرَانِ]. (صحيح البخاري: ٤٩٣٧).

له عائشې رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې قران کريم لولي او ضبط کړی يې وي له عزتمندو ملائکو سره به په ملګرتيا کې وي او څوک چې قرانکريم په سختۍ سره هر وخت لولي د هغه لپار دوه اجرونه دي.

د سورت بقرې د لوستلو سره شيطان تښتي !

٢٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ]. (السنن الكبرى: (٧٩٦١)

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د خپلو کورونو نه مقبرې مه جوړوئ (لمونځونه پکې وکړئ) ځکه له هغه کور نه شيطان تښتي چې سورت بقره پکې لوستل کيږي.

د دجال له فتنې نه دخلاصون لار !

٢٥ -: عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنَ الدَّجَّالِ]. (صحيح مسلم: ٨٠٩).

له ابوالدرداء رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې د سورت کهف اولني لس اياتونه ضبط کړي د دجال له فتنې نه به محفوظ شي.

د(تَبَارَكَ الَّذِيَ) د سورت غوره والی !

۲۶ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ سُورَةً فِي الْقُرْآنِ ثَلَاثُونَ آيَةً تَسْتَغْفِرُ لِصَاحِبِهَا حَتَّى يُغْفَرَ لَهُ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ]. (صحيح ابن حبان: ۷۸۷).

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: په قرانکریم کې د دېرشتو ایتونو یو سورت دی، تر هغه پورې به خپل لوستونکي لپاره سفارش (بخشش) غواړي چې تر څو ورته ببښنه نه وي شوې

د(سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ) ویلو فضیلت

۲۷ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِالبَحْرِ]. (صحيح البخاري: ٦٤٠٥).

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: څوک چې یوه ورځ کې (سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ) سل ځله ووایي، ټول ګناهونه به ورته معاف شي اګر که د دریاب د زږونو په شان هم وي.

د فقر او ظلم نه الله پاک پورې پناه غوښتل !

۲۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [تَعَوَّذُوا بِاللهِ مِنَ الْفَقْرِ وَالْقِلَّةِ، وَالذِّلَّةِ، وَأَنْ تَظْلِمَ أَوْ تُظْلَمَ]. (احمد بن حنبل: ۱۰۹۷۳)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: له غربت او کموالي او زلت نه، د ظلم او پر تا د ظلم کولو نه الله پاک پورې پناه وغواړئ.

د طوفانونو له شره الله پورې پناه وړل !

۲۹ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى فِي السَّمَاءِ غُبَارًا أَوْ رِيحًا تَعَوَّذَ بِاللهِ مِنْ شَرِّهِ، فَإِذَا أَمْطَرَتْ، قَالَ: اللهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا]. (صحيح ابن حبان: ۱۰۰۶)

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به کله په اسمان کې ګرد غبار یا بادونه ولیدل له شر نه به یې ورځخه الله پورې پناه غوښته چې باران به شروع شو بیا به یې وویل: ای الله د خیر باران وکړه.

۳۰ -: عن سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَرْفَعُهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [كَانَ إِذَا اشْتَدَّتِ الرِّيحُ، يَقُولُ: اللهُمَّ لَقْحًا لَا عَقِيمًا]. (صحيح ابن حبان: ۱۰۰۸)

سلمة بن الأكوع رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مرفوعاً ذكر كوي چې كله به بادو طوفان تېز او سخت شو نو وويل به يې: اى الله حمل بارونكي بادونه يې جوړ كړه او بربادونكي يې مه جوړوه.

۞۞۞

د جنت طلب كول او اور نه پناه غوښتل !

۳۱ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [مَا اسْتَجَارَ عَبْدٌ مِنَ النَّارِ ثَلَاثَ مِرَارٍ إِلَّا قَالَتِ النَّارُ: اللهُمَّ أَجِرْهُ مِنِّي، وَلَا يَسْأَلُ الْجَنَّةَ إِلَّا قَالَتِ الْجَنَّةُ: اللهُمَّ أَدْخِلْهُ إِيَّايَ]. (صحيح ابن حبان: ۱۲۱۷۰)

له انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هېڅ څوک له اور نه درې ځله پناه نه غواړي مګر اور وايي: اى الله! له ما څخه ورته نجات وركړه، او هېڅ څوک جنت نه غواړي مګر جنت وايي: اى الله ما ته يې راوله

۞۞۞

نېک عملونه ټول بد عملونه له منځه وړي !

۳۲ -: [وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ]. (هود: ۱۱٤)

د ورځې په دواړو طرفونو او د شپې په ځينو برخه كې لمونځونه كوه ځكه نېک عملونه بد كارونه ختموي او دا خبره د پند اخستونكو لپاره عبرت ده.

۞۞۞

اودسونه د جنتي ګاڼې لپاره معيار دي

۳۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [تَبْلُغُ حِلْيَةُ أَهْلِ الْجَنَّةِ مَبْلَغَ الْوُضُوءِ]. (صحيح ابن حبان ۱۰٤٥).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د جنتيانو ګاڼې به تر هغه ځايه رسيږي چې (اندام تر كوم ځايه) اودس شوى وي

د خوب نه وروسته اسلامي ادبونه !

٣٤ -: عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ، فَلْيُفْرِغْ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهُمَا فِي الْإِنَاءِ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي فِيمَ بَاتَتْ يَدُهُ]. (مسند احمد: ٩٢٣٨)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو کې چې کله څوک له خوبه راببدار شي نو لاسونه دې درې ځله ووينځي مخکې له دېنه چې په اوبو کې يې کېږدي، ځکه دغه سړي ته پته نشته چې لاس يې شپه چرته تېره کړې ده.

په اسلام کې د مسواک حيثيت !

٣٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَوْلاَ أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي أَوْ عَلَى النَّاسِ لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ مَعَ كُلِّ صَلاَةٍ]. (صحيح بالبخاري:٨٨٧)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: که زما په امت يا خلکو سخته نه تماميده نو ما به ورته د هر لمونځ په وخت کې د مسواک په وهلو امر کړی وی.

د تصويرانو او سپو د ساتلو بدي !

٣٦ -: عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [لاَ تَدْخُلُ المَلاَئِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلاَ صُورَةُتَمَاثِيلَ]. (صحيح البخاري:٣٢٢٥)

له ابو طلحة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي: هغه کور چې سپی يا تصوير يا بوتان ورکې وي ملائک ورته نه ننوځي.

د جمعې ورځ او د بالغ انسان مسؤليتونه

٣٧ -: عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ رَوَاحُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَعَلَى كُلِّ مَنْ رَاحَ إِلَى الْجُمُعَةِ الْغُسْلُ]. (سنن ابي داود: ٣٤٢)

له حفصي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هر بالغ باندې د جمعې لمونځ ته تلل فرض دي، او په چا چې د جمعې ورځې لمونځ فرض وي پر هغه باندې غسل فرض دي.

دجمعې د ورځې ثوابونه !

٣٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [مَنْ تَوَضَّأَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَدَنَاوَأَنْصَتَ وَاسْتَمَعَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ، وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ "، قَالَ: " وَمَنْ مَسَّ الْحَصَى فَقَدْ لَغَا]. (مسند احمد: ٩٤٨٤)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د جمعې په ورځ چې څوک ښايسته اودس وکړي او بيا مسجد ته راشي، امام ته نزدې شي، خاموش شي او خطبې ته غوږ کيږدي، ددغې جمعې او بلې ترمنځ به ورته د درې ورځو په شمول نور ګناهونه هم بخښل شي، او که چا په ګيټکو لوبې وکړې نو جمعه يې بې ثوابه شوه.

د اوبو بیان

هغه اوبلن (مائع) شیان چې مچ پکې ولوېږي !

٣٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي إِنَاءِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ كُلَّهُ، ثُمَّ لِيَطْرَحْهُ، فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ شِفَاءً، وَفِي الآخَرِ دَاءً]. (صحيح البخاري: ٥٧٨٢)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کله چې تاسو کې د چا د څښلو په لوښي کې مچ ولويږي نو ټول دې پکې ډوب کړي او بیا دې وغورځوي، ځکه په یو وزر کې یې شفاء او په بل کې یې بیماري ده.

په ولاړو اوبو کې تش بول کول ناروا دي !

٤٠ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [أَنَّهُ نَهَى أَنْ يُبَالَ فِي الْمَاءِ الرَّاكِدِ]. (صحيح مسلم: ٢٨١).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دې نه منعه فرمايلې ده چې په ولاړو اوبو کې دې څوک تش اودس مات کړی شي.

٤١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي المَاءِ الدَّائِمِ ثُمَّ يَتَوَضَّأُ مِنْهُ]. (جامع ترمذي: ٦٨)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې دې څوک په ولاړو اوبو کې اودس ماتی نه کوي چې بیرته ترې لا اودس هم کوي.

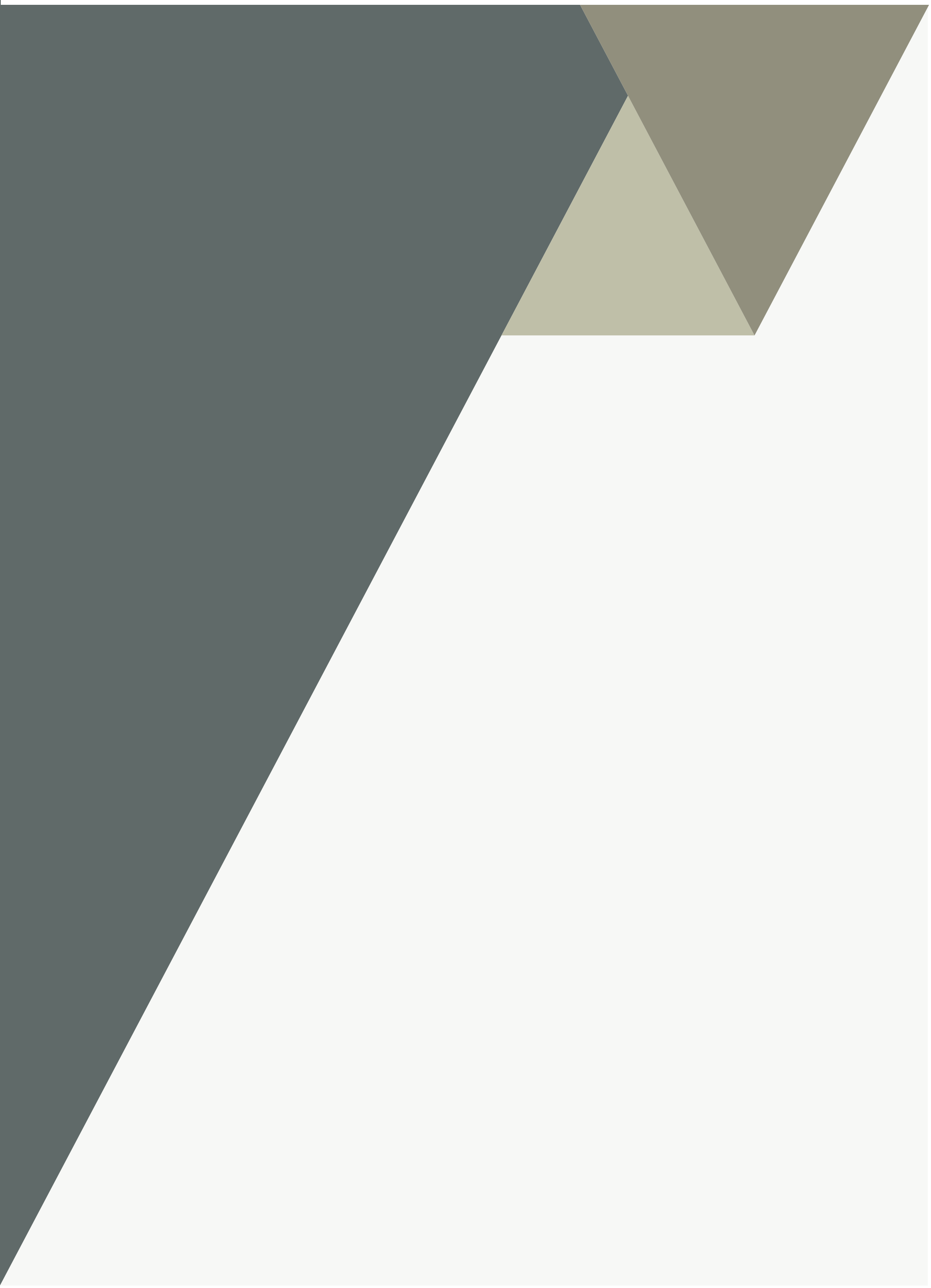

د جوټو بیان

د انسان جوټه پاکه ده

٤٢ -: عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: [أَخْبَرَنِي مَحْمُودُ بْنُ الرَّبِيعِ - وَزَعَمَ مَحْمُودٌ أَنَّهُ عَقَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: وَعَقَلَ مَجَّةً مَجَّهَا مِنْ دَلْوٍ، كَانَتْ فِي دَارِهِمْ]. (صحيح البخاري: ٦٤٢٢)

زهري د محمود بن الربیع رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت کوي چې هغه ته یاد شي چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يې د کور له کوهي اوبه په خوله کې واخستې او دیته يې له خولې نه وارتولې.

په حیض سره د ښځې جوټه نه حرامیږي!

٤٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أَضَعُ الْإِنَاءَ عَلَى فِي وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ أُنَاوِلُهُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ وَآخُذُ الْعَرْقَ وَأَنَا حَائِضٌ ثُمَّ أُنَاوِلُهُ فَيَضَعُ فَاهُ عَلَى مَوْضِعِ فِيَّ]. (صحيح ابن حبان: ١٢٩٣)

عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: زه به حائضه وم، په لوښي به مې اوبه وڅښلې بیا به مې لوښی نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته ورکړ هغه به زما د خولې په ځای خوله کېښوده، اوله هډوکي به مې غوښه وخوړه بیا به مې هغه ته ورکړ، هغه به پر هغه ځای خوله کېښوده چې ما به پرې ایښې وه.

سپی چې په لوښي کې خوله ووهي

٤٤ -: عن أَبِيْ هريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [طَهُورُ إِنَاءِ أَحَدِكُمْ إِذَا وَلَغَ الْكَلْبُ فِيهِ، أَنْ يَغْسِلَهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ]. (صحيح مسلم: ٢٧٩)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: سپی چې کله ستاسو د چا د خوراک لوښي کې خوله ووهي نو پاکوالی يې دا دی چې اووه ځله يې ووینځي.

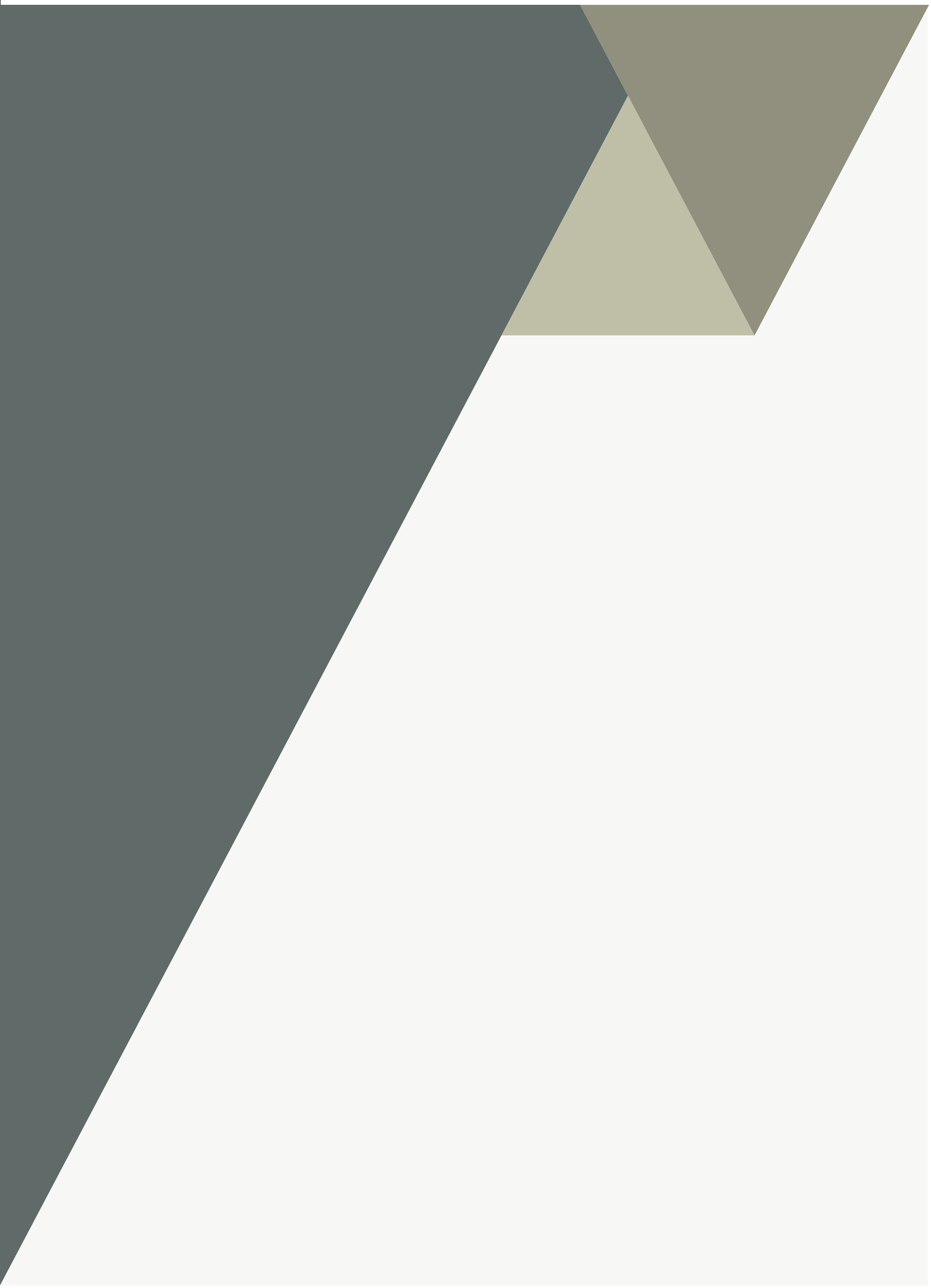

د تیمم بیان

په پاکه خاوره هم طهارت کیداى شي !

٤٥ -: عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [الصَّعِيدُ الطَّيِّبُ وَضُوءُ الْمُسْلِمِ وَ لَوْ إِلَى عَشْرِ سِنِينَ، فَإِذَا وَجَدْتَ الْمَاءَ فَأَمِسَّهُ جِلْدَكَ فَإِنَّ ذَلِكَ خَيْرٌ]. (سنن ابي داود: ٣٣٢)

له ابوذر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: پاکه خاوره د مسلمان لپاره اودس دى اګر که اوبه تر لسو کالو پوري هم ونه مومي، خو چې ته کله اوبه ووینې نو پوستکى دې پرې هرومرو لوند کړه دا ډېره زیاته ښه ده.

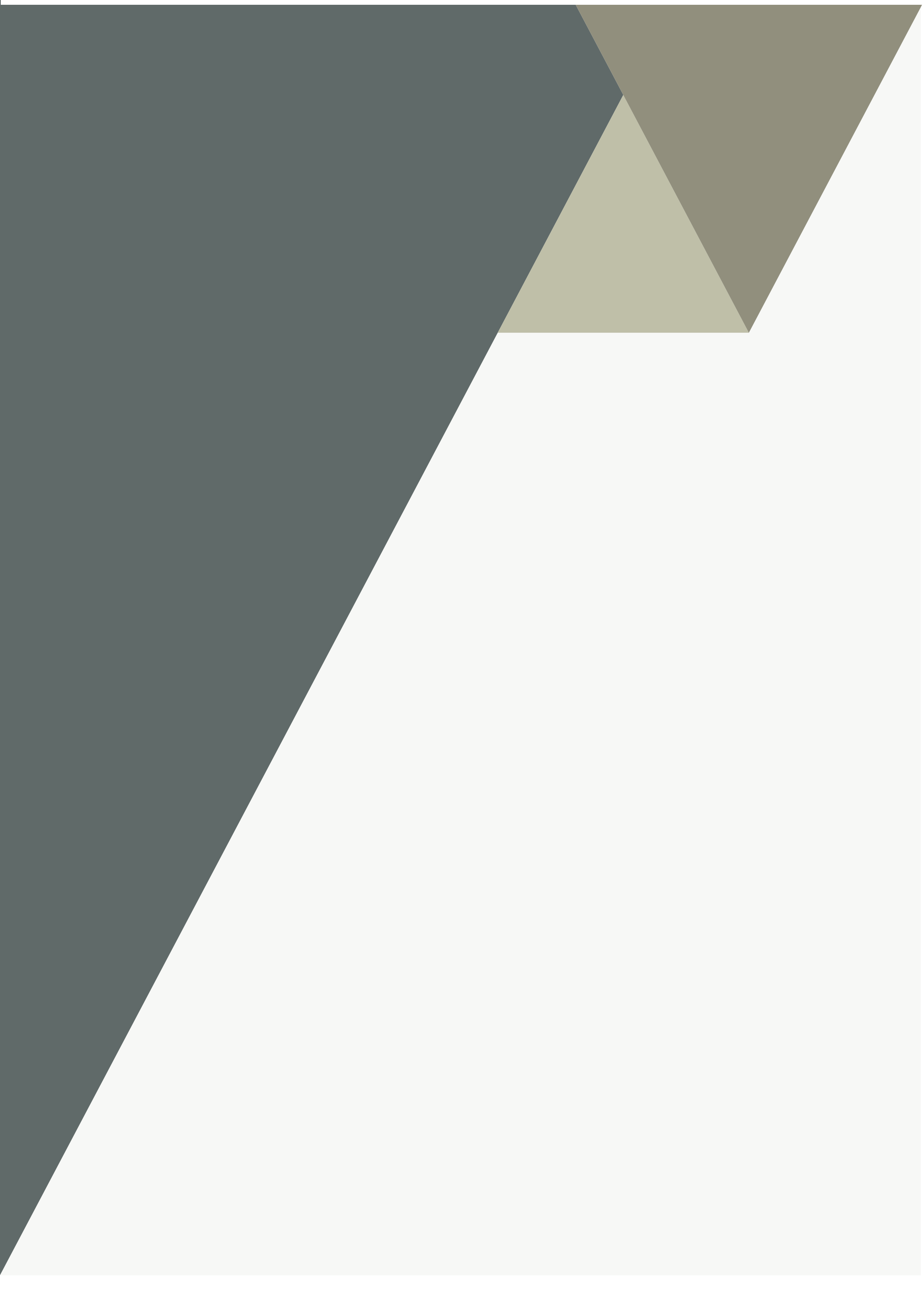

د لمونځ بیان

د فرض لمونځونو په وخت کې د اسمان دروازې بېرته کیږي.

٤٦ -: عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [سَاعَتَانِ تُفْتَحُ فِيهِمَا أَبْوَابُ السَّمَاءِ عِنْدَ حُضُورِ الصَّلَاةِ وَعِنْدَ الصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللهِ]. (صحيح ابن حبان: ١٧٢٠)

د سهل بن سعد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: په دوو وختونو کې د اسمان دروازې بېرته کیږي د فرض لمونځ په وخت کې او د الله تعالې په لاره کې د جهاد کولو په وخت کې.

فرض لمونځونه ټول ګناهونه ختموي:

٤٧ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [مَثَلُ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوبَاتِ كَمَثَلِ نَهْرٍ جَارٍ عَلَى بَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ مِنْهُ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ]. (صحيح ابن حبان: ١٧٢٥)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: د فرض شوو لمونځونومثال لکه د نهر په څېر دی چې ستاسو د یو چا د دروازې ترخنګ وي او هره ورځ ترې پنځه وخته لامبي.

فرض لمونځونه او جمعه تر جمعې پورې ټول ګناهونه رژوي؟

٤٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: [الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَ الْجُمْعَةُ إِلَى الْجُمْعَةِ، وَ رَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغْشَ الْكَبَائِرُ]. (صحيح مسلم: ٢٣٣)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: پنځه واړه لمونځونه او د جمعې ورځ تر بلې جمعې ورځې پورې او رمضان تر رمضان پورې ګناهونه رژوي خو چې له غټو ګناهونو نه پکې ځان ساتنه وشي.

د لمونځونو خیال ساتل له اور نه پرده ده

٤٩ -: عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عُمَارَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا يَلِجُ النَّارَ أَحَدٌ صَلَّى قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ، وَ قَبْلَ غُرُوبِهَا]. (صحیح ابن حبان: ١٧٣٨)

ابوبکره د خپل پلار نه روایت کوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: جهنم ته به هغه څوک لاړ نه شي چې د لمر راختو او پرېوتو نه مخکې لمونځونه کوي.

د سهار او مازدیګر د لمونځونو ثواب !

٥٠ -: عَنْ أَبِي مُوسَى الأشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ صَلَّى البَرْدَيْنِ دَخَلَ الجَنَّةَ]. (صحیح البخاري: ٥٧٤)

د ابو موسی اشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: که د سهار او مازديګر لمونځونه چا وکړل جنت ته به لاړ شي.

د انسان د خلاصون لارې چارې !

٥١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ آمَنَ بِاللهِ وَ رَسُولِهِ، وَ أَقَامَ الصَّلَاةَ، وَ صَامَ رَمَضَانَ، كَانَ حَقًّا عَلَى اللهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الجَنَّةَ، هَاجَرَ فِي سَبِيلِ اللهِ، أَوْ جَلَسَ فِي أَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا]. (صحیح البخاري: ٧٤٢٣)

د ابوهرېره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ‌نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې په الله او د هغه په رسول ایمان راوړي لمونځ وکړي او روژه ونیسي، الله به يې ضرور جنت ته بوځي، خوا که هغه د الله په لاره کې هجرت کړی وي او که په هغه ځمکه میشت وي چې چرته پیدا وي.

په مسجدونو کې د تم کېدو غوره والی !

٥٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مَجْلِسِهِ، تَقُولُ: اللهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، اللهُمَّ ارْحَمْهُ، مَا لَمْ يُحْدِثْ، وَأَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتِ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ].(صحیح مسلم:٦٤٩)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو کې چې څوک تر څو مسجد کې وي نو تر هغه ورله ملائک دعاګانې غواړي او وايي: ای الله! ګناه يې بخښش کړه او رحم پرې وکړه. تر څو بې اودسه شوی نه وي، او تر هغه هم ستاسو څخه یو نفر په لمونځ کې شمېرل کېږي چې د لمونځ انتظار کوي.

د لمونځ کيفيت

لمونځ ته د ودرېدو وخت !

٥٣ -: عَنْ قَتَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [ذَا أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَلاَ تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي وَ عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ]. (صحيح البخاري:٦٣٨)

له قتاده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کله چې د لمونځ لپاره اقامت وشي نو تر هغه مه پاڅيږئ چې زه مو نه يم ليدلی او په ډېر ارام او اطمئنان سره راځئ.

د چا لمونځونه نه قبلېږي ؟

٥٤ -: عن ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [ثَلاَثَةٌ لَا يَقْبَلُ اللهُ لَهُمْ صَلَاةً: إِمَامُ قَوْمٍ وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا غَضْبَان، وَ أَخَوَانِ مُتَصَارِمَانِ]. (صحيح ابن حبان: ١٧٥٧)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د دري قسمه خلکو لمونځ الله نه قبلوي: د خلکو هغه امام چې په ديني لحاظ دخلکو بدي شي، هغه ښځه چې شپه پري تېره شي او خاوند ورته غصه وي، او دوه وررونه چې خپل منځ کې په جنګ اخته وي

په امامت کې د خلکو خيال ساتل !

٥٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِلنَّاسِ، فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ مِنْهُمُ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَالكَبِيرَ، وَ إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ]. (صحيح البخاري: ٧٠٣)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو کې چې کله څوک خلکو له لمونځ کوي نو لنډ دې وکړي ځکه چې ورروسته تري ناجوړه او بې وسعه او بوډاګان ولاړ وي، او چې کله يواځې لمونځ کوي نو چې څومره يې خوښه وي اوږد دې کړي.

۵۶ -: عن أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلَاةً مِنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا أَتَمَّ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ وَرَاءَهُ فَيُخَفِّفُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ]. (صحيح ابن حبان: ۱۸۸٦)

انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وغيږه نور ما له چا پسې پوره او لنډ لمونځ نه دی کړی، هغه چې به د ما شوم ژړا واورېده نو لمونځ به يې د دې لپاره لنډ کړ چې د ماشوم په مور لمونځ خراب نه شي.

د بدترين غل نښه او نښانه !

۵۷ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [أَسْوَأُ النَّاسِ سَرَقَةً الَّذِي يَسْرِقُ صَلَاتَهُ" قَالَ وَكَيْفَ يَسْرِقُ صَلَاتَهُ قال: لاَ يُتِمُّ رُكُوعَهَا وَ لاَ سُجُودَهَا]. (صحيح ابن حبان: ۱۸۸۸)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په خلکو کې بدترين غل هغه دی چې د لمونځ نه غلا کوي ورته وويل شول: له لمونځ نه لا څنګه غلا کوي؟ هغه وويل: رکوع او سجده يې پوره نه اداء کوي.

د لمونځ صحيح او سم کيفيت !

۵۸ -: عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ لَا يُقِيمُ فِيهَا الرَّجُلُ -يَعْنِي- صُلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَ السُّجُودِ]. (جامع ترمذي: ۲٦۵)

د ابو مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هغه لمونځ نه کيږي چې سړی وريکې خپله ملا په رکوع او سجده کې سمه سيده نه کړي.

د رکوع او سجدې دعاګانې !

۵۹ -: عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَكَعَ جَعَلَ يَقُولُ "سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ" ثم سجد فقال: سُبْحَانَ رَبِّيَ الأَعْلَى]. (صحيح مسلم: ۷۷۲)

له حذيفة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره لمونځ وکړ چې کله يې رکوع وکړه نو (سبحان ربي العظيم) يې په کې وويل او بيا يې سجده وکړه (سبحان ربي الأعلى) يې په کې وويل.

۶۰ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: [فِي رُكُوعِهِ وَ سُجُودِهِ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ]. (صحيح مسلم:۴۸۷)

له عائشې رَضِيَ اللّٰهُ عَنهَا نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به پخپلې رکوع او سجده کې (سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ) ويل.

د رکوع نه وروسته نبوي لارښوونې !

۶۱ -: عن عَبْدِالله بْنُ يَزِيدَ قَالَ: [حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ -وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ- قَالَ: كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، لَمْ يَحْنِ أَحَدٌ مِنَّا ظَهْرَهُ، حَتَّى يَقَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَاجِدًا، ثُمَّ نَقَعُ سُجُودًا بَعْدَهُ]. (صحيح البخاري:۶۹۰)

عبدالله بن يزيد وايي: ماته براء رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وويل او هغه رښتيا ګويه دی چې نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې به کله (سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) وويل تر هغه به زمونږ څخه چا خپله ملا نه ښکته کوله چې هغه به سجده نه وه کړې، بيا به له هغه وروسته مونږ په سجده پرېوتو.

په هر حالت کې خلک د امام تابع دي !

۶۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [إِنَّمَا جُعِلَ الإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ]. (صحيح البخاري: ۷۳۴)

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: امام د دې لپاره ګرځول شوی دی چې اقتداء ورپسې وشي، چې کله هغه تکبير وکړي تاسو تکبير وکړئ، او چې کله (سَمِعَ اللّٰهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ووايي تاسو (رَبَّنَا وَ لَكَ الْحَمْدُ) ووايئ او چې کله يې سجده وکړه تاسو سجده وکړئ، او که کله يې په ناسته لمونځ کوو نو تاسو هم په ناسته ورسره لمونځ وکړئ.

د (اللّٰهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الحَمْدُ) ويلو ثواب !

۶۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهُ أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا قَالَ الإِمَامُ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الحَمْدُ، فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ المَلَائِكَةِ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ]. (صحيح بخاري: ۷۹۶).

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: کله چې امام (سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ) ووایي نو تاسو (اللهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الحَمْدُ) ووایئ، د چا (اللهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الحَمْدُ) چې د ملایکو د (اللهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الحَمْدُ) سره یو شان شو، ټول مخکني ګناهونه به ورته بخشش کړی شي.

❁❁❁

د سجدې کولو کیفیت او دعاګانې!

٦٤ -: عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [إِذَا سَجَدْتَ، فَضَعْ كَفَّيْكَ وَ ارْفَعْ مِرْفَقَيْكَ]. (صحیح مسلم: ٤٩٤)

له براء بن عازب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: چې ته کله سجده کوې نو ورغوی دې په ځمکه کېږده او څنګلې دې پورته کړه.

٦٥ -:عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [إِذَاسَجَدَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَبْرُكْ كَمَا يَبْرُكُ الْبَعِيرُ، وَلْيَضَعْ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ]. (سنن ابي داود: ٨٤٠)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: په تاسو کې چې کله څوک سجده کوي نو د اوښ په څېر دې نه کیني، له زنګونانو نه دې مخکې خپل دواړه لاسونه کېږدي.

٦٦ -: عَنِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَجَدَ فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ]. (صحیح ابن حبان: ١٩١٩)

له ابن بحینه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې به کله سجده کوله نو دواړه لاسونو به یې دومره خلاص کړل چې د تخرګونو سپینوالی به یې ښکاره شو.

٦٧ -: عَنْ العَبَّاسِ بْنِ عَبْدِالمُطَّلِبِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [إِذَا سَجَدَ العَبْدُ سَجَدَ مَعَهُ سَبْعَةُ آرَابٍ: وَجْهُهُ، وَكَفَّاهُ، وَرُكْبَتَاهُ، وَقَدَمَاهُ]. (جامع ترمذي: ٢٧٢)

له عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: کله چې انسان سجده کوي نو اووه اندامونه ورسره سجده کوي: مخ، دواړه ورغوي، دواړه زنګونان، دواړه قدمونه.

٦٨-: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ عَلَى الجَبْهَةِ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ وَاليَدَيْنِ وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ القَدَمَيْنِ وَلاَ نَكْفِتَ الثِّيَابَ وَ الشَّعَرَ]. (صحیح البخاري: ٨١٢)

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ما ته په اوو اندامونو د سجدې کولو امر شوی دی: په تندي او په خپل لاس يې پوزې ته اشاره وکړه او په دواړو لاسونو، په دواړو زنګونونو او د قدمونو په اړخونو باندې، او راته امر شوی دی چې جامې او ويښته به نه راغونډوو.

۶۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ، وَ هُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ]. (صحيح مسلم: ۴۸۲)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: انسان چې خپل رب ته ډېر نژدې وي هغه حالت کې چې په سجده وي، نو ډېرې دعاګانې پکې کوئ.

۷۰ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ اللهُمَّ رَبَّنَا وَ بِحَمْدِكَ اللهُمَّ اغْفِرْ لِي يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ]. (صحيح البخاري: ۴۹۶۸)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په رکوع او سجده کې دا ډېر ويل چې (سُبْحَانَكَ اللهُمَّ رَبَّنَا وَ بِحَمْدِكَ اللهُمَّ اغْفِرْلِي) دا به يې د قرانکريم تأويل کو.

۷۱ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ: [فِي سُجُودِهِ اللهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ دِقَّهُ، وَجِلَّهُ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ]. (صحيح مسلم: ۴۸۳)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په سجده کې ويل: ای الله! ما ته زما وړه او غټه، اولنې او اخرنې، ښکاره او پټ ټول ګناهونه معاف کړه

د تشهد او سلام ګرځولو ترمنځ دعاګاني !

۷۲ -: عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ التَّشَهُّدِ وَالتَّسْلِيمِ: [اللهُمّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَ مَا أَخَّرْتُ، وَ مَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ]. (صحيح مسلم: ۷۷۱).

له علي بن ابي طالب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د تشهد او سلام ګرځولو ترمنځ ويل: ای الله! ما ته زما مخکني او وروستني ګناهونه معاف کړه، ما ته زما هغه ګناه معاف کړه چې ما پټه کړې وي او که ښکاره، ما ته زما اسراف او نور هغه ګناهونه چې ته پرې له ما نه ډير ښه پوهيږې معاف کړه، ته اولنی او اخرنی ذات يې ستا نه بغير بل هيڅ حق معبود نشته.

۷۳ -: عن ابي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا فَرَغَ أَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُّدِ الْآخِرِ، فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ]. (صحيح مسلم: ٥٨٨)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو کې چې څوک کله د اخري تشهد نه اوزګار شي نو د الله پورې دې د څلورو شيانو نه پناه وغواړي: د جهنم له عذاب نه، د قبر له عذاب نه، د مرګ او ژوند د فتنې نه او د مسيح د جال له شر نه.

۷٤ -: عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلاَتِي، قَالَ: قُلْ: اللهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الغَفُورُ الرَّحِيمُ]. (صحيح البخاري:٨٣٤)

له ابوبکر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: ما ته يوه دعا راوښايه چې لمونځ کې پرې د ځان لپاره دعا وغواړم، هغه ورته ووېل: داسې وايه: اى الله! ما له خپل ځان سره ډېر ظلم کړی دی او ګناه يواځې ته ښښې ما ته پوره ښښنه وکړه او رحم راباندې وکړه ته د ښښنې او رحم والا ذات يې

د قنوت متعلق بیان

د سهار او ماښام لمونځ کې قنوت ویل مسنون دي !

۷۵ -: عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَنَتَ فِيْ الفَجْرِ وَ المَغْرِبِ]. (صحیح ابن حبان: ۱۹۸۰)

له براء بن عازب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د سهار او ماښام په لمونځ کې دعاء قنوت وویل.

قنوت به له رکوع نه وروسته ویل کیږي

۷۶ -: عن أنس بن مالك رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَنَّهُ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ، يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ]. (صحیح البخاري: ۳۱۷۰)

له انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یوه میاشت له رکوع نه وروسته قنوت وویل او د بنو سلیم ځینو قبیلو ته به یې ښېراه کولې.

د سلام ګرځولو بیان

۷۷ -: عَنْ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ خَدِّهِ، وَ عَنْ يَسَارِهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ خَدِّهِ]. (سنن النسائي: ۱۳۲۳)

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به خپل ښي اړخ ته سلام داسې ګرځو چې د مخ سپینوالی به یې ښکاره کېده، اوړ چپ طرف ته به یې سلام ګرځو او دمخ سپینوالی به یې ښکاره کېده.

د سلام ګرځولو نه وروسته بیان

۷۸ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَقْعُدُ بَعْدَ

التَّسْلِيمِ إِلَّا قَدْرَ مَا يَقُولُ: اللهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ والإكرام]. (صحيح ابن حبان: ٢٠٠٠)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د سلام ګرځولو نه وروسته نه کېناسته مګر د دې دعا په اندازه باندې (اى الله! ته سلام يې او سلامتيا ستا له طرف نه ده، اى د لوېي څښتنه او عزت ورکونکى ته د برکت والا يې).

٧٩ -: عن ثَوْبَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنْصَرِفَ مِنَ الصَّلَاةِ، اسْتَغْفَرَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَالَ اللهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَاذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ]. (صحيح ابن حبان:٢٠٠٣)

له ثوبان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به کله اراده وکړه چې له لمونځ څخه سلام وګرځوي نو درې ځل به يې استغفر الله وويل، بيا به يې وويل: (اى الله! ته سلام يې او سلامتيا ستا له طرف نه ده، اى د لوېي څښتنه ته عزت ورکونکى او ته د برکت والا يې).

٨٠ -: عَنْ عُقْبَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [اقْرَءُوا الْمُعَوِّذَاتِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ]. (صحيح ابن خزيمة: ٧٥٥)

عقبة بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: ما ته رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ارشاد وفرمايل چې له هر لمونځ نه وروسته (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الفَلَقِ) او (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ) وايه.

٨١ -: عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مُعَقِّبَاتٌ لَا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ -أَوْ فَاعِلُهُنَّ- دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ، ثَلَاثٌ وَثَلَاثُونَ تَسْبِيحَةً، وَثَلَاثٌ وَثَلَاثُونَ تَحْمِيدَةً، وَأَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ تَكْبِيرَةً]. (صحيح مسلم: ٥٩٦)

له کعب عجرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: يو څو تکراري کلمات دي چې د هر فرض لمونځ نه وروسته به يې ويونکى هېڅکله نامراده نه شي: درې ديرش ځله سبحان الله ويل، درې ديرش ځله الحمدلله ويل، درې ديرش ځله الله أكبر ويل.

له جماعت سره د لمونځ د ادا کولو ثوابونه

٨٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ، أَوْ رَاحَ، أَعَدَّ اللهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ نُزُلًا، كُلَّمَا غَدَا، أَوْ رَاحَ]. (صحيح مسلم: ٦٦٩)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې

د سهار یا د شپې په وخت لمونځ ته لاړ شي نو چې هر کله سهار یا ماښام ځي نو الله پاک به ورله په جنت کې مېلمستوب تیار کړي.

۸۳ -: عَنْ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [إِذَا تَطَهَّرَ الرَّجُلُ، ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ يَرْعَى الصَّلَاةَ، كَتَبَ لَهُ كَاتِبَاهُ أَوْ كَاتِبُهُ، بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الْمَسْجِدِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَ الْقَاعِدُ يَرْعَى الصَّلَاةَ كَالْقَانِتِ، وَيُكْتَبُ مِنَ الْمُصَلِّينَ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْهِ]. (مسند احمد:۱۷٤٤۰)

عقبة بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کله چې څوک ځان پاک کړي او مسجد ته راشي د لمونځ انتظار وکړي نو دواړه ملائک به ورله په هر يو قدم چې مسجد ته يې اخستي وي لس لس نېکۍ وليکي، هغه څوک چې د لمونځونو انتظار کوي د الله پاک تابعدار بنده ګڼل شي، او چې له کوره د لمونځ په نيت ووځي تر هغه په لمونځ کې شمېرل کېږي چې بېرته کورته نه وي راغلی.

په تورتمونو کې مسجد ته د تللو مکانت !

۸٤ -: عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: [مَنْ مَشَى فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ إِلَى الْمَسَاجِدِ آتَاهُ اللهُ نُورًا يوم القيامة]. (صحيح ابن حبان: ۲۰٤٦)

د ابودرداء رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د شپې په تورتمونو کې چې څوک جماعتونو (مسجدونو) ته ځي راځي نو د قيامت په ورځ به ورله الله پاک رڼاګانې ورکړي.

مسجد ته د ننوتو او د راوتلو په وخت کې دعا !

۸۵ -: عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ، أَو عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم[إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ، فَلْيَقُلْ: اللهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ، فَلْيَقُلْ: اللهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ]. (صحيح مسلم: ۷۱۳)

د ابو حميد يا ابو اسيد رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: په تاسو کې چې کله څوک مسجد ته داخل شي نو سلام دې وکړي او ودې وايي: ای الله! ستا د رحمت دروازې راته بېرته کړې، او چې کله راوځي نو ودېوايي: ای الله! زه ستانه ستا د مهربانۍ او فضل غوښتنه کوم.

په جماعت سره لمونځ پنځه ويشت درجې غوره والی لري !

۸۶ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [فَضْلُ صَلاَةِ الجَمِيعِ عَلَى صَلاَةِ الوَاحِدِ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ دَرَجَةً، وَتَجْتَمِعُ مَلاَئِكَةُ اللَّيْلِ وَمَلاَئِكَةُ النَّهَارِ فِي صَلاَةِ الصُّبْحِ]. (صحيح البخاري: ٤٧١٧)

له ابو هريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په جماعت سره د لمونځ ادا کولو ثواب د سړي په يواځې لمونځ پنځه ويشت درجې ثواب لري، د شپې او ورځې دواړه ملائک د سهار په لمونځ کې يوځای کيږي.

په جماعت سره لمونځ ويشت درجې غوره والی لري !

۸۷ -: عَنِ ابْنِ عُمَر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً]. (صحيح مسلم: ٦٥٠)

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په جماعت سره د لمونځ ادا کول په يواځې لمونځ باندې وويشت درجې ثواب لري.

په جماعت سره د سهار او ماسخوتن لمونځ غوره والی !

۸۸ -: عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ وَالْغَدَاةَ فِيْ جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ اللَّيْلَ]. (صحيح ابن حبان: ٢٠٥٨)

له عثمان بن عفان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د ماسخوتن او سهار لمونځ چې څوک په جماعت سره ادا کړي دومره ثواب به يې وشي لکه ټوله شپه چې په لمونځ ولاړ وي.

د اذان نه وروسته مسجد نه وتل منع دي

۸۹ -: عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: [رَأَى أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رَجُلًا قَدْ خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ وَقَدْ أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ فَقَالَ أَمَّا هَذَا فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ]. (صحيح ابن حبان: ٢٠٦٢)

له ابو صالح نه روايت چې ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يو سړی وليد چې له مسجد څخه ووت او مؤذن اذان کړی و، نو وويل: دې سړي د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مخالفت وکړ.

چې اذان څوک واوري په کور کې يې لمونځ نه کيږي !

۹۰ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مِنْ سَمِعَ النِّداءَ فَلَمْ يَأْتِهِ، فَلاَ صَلاَةَ لَهُ اِلاَّ مِنْ عُذْرٍ (سنن ابن ماجه: ۷۹۳)

دعبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: چې څوک اذان واوري او مسجد ته رانه شي او هيڅ عذر يې نه وي نو لمونځ يې نه کيږي.

د تیارو خوړو او ډیر اودس ماتي په وخت کې لمونځ نه کيږي !

۹۱ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ، وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ]. (صحيح مسلم: ٥٦٠)

عائشة رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: ما له نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي فرمایل يې چې په هغه وخت کې لمونځ نه کيږي چې خوراک حاضر وي او په هغه وخت کې هم نه کيږي چې دواړه اودس ماتو ټینګ کړی وي.

امامت کول د مشر شرعي حق دی !

۹۲ -: عَنْ مَالِكِ بْنِ الحُوَيْرِثِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا حَضَرَتِ الصَّلاَةُ، فَأَذِّنَا وَأَقِيمَا، ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا]. (صحيح البخاري: ٦٥٨)

له مالک بن الحويرث رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: د لمونځ وخت چې کله حاضر شي نو اذان وکړئ او بیا اقامت وکړئ او په تاسو کې مشر دې ستاسو امامت وکړي.

په هیڅ وخت کې د جماعت لمونځ نه پریښودل !

۹۳ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فَلْيَؤُمَّهُمْ أَحَدُهُمْ، وَأَحَقُّهُمْ بِالْإِمَامَةِ أَقْرَؤُهُمْ]. (صحيح مسلم: ٦٧٢)

له ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کله چې څوک درې نفره وي، يو دې ورله خامخا امامت وکړي، او په امامت حقدار هغه دی چې ډېر قران ورته یاد وي.

په سترګو ړوند هم امامت کولای شي !

٩٤ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [اسْتَخْلَفَ ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ يَؤُمُّ النَّاسَ وَهُوَ أَعْمَى]. (سنن ابي داود:٥٩٥)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عبدالله بن ام مكتوم په مدينه مشر وګماره هغه به د خلكو امامت كو او حالانكه هغه ړوند و.

لمونځ ته د راتګ په وخت كې منډې نه وهل !

٩٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ فَلاَ تَأْتُوهَا تَسْعَوْنَ، وَأْتُوهَا تَمْشُونَ، عَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا]. (صحيح البخاري:٩٠٨)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي چې كله لمونځ ودرېږي رامنډې ورته مه وهئ بلكې په اطمئنان باندې راشئ، كوم لمونځ چې مو راونيو هغه وكړئ او كوم لمونځ چې درنه فوت شو نو هغه بېرته راپوره كړئ.

د لومړي صف مقام !

٩٦ -: عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ ثَلَاثًا، وَعَلَى الَّذِي يَلِيهِ وَاحِدَةً]. (مسند احمد: ١٧١٥٧)

له عرباض بن سارية رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په لومړي صف باندې درې ځل ثناء ويله -يعني مغفرت به يې ورله غوښته - او په ورپسې صف به يې يوځل ثنا ويله.

د صفونو د جوړولو كيفيت !

٩٧ -: عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَخَلَّلُ الصُّفُوفَ مِنْ نَاحِيَةٍ إِلَى نَاحِيَةٍ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا وَصُدُورَنَا وَيَقُولُ لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ يَقُولُ: إِنَّ اللهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصُّفُوفِ الْمُتَقَدِّمَةِ]. (سنن النسائي: ٨١١)

براء بن عازب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د صفونو له يو كوټ نه

تر بل پورې په منځ کې ګرځېده، زمونږ اوږې او سینې به یې سره یو برابرولې، او ویل به یې: ګډوډ مه ودرېږئ هسې نه زړونه به مو ګډ وډ شي، او هغه به ویل: الله پاک او ټولې ملائکې یې په لومړي صفونو باندې ثنا وایي.

د صفونو نېغوالي ته تیزي

۹۸ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: [أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ، وَكَيْفَ تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالَ يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُوَلَ وَ يَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ]. (صحیح مسلم: ٤٣٠)

جابر بن سمرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مونږ ته راووت او ويېويل: لکه څنګه چې ملائکې الله پاک ته په صفونو ودرېږي ایا تاسو د هغوی په څېر صفونه نه جوړوئ؟ مونږ وویل: د الله رسوله! ملائک الله پاک ته څه ډول صفونه جوړوي؟ هغه وویل: هغوی لومړي صفونه پوره کوي او په صفونو کې جوخت ودرېږي.

۹۹ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُوْلُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اِنَّ اللهُ وَ مَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّوْنَ عَلَى الَّذِيْنَ يَصِلُوْنَ الصُّفُوْفَ، وَ مَنْ سَدَّ فُرْجَةً رَفَعَهُ اللهُ بِهَا دَرَجَةً]. (سنن ابن ماجه: ۹۹۵)

عائشة رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فرمايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: الله پاک او د هغه ملائک په هغو خلکو چې د صفونو خالیګاوې ډکوي پرې ثنا وايي او څوک چې د صفونو خالیګاوې بندې کړي الله پاک به یې یوه درجه پورته کړي.

په صفونو کې خالیګا شطان ته ځای پرېښودل دي !

۱۰۰- عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [رُصُّوا صُفُوفَكُمْ، وَقَارِبُوا بَيْنَهَا، وحاذوا بالأكتاف، فو الذي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَى الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ مِنْ خَلَلِ الصَّفِّ كَأَنَّهَا الحَذَفُ]. (صحیح ابن حبان: ۲۱٦٦

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: صفونو سره جوخت کړئ او سره نږدې نږدې شئ، اوږې هم ولګوئ، زما دې په هغه ذات قسم وي چې زما نفس یې په لاس کې دی زه شیطان وینم چې د صفونو په خالي ځایونو کې لکه د مرغومي په څیر ګرځي.

د صفونو تشه ډکول د لمونځ د پوره والي برخه ده

۱۰۱ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: [أَتِمُّوا صُفُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصَّفِّ -يَعْنِي- مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ]. (مسند احمد: ۱۳۹۰۱)

له انس بن مالک رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم فرمايي: صفونه پوره کړئ، ځکه د صفونو برابروالی د لمونځ د پوره والي حصه ده.

په پيزار کې هم لمونځ کېږي !

۱۰۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَلْبَسْ نَعْلَيْهِ، أَوْ لِيَخْلَعْهُمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ، وَلَا يُؤْذِ بِهِمَا غَيْرَهُ]. (صحيح ابن خزيمة: ۱۰۰۹)

له ابوهریرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو کې چې کله څوک لمونځ کوي نو خپل پیزار دې یا خو پښو کړي او یا دې وباسي او د پښو ترمنځ دې کېږدي، او هیڅ څوک دې پرې نه تکلیفوي.

۱۰۳ -: عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [خَالِفُوا الْيَهُودَ فَإِنَّهُمْ لَا يُصَلُّونَ فِي نِعَالِهِمْ، وَلَا خِفَافِهِمْ]. (سنن ابي داود: ٦٥٢)

له شداد بن اوس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له یهودانو سره کلک مخالفت وکړئ هغوی په خپلو پیزارونو او په خپلو موزو کې لمونځونه نه کوي.

چې د فرض لمونځ لپاره اقامت وشي بیا نور لمونځ نه کېږي !

۱۰٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: [إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ] (صحيح مسلم: ۷۱۰)

له ابوهریرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې فرمايي: کله چې فرض لمونځ ودريږي نو بیا نور لمونځونه نه کېږي.

د لمونځ په دوران کې د اودس ماتېدل !

۱۰۵ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْها قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ: [إِذَا أَحْدَثَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَأْخُذْ بِأَنْفِهِ، ثُمَّ لِيَنْصَرِفْ]. (سنن ابي داود: ۱۱۱٤)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْها نه روایت دی چې رسول فرمایي: تاسو کې چې کله څوک په لمونځ کې بې اودسه شي نو خپله پوزه دې ونیسي او لمونځ دې پرېږدي.

په لمونځ کې د توکاڼو ویشتلو حکم !

۱۰۶ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ قَالَ: [إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ، فَلَا يَبْصُقْ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى]. (صحیح ابن حبان:۲۲٦٦)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دې چې نبی صلی الله علیه وسلم فرمایي: تاسو کې چې کله څوک لمونځ کوي نو خپلې مخې ته دې توکاڼې نه اچوي، یا دې کیڼ (ګڅ) اړخ او یا دې د ګڅ قدم لاندې واچوي.

که د لمونځ کوزار سجده ځای کې کاڼي وي !

۱۰۷ -: عَنْ مُعَيْقِيبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ عَنْ مَسِّ الْحَصَى فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: إِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَمَرَّةً]. (سنن ابي داود:۲۲۷٥)

له معیقیب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې ما له رسول الله نه پوښتنه وکړه چې په لمونځ کې کاڼي ګیټی له مخې لرې کولای شم؟ هغه وویل: که ضرور یې لرې کوې نو یو ځل یې کولی شې.

په لمونځ کې د امام نه سبقت کول حرام دي !

۱۰۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ مُحَمَّدٌ: [أَمَا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ، أَنْ يُحَوِّلَ اللهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ؟]. (صحیح مسلم: ٤٢٧)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ایا هغه څوک چې د امام نه مخکې سر راپورته کوي له دې څخه نه ویریږي چې الله پاک یې سر د خر په سر بدل کړي؟

په لمونځ کې يو او بل اړخ ته کتل د شيطان غلا ده !

۱۰۹ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [سَأَلْتُ رَسُولَ الله عَنِ الِالْتِفَاتِ فِي الصَّلاَةِ فَقَالَ هو اخْتِلاَسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلاَةِ العَبْدِ]. (صحيح البخاري: ۷۵۱)

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې ما له رسول الله نه په لمونځ کې د کتلو راکتو متعلق پوښتنه وکړه هغه وويل: په لمونځ کې کتل د انسان د لمونځ نه د شيطان غلا ده.

هغه کتل چې لمونځ نه خرابوي

۱۱۰ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [كَانَ النَّبِيّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي يَلْتَفِتُ يَمِينًا وَشِمَالًا، لَا يَلْوِي عُنُقَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ]. (مسند احمد:۲٤۸۵)

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په لمونځ کې ښي او کيڼ اړخ ته داسې کتل چې څټ به يې شاته نه اړوو.

په مقبره کې لمونځ نه کيږي

۱۱۱ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ نَهَى أَنْ يُصَلَّى بَيْنَ الْقُبُورِ]. (صحيح ابن حبان: ۲۳۱۵)

د انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم د قبرونو تر منځ د لمونځ کولو نه منعه فرمايلې ده.

د ځمکې هره برخه مسجد دی

۱۱۲ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ الله: [الْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدٌ إِلَّا الْحَمَّامَ وَالْمَقْبَرَةَ]. (سنن ابي داود: ٤٩۲)

د ابو سعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله فرمايي: ټوله ځمکه مسجد مسجد دی خو حمام او مقبره مسجد نه دی.

په قبرونو باندې ناسته او ورته لمونځونه کول جائز نه دي !

١١٣ -: عَنْ أَبِي مَرْثَدٍ الْغَنَوِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ: [لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ، وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا]. (صحيح مسلم:٩٧٢)

له ابو مرثد رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صلی الله عليه وسلم فرمايي: په قبرونو باندې مه کېنئ او مه قبرونو ته لمونځونه کوئ.

❁❁❁

له قبرونو نه مسجدونه جوړل يهودي عمل دی !

١١٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ قَالَ: [قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ]. (صحيح البخاري: ٤٣٧)

له ابوهريرة نه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: الله دې يهودان تباه کړي چې د خپلو پيغمبرانو د قبرونه نه يې مسجدونه نيولي وو.

❁❁❁

په لمونځ کې د مار يا لړم وژنه لمونځ نه خرابوي

١١٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [اقْتُلُوا الْأَسْوَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ الْحَيَّةَ، وَالْعَقْرَبَ]. (سنن ابي داود: ٩٢١)

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: تاسو په لمونځ کې مار او لړم ووژنئ.

❁❁❁

لمونځ بايد هرومرو سوترې ته وشي

١١٦ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا تُصَلُّوا إِلَّا إِلَى سُتْرَةٍ، وَلَايَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّبَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّ مَعَهُ الْقَرِينَ]. (صحيح ابن حبان: ٢٣٦٩)

له عبد الله بن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له سوترې نه بغير لمونځ مه کوئ، او مه خپلې مخې ته څوک پرېږدئ چې تېر شي، که خامخا تېرېده نو جنګ دې ورسره وکړي ځکه چې شيطان ورسره دی.

❁❁❁

شيطان مه جوړېږه

۱۱۷ -:عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلْيَدْرَأْهُ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ]. (صحيح مسلم: ٥٠٥)

له ابوسعیدالخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې چې څوک کله لمونځ کوي نو خپلې مخې ته تېرېدو ته دې څوک نه پرېږدي که هغه ضرور تېرېده نو جنګ دې ورسره وکړي ځکه چې هغه سره شيطان دی.

لمونځ ګوزار به سوترې ته نږدې ودرېږي

۱۱۸ -: عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى سُتْرَةٍ فَلْيَدْنُ مِنْهَا لَا يَقْطَعُ الشَّيْطَانُ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ]. (سنن النسائي: ٧٤٨)

له سهل بن أبي حثمة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې چې کله څوک سوترې ته لمونځ کوي نو ښه دې ورته نږدې شي چې شيطان ورباندې لمونځ خراب نه کړي.

یو لمونځ دوه ځل کول هم روا دي !

۱۱۹ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ صَلَّى، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَلَا مَنْ يَتَصَدَّقُ عَلَى هَذَا فَلْيُصَلِّ مَعَهُ]. (صحيح ابن حبان: ٢٣٩٧)

له ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی فرمايي: یو سړی مسجد ته راغی او نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لمونځ کړی و، رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمایل: ایا داسې څوک شته چې په دې خیرات وکړي او لمونځ ورسره وکړي؟

د وتر لمونځ سنت مؤکد دي خو فرض نه دي

۱۲۰ -:!عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ أَدْرَكَ الصُّبْحَ وَلَمْ يُوتِرْ فَلَا وِتْرَ لَهُ]. (صحيح ابن حبان: ٢٤٠٨)

له ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: سبا چې په چا راوختو او وتر لمونځ يې نه وي کړې نو وتر دې نه کوي

١٢١ -: عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الْوِتْرُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِخَمْسٍ فَلْيَفْعَلْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِثَلَاثٍ فَلْيَفْعَلْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِوَاحِدَةٍ فَلْيَفْعَلْ]. (سنن ابي داود: ١٤٢٢)

له ابوأيوب أنصاري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: وتر په هر مسلمان واجبي حق دی، که د چا خوښه شي پنځه رکعته دې وکړي، که د چا خوښه شي درې دې وکړي، که د چا خوښه شي نو يو رکعت وتر دې وکړي.

په ورځ او شپه کې د دولس رکعتونو لمونځ ثواب او اجر !

١٢٢ -: عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ: [سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يُصَلِّي لِلهِ كُلَّ يَوْمٍ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعًا، غَيْرَ فَرِيضَةٍ، إِلَّا بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ، أَوْ إِلَّا بُنِيَ لَهُ بَيْتٌ فِي الْجَنَّةِ]. (صحيح مسلم: ٧٢٨)

له ام حبيبة رَضِيَ اللهُ عَنْهَا د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بي بي نه روايت دی فرمايي چې ما له نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي ويل يې: هيڅ مسلمان بنده هره ورځ د الله پاک د رضا په خاطر دولس رکعته لمونځ نه کوي مګر الله پاک به ورله په جنت کې کور جوړ کړي.

د مازديګر نه مخکې د څلور رکعتونو غوره والی !

١٢٣ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [رَحِمَ اللهُ امرءا صَلَّى أَرْبَعًا قَبْلَ الْعَصْرِ]. (صحيح ابن خزيمة: ١١٩٣)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په هغه سړي دې الله رحم وکړي چې د مازديګر لمونځ نه مخکې څلور رکعته (نفل) کوي.

د سهار دوه رکعتونو اجر او ثواب !

١٢٤-: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [الرَّكْعَتَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا]. (صحيح ابن حبان: ٢٤٥٨)

له عائشي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د سهار لمونځ نه مخکې دوه رکعتونه ما ته له دنيا او څومره شيان چې ورپکې دي ورڅخه ډېر محبوب دي.

د سهار سنت اوږده نه کول !

١٢٥ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ خَفَّفْهُمَا حَتَّى يَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهُ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ]. (صحيح ابن حبان: ٢٤٦٥)

له عائشي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د سهار دواړه رکعتونو دومر لنډ کول چې زما په زړه کې به دا راغلل لکه چې سورت فاتحه يې ونه لوستله.

د سهار سنت د فرض لمونځ نه وروسته هم صحيح دي !

١٢٦ -: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ جَدِّهِ قَيْسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: [خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَصَلَّيْتُ مَعَهُ الصُّبْحَ، ثُمَّ انْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَنِي أُصَلِّي، فَقَالَ: مَهْلًا يَا قَيْسُ، أَصَلَاتَانِ مَعًا، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي لَمْ أَكُنْ رَكَعْتُ رَكْعَتَيِ الفَجْرِ، قَالَ: فَلَا إِذَنْ]. (جامع الترمذي: ٤٢٢)

محمد بن ابراهيم له خپل نيکه قيس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ څخه روايت کوي چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لمونځ ته راووت او لمونځ ودرېد، ما هم ورسره د سهار لمونځ وکړ، بيا نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سلام وګرځو زه يې ولېدم چې لمونځ مې کوو، نو ويويل: قيسه دا څه کوې؟ يو وخت او دوه لمونځونه؟ ما وويل د الله رسوله د سهار دوه رکعته سنت مې نه دي کړي، هغه وويل: خا بيا نو دوه لمونځونه نه دي.

د سهار سنت د لمر خاته په وخت کې هم کېداى شي !

١٢٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ لَمْ يُصَلِّ رَكْعَتَيِ الفَجْرِ فَلْيُصَلِّهِمَا بَعْدَ مَا تَطْلُعُ الشَّمْسُ]. (جامع الترمذي: ٤٢٣)

د ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: که د سهار دوه رکعته سنت څوک ونه کړي نو د لمر راختو نه وروسته دې وکړي.

د جمعې د ورځې لمونځ نه وروسته څلور رکعت کول !

١٢٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : [إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا]. (صحيح مسلم: ٨٨١)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دې چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې چې کله څوک دجمعې د ورځې لمونځ وکړي نو وروسته دې ترې څلور رکعته سنت وکړي.

د نفل لمونځ کول په کور کې غوره دي !

١٢٩ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا قَضَى أَحَدُكُمُ الصَّلَاةَ فِي مَسْجِدِهِ، فَلْيَجْعَلْ لِبَيْتِهِ نَصِيبًا مِنْ صَلَاتِهِ، فَإِنَّ اللهَ جَاعِلٌ فِي بَيْتِهِ مِنْ صَلَاتِهِ خَيْرًا]. (صحيح مسلم: ٧٧٨)

د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: په تاسو کې چې کله څوک پخپل مسجد کې لمونځ وکړي نو د کور لپاره دې ترې څه حصه پريږدي، ځکه چې الله پاک يې په دغې لمونځ په کور کې خير او برکت اچوي.

مسجد ته د ننوتو په وخت کې دوه رکعته کول !

١٣٠ -: عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيُصَلِّ سَجْدَتَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَجْلِسَ]. (سنن ابي داود: ٤٦٧)

د ابو قتادة السلمي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو کې چې کله څوک مسجد ته راشي نو د کېناستو نه دې مخکې دوه رکعته وکړي.

په سورلۍ باندې نفلي لمونځ کول روا دي !

١٣١ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي عَلَى حِمَارٍ وَهُوَ مُوَجِّهٌ إِلَى خَيْبَرَ]. (صحيح مسلم: ٧٠٠)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دی فرمايي: ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وليد چې په خر باندې سپور او لمونځ يې کوو، او هغه خيبر ته روان و

د اشراق د لمونځ غوره والی !

١٣٢ -: عَنْ نُعَيْمِ بْنِ هَمَّارٍ الْغَطَفَانِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: [يَاابْنَآدَمَ، صَلِّ لِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ أَوَّلَ النَّهَارِ أَكْفِكَ آخِرَهُ]. (صحيح ابن حبان: ٢٥٣٤)

د نعیم بن همار غطفاني رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي چې الله پاک فرمايلي دي: ای انسانه! د ورځ په اوله برخه کې زما لپاره څلور رکعته وکړه د ورځې اخره پورې به دې زه بس شم

د اشراق لمونځ د انسان ټول اندامونه ازاده وي

١٣٣ -:عَنْ أَبِي بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [فِي الْإِنْسَانِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ، مَفْصِلًا فَعَلَيْهِ أَنْ يَتَصَدَّقَ عَنْ كُلِّ مَفْصِلٍ مِنْهُ بِصَدَقَةٍ]. قَالُوا وَمَنْ يُطِيقُ ذَلِكَ يَا نَبِيَّ اللهِ؟ قَالَ: النُّخَاعَةُ فِي الْمَسْجِدِ تَدْفِنُهَا، وَالشَّيْءُ تُنَحِّيهِ عَنِ الطَّرِيقِ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فَرَكْعَتَا الضُّحَى تُجْزِئُكَ]. (سنن ابي داود: ٥٢٤٢)

ابو بریده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي ما دنبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي چې وېل يې: په انسان کې درې سوه شپېته بندونه دي او د هر بند نه صدقه ويستل د انسان لازم او فرض دي، صحابه وو وويل: د الله پیغمبره! ددې توان لا څوک لرلای شي؟ هغه ورته وويل: په مسجد کې توکل شوې لاړې لرې کول، د لارې نه زيانمن شيان لرې کول که دا هم نه وي نو د اشراق لمونځ ستا دپاره بسنه کوي

د قضا شوو لمونځونو بیان

١٣٤ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ: [وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي]. (صحيح البخاري: ٥٩٧)

د انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له چا نه چې لمونځ هېر شي نو هغه وخت کې دې وکړي چې کله ورته وریاد شي، له کولو يې پرته نوره کفاره نشته، الله پاک فرمايي: [زما د یاد لپاره لمونځونه وکړه].

دسفر متعلق بیان او نبوي تفصیل

د مسافر دعاګانې ډېرې ښې قبلیږي !

۱۳۵ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْوَالِدِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ]. (سنن ابي داود:۱۵۳۶)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: درې ډوله دعاګانو په قبولوالي کې هېڅ شک نشته: د پلار ښېراه، د مسافر دعا، د مظلوم ښېراه.

مسافر به له زيان څخه څنګه الله پورې پناه غواړي؟

۱۳۶ -: عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ السُّلَمِيَّةِ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [إِذَا نَزَلَ أَحَدُكُمْ مَنْزِلًا، فَلْيَقُلْ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْهُ]. (صحيح مسلم:۲۷۰۸)

دخولة بنت حكيم رَضِيَ اللهُ عَنها نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې چې کله څوک چرته لاړ شيدا دې ووايي: دالله پاک په پوره کلماتو سره الله پاک پورې د زيانمنو مخلوقاتو نه پناه غواړم تر هغې به ورته هېڅ شې ضرر ونه رسوي چې تر څو له دغې ځايه تللی نه وي

د يواځې سفر کولو اړوند نبوي ارشاد !

۱۳۷ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ، مَا سَارَ رَاكِبٌ بِلَيْلٍ وَحْدَهُ]. (صحيح البخاري:۲۹۹۸)

دعبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنهُما نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ما ته چې د يواځې سفر کولو متعلق څومره معلومات دي که بل چا ته وای د يوې شپې په اندازه سفر به يې هم يواځې نه و کړی.

د ښځې متعلق د سفر کولو نبوي لارښوونې !

١٣٨ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنهُما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لاَ تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ]. (صحيح البخاري: ١٠٨٦)

دعبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دي چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هېڅ ښځه دې د درې ورځو په اندازه له محرم نه بغیر سفر نه کوي.

١٣٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لَيْسَ مَعَهَا حُرْمَةٌ]. (صحيح البخاري: ١٠٨٨)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هغه ښځه چې په الله پاک او د قيامت په ورځ ايمان لري نو دا ورته حلال نه دي چې د يوې ورځې يا شپې په اندازه سفر وکړي په داسې حال کې چې هېڅ محرم ورسره نه وي

په سفر کې لمونځ نيم کېدای شي !

١٤٠ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [فُرِضَتِ الصَّلاَةُ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفُرِضَتْ أَرْبَعًا، وَتُرِكَتْ صَلاَةُ السَّفَرِ عَلَى الأُولَى]. (صحيح البخاري: ٣٩٣٥)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی فرمايي: په سفر او حضر کې لمونځ دوه دوه رکعته فرض شويو، کله چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هجرت وکړ د سفر لمونځ په ځای پرېښودل شو او د حضر لمونځ زيات کړی شو.

١٤١ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [صَلَّيْتُ الظُّهْرَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَصَلَّيْتُ مَعَهُ الْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ، وَكَانَ مُسَافِرًا]. (صحيح ابن حبان: ٢٧٤٣)

د انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره په مدينه کې د ماسپښين لمونځ څلور رکعتونه وکړ، او په ذو الحليفه کې مې ورسره د مازديگر لمونځ د سفر په حالت کې دوه رکعته وکړ.

د مسافر لپاره د قصر محدوده موده نشته !

١٤٢ -:عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [أَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَبُوكَ عِشْرِينَ يَوْمًا يَقْصُرُ الصَّلاَةَ]. (صحيح ابن حبان: ٢٧٥٢)

د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی فرمايي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په تبوک کې شل ورځې تېرې کړې او قصر به يې په کې کوو.

په قرانکریم کې د تلاوت سجدې !

۱۴۳ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَأْتِي عَلَى السَّجْدَةِ فَيَسْجُدُ، وَنَسْجُدُ مَعَهُ لِسُجُودِهِ]. (صحيح البخاري: ۱۰۷۵)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به قرانکریم لوست، چې د سجدې په ایت به راغی نو هغه به سجده وکړه او مونږ به هم ورسره سجده وکړه.

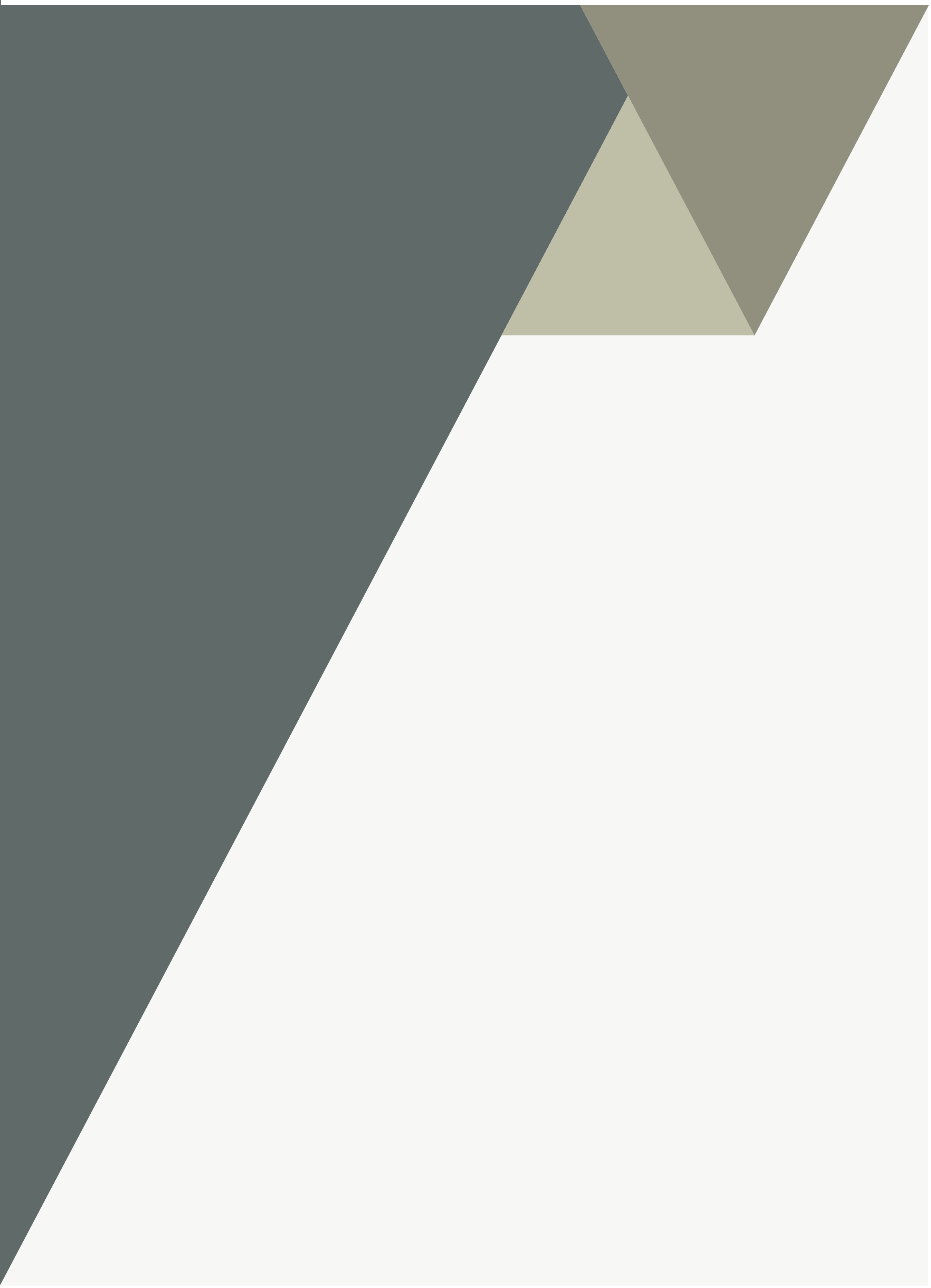

دجمعې د ورځې بيان

د جمعې د ورځې غوره والى !

١٤٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا تَطْلُعُ الشَّمْسُ وَلَا تَغْرُبُ عَلَى يَوْمٍ أَفْضَلَ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ، وَمَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا وَهِيَ تَفْزَعُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا هَذَيْنِ الثَّقَلَيْنِ، الجِنُّ وَ الإِنْسُ]. (صحيح ابن حبان: ٢٧٧٠)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په ټولو ورځو کې چې لمر پرې راخيژي او ډوبيږي غوره په کې د جمعې ورځ ده، د انسان او پېريانو نه وغيره نور ټول حيوانات د جمعې په ورځ زيات ډاريږي: [چې هسې نه قيامت شي].

د جمعې په ورځ د سعادت لټون !

١٤٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [فِي الجُمُعَةِ سَاعَةٌ، لاَ يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ قَائِمٌ يُصَلِّي، فَسَأَلَ اللهَ خَيْرًا إِلَّا أَعْطَاهُ]. (صحيح البخاري: ٥٢٩٤)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د جمعې په ورځ کې يو وخت دى که انسان ورسره مخامخ شي او ولاړ وي لمونځ کوي او د الله پاک نه په کې هر نوعه خير وغواړي نو الله پاک به يي ورکړي.

د جمعې ورځې ځانګړى خيال ساتل د ايمان نښه ده !

١٤٦ -: عَنْ أَبِي الجَعْدِ الضَّمْرِيَّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ تَرَكَ الجُمُعَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللهُ عَلَى قَلْبِهِ]. (سنن الترمذي: ٥٠٠)

د ابوالجعد الضمري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د جمعې د ورځې لمونځ چې څوک درې ځله قصداً او عمداً پرېږدي نو الله پاک به ورله په زړه مهر ولګوي.

١٤٧ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ وَ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّهُمَا سَمِعَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ يَقُولُ عَلَى أَعْوَادِ مِنْبَرِهِ: لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ]. (صحيح مسلم:٨٦٥)

د عبدالله بن عمر او ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی، دواړو د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه د هغه په ممبر اوريدلي دي چې ويل يې: جمعې د ورځې د لمونځ پرېښودلو نه دې ځيني خلک رامنعه شي، ورنه الله پاک به ورله په زړونو مهر ولګوي بيا به له دين څخه ناخبره وي.

د جمعې په ورځ هر نوعه خبرې او کار ناروا دی !

١٤٨ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ يَوْمَ الجُمُعَةِ: أَنْصِتْ، وَالإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَغَوْتَ]. (صحيح البخاري: ٩٣٤)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: چې امام خطبه وايي او تا خپل ملګري ته وويل چې چپ (خاموش) شه نو دجمعې د ورځې ثواب دې ونه شو.

په خطبه کې د تشهد مقام !

١٤٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [كُلُّ خُطْبَةٍ لَيْسَ فِيهَا تَشَهُّدٌ، فَهِيَ كَالْيَدِ الْجَذْمَاءِ]. (سنن ابي داود: ٤٨٤١)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هغه خطبه چې تشهد په کې نه وي د پريکړې شوي لاس په شان ده.

د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ د خطبې کيفيت !

١٥٠ -: عَنْ سِمَاكِ بِنِ حَرْبٍقَالَ: [سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ كَيْفَ كَانَ يَخْطُبُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا، غَيْرَ أَنَّهُ كَانَ يَقْعُدُ قَعْدَةً، ثُمَّ يَقُومُ]. (سنن ابن ماجه: ١١٠٥)

سماک بن حرب وايي: ما د جابر بن سمرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه وپوښتل چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به څنګه خطبه کوله؟ هغه وويل: نبي-صلى الله عليه وسلم- به په ولاړه خطبه ولوسته بيا به کښيناست، بيا به ودرېد او خطبه به يې وويله.

د نبي صَلّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلّمَ د خطبې او لمونځ كيفيت !

١٥١ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كُنْتُ أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَتْ صَلاَ تُهُ قَصْداً وَ خُطْبَتُهُ قَصْداً]. (سنن الترمذي: ٥٠٧)

د جابر بن سمرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما به د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره لمونځ كو او خطبه او لمونځ دواړه به يې لنډ لنډ وو.

١٥٢ -: عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْجُمُعَةِ: بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ]. (سنن ابي داود: ١١٢٥)

د سمرة بن جندب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به دجمعې د ورځ په لمونځ كې (سَبِّحِ اسْمِ رَبِّكَ الأَعْلَى) او (هَلْ أَتَاكَ حَدِيْثُ الغَاشِيَةِ) ويل.

داخترونو بيان

الله پاک ته كومې ورځې ډېرې محبوبې دي ؟

١٥٣ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ قُرْطٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ أَعْظَمَ الْأَيَّامِ عِنْدَ اللهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَوْمُ النَّحْرِ، ثُمَّ يَوْمُ الْقَرِّ]. (سنن ابي داود: ١٧٦٥)

دعبدالله بن قرط رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د لوی اختر او وريسې ورځ الله پاک ته ډېرې د لوی اجر ورځې دي.

د لوی اختر په ورځ روژه خوله اود وركوټي اختر په ورځ بوزه خوله عيدګاه ته تللو كې ثواب دی !

١٥٤ -: عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ- أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ-: [كَانَ لاَ يَخْرُجُ يَوْمَ الفِطْرِ حَتَّى يَأْكُلَ، وَكَانَ لاَ يَأْكُلُ يَوْمَ النَّحْرِ حَتَّى يَرْجِعَ]. (سنن ابن ماجه: ١٧٥٦)

د بريدة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د وركوټي اختر په ورځ عيدګاه ته ترهغه نه ووتو چې روژه به يې نه وه ماته كړې، او د لوي اختر په ورځ به يې ترهغه روژه نه ماتوله چې قرباني به يې نه وه كړې.

١٥٥ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُفْطِرُ عَلَى تَمَرَاتٍ يَوْمَ الفِطْرِ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى المُصَلَّى]. (سنن ترمذي: ٥٣٤)

د انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د ورکوتي اختر په ورځ په یو څو کجورو باندې روژه ماتوله مخکې له دې چې عیدګاه ته ووځي.

د اختر په ورځ د تلو راتلو لاره بدلول !

۱۵۶ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [كَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى الْعِيدِ رَجَعَ فِي غَيْرِ الطَّرِيقِ الَّذِي أَخَذَ فِيهِ]. (سنن ابن ماجه: ۱۳۰۱)

د ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به چې کله د اختر په ورځ له کومې لارې عیدګاه ته ووت بیرته به له بلې لارې څخه راستنیده.

داخترونو د لمونځ نه مخکې او ورسته هیڅ نفل نشته !

۱۵۷ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحًى، فَصَلَّى بِالنَّاسِ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ انْصَرَفَ وَلَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلاَ بَعْدَهَا]. (صحیح ابن حبان: ۲۸۱۸)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د وړوکي یا لوی اختر په ورځ ووت او خلکو له یې دوه رکعته لمونځ وکړ، بیرته راستون شو او مخکې وروسته یې تري نور هیڅ لمونځ ونه کړ.

د اخترونو د لمونځ لپاره اذان او اقامت نشته !

۱۵۸ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعِيدَيْنِ، غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ، بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ]. (صحیح مسلم:۸۸۷)

د جابر بن سمرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی فرمایي چې ما د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره د اخترونو لمونځ د یو او دوه ځله نه زیات د اذان او اقامت نه بغیر کړی دی.

د اخترونو په لمونځ کې د قراءت کیفیت !

۱۵۹ -: عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ عَبْدِالله أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ – رَضِيَ اللهُ عَنْهُ– سَأَلَ أَبَا وَاقِدٍ اللَّيْثِيَّ:

[مَا كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ فِي الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى؟ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ بِـ {ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ} و {اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ}]. (صحيح ابن حبان:٢٨٢٠)

عبيدالله بن عبدالله وايي: عمربن الخطاب رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ د ابو واقد الليثي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه وپوښتل چې نبي كريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په وړوکي او لوی اختر كې كوم سورتونه لوستل؟ هغه ورته ووېل: هغه به (ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ)او (اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ) لوستل

١٦٠ -: عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقْرَأُ فِي الْعِيدَيْنِ وَيَوْمِ الْجُمُعَةِ (بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) وَ(هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ)]. (سنن ابي داود: ١١٢٢)

دنعمان بن بشير رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به په دواړو اخترونو او د جمعې په ورځ (سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى) او (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ) لوستل.

۞۞۞

د اختر خطبه به د لمونځ نه وروسته کېدای شي !

١٦١ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي الفِطْرَ وَالْأَضْحَى ثُمَّ يَخْطُبُ]. (صحيح ابن حبان: ٢٨٢٦)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د وړوکي او لوی اختر لمونځونه لومړی وکړل بیا به يې خطبه وويله.

۞۞۞

د کسوف او خسوف بیان

د لمر یا سپوږمۍ خړېدل (بې نوره کېدل) د چا د مرګ یا ژوند نښه نه ده

١٦٢ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ[إِنَّ الشَّمْسَ وَالقَمَرَ لاَ يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلاَ لِحَيَاتِهِ، وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمُوهَا فَصَلُّوا]. (صحيح البخاري: ١٠٤٢)

د عبدلله بن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا نه روايت دی، هغه به د نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باره کې ويل چې هغه وايي: لمر او سپوږمۍ د چا مرګ او ژوند له کبله نه بې نوره کيږي، بلکې دغه دواړه د الله پاک نښې دي چې د بې نورۍ په حالت کې يې ووينئ لمونځ وکړئ.

۞۞۞

د كسوف او خسوف لمونځ ركعتونه او كيفيتونه ؟

١٦٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِي اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى سِتَّ رَكَعَاتٍ وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ]. (صحيح مسلم: ٩٠١)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې د الله نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دغه لمونځ شپږ ركوعګانې او څلور سجدې وكړ.

١٦٤ -: عَنْ عَائِشَةَ -رَضِيَ اللهُ عَنْهَا- قَالَتْ: [كَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَصَلَّى بِهِمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي رَكْعَتَيْنِ، وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ، وَجَهَرَ بِالْقِرَاءَةِ]. (صحيح ابن حبان: ٢٨٥٠)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې دنبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په وخت كې لمر بې نوره شو، هغه په دوو ركعتونو كې څلور ركوعګانې او څلور سجدې وكړې، او قراءت يې هم په كې جهري ولوست.

داستسقاء بيان

په دعاء کې د کيفيت مبالغه روا ده !

۱۶۵ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ: [أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ لاَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلَّا فِي الِاسْتِسْقَاءِ، فَإِنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ]. (صحيح البخاري: ۳٥٦٥)

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د استسقاء د لمونځ نه بغير په بل څه کې لاسونه نه پورته کول،هغه به په دعاء کې لاسونه دومره اوچت کړل چې د تخرګونو سپينوالی به يې ښکاره شو.

د اخترونو او استسقاء لمونځونه يو شان دي !

۱۶۶ -: عَنْ عَبْدِالله بْنِ كِنَانَةَ- رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [أَرْسَلَنِي أَمِيرٌ مِنَ الْأُمَرَاءِ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَسْأَلُهُ عَنِ الِاسْتِسْقَاءِ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: مَا مَنَعَهُ أَنْ يَسْأَلَنِي؟ خَرَجَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَاضِعًا مُتَبَذِّلًا، مُتَخَشِّعًا، مُتَضَرِّعًا، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ كَمَا يُصَلِّي فِي الْعِيدَيْنِ، وَلَمْ يَخْطُبْ خُطْبَتَكُمْ هَذِهِ]. (سنن النسائي: ۱٥۲۱)

عبدالله بن کنانه وايي: زه يو ګورنر عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ته واستولم چې داستسقاء په باره کې ترې پوښته وکړم، هغه ووېل: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ داستسقاء دلمونځ لپاره په ډېرې زياتې عاجزۍ او خاکسارۍ سره ووت، د اختر په شان يې دوه رکعتونه وکړل خو ستاسو په شان يې پکې خطبه نه وه کړې.

داستسقاء په لمونځ کې قراءت جهري دی !

۱۶۷ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ زَيدِالأَنْصارِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ:: [خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَسْقِي، فَتَوَجَّهَ إِلَى القِبْلَةِ يَدْعُو وَحَوَّلَ رِدَاءَهُ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ جَهَرَ فِيهِمَا بِالقِرَاءَةِ]. (صحيح البخاري: ۱۰۲٤)

دعبدالله بن زيد رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ داستسقاء لپاره دوه رکعته لمونځ وکړ او لوستل يې په کې ښکاره وکړل.

داستسقاء د لمونځ کيفيت !

۱۶۸ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ زَيدٍالأَنْصَارِي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِوَسَلَّمَ يَوْمَ خَرَجَ يَسْتَسْقِي، قَالَ: فَحَوَّلَ إِلَى النَّاسِ ظَهْرَهُ، وَاسْتَقْبَلَ القِبْلَةَ يَدْعُو، ثُمَّ حَوَّلَ رِدَاءَهُ، ثُمَّ صَلَّى لَنَا رَكْعَتَيْنِ جَهَرَ فِيهِمَا بِالقِرَاءَةِ]. (صحيح البخاري: ۱۰۲۵)

دعبدالله بن زيد رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وليد چې د استسقاء لپاره ووت، خلکو ته يې شا واړوله او قبلې ته يې مخ کړ، دخپل څادر مخ يې بدل کړ او په جهري قراءت يې دوه رکعتونه وکړل.

مصيبت ځپلي انسان ته په حوصلې کولو توصيه کول !

۱۶۹ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِامْرَأَةٍ عِنْدَ قَبْرٍ تَبْكِي فَقَالَ: يَا هَذِهِ اصْبِرِي فَقَالَتْ: إِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا مُصَابِي فقيل لها بَعْدَ ذَلِكَ هَذَا رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَتْهُ فَقَالَتْ: لَمْ أَعْرِفْكَ]. (صحيح ابن حبان: ۲۸۹۵)

د انس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د يوقبر خواته په يوې ښځې تير شو او هغې ژړلې، نبي کريم صلی الله عليه وسلم ورته وويل: لږه حوصله وکړه، ښځې ورته وويل: تاته زما دغم څه پته ده؟ ښځې ته وويل شول چې دغه خو نبي کريم صلی الله عليه وسلم و، نو ورته راغله او ويويل: ما نه وې پيژندلی.

تکليف برداشت کول د مسلمان ښه صفت دی !

۱۷۰ -: عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَا بَقِيَ مِنَ الدُّنْيَا إلا بلاء وفتنة]. (صحيح ابن حبان: ۲۸۹۹)

د معاويه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په دنيا کې له ازميښت او تکليفونو پرته نور هيڅ نه دي پاتې.

په هر مسلمان باندې مصیبت د هغه د ایمان موافق وي !

۱۷۱ -: عَنْ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ[قُلْتُ: يَا رَسُولَ الله، أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً؟ قَالَ: الأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الأَمْثَلُ فَالأَمْثَلُ، فَيُبْتَلَى الرَّجُلُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَإِنْ كَانَ دِينُهُ صُلْبًا اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ، وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ ابْتُلِيَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَمَا يَبْرَحُ البَلَاءُ بِالعَبْدِحَتَّى يَتْرُكَهُ يَمْشِي عَلَى الأَرْضِ مَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ]. (سنن ترمذي: ۲۳۹۸)

سعد بن ابي وقاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وپوښتل: ډېر تکليفونه په چا باندې راځي؟ هغه وويل: پيغمبران او بيا ورپسې چې په چا کې څومره ايمان وي، په انسان کې د شته ايمان په اندازه هغه ازمېښت کېږي، چې دين يې څومره کلک وي هومره يې ازمېښت درونډ وي، او څومره چې په دين کې خام وي هومره يې ازمېښت کم وي، ترديې پرې ازميښتونه راځي چې په دنيا کې وي او هېڅ ګناه پرې نه وي پاتې.

❁❁❁

مسلمان ته په هر ډول مصیبت اجر ورکول کیږي !

۱۷۲ -: عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ:[دَخَلَ شَبَابٌ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وَهِيَ بِمِنًى، وَهُمْ يَضْحَكُونَ، فَقَالَتْ: مَا يُضْحِكُكُمْ؟ قَالُوا: فُلَانٌ خَرَّ عَلَى طُنُبِ فُسْطَاطٍ، فَكَادَتْ عُنُقُهُ، أَوْ عَيْنُهُ أَنْ تَذْهَبَ، فَقَالَتْ: لَا تَضْحَكُوا، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: مَا مِنْ مُسْلِمٍ يُشَاكُ شَوْكَةً، فَمَا فَوْقَهَا إِلَّا كُتِبَتْ لَهُ بِهَا دَرَجَةٌ، وَمُحِيَتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ]. (صحيح مسلم: ۲۵۷۲)

اسود وايي: عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا په منی کې وه او د قريشو ځيني هلکان ورته راغلل او هغوی خندل، عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ورنه وپوښتل چې ولې خاندئ؟ هغوی وويل: دغه فلانکی هلک د خيمې په تار راپرېوت نږدې وه چې څټ او يا سترګه يې له منځه تللې وای، هغې ورته وويل: مه خاندئ، ما د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي چې: د هيڅ مسلمان په خپه کې غنه يا ورڅخه د ډېر نور څه سره نه مخ کيږي مګر يوه درجه يې لوړيږي او يوه ګناه ورڅخه رژيږي.

❁❁❁

دنیا ته ډېرغور کول د اور سبب کرځي !

۱۷۳ -: عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الدُّنْيَا خَضِرَةٌ حُلْوَةٌ، فَمَنْ أَخَذَهَا بِحَقِّهَا بُورِكَ لَهُ فِيهَا، وَرُبَّ مُتَخَوِّضٍ فِيمَا شَاءَتْ نَفْسُهُ فِي مَالِ اللهِ وَمَالِ رَسُولِهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَهُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ]. (صحيح ابن حبان: ۲۸۹۲)

دخوله بنت قيس رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د دنيا صفت تروتازه او خورا خوږ دی، که دحلالې لارې چا دنيا ترلاسه کړه نوره به هم بابرکته

شي، خو كه د الله پاک او د هغه د رسول صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په مال او دنيا كي چې څوک د خپلې خوښې تصرف كوي د قيامت په ورځ يې برخه اور دى.

مسلمان ته د غم او ښادۍ دواړو حالتونو كې اجر وركول كېږي !

۱۷۴ -: عَنْ صُهَيْبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ، صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ]. (صحيح مسلم: ۲۹۹۹)

دصهيب رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دې چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د مسلمان ژوند ته حيرانتيا په كار ده، او د خوشحالۍ دغه مرحلې له مومن پرته نور د هيڅ چا لپاره نشته، كه خوشحالي او خير ورته ورسېږي شكر پرې وباسي، دا هم ورله غوره ده، او كه خفگان او درد ورته ورسيږي نو صبر پرې وركړي دا هم ورله غوره ده.

په تكليفونو باندې الله پاک مسلمان ته د جنت درجې وركوي !

۱۷۵ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ الرَّجُلَ تَكُونُ لَهُ الْمَنْزِلَةُ عِنْدَ الله فَمَا يَبْلُغُهَا بِعَمَلٍ فَلَا يَزَالُ يَبْتَلِيهِ بِمَا يَكْرَهُ حَتَّى يُبْلِغَهُ ذَلِكَ]. (المستدرك على الصحيحين: ۱۲۷۴)

د ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ځينې وختونو كې الله پاک انسان ته په جنت كې لويه درجه وركړې وي، نو انسان ورته په خپلو عملونو رسېدگې نه شي كولاى نو په ازمېښتونو يې واړوي، تر دې چې هغې درجې ته يې ورسوي.

۱۷۶ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهَا لَمَمٌ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ الله ادْعُ اللهَ أَنْ يَشْفِيَنِي قَالَ: إِنْ شِئْتِ دَعَوْتُ اللهَ لَكِ فَشَفَاكَ وَإِنْ شِئْتِ فَاصْبِرِي وَلَا حِسَابَ عَلَيْكِ فَقَالَتْ: بَلْ أَصْبِرُ وَلَا حِسَابَ عَلَيَّ]. (مسلم: ۲۹۰۹)

د ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دى فرمايي: يوه ښځه چې ليونتوب او چپه پرې وه، نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغله او ورته يې وويل: د الله پاک نه وغواړه چې ما ته صحت او روغوالى را په برخه كړي، هغه ورته وويل: كه دې خوښه وي زه به له الله نه وغواړم تاته به صحت دركړي او كه دې خوښه وي نو په دغې ناجوړتيا صبر وكړه بيا به درسره هيڅ دنيوې حساب نه كيږي، ښځې وويل: چې حساب راباندې نه يې نو صبر كوم.

پرله پسې رنځونه او تکليفونه انسان دقيامت د ورځې د حساب نه خلاصوي !

۱۷۷ -: عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ:[قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ أَيُّ النَّاسِ أَشَدُّ بَلَاءً؟ قَالَ: الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ، يُبْتَلَى الْعَبْدُ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ صُلْبًا، اشْتَدَّ بَلَاؤُهُ، وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ، ابْتُلِيَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ، فَمَا يَبْرَحُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ، حَتَّى يَتْرُكَهُ يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ، وَمَا عَلَيْهِ مِنْ خَطِيئَةٍ]. (سنن ابن ماجه: ٤٠٢٣)

سعد بن ابي وقاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وپوښتل: ډېر تکليفونه په چا راځي؟ هغه وويل: پېغمبران او بيا ورپسې چې په چا کې ښه ايمان وي، انسان د شته ايمان په اندازه ازمېښت کېږي، چې دين يې ښه کلک وي هومره يې ازمېښت دروند وي، او ښه چې په دين کې خام وي هومره يې ازمېښت کم وي، تردې پرې ازمېښتونه راځي چې په دنيا کې وي او هيڅ ګناه پرې نه وي پاتې.

په تکليفونو کې د مسلمان او منافق ترمنځ فرق !

۱۷۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:[مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَالزَّرْعِ لَا تَزَالُ الرِّيحُ تُفِيئُهُ وَلَا يَزَالُ الْمُؤْمِنُ يُصِيبُهُ الْبَلَاءُ وَمَثَلُ الْمُنَافِقِ كَالشَّجَرَةِ الْأَرْزِ لَا تَهْتَزُّ حَتَّى تُسْتَحْصَدَ]. (صحيح ابن حبان: ۲۹۱۵)

ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د مسلمان مثال لکه فصل دی چې هواګانې يې مسلسل اړوي راړوي، تل پرې ازمېښتونه راځي او د منافق مثال د نښتر دی چې (د هواګانو راتلو باوجود) هيڅ نه خوځي، تر دې چې ورېبل شي.

د تهمت په وخت د انسان دريځ

۱۷۹ -: عَنْ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ:[قَسَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَسْمًا، فَقَالَ رَجُلٌ: إِنَّ هَذِهِ لَقِسْمَةٌ مَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهُ اللهِ، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ، فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الغَضَبَ فِي وَجْهِهِ، ثُمَّ قَالَ: يَرْحَمُ اللهُ مُوسَى، قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرَ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ]. (صحيح البخاري: ۳٤۰٥)

عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو تقسيم وکړ، يو سړي وويل چې په دې تقسيم کې خو يې عدل ونه کړل، نوما ورته وويل: په الله مې دقسم وي چې زه به پرې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خبروم، ماورته خبر ورکړ، دومره غصه شو چې په مخ يې د غصې اثار وليدل شول، بيا يې وويل: الله پاک دې په موسى عَلَيْهِ السَّلَامُ رحم وکړي، هغه ته له دې نه هم ډېر مشکل رسېدلی و، خو بيا به يې هم پرې صبر کو.

دهغه چا ثواب چې په سترګو ړوند شي

۱۸۰ -:!عَنِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [يَقُولُ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: إِذَا أَخَذْتُ كَرِيمَتَيْ عَبْدِي فَصَبَرَ وَاحْتَسَبَ لَمْ أَرْضَ لَهُ ثَوَاباً دُوْنَ الْجَنَّةِ]. (صحيح ابن حبان: ۲۹۳۰)

عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي:الله پاک وايي: کله چې زه د خپل بنده نه سترګې واخلم او هغه پرې صبر وکړي او ثواب يې وګڼي د جنت پرته ورله زه په بلې بدلې راضي نه يم.

د ناجوړه په پوښتنه کې د ثواب اندازه !

۱۸۱ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ”مَنْ عَادَ مَرِيضًا لَمْ يَزَلْ يَخُوضُ الرَّحْمَةَ حَتَّى يَجْلِسَ فَإِذَا جَلَسَ غَمَرَ فِيهَا]. (صحيح ابن حبان:۲۹۵۶)

د عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې د ناجوړه انسان پوښتنه کوي په رحمت کې غوپې وهي خو چې کله د پوښتنې لپاره کينې نو په رحمت کې ډننه ننوځي.

د ناجوړه د پوښتنې بدله جنت دی !

۱۸۲ -: عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [عَائِدُ الْمَرِيضِ فِي مَخْرَفَةِ الْجَنَّةِ حَتَّى يَرْجِعَ]. (صحيح مسلم: ۲۵۶۸)

د ثوبان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د مريض پوښتنه کونکی تر هغه په جنت کې وي چې تر څو بېرته راستون شي

د ځان د دملو نبوي لارښوونه !

۱۸۳ -: عَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ الثَّقَفِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّهُ شَكَا إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعًا يَجِدُهُ فِي جَسَدِهِ مُنْذُ أَسْلَمَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ضَعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي تَأَلَّمَ مِنْ جَسَدِكَ، وَقُلْ بِاسْمِ اللهِ ثَلَاثًا، وَقُلْ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِاللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ]. (صحيح مسلم: ۲۲۰۲)

عثمان بن ابي العاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته شکايت وکړ چې له اسلام راوړنې وروسته په درد اخته شوی دی، هغه ورته وويل: د بدن په درمند ځای باندې لاس کېږده درې ځله بسم الله ووايه اوبيا (أَعُوذُ بِاللهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ) اووه ځله ووايه.

د زياتې ناجوړتيا په وخت کې نبوي لارښوونه !

۱۸۴: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَلَا لَا يَتَمَنَّى أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًا الْمَوْتَ فَلْيَقُلْ: اللهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتِ الْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي مَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي]. (سنن النسائي: ۱۸۲۱)

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د راغلي تکليف او درد له کبله دې تاسو يو څوک د مرګ ارزو نه کوي، که ضرور نه ضرور يې غواړي بايد داسې ووايي: ای الله! که ژوند کې مې خير وي ژوند راته راکړه، او که مرګ کې مې خير وي مرګ راته راکړه.

د ناجوړه انسان د دمولو کلمات !

۱۸۵ -: عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَنَّ جِبْرِيلَ رَقَاهُ وَهُوَ يُوعَكُ، فَقَالَ: بِسْمِ اللهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيكَ، مِنْ كُلِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ وَسَمٍّ، وَاللهُ يَشْفِيكَ]. (صحيح ابن حبان: ۲۹۶۸)

دعباده بن الصامت رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې جبريل عَلَيْهِ السَّلَام په داسې حالت کې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دم کړ چې تبې لړزو، او وې ويل: (بِسْمِ اللهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيكَ، مِنْ كُلِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ وَسَمٍّ، وَاللهُ يَشْفِيكَ)

۱۸۶ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ بَعْضَهُمْ، يَمْسَحُهُ بِيَمِينِهِ: أَذْهِبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ، وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا]. (صحيح البخاري: ۵۷۵۰)

عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ځينې خلکو ته له بدو نه پناه غوښته، خپل ښی لاس به يې پرې راکاږو او ويل به يې: أَذْهِبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ، وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي، لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقَمًا].

١٨٧ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَادَ مَرِيضًا جَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهِ ثُمَّ قَالَ سَبْعَ مِرَارٍ: أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ فَإِنْ كَانَ فِي أَجَلِهِ تَأْخِيرٌ عُوفِيَ مِنْ وَجَعِهِ ذلك]. (صحيح ابن حبان:٢٩٧٥)

عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به كله د يو ناجوړه انسان پوښتنه كوله سر ته به يې كښيناست او اووه ځله به يې (أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ) وويل كه ژوند به يې پاتي و نو له وروېښې ناروغې نه به روغ جوړ شو

د دې امت د عمرونو بیان

د انسان عذر په شپېته کلنۍ کې ختمیږي !

۱۸۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُأَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عليه وسلم قال: [مَنْ عَمَّرَهُ اللهُ سِتِّينَ سَنَةً فَقَدْ أَعْذَرَ إِلَيْهِ فِيْ الْعُمْرِ]. (صحيح ابن حبان: ۲۹۷۹)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: الله پاک چې چاته شپېته کاله عمر ورکړي نو د عمر په حوالې سره يې ورته عذر ختم کړ.

د دې امت د عمرونو اندازه

۱۸۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَعْمَارُ أُمَّتِي مَا بَيْنَ السِّتِّينَ إِلَى السَّبْعِينَ، وَأَقَلُّهُمْ مَنْ يَجُوزُ ذَلِكَ]. (جامع الترمذي: ۳۵۵۰)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: زما د امت عمرونه د شپېته او اويا کلنو ترمنځ وي، په دوی کې به د ډېرو کمو خلکو عمرله دغه حد څخه واوړي.

د غوره انسان نښه !

۱۹۰ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرِكُمْ؟ قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللهِ. قَالَ:خِيَارُكُمْ أَطْوَلُكُمْ أَعْمَارًا، وَأَحْسَنُكُمْ أَعْمَالًا]. (مسند احمد بن حنبل: ۷۲۱۲)

د ابوهريرة رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسوته په تاسو کې دغوره بنده متعلق خبر نه درکوم؟ هغوي وويل: ولې نه د الله رسوله! هغه وويل: په تاسو کې غوره هغه دی چې ډېر عمر او ښايسته نیک عملونه ولري.

په اسلام کې د بنده ویښته سپینېدل رڼاکانې دي !

۱۹۱ -: عَنْ كَعْبِ بْنِ مُرَّةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [سَمِعْتُ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الإِسْلَامِ كَانَتْ لَهُ نُورًا يَوْمَ القِيَامَةِ]. (جامع ترمذي: ١٦٣٤)

د كعب بن مرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي چې: په اسلام کې چې د چا وېښتان سپین شي نو دغه به ورله د قیامت په ورځ رڼاکانې وي.

۱۹۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسلم قال: [لَا تَنْتِفُوا الشَّيْبَ فَإِنَّهُ نُورٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ شَابَ شَيْبَةً فِي الْإِسْلَامِ كُتِبَ لَهُ بِهَا حَسَنَةٌ وَحُطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ وَرُفِعَ له بها درجة]. (صحيح ابن حبان: ٢٩٨٥)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: سپین وېښتان مه وباسئ دغه د قیامت په ورځ رڼاکانې دي، او په اسلام کې چې د چا وېښتان سپین شول نو په هر وېښته به ورله اجر ورکولی شي او یوه به پرې ورنه ګناه لرې شي، او یوه درجه به پرې اوچت شي.

د مرګ متعلق بیان

مرګ ډېر ډېر يادول مستحب دي !

۱۹۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَاذِمِ اللَّذَّاتِ]. (سنن ترمذي: ۲۳۰۷)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د خوندونو ماتوونکی ډېر ډېر يادوئ

د ارزوګانو متعلق بيان:

۱۹٤ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [مَرَّ بِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُطَيِّنُ حَائِطًا لِي أَنَا وَأُمِّي، فَقَالَ: مَا هَذَا يَا عَبْدَ اللهِ؟ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ شَيْءٌ أُصْلِحُهُ، فَقَالَ: الْأَمْرُ أَسْرَعُ مِنْ ذَلِكَ]. (سنن ابي داود: ٥٢٣٥)

عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي: ما او مور مې د ختو ديوال جوړو او نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راباندې په لاره تېرېده، ويې پوښتل چې دا څه کوئ؟ ما ورته وويل: ای د الله رسوله! خراب شوی دی بېرته يې جوړوم، هغه وويل: خبره له دغې نه هم چټکه ده (يعنې مرګ به دې ورته پرې نږدي).

۱۹۵ -: عَنْ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [خَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا مُرَبَّعًا، وَخَطَّ خَطًّا فِي الوَسَطِ خَارِجًا مِنْهُ، وَخَطَّ خُطَطًا صِغَارًا إِلَى هَذَا الَّذِي فِي الوَسَطِ مِنْ جَانِبِهِ الَّذِي فِي الوَسَطِ، وَقَالَ: هَذَا الإِنْسَانُ، وَهَذَا أَجَلُهُ مُحِيطٌ بِهِ - أَوْ: قَدْ أَحَاطَ بِهِ - وَهَذَا الَّذِي هُوَ خَارِجٌ أَمَلُهُ، وَهَذِهِ الخُطَطُ الصِّغَارُ الأَعْرَاضُ، فَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا، وَإِنْ أَخْطَأَهُ هَذَا نَهَشَهُ هَذَا]. (صحيح البخاري: ٦٤١٧)

د عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څلور کوټه خط وويست، منځنی خط يې اوږد راښکو تر دې چې بهر ووت، او د منځني خط شاوخوا يې ورې ورې نورې کرښې ووېستې، بيا يې وويل: دا انسان دی او دغه يې اجل دی چې ګېره يې پرې اچولې ده، او کوم خط چې له دائرې نه وتلی دی دغه يې اميدونه دي، او واړه خطونه مصيبتونه او کړاونه دي، که له يو کړاو نه خلاص شي بل يې مخامخ ونيسي.

د مرګ ارزو ولې حرامه ده !

١٩٦ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ، إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَعِيشَ يَزْدَادُ خَيْرًا وَهُوَ خَيْرٌ لَهُ، وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ أَنْ يَسْتَعْتِبَ]. (سنن النسائي: ١٨١٩)

د ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې هيڅ څوک دې د مرګ ارزوګانې نه کوي، که څوک ښه انسان وي نېکي به يې نوره هم ډېره شي او که بد انسان وي نو توبه به اوباسي.

په زنکدن اخته ته د کلمې تکرارول !

١٩٧ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ]. (صحيح مسلم: ٩١٦)

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: خپلو مړو ته باروبار د لااله الا الله تکرار وکړئ.

د مسلمان د مرګ نښه !

١٩٨ -: عَنْ بُرَيْدَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [الْمُؤْمِنُ يَمُوتُ بِعَرَقِ الْجَبِينِ]. (جامع ترمذي:٩٨٢)

د بريده رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي چې د مومن انسان د مرګ نښه په تندي باندې خوله وي

مړي ته د درېو شيانو ثواب رسيږي !

١٩٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ: إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ]. (صحيح مسلم: ١٦٣١)

دابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: انسان چې کله مړ شي له درېو شيانو پرته يې نوره د دنيا سره علاقه ختمه شي: صدقه جاريه، ګټور علم، او نيک زوی چې دعاګانې ورته کوي.

مړو ته سپورې ستغې ویل ناروا دي !

٢٠٠ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَتْ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ تَسُبُّوا الأَمْوَاتَ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا]. (صحیح البخاري:١٣٩٣)

دعائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: مړو ته سپورې ستغې مه وایئ هغوی د خپلو عملونو سره مخامخ شوي دي.

٢٠١ -:عَنِ المُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:[لَا تَسُبُّوا الأَمْوَاتَ فَتُؤْذُوا الأَحْيَاءَ]. (جامع الترمذي: ١٩٨٢)

د مغیره بن شعبه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: مړو ته سپورې ستغې مه وایئ، ځکه چې ژوندي به پرې خفه کړئ.

په مړو باندې د ژوندو ګواهي معتبره وي !

٢٠٢ -: عنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ:[مُرَّ بِجِنَازَةٍ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَثْنُوا عَلَيْهَا فَقَالُوا: كَانَ مَا عَلِمْنَا يُحِبُّ اللهَ وَرَسُولَهُ وَأَثْنَوْا عَلَيْهِ خَيْرًا، فَقَالَ: وَجَبَتْ،ثُمَّ مُرَّ عَلَيْهِ بِجَنَازَةٍ أُخْرَى، فَقَالَ: أَثْنُوا عَلَيْهَا فَقَالُوا: بِئْسَ الْمَرْءُ كَانَ فِي دِينِ اللهِ، فَقَالَ: وَجَبَتْ، أَنْتُمْ شُهُودُ اللهِ فِي الْأَرْضِ]. (مسند احمد بن حنبل: ١٣٠٣٩)

انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وایي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باندې یوه جنازه تېرېده نو ویویل: دې مړي باره کې تاسو څه وایئ؟ ټولو وویل: مونږ ته چې څومره معلومات دي نو د الله او دهغه د رسول سره یې ډېره مینه وه او نوره ثنا یې پرې هم وویله، بیا بله جنازه راوړل شوه، ویې فرمایل: ددې اړوند څه وایئ؟ ټولو ورته وویل: دا ډېر بد سړی و، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمایل: تاسو په ځمکه کې د الله پاک ګواهان یاست.

٢٠٣ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَمُوتُ فَيَشْهَدُ لَهُ أَرْبَعَةُ أَهْلِ أَبْيَاتٍ مِنْ جِيرَتِهِ الْأَدْنَيْنَ أَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ إِلَّا خَيْرًا إِلَّا قَالَ اللهُ جَلَّ وَعَلَا قَدْ قَبِلْتُ عِلْمَكُمْ فِيهِ وَغَفَرْتُ لَهُ ما لا تعلمون]. (صحیح ابن حبان: ٣٠٢٦)

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: هر مسلمان چې کله مړ شي او څلورېښت نزدې ګاونډي کورنه پرې د خیر ثنا ووایي، نو الله پاک ووایي: ستاسو خبره مې قبوله کړه او تاسوته چې کوم ګناهونه نه دي معلوم ما ورته وبښل.

د مړي ښکلول روا دي !

۲۰۴ -:عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، وَعَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهُما [أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَبَّلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مَيِّتٌ]. (صحیح البخاري: ۵۷۰۹)

د عبدالله بن عباس او عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دي چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مړ و، او ابوبکر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ښکل کړ.

د دنیا ذخیره کول برکت ختموي !

۲۰۵ -: عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِي اللهُ عَنْهَمَا أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [أَنْفِقِي، وَلاَ تُحْصِي، فَيُحْصِيَ اللهُ عَلَيْكِ، وَلاَ تُوعِي، فَيُوعِيَ اللهُ عَلَيْكِ]. (صحیح البخاري: ۲۵۹۱)

د اسما رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: صدقه کوه، حسابونه مه کوه کنه الله پاک به درسره حساب وکړي، او ذخيرې هم مه کوه کنه الله پاک به درته نور څه درنه کړي.

له صدقاتو پرته دنیاداري بې خیره ده !

۲۰۶ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [تَعِسَ عَبْدُ الدِّينَارِ، وَعَبْدُ الدِّرْهَمِ، وَعَبْدُ الخَمِيصَةِ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ، تَعِسَ وَانْتَكَسَ، وَإِذَا شِيكَ فَلاَ انْتَقَشَ]. (صحیح البخاري: ۲۸۸۷)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د دینار او درهم او د شړی بنده دې تباه او برباد شي، که څه ورته ورکړل شي پرې خوشحاله وي او که ورنه کړل شي خفه او ناراضه وي، دغسې سړی دې برباد او تيټ سری شي، او چې په خپو کې يې غنې لاړې شي ترې ودې نه ويستل شي.

انسان ددوه شیانوسره ډېره مینه لري !

۲۰۷ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [قَلْبُ ابْنِ آدَمَ شَابٌّ عَلَى حُبِّ اثْنَتَيْنِ: طُولِ الْعُمُرِ وَالْمَالِ]. (صحيح ابن حبان: ۳۲۱۹)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د انسان زړه د دوو شیانو په محبت ځوان دی: ډېره زندګي اودولت.

۲۰۸ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النِّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ]. (صحيح مسلم: ۲۷۴۲)

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په يقين سره چې دنيا ډېره خوږه او تروتازه ده، تاسو ته به الله پاک دنياداري درکوي هغه ګوري چې تاسو په دنيا څه کوئ؟ د دنيا او ښځو له ازمېښت څخه په ډډه شئ، په بني اسرائيلو کې هم لومړی فتنه د ښځو فتنه راولاړه شوه

مال ذخيره کول چې زيات شي د عذابونو سبب جوړېږي !

۲۰۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَا أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْفَقْرَ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمُ التَّكَاثُرَ، وَمَا أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْخَطَأَ، وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْعَمْدَ]. (مسند احمد: ۸۰۷۴)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: زه په تاسو باندې له فقره نه وېرېږم بلکې له مالدارۍ نه درباندې وېرېږم، او په خطا عملونو مو نه وېرېږم بلکې ستاسو په قصداً عمل وېرېږم.

دا امت به په څه ازمول کېږي !

۲۱۰ -: عَنْ كَعْبِ بْنِ عِيَاضٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [إِنَّ لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةً وَفِتْنَةُ أُمَّتِي الْمَالُ]. (سنن ترمذي: ۲۳۳۶)

کعب بن عياض رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي چې: د هر امت لپاره ازمېښت وي، او زما امت به په مال ازمول کيږي.

هغه شيان چې دين له منځه وړي !

۲۱۱ -: عَنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:: [مَا ذِئْبَانِ جَائِعَانِ أُرْسِلَا فِي غَنَمٍ بِأَفْسَدَ لَهَا مِنْ حِرْصِ الْمَرْءِ عَلَى الْمَالِ وَالشَّرَفِ لِدِينِهِ]. (جامع ترمذي: ۲۳۷۶)

د کعب بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: دوه وږي شرمخان چې د ګډو په رمه ورشي دومره به يې خرابې نه کړي لکه مال دولت او شرف چې د انسان ديندارۍ ځومره خرابوي.

۞ ۞ ۞

په دنيا باندې د انسان حرص !

۲۱۲ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [لَوْ كَانَ لِابْنِ آدَمَ وَادِيَانِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى ثَالِثًا، وَلاَ يَمْلَأُ جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ، وَيَتُوبُ اللهُ عَلَى مَنْ تَابَ]. (صحيح البخاري: ٦٤٣٦)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: که انسان د شتمنۍ دوه ناوچې ولري د دريمې په درک به هم وي، د انسان خېټه يواځې په خاورو ډکيدای شي، خو الله پاک چې په چا توبه وباسي نو توفيق ورته ورکړي.

۞ ۞ ۞

د حلال رزق لټه کول !

۲۱۳ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ، فَإِنَّ نَفْسًا لَنْ تَمُوتَ حَتَّى تَسْتَوْفِيَ رِزْقَهَا وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ، خُذُوا مَا حَلَّ، وَدَعُوا مَا حَرُمَ]. (سنن ابن ماجه: ۲۱٤٤)

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ای خلکو! د الله نه وډارېږئ او دحلال رزق په لټه کې شئ، تر هغه پورې انسان نه مړ کيږي چې اخرنی رزق يې نه وي خوړلی اګر که رزق يې وروسته هم وي، له الله څخه وډار شئ او د حلالې په لټه کې شئ، هغه واخلئ چې حلال وي او هغه پرېږدئ چې حرام وي

۞ ۞ ۞

جنت ته ننويستونکي عملونه !

۲۱٤ -: عَنْ أَبِي أَيُّوبَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَا مِنْ عَبْدٍ يَعْبُدُ اللَّهَ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، وَيُقِيمُ الصَّلَاةَ، وَيُؤْتِي الزَّكَاةَ، وَيَصُومُ رَمَضَانَ، وَيَجْتَنِبُ الْكَبَائِرَ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ]. (صحيح ابن حبان: ۳۲٤۷)

د ابوايوب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هر بنده چې دا الله عبادت وکړي او شريک ورسره ونه کړځوي، لمونځ ادا کړي، زکات ورکړي او روژه ونيسي، له لويو ګناهونو څخه هم ځان رابندوي مګر دا چې جنت به ننوځي

۞۞۞

خيرات کول مال نور هم زياتوي !

٢١٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ، إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلّٰهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللهُ]. (صحيح مسلم: ٢٥٨٨)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: خيرات کول مال بيخي مال نه کموي، په درګزرى باندې الله پاک انسان ته نور عزت هم ورکوي، او څوک چې الله ته عاجزي کوي، الله پاک به يې نور هم پورته کړي.

۞۞۞

د زكات تفصيلي بيان

د زكات ويستلو ثواب

۲۱۶ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ أَعْرَابِيًّا سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الهِجْرَةِ، فَقَالَ: [وَيْحَكَ، إِنَّ شَأْنَهَا شَدِيدٌ، فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ تُؤَدِّي صَدَقَتَهَا؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ البِحَارِ، فَإِنَّ اللهَ لَنْ يَتِرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا]. (صحيح البخاري: ۱٤٥۲)

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې يو بانده چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه د هجرت د ثواب په باره کې وپوښتل هغه ورته وويل: خوارشې د هجرت خو ډېر لوی ثواب دی، ايا ته داسې اوښان لرې چې صدقه يې ورکوې؟ هغه وويل: هو، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: په خپل کلي کې دې نيک عملونه کوه الله پاک د هيڅ چا نيک عمل نه بې ثوابه کوي.

هغه چا ته وعيد چې زكات نه وركوي !

۲۱۷ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يقول: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:[شَرُّ مَا فِي رَجُلٍ شُحٌّ هَالِعٌ وَجُبْنٌ خَالِعٌ]. (سنن ابي داود:۲٥۱۱)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په انسان کې د بخل سره ګيلې کول او بې تحاشا بوزديلي توب ډېر بدترين خصلتونه دي.

۲۱۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يَجْتَمِعُ الشُّحُّ وَالْإِيمَانُ فِي جَوْفِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ، وَلَا يَجْتَمِعُ غُبَارٌ فِي سَبِيلِ اللهِ وَدُخَانُ جَهَنَّمَ فِي جَوْفِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ]. (مسند احمد: ۹٦۹۳)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: شديد ترين بخل او ايمان دواړه د مسلمان په زړه کې هيڅکله نه يوځای کيږي، او هيڅکله د مسلمان سرې په خېټه کې د الله پاک په لاره کې غبار او د جهنم اور نه يو ځای کيږي.

۲۱۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ آتَاهُ اللهُ مَالًا، فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ مُثِّلَ لَهُ مَالُهُ يَوْمَ القِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ لَهُ زَبِيبَتَانِ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ القِيَامَةِ، ثُمَّ يَأْخُذُ

بِلِهْزِمَتَيْهِ - يَعْنِي بِشِدْقَيْهِ - ثُمَّ يَقُولُ أَنَا مَالُكَ أَنَا كَنْزُكَ، ثُمَّ تَلاَ: (لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ)]. (صحيح البخاري:١٤٠٣)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنَهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: چا ته چې الله پاک مال او دولت ورکړي او زکات تري ونه باسي د قيامت په ورځ به ورته د ګنجي نر خامار په شکل راشي د سترګو د پاسه به يې دوه تکې توري غوټې وي او په وښکو به چيچې او ورته به وايي: زه ستا مال دولت او خزانه يم، بيايې دا ايت ولوست (لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ).

٢٢٠ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [يَكُونُ كَنْزُ أَحَدِكُمْ يَوْمَ القِيَامَةِ شُجَاعًا أَقْرَعَ]. (صحيح البخاري: ٤٦٥٩)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په تاسو کې د خلکو د خزانه کړي مال او دولت نه به د قيامت په ورځ ګنجی نر خامار جوړ شي.

د زکات نصاب !

٢٢١ -: عَنْ أَبِيْ سَعِيدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوْسُقٍ صَدَقَةٌ]. (صحيح البخاري:١٤٠٥)

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د څلوېښتو درهمو نه په لږ مال کې زکات نشته، د پنځو اوښانو نه په کمو کې هم زکات نه کيږي، له پنځو وسقو (د يوسلو يوديرشت نيم کيلونه نه کم) دانو کې هم زکات نشته.

د باران يا د کوهي په اوبو خړوب شوي فصلونو دانو کې د زکات کميت !

٢٢٢ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [فِيمَا سَقَتِ السَّمَاءُ وَالعُيُونُ أَوْ كَانَ عَثَرِيًّا العُشْرُ، وَمَا سُقِيَ بِالنَّضْحِ نِصْفُ العُشْرِ]. (سنن ابن ماجه: ١٨١٦)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کوم فصلونه (باغونه) چې په باران، چينو، يا خپله په ستې اوبه کيږي لسمه حصه په کې واجبه ده، او په کوښښ او خوارئ چې اوبه کيږي د لسمې نيمه برخه په کې واجب ده.

زکات اخستل د چا لپاره روا دي !

٢٢٣ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُما عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيٍّ، وَلَا لِذِي مِرَّةٍ سَوِيٍّ]. (جامع الترمذي: ٦٥٢)

د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: زکات نه د مالدار لپاره حلال دی او نه په کارکسب توان لرونکي لپاره حلال دی.

د ډېر شرف له وجې نبوت کورنۍ لپاره زکات حلال نه دی !

٢٢٤ -: عَنْ أَبِي رَافِعٍ رَضِيَ اللهُ عَنه أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ الصَّدَقَةَ لَا تَحِلُّ لَنَا، وَإِنَّ مَوَالِيَ القَوْمِ مِنْ أَنْفُسِهِمْ]. (جامع ترمذي: ٦٥٧)

د ابو رافع رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: زمونږ لپاره زکات اخستل حلال نه دي، او د قوم مريان د قوم څخه شمېرل کېږي - يعنې د دوی لپاره هم حلال نه دی -.

د نبوت کورنۍ د زکات يوه کجوره خوري !

٢٢٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنه يَقُولُ: [أَخَذَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ، فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كِخْ كِخْ، ارْمِ بِهَاأَمَا عَلِمْتَ أَنَّا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ؟]. (صحيح مسلم:١٠٦٩)

ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي: حسن بن علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د زکات له کجورو نه يوه کجوره واخسته او خوله کې يې واچوله نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: تف تف، کجوره وارتوه ايا تا ته پته نشته چې مونږ زکات نه خورو؟

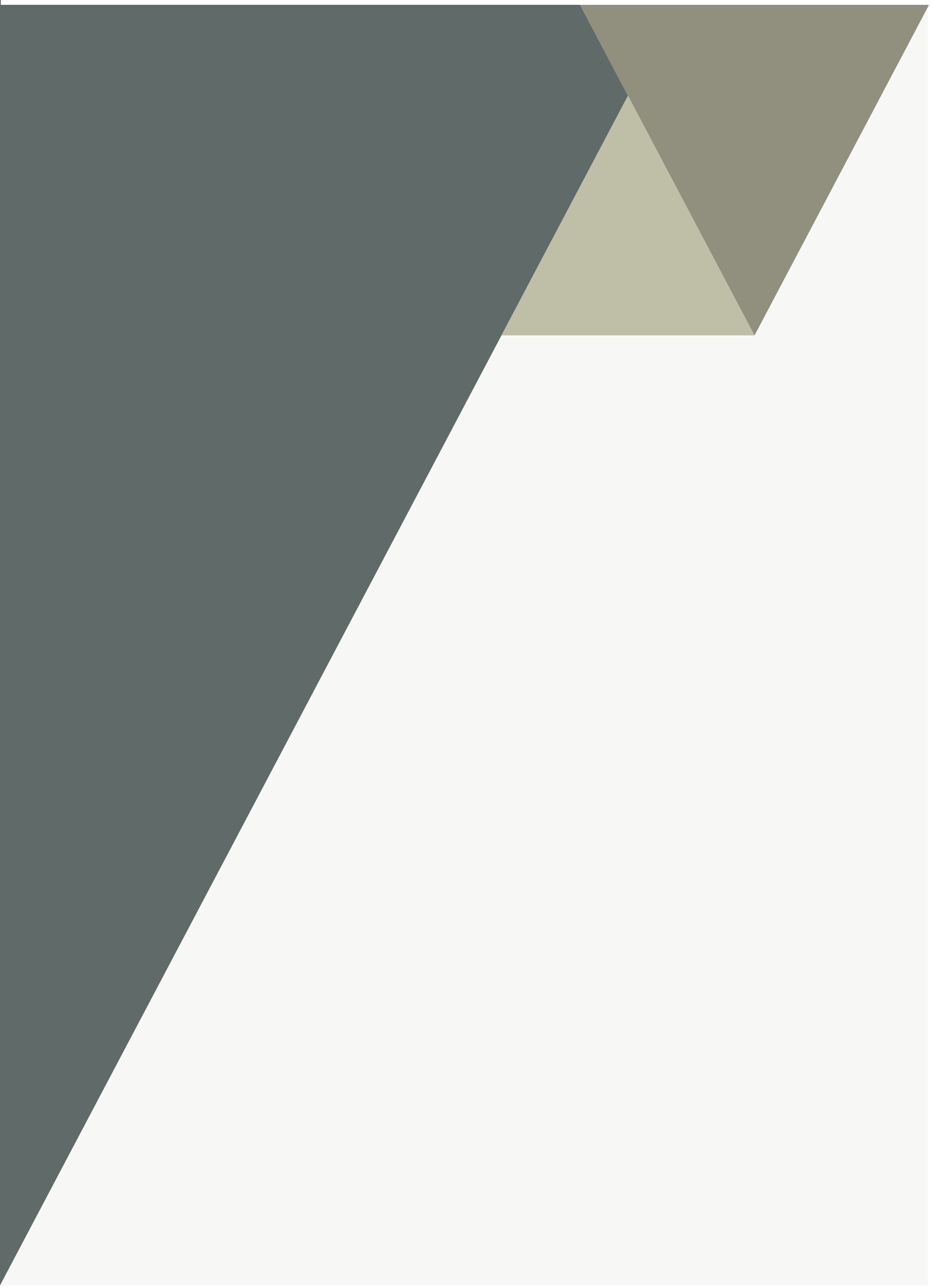

د سرسايې (صدقة الفطر) بيان

د سرسايې ورکولو وخت

۲۲۶ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِإِخْرَاجِ زَكَاةِ الْفِطْرِ، أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلَاةِ]. (صحيح مسلم:۹۸۶)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د خلكو عيدګاه ته له وتلو مخكې په سرسايه وركولو امر كړى دى.

سرسايه په چا فرض ده !

۲۲۷ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: [فَرَضَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَكَاةَ الفِطْرِ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ عَلَى العَبْدِوَالحُرِّ، وَالذَّكَرِ وَالأُنْثَى، وَالصَّغِيرِ وَالكَبِيرِ مِنَ المُسْلِمِينَ، وَأَمَرَ بِهَا أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ النَّاسِ إِلَى الصَّلَاةِ]. (صحيح البخاري: ۱۵۰۳)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مسلمانانو په مريي، ازاد، نارينه، زنانه، ماشوم او لوى باندې د كجورو يو صاع يا د وربشو يو صاع فرض كړى دى، او په دې يې امر كړى دى چې لمونځ ته له وتلو دې مخكې وركړل شي.

په سرسايه کې به څه شی ورکوي !

۲۲۸ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: [كُنَّا نُخْرِجُ زَكَاةَ الْفِطْرِ يَوْمَ الْفِطْرِ صَاعَ طَعَامٍ أَوْ صَاعَ تَمْرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ أَوْ صَاعًا مِنْ أَقِطٍ، فَلَمْ نَزَلْ نُخْرِجُهُ حَتَّى قَدِمَ عَلَيْنَا مُعَاوِيَةُ مِنَ الشَّامِ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا وَهُوَ يَوْمَئِذٍ خَلِيفَةٌ، فَخَطَبَ النَّاسَ عَلَى مِنْبَرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ زَكَاةَ الْفِطْرِ وَقَالَ: إِنِّي لَأَرَى مُدَّيْنِ مِنْ سَمْرَاءِ الشَّامِ تَعْدِلُ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَكَانَ ذَلِكَ أَوَّلَ مَا ذَكَرَ النَّاسُ الْمُدَّيْنِ]. (سنن الدارقطني: ۲۰۹۷)

د ابوسعيدالخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: مونږ به په سرسايه كې يو صاع خوراك، يا كجورې، يا وربشې، يا وشكې (مميز)، يا پنير تر

هغه ورکو چې معاویه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ د خلافت په دور کې مدینې ته د حاجي یا معتمر په صفت راغی د رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ممبر یې خطبه ورکړه او د سرسایه باره کې یې وویل چې د شام دوه مده غنم د کجورو د یو صاع مساوي دي په مُد سرسایه ورکونه لومړی دغلته خلکو وپیژندله.

د نفلي خېرات کولو بيان

نفلي خيرات كول له اور څخه انسان ساتي !

٢٢٩ -: عَنْ عَدِيِّ بْنَ حَاتِمٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ]. (صحيح البخاري:١٤١٧)

عدي بن حاتم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي چې ويل يې: له اوره ځان وساتئ اګر كه په نيمه كجوره هم وي.

د قيامت په ورځ به هر سړی د صدقې د سيورې لاندې وي !

٢٣٠ -: عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍرَضِيِ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [كُلُّ امْرِئٍ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٣١٠)

عقبه بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي چې ويل يې: د قيامت په ورځ به هر سړی د خپلې صدقې (خيرات) د سيوري لاندې وي تردې چې د خلكو تر منځ فيصله وشي.

٢٣١ -: عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِي اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَتِرَ مِنَ النَّارِ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ، فَلْيَفْعَلْ]. (صحيح مسلم: ١٠١٤)

عدي بن حاتم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي چې كه څوک توان لري چې له اور څخه بچ شي، ځان دې بچ كړي ولو كه په نيمه كجوره هم وي

٢٣٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْظَمُ أَجْرًا؟ قَالَ: أَنْ تَصَدَّقَ وَ أَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ تَخْشَى الفَقْرَ، وَ تَأْمُلُ الغِنَى، وَ لاَتُمْهِلُ حَتَّى إِذَا بَلَغَتِ الحُلْقُومَ، قُلْتَ لِفُلاَنٍ كَذَا، وَلِفُلاَنٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلاَنٍ]. (صحيح البخاري: ١٤١٩)

ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې يو سړی نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغی او ورته يې وويل: ای د الله رسوله! كوم خيرات ډېر لوی اجر لري؟ هغه ورته وويل: هغه خيرات ډېر اجر لري چې ته روغ رمټ او بخيل يې او خيرات وكړې، له فقر څخه هم ډرابېږې او د

مالدارۍ امید هم لري، تر هغه دې خیرات مه وروسته کوه چې ساه دې چنغړق ته ورسیږي او بیا وایې چې دومره فلانکي او دومره فلانکي ته ورکړئ، سره له دې چې ستا له وینا پرته ورته پاتې دي.

۲۳۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: ضَرَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَثَلَ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ، كَمَثَلِ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُنَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ، قَدْ اضْطُرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى ثُدِيِّهِمَا وَتَرَاقِيهِمَا، فَجَعَلَ الْمُتَصَدِّقُ كُلَّمَا تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ انْبَسَطَتْ عَنْهُ، حَتَّى تُغَشِّيَ أَنَامِلَهُ وَتَعْفُوَ أَثَرَهُ، وَجَعَلَ الْبَخِيلُ كُلَّمَا هَمَّ بِصَدَقَةٍ قَلَصَتْ، وَأَخَذَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ مَكَانَهَا " قَالَ: فَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: بِإِصْبَعِهِ فِي جَيْبِهِ «فَلَوْ رَأَيْتَهُ يُوَسِّعُهَا وَلَا تَوَسَّعُ]. (صحيح مسلم: ۱۰۲۱).

له ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی نبی کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د بخیل او خیرات کونکي انسان د هغه دووسړیو سره ورکړ چې چې اوسپنیزې زغرې پرې پرتې وي، د دواړو لاسونه تر سینو او مرۍ پورې کلک تړل شوي وي، د خیراتونو په کولو سره له خیرات کونکي ته قلار دومره پراخه شي چې تر خپو یې ورسیږي او د بند اثر یې هم ختم کړي، او بخیل چې کله صدقه ورکوي نو زغره پرې لا تنګه شي او هره کړۍ یې پرې مضبوطه شي، ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم ولید چې لاس یې په جیب کې ننویست چې که بخیل هرڅومره زغره خلاصوي (بیرته کوي) خو نه کولاویږي.

۲۳٤ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ بَعْضَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قُلْنَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّنَا أَسْرَعُ بِكَ لُحُوقًا؟ قَالَ: أَطْوَلُكُنَّ يَدًا، فَأَخَذُوا قَصَبَةً يَذْرَعُونَهَا، فَكَانَتْ سَوْدَةُ أَطْوَلَهُنَّ يَدًا، فَعَلِمْنَا بَعْدُ أَنَّ مَاكَانَتْ طُولَ يَدِهَا الصَّدَقَةُ، وَكَانَتْ أَسْرَعَنَا لُحُوقًا بِهِ وَكَانَتْ تُحِبُّ الصَّدَقَةَ]. (صحيح البخاري: ۱٤۲۰).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته یې ځینو بې بیانو وویل: په مونږ کې به څوک دریسې زر درځې (وفات کیږي) هغه وویل: چې د چا لاس اوږد وي، هغوی لرګی راواخست او ټولو سره خپل لاسونه پیمانه کړل نو د سوده بنت زمعه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا لاس پکې اوږد و، وروسته بیا پوهه شو چې د اوږد لاس څخه صدقه موخه ده، له ټولو څخه لومړۍ هغه وفات شوه، د هغې به صدقه ورکول ډېر خوښ و.

۲۳۵ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ تَصَدَّقَ بِعَدْلِ تَمْرَةٍ مِنْ كَسْبٍ طَيِّبٍ، وَلاَ يَقْبَلُ اللهُ إِلَّا الطَّيِّبَ، وَإِنَّ اللهَ يَتَقَبَّلُهَا بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يُرَبِّيهَا لِصَاحِبِهِ، كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ، حَتَّى تَكُونَ مِثْلَ الجَبَلِ]. (صحيح البخاري: ۱٤۱۰)

د ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: که د حلال مال څخه څوک د کجورې په اندازه هم صدقه ورکړي او حالانکه الله پاک له حلال مال

پرته نور صدقات نه قبلوي، نو په خپل ښی لاس به یې ترې قبوله کړي، او دغه صدقه به ورله غټوي لکه تاسو کې چې څوک خپل د اوښ بچی ساتي، دغه صدقه دومره غټه کړي لکه غر.

۲۳۶ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ اللهَ لَيُرَبِّي لِأَحَدِكُمُ التَّمْرَةَ، وَ اللُّقْمَةَ، كَمَا يُرَبِّي أَحَدُكُمْ فَلُوَّهُ أَوْ فَصِيلَهُ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ أُحُدٍ]. (صحیح ابن حبان:۳۳۱۷)

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: ستاسو د یو نفر لپاره الله پاک د کجوري او د ډوډۍ مړۍ صدقه داسې غټوي (ستروي) لکه تاسو کې چې څوک د خپل اوښ بچی غټوي (ساتي)، صدقه دومره ستره کړي لکه د احد غر.

خلک په صدقې کولو هڅول نبوي سنت دي !

۲۳۷ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى يَوْمَ الفِطْرِ رَكْعَتَيْنِ لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَ لاَ بَعْدَهَا، ثُمَّ أَتَى النِّسَاءَ وَ مَعَهُ بِلاَلٌ، فَأَمَرَهُنَّ بِالصَّدَقَةِ، فَجَعَلْنَ يُلْقِينَ تُلْقِي المَرْأَةُ خُرْصَهَا وَسِخَابَهَا]. (صحیح البخاري: ۹٦٤)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ورکوتي اختر لمونځ دوه رکعته وکړ چې مخکې او وروسته یې ترې نور لمونځ و نه کړ، بیا د ښځو خوا ته راغی او بلال هم ورسره و، په صدقه کولو یې دومره وهڅولې چې ښځو خپلې د سرو او سپینو زرو والۍ او د لونګو امیلونه هم صدقه کړل.

۲۳۸ -: عَنْ أَبِي مُوسَى الأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [أَطْعِمُوا الجَائِعَ، وَ عُودُو االمَرِيضَ، وَفُكُّوا العَانِيَ]. (صحیح البخاري: ۵۳۷۳).

له ابوموسی اشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: وږي ته خواړه ورکړئ، د رنځور پوښتنه وکړئ، او بندیوان ازاد کړئ.

الله د انسان لپاره صدقات ذخیره کوي !

۲۳۹ -: عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: [أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقْرَأُ: أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ، قَالَ: " يَقُولُ ابْنُ آدَمَ: مَالِي، مَالِي، قَالَ: وَهَلْ لَكَ، يَا ابْنَ آدَمَ مِنْ مَالِكَ إِلَّا مَا أَكَلْتَ فَأَفْنَيْتَ، أَوْ لَبِسْتَ فَأَبْلَيْتَ، أَوْ تَصَدَّقْتَ فَأَمْضَيْتَ؟]. (صحیح مسلم:۲۹۵۸).

مطرف دخپل پلار (عبدالله) رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت کوي چې زه نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغلم او هغه (أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ) سورت لوست، نو ويويل: انسان وايي: زه دومره او دومره شتمني لرم، انسانه! ستا شتمني هغه ده چې ودې خوړله او درنه پاتې نه شوه، وادې اغوستله او زړه دې کړه، او شتمنې دې هغه ده چې خيرات دې پرې وکړ او ځان له دې ذخيره کړه.

د انسان شتمني درې ډوله ده !

۲۴۰ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [يَقُولُ الْعَبْدُ: مَالِي، مَالِي، إِنَّمَا لَهُ مِنْ مَالِهِ ثَلَاثٌ: مَا أَكَلَ فَأَفْنَى، أَوْ لَبِسَ فَأَبْلَى، أَوْ أَعْطَى فَاقْتَنَى، وَمَا سِوَى ذَلِكَ فَهُوَ ذَاهِبٌ، وَتَارِكُهُ لِلنَّاسِ]. (صحيح مسلم: ۲۹۵۹)

د ابوهريره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ څخه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: انسان وايي زما دومره او دومره شتمني ده، په شتمنې کې يې خپله برخه دومره وي چې ويې خوري او ختمه يې کړي، وايې اغوندي او زړو يې کړي، خيرات پرې وکړي او ذخيره يې کړي، له دې پرته نور ټول ترې تلونکې دی او دا يې خلکو ته پريږدي.

هر سهار ملائک بخيل ته ښېراه کوي !

۲۴۱ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ العِبَادُ فِيهِ، إِلَّا مَلَكَانِ يَنْزِلَانِ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا: اللهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا، وَيَقُولُ الآخَرُ: اللهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا]. (صحيح البخاري: ۱۴۴۲)

د ابوهريره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: هېڅ ورځ نشته چې بندګان پکې صباح کوي مګر دوه ملائک پکې راښکته کيږي، يو مَلَک وايي: ای الله! خيرات کونکي انسان ته عوضونه ورکړه، او بل مَلَک وايي: ای الله! بخيل انسان ته تاوانونه ورکړه

۲۴۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: [أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّدَقَةِ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، عِنْدِي دِينَارٌ، فَقَالَ: تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ، قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى وَلَدِكَ، قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى زَوْجَتِكَ - أَوْ قَالَ: زَوْجِكَ -، قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى خَادِمِكَ، قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: أَنْتَ أَبْصَرُ]. (سنن أبي داود: ۱۶۹۱)

د ابوهريره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په خيرات کولو

امر وکړ، یو سړي ورته وویل: ما سره یو دینار دی څه پرې وکړم؟ هغه وویل: په ځان یې صدقه کړه، سړي وویل: یو راسره بل دی، هغه ورته وویل: پخپلو بچو دې نفقه کړه، سړي وویل: بل هم راسره دی، هغه وویل: په خپلې ښځې دې نفقه کړه، سړي وویل: بل هم راسره دی، هغه وویل: په خپل مزدور (خدمتګار) دې نفقه کړه، سړي وویل: بل هم راسره دی، هغه وویل: ته پرې ښه پوهیږې چې چرته یې نفقه کړې.

په خپلو خپلوانو صدقه کول ډېر اجر لري !

۲۴۳ -: عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ: [أَنَّ مَيْمُونَةَ بِنْتَ الحَارِثِ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ، أَنَّهَا أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً وَلَمْ تَسْتَأْذِنِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمُهَا الَّذِي يَدُورُ عَلَيْهَا فِيهِ، قَالَتْ: أَشَعَرْتَ يَا رَسُولَ اللهِ أَنِّي أَعْتَقْتُ وَلِيدَتِي، قَالَ: أَوَفَعَلْتِ؟، قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: «أَمَا إِنَّكِ لَوْ أَعْطَيْتِهَا أَخْوَالَكِ كَانَ أَعْظَمَ لِأَجْرِكِ]. (صحيح البخاري: ۲۵۹۲)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا غلام کریب له میمونې رَضِيَ اللهُ عَنهَا نه نقلوي چې یوه وینځه یې ازاده کړه خو د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه یې اجازه نه وه غوښتې، کله چې یې د شپې نمبر راغی نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته یې وویل: ای د الله رسوله! تا ته پته ده چې ما خپله وینځه ازاده کړېده؟ هغه وویل: ازاده کړې دې ده؟ هغې وویل: هو. هغه ورته وویل: که خپلو ماماګانو ته دې ورکړې وه ډېر اجر (ثواب) به دې شوی و.

۲۴۴ -: عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ الصَّدَقَةَ عَلَى الْمِسْكِينِ صَدَقَةٌ، وَعَلَى ذِي الرَّحِمِ اثْنَتَانِ صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ]. (سنن النسائي: ۲۵۸۲)

د سلمان بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په مسکین خیرات کول یو اجر لري، او په خپلوان خیرات کول دوه اجرونه لري، یو یې د خیرات او بل یې د خپلولۍ.

په فقر کې صدقه کول ډېر ثواب لري !

۲۴۵ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [سَبَقَ دِرْهَمٌ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ قَالُوا: وَكَيْفَ؟ قَالَ: كَانَ لِرَجُلٍ دِرْهَمَانِ تَصَدَّقَ بِأَحَدِهِمَا، وَانْطَلَقَ رَجُلٌ إِلَى عُرْضِ مَالِهِ، فَأَخَذَ مِنْهُ مِائَةَ أَلْفِ دِرْهَمٍ فَتَصَدَّقَ بِهَا]. (سنن النسائي: ۲۵۲۷)

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په ثواب

کې یو درهم له زرو درهمو څخه درون شو، صحابه وو وویل: څنګه درون شو؟ هغه وویل: یو سړي سره دوه درهمه وو په یو یې ترې صدقه وکړه، او بل سړي خپل ډېر مال ته ورغی او زر درهم یې ترې راواخستل او خیرات یې پرې وکړ.

د ډېر ثواب والا کارونه !

۲۴۶ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: [يَا رَسُولَ اللهِ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: جُهْدُ الْمُقِلِّ، وَ ابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ]. (سنن أبي داود: ۱٦۷۷).

ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وویل: کوم خیرات ډېر غوره دی؟ هغه وویل: د هغه چا صدقه چې څه نه لري، او ته په خپل زیردست افرادو باندې د صدقې کولو پیل وکړه

۲۴۷ -: عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: سَقْيُ الْمَاءِ]. (سنن النسائي: ۳٦٦٥).

د سعبد بن عباده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې ما وویل: ای رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کوم ډول خیرات ډېر غوره دی؟ هغه وویل: په اوبو خړوبول ډېر غوره دي.

غریب څوک دی ؟

۲۴۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي تَرُدُّهُ التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَالْأُكْلَةُ وَالْأُكْلَتَانِ، وَلَكِنَّ الْمِسْكِينَ الَّذِي لَا يَسْأَلُ النَّاسَ شَيْئًا، وَلَا يَفْطِنُونَ بِهِ فَيُعْطُونَهُ]. (سنن أبي داود: ۱٦۳۱).

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هغه څوک مسکین نه دی چې کجوره یا دوه کجورې، مړی یا دوه مړی امدن لري، بلکې مسکین هغه دی چې نه خو له خلکو نه څه غواړي او نه ورته د خلکو پام (سوچ) وي چې څه ورته ورکړي.

۲۴۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَيْسَ الْمِسْكِينُ الَّذِي يَطُوفُ عَلَى النَّاسِ تَرُدُّهُ اللُّقْمَةُ وَاللُّقْمَتَانِ، وَالتَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ، وَلَكِنِ الْمِسْكِينُ الَّذِي لاَ يَجِدُ غِنًى يُغْنِيهِ، وَلاَ يُفْطَنُ بِهِ، فَيُتَصَدَّقُ عَلَيْهِ وَلاَ يَقُومُ فَيَسْأَلُ النَّاسَ]. (صحيح البخاري: ۱٤۷۹).

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هغه څوک

مسکین نه دی چې په خلکو ګرځي مړۍ یا دوه مړۍ، کجوره یا دوه کجورې راټولوي، بلکې مسکین هغه دی چې د بسنې یې هیڅ نه وي، نه خو ورته د خلکو پام وي چې صدقه پرې وکړي او نه د خلکو تر منځ پاخیږي چې څه ورڅخه وغواړي.

یوه صدقه دوه ثوابونه !

۲۵۰ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَاعَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا أَنْفَقَتِ المَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ فَلَهَا أَجْرُهَا، وَلِلزَّوْجِ بِمَا اكْتَسَبَ، وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ]. (صحيح البخاري: ۱٤٤۱)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: که یوه ښځه د خپل کور له خواړو څخه صدقه وکړي او ورانکارۍ یې نیت نه وي نو دې لپاره د ورکړې اجر، د خاوند لپاره یې د ګټلو اجر دی، او نوکر (خزانچي) هم همدغه شان دی (یعنې که په ښه نیت یې صدقه ورکړه نو د ورکړې اجر به ورته ورکړل شي).

په ښه نیت باندې صدقه ورکوونکی خزانچي هم د ثواب شریک دی !

۲۵۱ -: عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [الخَازِنُ المُسْلِمُ الأَمِينُ، الَّذِي يُنْفِذُ – وَرُبَّمَا قَالَ: يُعْطِي – مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلًا مُوَفَّرًا طَيِّبًا بِهِ نَفْسُهُ، فَيَدْفَعُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ لَهُ بِهِ أَحَدُ المُتَصَدِّقَيْنِ]. (صحيح البخاري: ۱٤۳۸)

د ابو موسی اشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: هغه مسلمان امانتګر خزانچي چې د امر سره سم د زړه په خوشحالۍ صدقه هغه چا ته ورکړي چې امر ورته پرې شوی دی، له متصدقینو (ډېر خیرات کوونکو) څخه شمېرل کیږي.

۲۵۲ -: عَنْ عُمَيْرٍ، مَوْلَى آبِي اللَّحْمِ قَالَ: [كُنْتُ مَمْلُوكًا، فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَأَتَصَدَّقُ مِنْ مَالِ مَوَالِيَّ بِشَيْءٍ؟ قَالَ: نَعَمْ وَ الْأَجْرُ بَيْنَكُمَا نِصْفَانِ]. (صحيح مسلم: ۱۰۲۵)

د ابواللحم غلام عمیر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې زه غلام وم له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه مې وپوښتل چې ایا زه د خپلو بادارانو له شتمنۍ څخه خیرات کولی شم؟ هغه وویل: هو او اجر به مو تر منځ شریک وي.

په الله توکل لویه مالداري ده !

۲۵۳ -: عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [اليَدُ العُلْيَا خَيْرٌ مِنَ اليَدِ السُّفْلَى، وَ ابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ، وَ خَيْرُ الصَّدَقَةِ عَنْ ظَهْرِ غِنًى، وَ مَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ]. (صحيح البخاري: ١٤٢٧).

د حکيم بن حزام رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: لوړ لاس (چې څه ورکوي) له لاندې لاس نه (چې څه غواړي) غوره دی، غوره صدقه هغه ده چې په مالدارۍ کې وشي، څوک چې ځان له سوال څخه ساتي الله به وساتي (يعني له خپل پلوه به ورته رزق ورکړي) او څوک چې ځان د پردو شتمنيو نه غني ګڼي الله به ورله زړه غني کړي.

د حرام مال صدقه کې ثواب نشته !

۲۵٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَرَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ[إِذَا أَدَّيْتَ زَكَاةَ مَالِكَ، فَقَدْ قَضَيْتَ مَا عَلَيْكَ فِيهِ، وَمَنْ جَمَعَ مَالًا حَرَامًا، ثُمَّ تَصَدَّقَ بِهِ، لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيهِ أَجْرٌ، وَكَانَ إِصْرُهُ عَلَيْهِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٣٦٧).

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کله چې ته د خپل مال زکات ادا کړې تا خپل حق ادا کړ، او څوک چې حرام مال راغونډ کړي او بيا په کې صدقه کوي ګناه پرې شته او هيڅ اجر يې نه کيږي

د مرغانو او حیواناتو خوراک هم د انسان لپاره صدقه ده !

۲۵۵ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أُمِّ مُبَشِّرٍ الْأَنْصَارِيَّةِ فِي نَخْلٍ لَهَا، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ غَرَسَ هَذَا النَّخْلَ؟ أَمُسْلِمٌ أَمْ كَافِرٌ؟ فَقَالَتْ: بَلْ مُسْلِمٌ، فَقَالَ: لَا يَغْرِسُ مُسْلِمٌ غَرْسًا، وَلَا يَزْرَعُ زَرْعًا، فَيَأْكُلَ مِنْهُ إِنْسَانٌ، وَلَا دَابَّةٌ، وَلَا شَيْءٌ، إِلَّا كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً]. (صحيح مسلم: ١٥٥٢).

د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ام مبشر باغ ته ورغی او ورته يې وويل: دا کجورې چا کينولي دي؟ د کجورې نالونکی مسلمان دی که کافر؟ هغې ورته وويل: مسلمان دی، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: هيڅ مسلمان بوټی نه نالوي، يا کشت کر نه کوي او مرغان يا انسان يا بل حيوان ترې خوراک وکړي مګر د هغه لپاره صدقه وي

۲۵٦ -: عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا

مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا، أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا، فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَهِيمَةٌ، إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ]. (صحيح البخاري: ٢٣٢٠).

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هيڅ مسلمان بوټي نه ږدي او كښت كر نه كوي چې مرغان يا انسان يا حيوان ترې خوراك وكړي مګر د هغه لپاره به صدقه وي

۞۞۞

د چا په لږ خيرات پسې ملنډې وهل نه دي په كار !

٢٥٧ -: عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [لَمَّا أُمِرْنَا بِالصَّدَقَةِ كُنَّا نَتَحَامَلُ، فَجَاءَ أَبُو عَقِيلٍ بِنِصْفِ صَاعٍ، وَجَاءَ إِنْسَانٌ بِأَكْثَرَ مِنْهُ، فَقَالَ المُنَافِقُونَ: إِنَّ اللهَ لَغَنِيٌّ عَنْ صَدَقَةِ هَذَا، وَمَا فَعَلَ هَذَا الآخَرُ إِلَّا رِئَاءً، فَنَزَلَتْ (الَّذِينَ يَلْمِزُونَ المُطَّوِّعِينَ مِنَ المُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ)]. (صحيح البخاري: ٤٦٦٨)

ابو مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: مونږ ته چې په صدقاتو كله امر وشو مونږ به ژواليتوب كوو، ابوعقيل نيم صاع صدقه راوړه، يو بل چا ترې ډېره صدقه راوړه، منافقانو به ويل: دغې لږې صدقې ته خو د الله هيڅ ضرورت نشته، او بل خو د رياء لپاره صدقه وكړه، نو الله پاک دا قول نازل كړ: هغه خلک چې په مومنانو خيرات كونكو په خيرات عيب لګوي او نور هغه مومنان چې له خپلې مزدورۍ پرته نور څه نه مومي.

۞۞۞

صدقه څه ته وايي؟

٢٥٨ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:[كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ]. (صحيح البخاري: ٦٠٢١)

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې رسول كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هر نيک كار صدقه (خيرات) دى.

۞۞۞

له خلكو څخه د سوال كولو شرعي حيثيت !

٢٥٩ -: عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ المَسْأَلَةَ كَدٌّ يَكُدُّ بِهَا الرَّجُلُ وَجْهَهُ، إِلَّا أَنْ يَسْأَلَ الرَّجُلُ سُلْطَانًا، أَوْ فِي أَمْرٍ لَا بُدَّ مِنْهُ]. (جامع الترمذي: ٦٨١)

سمره بن جندب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له خلکو څخه په سوال کولو سړی خپل مخ شکوي، خو که له باچا څخه څه وغواړي يا داسې کار وي چې د سوال پرته نه کيږي نو سوال پکې کولی شي

الله ته د بندګانو پسند او ناپسند کارونه !

٢٦٠ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِنَّ اللهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا، وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلَاثًا، يَرْضَى لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا، وَأَنْ تَنَاصَحُوا مَنْ وَلَّاهُ اللهُ أَمْرَكُمْ، وَيَسْخَطُ لَكُمْ قِيلَ، وَقَالَ: وَإِضَاعَةَ الْمَالِ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٣٨٨)

د ابو هريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ستاسو لپاره الله په درېو شيانو راضي دی او درې شيان يې ستاسو بدي شي، ستاسو څخه ورته دا خوښ دي چې عبادت يې وکړئ او هېڅ شريک ورسره جوړ نه کړئ، ټول د الله په رسۍ منګولې ولګوئ، او هغه خلک چې الله ورته ستاسو د چارو واک ورکړی دی ورته نصيحت وکړئ، او ستاسو څخه ورته دا بدي شي چې فلانکی او فلانکي ويلي دي، فضول خرچي کول او ډېر سوال کول.

په سوال کولو کې ډېر ټينګېدل ناروا دي !

٢٦١ -: أَخِيهِ هَمَّامٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا تُلْحِفُوا فِي الْمَسْأَلَةِ، فَوَاللهِ، لَا يَسْأَلُنِي أَحَدٌ مِنْكُمْ شَيْئًا، فَتُخْرِجَ لَهُ مَسْأَلَتُهُ مِنِّي شَيْئًا، وَأَنَا لَهُ كَارِهٌ، فَيُبَارَكَ لَهُ فِيمَا أَعْطَيْتُهُ]. (صحيح مسلم: ١٠٣٨)

د معاويه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په سوال کولو کې ډېر مه ټينګيږئ، زما دې په الله قسم وي که د چا ډېرې غوښتنې راڅخه څه وباسي او زه پرې ناراضه يم، هېڅ برکت به ورله پکې وانه اچول شي.

٢٦٢ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ الرَّجُلَ يَأْتِينِي مِنْكُمْ لَيَسْأَلَنِي فَأُعْطِيهِ، فَيَنْطَلِقُ وَمَا يَحْمِلُ فِي حِضْنِهِ إِلَّا النَّارَ]. (صحيح ابن حبان: ٣٣٩٢)

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: کله چې ما ته څوک راشي او څه راڅخه وغواړي او زه يې ورکړم، هغه بېرته ستون شي خو پخپلې لمن کې د ځان سره له اور پرته نور څه يو نه سي.

د خلکو نه سوال کول د اور غوښتل دي !

۲۶۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ سَأَلَ النَّاسَ أَمْوَالَهُمْ تَكَثُّرًا، فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لِيَسْتَكْثِرْ]. (صحيح مسلم: ۱۰۴۱).

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: كه څوک له خلكو نه په دې خاطر سوال كوي چې خپل ماليت پرې ډېر كړي نو د اور بڅركي (سكروټې) راټولوي، خوښه يې ده كه لږې سكروټې راغونډوي او كه ډېرې.

❁❁❁

سوال نه کول د انسان مال ډېروي !

۲٦٤ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [أَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَهُ، فَسَمِعْتُهُ يَخْطُبُ، وَهُوَ يَقُولُ: مَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفُّهُ اللهُ، وَمَنْ سَأَلَنَا أَعْطَيْنَاهُ، قَالَ: فَرَجَعْتُ وَلَمْ أَسْأَلْهُ، فَأَنَا الْيَوْمَ أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا]. (صحيح ابن حبان: ۳۳۹۸)

ابوسعید خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: زه نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغلم څه مې ترې غوښتل، نو په خطبه كې مې ترې واورېدل چې: كه څوک د پردو مالونو نه ځان غني كړي الله به يې زړه غني كړي، او څوک چې سوال نه كوي الله به يې حاجتونه پوره كړي خو كه څوک له مونږ نه څه وغواړي مونږ يې ورته وركوو، ابوسعید رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: بېرته راستون شوم او هيڅ مې ترې ونه غوښتل، اوس په انصارو كې زه د ډېر مال څښتن يم.

❁❁❁

د الله په نوم معاملات نیمګړي مه پرېږدئ !

۲٦٥ -: عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنِ اسْتَعَاذَ بِاللهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَ بِاللهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ دَعَاكُمْ فَأَجِيبُوهُ، وَمَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا مَا تُكَافِئُونَهُ، فَادْعُوا لَهُ حَتَّى تَرَوْا أَنَّكُمْ قَدْ كَافَأْتُمُوهُ]. (سنن أبي داود: ۱٦۷۲)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: چا چې درنه د الله پورې پناه وغوښته پناه ورته وركړئ، او كه يې د الله په نوم درنه څه وغوښتل ورېې كړئ، او كه چا دعوت كړئ دعوت يې قبول كړئ، او چا چې درسره ښه وكړل نېكه بدله ورته وركړئ، كه څه مو په لاس كې نه و تر هغه ورله دعاګانې وكړئ چې ستاسو يقين راشي چې حق مې ورله ادا كړ.

❁❁❁

الله به د هر چا نه د نعمتونو پوښتنې کوي !

٢٦٦ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [أَتَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، فَأَطْعَمْتُهُمْ رُطَبًا، وَأَسْقَيْتُهُمْ مَاءً، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَذَا مِنَ النَّعِيمِ الَّذِي تُسْأَلُونَ عَنْهُ]. (مسند أحمد بن حنبل: ١٤٦٣٧)

د جابر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی وايي: ما ته نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او ابوبکر اوعمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا راغلل، ما ورته تازه کجورې او اوبه ورکړې، بيا نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: دا هغه نعمتونه دي چې له تاسو څخه به يې پوښتنه کيدای شي.

د هيڅ چا ښېګڼې مه هېروئ !

٢٦٧ -: عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنِّي رَأَيْتُ فُلَانًا يَدْعُو وَيَذْكُرُ خَيْرًا، وَيَذْكُرُ أَنَّكَ أَعْطَيْتَهُ دِينَارَيْنِ، قَالَ: لَكِنْ فُلَانٌ أَعْطَيْتُهُ مَا بَيْنَ كَذَا إِلَى كَذَا، فَمَا أَثْنَى وَلَا قَالَ خَيْرًا]. (صحيح ابن حبان: ٣٤١٢)

د عمر بن خطاب رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: ما فلانکی سړی وليد دعاګانې يې کولې او ويل يې چې تا ورته دوه ديناره ورکړي دي، هغه وويل: خو فلانکي ته مې دومره دومره دينارونه ورکړي وو هيڅ شکريه يې ادا نه کړه او نه يې دعا وکړه.

د مرستې په مهال چا ته (جزاک الله خيرا) ويل سنت دي !

٢٦٨ -: عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهِ: جَزَاكَ اللهُ خَيْرًا فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ]. (جامع الترمذي: ٢٠٣٥)

د اسامه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: چا سره چې احسان وکړی شي او احسان کونکي ته يې (جَزَاكَ اللّٰهُ خَيْرًا) ووايو نو پوره ثناء يې ورله بيان کړه.

د روژې بيان

د روژې ادبونه

۲۶۹ -:عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [قَالَ اللهُ: كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ، إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ، وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلاَ يَرْفُثْ وَلاَ يَصْخَبْ، فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ، فَلْيَقُلْ إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ]. (صحيح البخاري: ۱۹۰۴)

د ابوهريره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: الله وايي: له روژې پرته نور هر عمل (عبادت) د انسان لپاره دی، روژه زما ده او زه يې ورته اجر او ثواب ورکوم، روژه ډال دی، کله چې تاسو کې څوک روژه وي نو نه دې ښکنځل کوي او نه دې په لوړ اواز غږ پورته کوي، که چا ورته ښکنځلې وکړې او يا يې ورسره جنګ کو نو ورته ودې وايي: زه روژه دار سړی يم.

روژه انسان له اوره لرې کوي

۲۷۰ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللهِ، بَعَّدَاللهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِسَبْعِينَ خَرِيفًا]. (صحيح البخاري: ۲۸۴۰)

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: که د الله د رضا په خاطر چا يوه ورځ روژه ونيوله نو اويا کاله به يې الله له اور څخه لرې کړي.

روژه دار به جنت ته له ځانګړې دروازې څخه ننوځي

۲۷۱ -: عَنْ سَهْلٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِنَّ فِي الجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرَّيَّانُ، يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ القِيَامَةِ، لاَ يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، يُقَالُ: أَيْنَ الصَّائِمُونَ؟ فَيَقُومُونَ لاَ يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ، فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ]. (صحيح البخاري: ۱۸۹۶)

د سهل رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د جنت يوه دروازه ده (ريان) يې نوم دی، د قيامت په ورځ به ترې يواځې روژه دار ننوځي، له دوی پرته

به ترې نور څوک ونه ننوځي، ويلى به شي: روژه دار چرته دى؟ روژه دار به پورته شي له دوى پرته به ترې نور څوک جنت ته لاړ نه شي، چې څنګه دوى ننوځي دروازه به بنده شي نور هېڅ څوک به ترې جنت ته لاړ نه شي.

❁❁❁

د روژه دار د معدې بوى الله ته له تمامې خوشبوۍ څخه بهتر دى

۲۷۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّوْمَ، فَإِنَّهُ لِي وَ أَنَا أَجْزِي بِهِ، وَلَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ]. (صحيح البخاري: ۵۹۲۷).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له روژې پرته نور د انسان هر عمل (عبادت) د هغه لپاره دى، روژه زما ده او زه پرې ورته اجر او ثواب وركوم، د روژه دار د خولې بوي (د معدې بړاس) د الله په نيز له مسكو څخه هم ډېر خوشبودار دى

❁❁❁

د روژې ثواب بې اندازه دى

۲۷۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ، الْحَسَنَةُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِلَّا الصَّوْمَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ]. (صحيح مسلم: ۱۱۵۱).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د انسان هر نيک عمل په چندونو كيږي، يوه نيكي ترې په لس چنده او تر اوسوه چنده پورې قبليږي، الله فرمايي خو روژه نه، روژه زما لپاره ده او زه به د روژې اجر وركوم ځكه چې انسان پكې له زما له كبله خپل شهوت، خپل خوراک څښاک پريږدي، روژه دار لپاره دوه خوشحالۍ دي، يو چې روژه ماتوي او دوهم چې د خپل رب سره مخامخ شي.

❁❁❁

هېڅ نيک عمل د روژې برابر نه دى

۲۷۴ -: عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: عَلَيْكَ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَا عِدْلَ لَهُ]. (سنن النسائي: ۲۲۲۲)

ابو امامه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه پوښتنه وكړه چې كوم عمل ډېر غوره دى؟ هغه ورته وويل: روژه ونيسه، روژه همسيال نه لري

روژه دار به د هر غير اخلاقي كارونو نه ځان ساتي

۲۷۵ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: الصِّيَامُ جُنَّةٌ فَلاَ يَرْفُثْ وَلاَ يَجْهَلْ، وَإِنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ]. (صحيح البخاري: ۱۸۹۴)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: روژه ډال دى، نه به روژه دار د ښځو خبرې كوي او نه به نور جهالت كوي، كه چا ورسره جنګ كو يا يې ورته كنځلې كولې دوه ځل دې ورته وايي: زه روژه يم، زه روژه يم.

روژه دار ته د خوراك وركولو ثواب

۲۷۶ -: عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الجُهَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ، غَيْرَ أَنَّهُ لاَيَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا]. (سنن الترمذي: ۸۰۷).

د زيد بن خالد الجهني رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: څوك چې روژه دار ته روژه ماتى تيار كړي د روژه دار هومره اجر به يې وشي، سره له دې چې د روژه دار په اجر كې به هيڅ كمي نه راځي.

روژه دار سره د خوراك كولو ثواب

۲۷۷ -: عَنْ أُمِّ عُمَارَةَ بِنْتِ كَعْبٍ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا، فَدَعَتْ لَهُ بِطَعَامٍ، فَقَالَ: تَعَالَيْ فَكُلِي، فَقَالَتْ: إِنِّي صَائِمَةٌ، فَقَالَ: إِنَّ الصَّائِمَ إِذَا أُكِلَ عِنْدَهُ صَلَّتْ عليه الملائكة (صحيح ابن حبان: ۳۴۳۰)

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ام عماره رَضِيَ اللهُ عَنْهَا كور ته ولاړ نو هغې ورله خواړه راوړ، نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: راځه ته يې هم وخوره، هغې ورته وويل: زه روژه يم، نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: د روژه دار سره چې څوك خواړه خوري ملائك ورته دعاګانې كوي

که د رمضان میاشت د پرش پوره نه شي ثواب یې د دیرشو ورځو دی

۲۷۸ -: عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [شَهْرَانِ لاَ يَنْقُصَانِ، شَهْرَا عِيدٍ رَمَضَانُ، وَذُو الحَجَّةِ]. (صحيح البخاري: ۱۹۱۲).

عبدالرحمن بن ابي بکره له خپل پلار ابوبکره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت کوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د دوو میاشتو اجرونه نه کمیږي، د اخترونه دواړه میاشتې: رمضان او ذوالحجه.

❁ ❁ ❁

روژه ټول ګناهونه روژوي

۲۷۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَاتَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ]. (صحيح البخاري: ۳۸).

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د ایمان سره چې د اجر په نیت خوک د رمضان د میاشتې روژه ونیسي مخکني ټول ګناهونه به ورته معاف شي.

❁ ❁ ❁

روژه د انسان د ازادۍ میاشت ده

۲۸۰ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ السَّمَاءِ، وَ غُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَ سُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ]. (صحيح البخاري: ۱۸۹۹)

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د رمضان میاشت چې کله داخله شي، د اسمان دروازې خلاصې (بیرته) شي او د جهنم دروازې بندې (وتړل) شي، او شیطانان هم په زنځیرونو وتړل شي.

❁ ❁ ❁

د رمضان په اخرنو لسو ورځو شپو کې ډېر اطاعت کول مستحب دي

۲۸۱ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَتْ: [كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ العَشْرُ شَدَّ مِئْزَرَهُ، وَ أَحْيَا لَيْلَهُ، وَ أَيْقَظَ أَهْلَهُ]. (صحيح البخاري: ۲۰۲٤)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې کله به هم د رمضان اخرني لس ورځې داخلې

شوې نو رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ملا وتړله، شپه به يې په عبادت روڼوله او خپل اهل (بې بيانې) به يې عبادت ته راپورته کړې.

روژه دار به د شهيدانو او صديقينو ملګرى وي

٢٨٢ -: عَنْ عَمْرِو بْنَ مُرَّةَ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ الله، أَرَأَيْتَ إِنْ شَهِدْتُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَنَّكَ رَسُولُ الله، وَصَلَّيْتُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ، وَأَدَّيْتُ الزَّكَاةَ، وَصُمْتُ رَمَضَانَ، وَقُمْتُهُ، فَمِمَّنْ أَنَا؟ قَالَ: مِنَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٤٣٨).

عمرو بن مرة الجهني رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يو سړى راغى اوورته يې وويل: ما په دې خبر کړه که زه د الله په وحدانيت او ستا په رسالت ګواهي ورکړم، پنځه (فرض) لمونځونه وکړم، زکات ورکړم او د رمضان روژه ونيسم او شپه يې په عبادت روڼه کړم نو زه به له چا څخه يم؟ هغه ورته وويل: له صديقينو (رښتيا ګويه) او شهيدانو له جملې څخه به شې.

روژه به د مياشت په ليدلو نيول کيږي او د مياشت په ليدو به ماتيږي

٢٨٣ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ ذَكَرَ رَمَضَانَ فَقَالَ: [لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوُا الْهِلَالَ، وَ لَا تُفْطِرُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ أُغْمِيَ عَلَيْكُمْ فَاقْدِرُوا لَهُ]. (صحيح مسلم: ١٠٨٠)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو وخت د رمضان ياداشت وكړ ويويل: تر هغه روژه مه نيسئ چې مياشت مو نه وي ليدلې، او تر هغه يې مه ماتوې تر څو مو مياشت نه وي ليدلې، خو كه (اسمان) درباندې وريځ شو مياشت خپله اندازه كړئ.

٢٨٣ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [صُومُوا لِرُؤْيَتِهِ، وَ أَفْطِرُوا لِرُؤْيَتِهِ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدِرُوا ثَلَاثِينَ]. (سنن النسائي:٢١١٨)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د مياشت په ليدلو روژه ونيسئ او په ليدلو يې روژه ماته كړئ، كه (اسمان) درباندې وريځ شي ديرش ورځې اندازه يې پوره كړئ.

مياشت څو ورځې وي؟

٢٨٤ -: عَنْ عُقْبَةَ وَهُوَ ابْنُ حُرَيْثٍ، قَالَ: [سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ وَ طَبَّقَ شُعْبَةُ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ، وَ كَسَرَ الْإِبْهَامَ فِي الثَّالِثَةِ، قَالَ عُقْبَةُ: وَ أَحْسِبُه قَالَ: الشَّهْرُ ثَلَاثُونَ وَ طَبَّقَ كَفَّيْهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ]. (صحيح مسلم: ١٠٨٠)

ابن حريث وايي ما له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه واورېدل چې ويل يې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: مياشت نهه ويشت ورځې وي، شعبه خپل دواړه لاسونه درې ځل خلاص کړل او په دريم ځل يې غټه ګوته ښکته کړه، عقبه وايي: زما په ګومان چې داسې يې هم وويل: مياشت ديرش ورځې هم وي، او درې ځل يې د دواړو لاسونو ګوتې خلاصې کړې.

پیشلمې برکتي خوراک دی

٢٨٥ -: عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِ يكَرِبَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [عَلَيْكُمْ بِغَدَاءِ السُّحُورِ فَإِنَّهُ هُوَ الْغَدَاءُ الْمُبَارَكُ]. (سنن النسائي: ٢١٦٤).

د مقداد بن معديکرب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: پيشلمې ضرور وکړئ، پيشلمې برکتي خوراک دی

٢٨٦- عَنْ أَنَسِ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً]. (صحيح البخاري: ١٩٢٣).

د انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: پيشلمې وکړئ ځکه چې په پيشلمي کې خير او برکت وي

په پيشلمې کونکي د الله رحمت

٢٨٧ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ اللهَ وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الْمُتَسَحِّرِينَ]. (صحيح ابن حبان: ٣٤٦٧)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په پيشلمې کونکو الله پاک رحمت او ملائک ورته د مغفرت دعاګاني کوي

اذان د وخت په داخليدو دليل دی

٢٨٨ -: عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِاللهِ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ بِلاَلًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ، فَكُلُوا وَ اشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ثُمَّ قَالَ: وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى، لاَيُنَادِي حَتَّى يُقَالَ لَهُ: أَصْبَحْتَ أَصْبَحْتَ]. (صحيح البخاري:٦١٧)

سالم له خپل پلار عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت كوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: بلال چې د شپې اذان كوي نو تاسو پكې خپل خوراك او څښاك كوئ تر دې عبدالله بن ام مكتوم اذان وكړي، بيا عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما وويل: ابن ام مكتوم ړوند و ترهغه به يې اذان نه كو چې خلكو به ورته وويل: سهار شو سهار شو.

د مسلمان پيشلمې

٢٨٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [نِعْمَ سَحُورُ الْمُؤْمِنِ التَّمْرُ]. (سنن النسائي: ٣٤٥٢).

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د مومن ښه پيشلمې كجوري دي.

پيشلمې كول د مسلمان نښه ده

٢٩٠ -: عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ فَصْلَ مَا بَيْنَ صِيَامِنَا وَ صِيَامِ أَهْلِ الْكِتَابِ أَكْلَةُالسُّحُورِ]. (سنن النسائي: ٢١٦٦).

د عمرو بن العاص رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: زمونږ او د اهل كتابو د پيشلمی منځ كې فرق خوراک كول دي

د روژې ادبونه

٢٩١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَ العَمَلَ بِهِ، فَلَيْسَ لِلّٰهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ]. (صحيح البخاري: ١٩٠٣)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د دورواغو خبرې او په دروغو عمل كول چې څوک نه پرېږدي نو د خوراک او څښاک پرېښودلو ته يې الله هيڅ احتياج نه لري.

د روژې خيال نه ساتلو سره روژه بې ثوابه کيږي

۲۹۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ، وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ]. (سنن ابن ماجه:۱٦۹۰)

د ابو هريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: زياتره وخت روژه دار له ولږې پرته نور څه په لاس ورنه شي، او زياتره وخت د شپې رونړونکي لپاره له شوګير پرته نور هيڅ نه وي (يعني تکليف يې وي او ثوابونه يې نه وي).

په جنابت کې روژه نيول

۲۹۳ -: عَنْ عَائِشَةَ وَ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُدْرِكُهُا لفَجْرُ وَ هُوَ جُنُبٌ مِنْ أَهْلِهِ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ، وَ يَصُومُ]. (صحيح البخاري: ۱۹۲٦).

د عائشې او ام سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باندې به سهار شو او هغه به د خپلو ځينو بي بيانو نه جنب و، غسل به يې وکړل او روژه خوله به پاتې شو.

۲۹۴ -: عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ، أَنَّهُ سَأَلَ أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، عَنِ الرَّجُلِ يُصْبِحُ جُنُبًا أَيَصُومُ، قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ غَيْرِ احْتِلَامٍ، ثُمَّ يَصُومُ]. (صحيح مسلم: ۱۱۰۹).

سليمان بن يسار د ام سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه د هغه سړي متعلق پوښتنه وکړه چې په جنابت کې پرې صبا شي ايا روژه نيولی شي؟ هغې وويل: په نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به له احتلام پرته د جنابت په حالت کې صبا کېده او روژه به يې نيوله.

۲۹۵ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [إِنْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَبِيتُ جُنُبًا، فَيَأْتِيهِ بِلَالٌ لِصَلَاةِ الْغَدَاةِ، فَيَقُومُ فَيَغْتَسِلُ، فَأَنْظُرُ إِلَى الْمَاءِ يَنْحَدِرُ مِنْ جِلْدِهِ وَرَأْسِهِ، ثُمَّ أَسْمَعُ قِرَاءَتَهُ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ، ثُمَّ يَظَلُّ صَائِمًا]. (صحيح ابن حبان: ۳٤۹۰).

عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باندې شپه د جنابت په حالت کې صبا شوه، د سهار لمونځ لپاره به ورپسې بلال رَضِيَ اللهُ عَنْهُ راغی، هغه به پورته شو او غسل به يې وکړل، ما به ورته کتل چې له سر او بدن نه به يې اوبه څڅېدې، بيا به مې ورله د سهار لمونځ قراءت اوريده او په همدې حالت کې به روژه کېده.

په روژه ماتي کې تېزي په کار ده

۲۹۶ -: عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [لاَ يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الفِطْرَ]. (صحيح البخاري:۱۹۵۷)

د سهل بن سعد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: تر هغه به خلک په فایده کې وي چې روژه ماتی وختي کوي.

۲۹۷ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا يَزَالُ الدِّينُ ظَاهِرًا مَا عَجَّلَ النَّاسُ الْفِطْرَ، لِأَنَّ الْيَهُودَ وَ النَّصَارَى يُؤَخِّرُونَ]. (سنن أبي داود: ۲۳۵۳).

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: اسلامي دين به تر هغه سرلوړی وي چې خلک روژه وختي کوي، ځکه چې یهودان او نصرانیان روژه ماتې ناوخته کوي.

۲۹۸ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [مَا رَأَيْتُ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَطُّ صَلَّى صَلَاةَ الْمَغْرِبِ حَتَّى يُفْطِرَ، وَلَوْ عَلَى شَرْبَةٍ مِنْ مَاءٍ]. (صحيح ابن حبان: ۳۵۰٤)

انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: ما هيڅکله رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه دی لیدلی چې لمونځ دې وکړي او روژه يې نه وي ماته کړې، و لو که د اوبو په ګوټ ولې نه وې.

د ماښام په راښکتو د روژه دار روژه ماتيدل

۲۹۹ -: عَنْ عُمَرَ بْنَ الخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَاهُنَا، وَ أَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَاهُنَا، وَغَرَبَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ]. (صحيح البخاري:۱۹۵٤)

د عمر بن الخطاب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: له دې اړخه چې کله شپه راپورته شي او له دې اړخه ورځ شا کړي، لمر پرېوځي نو د روژه دار روژه ماته شوه.

د نفلي روژې قضايي راوړل مستحب دي

۳۰۰ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْها قَالَتْ: [أَصْبَحْتُ أَنَا وَحَفْصَةُ، صَائِمَتَيْنِ مُتَطَوِّعَتَيْنِ، فَأُهْدِيَ لَنَا طَعَامٌ، فَأَفْطَرْنَا، فَقَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: صُومَا مَكَانَهُ يَوْمًا آخَرَ]. (صحيح ابن حبان: ۳۵۱۷)

عایشه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا وايي: زه او حفصه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا مَا دواړو نفلي روژه ونیوله، چا راته خواړه ډالی کړل نو مونږ روژه ماته کړه، رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راته وویل: د دې پر ځاي بله ورځ روژه ونیسئ.

څوک چې په قصد اولټې (کانګې) ووهي د روژې قضایي به راوړي

۳۰۱ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ ذَرَعَهُ القَيْءُ، فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ، وَ مَنْ اسْتَقَاءَ عَمْدًافَلْيَقْضِ]. (سنن الترمذي:۷۲۰)

د ابوهریره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي، له چا څخه چې اولټې (کانګې) وشي د روژې قضا پرې نشته، او څوک چې په قصد سره کانګې وکړي قضايي دې راوړي.

په هیر سره څه خوړل روژه نه ماتوي

۳۰۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِذَا نَسِيَ فَأَكَلَ وَ شَرِبَ، فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَاأَطْعَمَهُ اللّٰهُ وَ سَقَاهُ]. (صحيح البخاري: ۱۹۳۳).

د ابوهریرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: په هیر چې کله څوک خورا او څښاک وکړي نو خپله روژه دې پوره کړي، دا ورته الله خوراک او څښاک ورکړ.

په هیر روژه خوړلو کې نه قضا شته او نه کفاره

۳۰۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ أَفْطَرَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ نَاسِيًا فلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ وَ لَا كَفَّارَةَ]. (سنن الدارقطني:۲۲٤۳)

د ابوهریره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: د رمضان په میاشت کې چې څوک په هیر سره روژه ماته کړي نه پرې قضا شته او نه پرې کفاره شته.

د روژې د کفارې بيان

د فرضي روژې په مهال د جماع کولو حکم

٣٠٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَجُلًا وَقَعَ بِامْرَأَتِهِ فِي رَمَضَانَ، فَاسْتَفْتَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ: لاَ، قَالَ: هَلْ تَسْتَطِيعُ صِيَامَ شَهْرَيْنِ؟ قَالَ: لاَ، قَالَ: فَأَطْعِمْ سِتِّينَ مِسْكِينًا]. (صحيح البخاري:٦٨٢١)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې يو سړي په رمضان کې د خپلې ښځې سره يو ځای شوی و (جماع يې کړې وه) له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه يې پوښتنه وکړه، هغه ورته وويل: غلام ازادولی شې؟ سړي وويل: نا. هغه ورته وويل: د دوو مياشتو روژې نيولی شې؟ سړي وويل: نا، هغه ورته وويل: شپيته مسکينانو ته خوراک ورکړه.

٣٠٥ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي المَسْجِدِ، قَالَ: احْتَرَقْتُ، قَالَ: مِمَّذَاكَ؟ قَالَ: وَقَعْتُ بِامْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ، قَالَ لَهُ: تَصَدَّقْ قَالَ: مَاعِنْدِي شَيْءٌ، فَجَلَسَ، وَ أَتَاهُ إِنْسَانٌ يَسُوقُ حِمَارًا وَمَعَهُ طَعَامٌ قَالَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيْنَ المُحْتَرِقُ فَقَالَ: هَا أَنَا ذَا، قَالَ: خُذْ هَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ: عَلَى أَحْوَجَ مِنِّي، مَا لِأَهْلِي طَعَامٌ؟ قَالَ: فَكُلُوهُ]. (صحيح البخاري: ٦٨٢٢)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته په مسجد کې يو سړی راغی اوورته يې وويل: غرق شوم، هغه ورته وويل: ولې؟ سړي وويل: په رمضان (د ورځې مې) خپلې ښځې سره جماع وکړه، هغه ورته وويل: خيرات (صدقه) وکړه، سړي ورته وويل: ما سره هيڅ نشته او کښېناست، يو بل سړی راغی خر ورسره و او خواړه (خوراک) هم ورسره و، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: هغه (غرق) شوی څه شو؟ سړي وويل: دا يم، ورته يې وويل: دا واخله او خيرات پرې وکړه، سړي ورته وويل: له ما څخه به لا هم بل محتاج وي؟ زما بچيان بيخي خوراک نه لري!! هغه ورته وويل: تاسو يې وخورئ.

له مړي څخه د روژې قضا وارث راوړلی شي

٣٠٦ -:!عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،

فَقَالَتْ: إِنَّ أُخْتِي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ، قَالَ: أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُخْتِكِ دَيْنٌ أَكُنْتِ تَقْضِينَهُ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: فَحَقُّ اللهِ أَحَقُّ]. (سنن الترمذي: ٧١٦).

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يو ښځه راغله او ورته يې وويل: زما خور مړه شوې ده او پرله پسې دوه مياشتې روژې پرې پاتې وې، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: که ستا په خور قرض و نو تا پوره کو؟ هغې وويل: هو، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: د الله قرض په ادا کولو ډېر اولی دی.

روژه دار چې ښکر ولګوي

٣٠٧ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ احْتَجَمَ وَ هُوَ مُحْرِمٌ، وَ احْتَجَمَ وَ هُوَ صَائِمٌ]. (صحيح البخاري:١٩٣٨)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ښکر ولګو او هغه محرم و او ښکر يې ولګو او هغه روژه وه.

روژه دار خپله ښځه ښکلولی شي

٣٠٨ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهَا قَالَتْ: [إِنْ كَانَ رَسُولُ اللهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيُقَبِّلُ بَعْضَ أَزْوَاجِهِ وَ هُوَ صَائِمٌ، ثُمَّ ضَحِكَتْ]. (صحيح البخاري:١٩٢٨)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به خپلې څېنې بي بيانې ښکلولې او هغه به روژه و، او بيا يې وخندل.

٣٠٩ -: عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَيُقَبِّلُ الصَّائِمُ؟ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَلْ هَذِهِ لِأُمِّ سَلَمَةَفَأَخْبَرَتْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ ذَلِكَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ! قَدْ غَفَرَ اللهُ لَكَ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَمَا وَاللهِ، إِنِّي لَأَتْقَاكُمْ لِلهِ وَ أَخْشَاكُمْ لَهُ]. (صحيح مسلم: ١١٠٨).

عمر بن ابي سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه وپوښتل چې ايا روژه دار خپله ښځه ښکلولی شي؟ هغه ورته وويل: له دې نه پوښتنه وکړه او ام سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ته يې اشاره وکړه، هغې ورته وويل چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ښکلول کوي، عمر بن ابي سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وويل: تا ته خو الله تولې مخکنې او وروستنې ګناهونه معاف کړې

دي، نبي كريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: په تاسو کې تر ټولو زه له الله څخه ډېر وېرېږم او ورڅخه ډارېږم.

۳۱۰ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [يُقَبِّلُ وَ هُوَ صَائِمٌ وَ يُبَاشِرُ وَ هُوَ صَائِمٌ، وَ لَكِنَّهُ كَانَ أَمْلَكَ لِإِرْبِهِ]. (سنن أبي داود: ۲۳۸۲).

عايشه رَضِيَ اللّٰهُ عَنها وايي: نبي كريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ښکلول کول او هغه به روژه و، د خپلو بي بيانو سره به يې مباشرت (يوځاي کېده) او هغه به روژه و، خو هغه د خپل شهوت مالک و.

❁❁❁

په تكليف كې روژه نيول ثواب نه لري

۳۱۱ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَرَأَى زِحَامًا وَرَجُلًا قَدْ ظُلِّلَ عَلَيْهِ، فَقَالَ: مَا هَذَا؟ فَقَالُوا: صَائِمٌ، فَقَالَ: لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ]. (صحيح البخاري: ۱۹۴۶).

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د سفر په دوران كې ګڼه ګوڼه وليده چې په يو سړي پکې سورى شوى و، ويې پوښتل چې ولې؟ هغو ورته وويل: روژه يې نيولې ده، نبي كريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: په سفر كې روژه نيول نيک عمل نه دى.

❁❁❁

د سفر په دوران كې مسافر روژه ماتولی شي

۳۱۲ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [قَالَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ على نَهرٍ مِنْ مَاءِ السَّمَاءِ وَهُوَ عَلَى بَغْلَةٍ لَهُ وَ النَّاسُ صِيَامٌ، فَقَالَ: اشْرَبُوا، فَجَعَلُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: اشْرَبُوا، فَإِنِّي رَاكِبٌ وَإِنِّي أَيَسَرُكُمْ، وَأَنْتُمْ مُشَاةٌ، فَجَعَلُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ، فَحَوَّلَ وَرِكَهُ فَشَرِبَ وَشَرِبَ النَّاسُ]. (صحيح ابن حبان: ۳۵۵۰)

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مونږ ته د باراني اوبو د لښتي په سر چې خلک روژه وو وفرمايل او هغه په خپله سورلۍ سپور و: اوبه وڅکئ، خلکو ورته کتل راکتل او اوبه يې نه څکلې، هغه ورته بيا وويل: اى خلكو اوبه وڅکئ ستاسو څخه زما سفر اسان دى، زه سپور يم او تاسو پيادل يئ، بيا ورته خلكو هسې کتل راکتل، خپل ورون راوګرځو او اوبه يې وڅكلې نو خلكو هم اوبه وڅكلې.

❁❁❁

مسافر ته د روژې د نیولو او ماتول اختیار دی

٣١٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ حَمْزَةَ الْأَسْلَمِيَّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ، فَقَالَ: [أَنْتَ بِالْخِيَارِ، إِنْ شِئْتَ فَصُمْ، وَ إِنْ شِئْتَ فَأَفْطِرْ]. (صحيح ابن حبان: ٣٥٦٠)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې حمزه اسلمي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه په سفر کې د روژې اړوند وپوښتل، هغه ورته وویل: ستا خپله خوښه، که دې خوښه وي روژه شه او که دې خوښه روژه ماته کړه.

٣١٤ -:عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِسِتَّ عَشْرَةَ مَضَتْ مِنْ رَمَضَانَ، فَمِنَّا مَنْ صَامَ وَ مِنَّا مَنْ أَفْطَرَ، فَلَمْ يَعِبِ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ، وَ لَا الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ]. (صحيح مسلم: ١١١٦).

د ابوسعید الخدري رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې مونږ د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ملتیا د رمضان په میاشت کې چې شپاړس ورځې یې تېرې شوې وې غزا وکړه، چا په کې روژه ونیوله او چا روژه ماته کړه، روژه دار بوزه پسې بد نه ویل او بوزه د روژه دار پسې به نه ویل.

٣١٥ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِسَبْعَ عَشْرَةَ حِينَ فَتْحَ مَكَّةَ، فَصَامَ صَائِمُونَ، وَ أَفْطَرَ مُفْطِرُونَ، فَلَمْ يَعِبْ هَؤُلَاءِ عَلَى هَؤُلَاءِ، وَلَا هَؤُلَاءِ عَلَى هَؤُلَاءِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٥٦٢)

د ابوسعید خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د فتح مکې په ورځ چې د رمضان اولس ورځې تېرې شوې وې مونږ ووتوو، روژه دار په روژه پاتې شول او چا روژه ماته کړه، دوی په هغوی او هغوی په دوی بد ونه ویل.

٣١٦ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ، فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الكَدِيدَ، أَفْطَرَ، فَأَفْطَرَ النَّاسُ]. (صحيح البخاري: ١٩٤٤)

عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُما وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په رمضان کې مکې ته ووت او ورژه یې نیولې وه، چې کدید ته ورسېد روژه یې ماته کړه خلکو هم روژه ماته کړه

٣١٧ -: عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَجِدُ بِي قُوَّةً عَلَى الصِّيَامِ فِي السَّفَرِ، فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [هِيَ رُخْصَةٌ مِنَ اللهِ، فَمَنْ أَخَذَ بِهَا، فَحَسَنٌ وَ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصُومَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ]. (صحيح مسلم: ١١٢١)

د حمزة بن عمرو اسلمي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: زه په سفر کې د روژې نیولو توان لرم، په سفر کې د روژې نیول ما باندې کومه ګناه شته؟ نبي کریم صَلَّى اللهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: دا د الله پاک له پلوه رخصت دی، که چا یې رخصت واخست ښه یې وکړ او که د چا خوښه وي چې روژه ونیسي نو ګناه پرې نشته.

د الله په ورکړې سهولتونو عمل کول ډېر ثواب لري

۳۱۸ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِنَّ اللهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ]. (صحیح ابن حبان: ۲۷۴۲).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: الله ته دا محبوب دي چې په رخصتونویې عمل وشي لکه څنګه چې ورته دا بد دي چې معصیتونو ته یې راتګ کیږي.

له مړي څخه روژه نیول دورسته ده

۳۱۹ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [مَنْ مَاتَ وَ عَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ]. (صحیح البخاري: ۱۹۵۲)

د عایشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله- صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - فرمایي: څوک چې مړ شي او په ذمه یې روژې پاتې وي وارث به ترې روژه نیسي.

۳۲۰ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [جَاءَتْ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ إِنَّ أُخْتِي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ، قَالَ: أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُخْتِكِ دَيْنٌ أَكُنْتِ تَقْضِينَهُ،قَالَتْ: نَعَمْ،قَالَ فَحَقُّ اللهِ أَحَقُّ]. (سنن الترمذي: ۷۱۶)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته یوه ښځه راغله او ورته یې وویل: زما خوره مړه شوې ده او پرله پسې دوه میاشتې روژې پرې پاتې دي، هغه ورته وویل: څه فکر لرې که په خور دې د چا پور و تا ترې ادا کو؟ هغې وویل: هو. نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: د الله حق په ادا کولو ډېر حقدار دی

د خاوند له اجازې پرته ښځه نفلي روژه نه شي نیولی

۳۲۱ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَاتَصُومُ المَرْأَةُ وَ بَعْلُهَا شَاهِدٌ إِلَّابِإِذْنِهِ]. (صحیح البخاري: ۵۱۹۲)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د خاوند په حضور کې ښځه نه شي کولاى (نفلي) روژې ونيسي مګر دا چې هغه ورته اجازه وکړي.

٣٢٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لاَ يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَلاَ تَأْذَنَ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَمَا أَنْفَقَتْ مِنْ نَفَقَةٍ عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَإِنَّهُ يُؤَدَّى إِلَيْهِ شَطْرُهُ]. (صحيح البخاري: ٥١٩٥)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د هېڅ زنانه لپاره جائز نه دي چې خاوند يې حاضر وي او روژه ونيسي مګر دا چې هغه ورته اجازه ورکړي، او نه به کور ته د راتګ هغه چا ته اجازه کوي چې خاوند يې ورته اجازه نه وي کړي، او د خاوند له اجازې بغير چې کومه صدقه وکړي د دواړو ترمنځ يې ثواب نيم دى.

په روژه کې د وصال کولو حکم

٣٢٣ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [لاَ تُوَاصِلُوا، فَأَيُّكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ، فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحَرِ، قَالُوا: فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبِيتُ لِي مُطْعِمٌ يُطْعِمُنِي، وَسَاقٍ يَسْقِينِ]. (صحيح البخاري: ١٩٦٣).

د ابوسعيد خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه يې اوريدلي دي: په روژه کې وصل مه کوئ، که څوک هرومرو وصال کوي بايد تر پېشلمي پورې يې وکړي، صحابه وو ورته وويل: ته خو هم په روژه کې وصال کوې؟ هغه ورته وويل: زه ستاسو په څېر نه يم، زه شپه تېروم خو خواړه ورکونکی راته خوراک او څښاک راکوي.

٣٢٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِيَّاكُمْ وَ الْوِصَالَ قَالُوا: فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ، يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: إِنَّكُمْ لَسْتُمْ فِي ذَلِكَ مِثْلِي، إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَ يَسْقِينِي، فَاكْلَفُوا مِنَ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ]. (صحيح مسلم: ١١٠٣).

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: له وصال څخه ځانونه وساتئ، صحابه وو ورته وويل: ته چې خپله وصال کوې اى د الله رسوله؟ هغه ورته وويل: په وصال کې تاسو زما په شان نه ياست، زه شپه تېروم خو رب مې راته خوراک هم راکوي او څښاک هم راکوي، په نېک عمل دومره تکليف وباسئ چې ستاسو په طاقت کې وي.

تېول ژوند روژه نيول

۳۲۵ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ: لاَ يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ: لاَ يَصُومُ، فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ، وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ]. (صحيح البخاري:۱۹۶۹۹)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې به روژې شروع كړې تر دې چې مونږ به وويل: نور به نه بوخته كيږي، او كله دومره بوخته شو چې مونږ به وويل: نور نه روژه كيږي، ما ته معلومات نشته چې د رمضان نه بغير دې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د كومې مياشت روژې پوره نيولې وي، او نه راته د دې معلومات شته چې د شعبان نه بغير به يې په بله مياشت كې ډېرې روژې نيولې وي.

۳۲۶-: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [يَا عَبْدَاللهِ بْنَ عَمْرٍو إِنَّكَ لَتَصُومُ الدَّهْرَ، وَ تَقُومُ اللَّيْلَ، وَ إِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ، هَجَمَتْ لَهُ الْعَيْنُ وَ نَهَكَتْ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الْأَبَدَ، صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنَ الشَّهْرِ، صَوْمُ الشَّهْرِ كُلِّهِ قُلْتُ: فَإِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ، قَالَ: فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ، كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا، وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى]. (صحيح مسلم:۱۱۵۹)

د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما ته رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: ای عبدالله! ته ټول عمر روژه يې او ټوله شپه تهجد كوې، كه دغسې كوې نو سترګې به دې ډننه ننوځي او كمزورې به شي، څوک چې تل روژه وي روژه يې نه كيږي، هره مياشت كې درې ورځې روژې نيول د ټولې مياشتې د روژی سره يو شان دي، ما ورته وويل: زه له دغې هم ډېر طاقت لرم، هغه وويل: بيا نو د داود عَلَيْهِ السَّلَامَ - روژه ونيسه، هغه به يوه ورځ روژه كېده او بله ورځ به بوخته كېده، او د جنګ له مېدان نه به نه تښتېده.

۳۲۷ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ صَامَ الْأَبَدَ فَلَا صَامَ]. (سنن النسائي: ۲۳۷۳).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې هميشه روژه وي د روژو ثواب يې نه كيږي.

۳۲۸ -: عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِاللهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ صَامَ الْأَبَدَ، فَلَا صَامَ، وَلَا أَفْطَرَ]. (سنن ابن ماجه:۱۷۰۵)

مطرف د خپل پلار عبدالله بن شخير رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت كوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې ټول عمر روژه وي نه يې روژه كيږي او نه يې څه وخوړل.

د شک د ورځې روژه نیول:

۳۲۹ -: عَنْ صِلَةَ قَالَ: [كُنَّا عِنْدَ عَمَّارٍ فِي الْيَوْمِ الَّذِي يُشَكُّ فِيهِ، فَأَتَى بِشَاةٍ فَتَنَحَّى بَعْضُ الْقَوْمِ، فَقَالَ عَمَّارٌ: مَنْ صَامَ هَذَا الْيَوْمَ، فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ]. (سنن أبي داود:۲۳۳٤)

صِله وايي: مونږ د عمار بن ياسر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ سره په هغه ورځ ناست وو چې شکي روژه په کې نيول کيږي، د بزې غوښه يې راوړه نو ځينو خلک غاړې ته شول، عمار رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ ورته وويل: د دې ورځ روژه چې څوک ونيسي نو د پيغمبر صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نافرماني يې وکړه.

۳۳۰ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [لَا تَقَدَّمُوا قَبْلَ الشَّهْرِ بِصِيَامٍ إِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صِيَامًا أَتَى ذَلِكَ الْيَوْمُ عَلَى صِيَامِهِ]. (سنن النسائي: ۲۱۷۲)

د ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د رمضان نه مخکې روژه مه نيسئ، مګر هغه سړی دې ونيسي چې نورې روژې يې نيولې او دغه ورځ يې په روژو کې راشي.

⚙ ⚙ ⚙

د شعبان د وروستيو ورځو روژو غوره والی

۳۳۱ -: عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لَهُ - أَوْ لِآخَرَ -: أَصُمْتَ مِنْ سُرَرِ شَعْبَانَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَإِذَا أَفْطَرْتَ، فَصُمْ يَوْمَيْنِ]. (صحيح مسلم: ۱۱٦۱)

عمران بن حصين رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ يا بل صحابي ته نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: تا د شعبان مياشت د منځنو ورځو روژه نيوله وه؟ هغه وويل: نا، نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: کله چې دې د رمضان روژې ونيولې نو بيا دوه ورځې روژې ونيسه.

۳۳۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا كَانَ النِّصْفُ مِنْ شَعْبَانَ فَلَا صَوْمَ حَتَّى يَجِيءَ رَمَضَانُ]. (سنن ابن ماجه:۱٦٥۱)

د ابوهريره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: شعبان چې له نيمې څخه واوړي تر رمضان راتلو پورې روژې نه کيږي.

⚙ ⚙ ⚙

له رمضان نه مخکې روژه نيول بد عمل دی

۳۳۳ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [صُومُوا لِرُؤْيَتِهِ

وَأَفْطِرُوا لِرُؤْيَتِهِ، فَإِنْ حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ سَحَابٌ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ، وَلَا تَسْتَقْبِلُوا الشَّهْرَ اسْتِقْبَالًا]. (سنن النسائي: ۲۱۲۹)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د میاشت د ليدو سره روژه ونیسئ او په ليدلو يې روژه ماته کړئ، که ستاسو او دمیاشت ترمنځ وريځ راشي نو دېرش عدد پوره کړئ او د رمضان میاشت د روژو په نيولو مخکې نه مه استقبالوئ.

۳۳٤ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً، فَلاَ تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا العِدَّةَ ثَلاَثِينَ]. (صحيح البخاري: ۱۹۰۷).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: مياشت نهه ويشت شپې وي، تر هغه روژه مه نيسئ چې مياشت مو نه وي ليدلې، که اسمان درباندې وريځ شو نو دېرش ورځې پوره کړئ.

د اختر په ورځ روژه نيول

۳۳۵ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الفِطْرِ وَالنَّحْرِ، وَعَنِ الصَّمَّاءِ، وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ]. (صحيح البخاري: ۱۹۹۱).

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د کوچني او لوی اختر د ورځې روژې نه منعه کړې ده، او له سر څخه تر خپو پورې يو لباس اچولو نه يې هم منعه کړې او له احتباء نه يې منعه کړې ده (چې څوک په ناسته کې زنګونونه سينې ته ولګوي او په خپله حصه داسې حالت کې کيني چې څادر يا نور څه يې له ځان نه تاو کړي وي)

کله چې نذر اوفرض روژه سره يو ځای شي

۳۳٦ -: عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، فَقَالَ: [رَجُلٌ نَذَرَ أَنْ يَصُومَ يَوْمًا، - قَالَ: أَظُنُّهُ قَالَ: الِاثْنَيْنِ -، فَوَافَقَ ذَلِكَ يَوْمَ عِيدٍ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: أَمَرَاللهُ بِوَفَاءِالنَّذْرِ وَنَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ هَذَا اليَوْمِ]. (صحيح البخاري: ۱۹۹٤).

زياد بن جبير رَحِمَهُ اللهُ وايي: يو سړی عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا ته راغی ورته يې وويل: که څوک د کومې ورځې -زما په خيال چې د دوشنبې ورځ يې ياده کړه- نذر وکړي چې روژه

به يې نيسم او هغه د اختر ورځ وخيژي، نو ابن عمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ورته وويل: د نذر په پوره کولو الله پاک امر کړی دی او د اختر په ورځ روژه کېدو نه نبي کريم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ منعه فرمايلې ده.

په اخترونو کې روژې نيول

۳۳۷ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صِيَامِ يَوْمَيْنِ، يَوْمِ الْفِطْرِ، وَيَوْمِ النَّحْرِ]. (صحيح مسلم:۱۱۳۸)

د ابوسعيد خدري رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول کريم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د دوو ورځو د روژو نه منعه کړې ده، د ورکوټي اختر ورځ او د لوی اختر ورځ.

۳۳۸ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمَيْنِ: يَوْمِ الْفِطْرِ، وَيَوْمِ الْأَضْحَى]. (صحيح مسلم: ۱۱۴۰).

عايشه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهاوايي: نبي کريم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دوو روژو نه منعه کړېده، د ورکوټي اختر ورځ او د لوی اختر ورځ.

۳۳۹ -: عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ: شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُمَرَ، فَبَدَأَ بِالصَّلَاةِ قَبْلَ الْخُطْبَةِ، ثُمَّ قَالَ: [إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ صِيَامِ هَذَيْنِ الْيَوْمَيْنِ، أَمَّا يَوْمُ الْأَضْحَى فَتَأْكُلُونَ مِنْ لَحْمِ نُسُكِكُمْ، وَأَمَّا يَوْمُ الْفِطْرِ فَفِطْرُكُمْ مِنْ صِيَامِكُمْ]. (سنن أبي داود: ۲۴۱۶).

ابوعبيده وايي: دعمر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سره په اختر کې حاضر شوم، د خطبې نه مخکې يې لمونځ وکړ بيا يې وويل: نبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د دې دواړو ورځو د روژې نيولو نه منعه کړېده، کومه چې د لوی اختر ورځ ده نو تاسو په کې د خپلو قربانيو (اضحيې) غوښې خورئ، او د کوچني اختر ورځ ځکه روژه نه کيږي چې تاسو په کې له روژې نه بوځه شوئ.

د کوچني اختر په ورځ به عيدګاه ته له وتلو نه مخکې روژه ماتيږي

۳۴۰-: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُفْطِرُ عَلَى تَمَرَاتٍ يَوْمَ الفِطْرِ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى المُصَلَّى]. (سنن الترمذي: ۵۴۳).

د انس بن مالک رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د کوچني اختر په ورځ په کجورو روژه ماتوله مخکې له دې چې عيدګاه ته به ووت.

د تشريق د ورځو روژه نيول

٣٤١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَيَّامُ مِنًى أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ]. (سنن ابن ماجه: ١٧١٩)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د تشريق ورځې (يولسم، دولسم، ديارلسم) د خوراک او څښاک ورځې دي.

٣٤٢ -: عَنْ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [يَوْمُ عَرَفَةَ، وَيَوْمُ النَّحْرِ، وَأَيَّامُ التَّشْرِيقِ عِيدُنَا أَهْلَ الْإِسْلَامِ، وَهِيَ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ]. (سنن أبي داود: ٢٤١٩)

عقبه بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: ای مسلمانانو! د عرفې ورځ، دقربانۍ ورځ او د تشريق ورځې زمونږ اختر دی، دا د خوراک او څښاک ورځې دي

٣٤٣ -: عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَهُ وَأَوْسَ بْنَ الْحَدَثَانِ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ، فَنَادَى أَنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا مُؤْمِنٌ وَأَيَّامُ مِنًى أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ]. (صحيح مسلم: ١١٤٢).

كعب بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې زه او اوس بن حدثان دواړه نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د تشريق په ورځو کې د دې اعلان لپاره واستولو چې د مومن نه بغير جنت ته څوک نه شي تللای، او د منی ورځې د خوراک او څښاک ورځې دي.

٣٤٤ -: عَنْ نُبَيْشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّا كُنَّا نَهَيْنَاكُمْ عَنْ لُحُومِهَا أَنْ تَأْكُلُوهَا فَوْقَ ثَلَاثٍ لِكَيْ تَسَعَكُمْ، فَقَدْ جَاءَ اللهُ بِالسَّعَةِ فَكُلُوا وَادَّخِرُوا وَاتَّجِرُوا، أَلَا وَإِنَّ هَذِهِ الْأَيَّامَ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ وَذِكْرِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ]. (سنن أبي داود: ٢٨١٣).

نبيشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: مخکې مو له دينه منعه کولې چې د درې ورځو وروسته به د اختر غوښې څوک نه خوري، د الله پاک له خوا نه نوره اسانې هم راغله، غوښې خپله هم وخورئ، هم يې ذخيره کړئ او خرڅولی يې هم شئ، خبردار چې دا ورځې د الله د ذکر او د خوراک ورځې دي.

٣٤٥ -: عَنْ بِشْرِ بْنِ سُحَيْمٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ فَقَالَ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَإِنَّ هَذِهِ الْأَيَّامَ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ]. (سنن ابن ماجه: ١٧٢٠)

د بشر بن سحيم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د تشريق په ورځ خطبه وکړه وېويل: جنت ته به د مسلمان نه بغير څوک نه ننوتلای، او دا د خوراک او څښاک ورځې دي.

حاجي ځيبان به د عرفې روژه نه نيسي

٣٤٦ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهما قَالَ: [حَجَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَصُمْهُ -يَعْنِي يَوْمَ عَرَفَةَ- وَمَعَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمْ يَصُمْهُ، وَمَعَ عُمَرَ فَلَمْ يَصُمْهُ، وَمَعَ عُثْمَانَ فَلَمْ يَصُمْهُ]. (سنن الترمذي: ٧٥٠)

د عبدالله بن عمررَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روايت دى چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره، د ابوبکر او عمر اوعثمان رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ سره حجونه کړي دي هيڅ چا په کې د عرفې د ورځې روژه نه ده نيولې.

٣٤٧ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهما قَالَ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَفْطَرَ بِعَرَفَةَ، وَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ أُمُّ الفَضْلِ بِلَبَنٍ فَشَرِبَ]. (سنن الترمذي:٧٥٠)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د عرفې په ورځ بوخه و، ام الفضل ورته شېدې وليږلې نو نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وڅښلې.

٣٤٨ -: عَنْ أُمِّ الفَضْلِ رَضِيَ اللهُ عَنْهاَ قَالَتْ: [شَكَّ النَّاسُ يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَعَثْتُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَرَابٍ فَشَرِبَهُ]. (صحيح البخاري: ١٦٥٨)

دام الفضل رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې د عرفې په ورځ خلکو د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په روژه کې شک وکړ نو ما ورته څښاک وليږدول هغه وڅښل.

خاص د جمعې په ورځ روژه نيول ګناه ده

٣٤٩-: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [مَا نَهَيْتُ النَّاسَ أَنْ يَصُومُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَلَكِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: لَاتَصُومُوايَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَإِنَّهُ يَوْمُ عِيدٍ إِلَّا أَنْ تَصِلُوهُ بِأَيَّامٍ]. (صحيح ابن حبان: ٣٦١١)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې د جمعې د ورځې روژې نه خلک ما نه دي منعه کړي بلکې ما د بني کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي چې ويل يې: د جمعې د ورځې روژه مه نيسئ ځکه چې دا د اختر ورځ ده، خو که مخکې يا وروسته ورسره روژه نيسئ بيا صحيح ده.

٣٥٠ -: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ، قَالَ: [سَأَلْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الجُمُعَةِ؟ قَالَ:نَعَمْ]. (صحيح البخاري: ١٩٨٤)

محمد بن عباده وايي ما د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه پوښتنه وکړه چې ايا د جمعې د ورځې له روژې نه نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ منعه کړې ده؟ هغه وويل: هو.

۳۵۱ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَهِيَ صَائِمَةٌ، فَقَالَ: أَصُمْتِ أَمْسِ؟، قَالَتْ: لَا، قَالَ: أَفَتُرِيدِينَ أَنْ تَصُومِي غَدًا؟ قَالَتْ: لَا، قَالَ: فَأَفْطِرِي]. (صحيح ابن حبان: ۳۶۱۱)

عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: د جمعې په ورځ نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د جويريه بنت الحارث رَضِيَ اللهُ عَنْهَا كور ته ولاړ او هغه روژه وه، ورته يې وويل: ايا پرون دې روژه نيولې وه؟ هغې وويل: نا. ورته يې وويل: ايا سبا به روژه نيسې؟ هغې وويل: نا. نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: بيا دې روژه ماته كړه.

د جمعې ورځې شپه څوک د عبادت لپاره نه خاص کوی

۳۵۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [لَا تَخْتَصُّوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي، وَلَا تَخُصُّوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي صَوْمٍ يَصُومُهُ أَحَدُكُمْ]. (صحيح مسلم: ۱۱۴۴)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د نورو شپو ترمنځ د جمعې شپه په تهجدو مه خاص كوئ او مه د نورو ورځو بغير د جمعې په ورځ روژه نيسئ، مګر دا چې څوک ترې مخكې وروسته بله روژه ونيسي.

د جمعې د ورځې سره د نورو ورځو روژه نیول په مخکنۍ نهي کې نه راځي

۳۵۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يَصُومُ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا أَنْ يَصُومَ قَبْلَهُ أَوْ يَصُومَ بَعْدَهُ]. (سنن الترمذي: ۷۴۳)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: خاص د جمعې په ورځ دې څوک روژه نه نيسي مګر دا چې يا ترې مخكې او يا ترې وروسته بله روژه ونيسي.

د شنبې د ورځې د روژې نيولو حكم

۳۵۴ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ بُسْرٍ، عَنْ أُخْتِهِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا تَصُومُوا يَوْمَ السَّبْتِ إِلَّا فِيمَا افْتَرَضَ اللهُ عَلَيْكُمْ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلَّا لِحَاءَ عِنَبَةٍ أَوْ عُودَ شَجَرَةٍ فَلْيَمْضُغْهُ]. (سنن الترمذي: ۷۴۴).

عبدالله بن بسر د خپلې خور نه روایت کوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د شنبې د ورځې روژه مه نیسئ مګر هغه ورځ چې الله پاک دربانديې فرض کړي روژه په کې راشي، تر دې چې که څوک د انګور پوستکی او څانګې لرګی هم ومومي ودې ژوي (خو روژه دې نه نیسي).

د نفلي روژو بيان

۳۵۵ -: عَنِ الرُّبَيِّعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ رَضِيَ اللهُ عَنْها، قَالَتْ: أَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ عَاشُورَاءَ إِلَى قُرَى الأَنْصَارِ: [مَنْ أَصْبَحَ مُفْطِرًا، فَلْيُتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَ مَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا، فَليَصُمْ، قَالَتْ فَكُنَّا نَصُومُهُ بَعْدُ، وَ نُصَوِّمُ صِبْيَانَنَا، وَنَجْعَلُ لَهُمُ اللُّعْبَةَ مِنَ العِهْنِ، فَإِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ عَلَى الطَّعَامِ أَعْطَيْنَاهُ ذَاكَ حَتَّى يَكُونَ عِنْدَ الإِفْطَارِ]. (صحيح البخاري: ۱۹۶۰)

د ربیع بنت معوذ رَضِيَ اللهُ عَنْها نه روایت دی چې د عاشوراء په ورځ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د انصارو کلو ته استازي واستول چې که چا روژه نه وي نیولې پاتې ورځ دې روژه ونیسي او که چا روژه نیولې وي روژه دې پوره کړي، هغه وايي: له دې وروسته به دغه روژه مونږ هم نیوله او په ماشومانو به مو هم نیوله، ماشومانو لپاره به مو له مالچو څخه د لوبو شیان جوړ کړل چې کله به يې ډوډۍ پسې ژړل ان تر افطاره به مو په لوبو بې غوره کول.

۳۵۶ -: عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ: [أَذِّنْ فِي قَوْمِكَ، أَوْ فِي النَّاسِ - يَوْمَ عَاشُورَاءَ- أَنَّ مَنْ أَكَلَ فَلْيُتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ]. (صحيح البخاري: ۷۲۶۵)

د سلمة بن الأكوع رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د بنو اسلم د قبیلې یو سړي ته وویل: د عاشورا په ورځ په خپل قوم کې دا اعلان وکړه چې که څوک روژه وي روژه دې پوره کړي او که روژه نه وي پاتې ورځ دې روژه شي.

۳۵۷ -: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ صَيْفِيٍّ الأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: [هَلْ مِنْكُمْ أَحَدٌ طَعِمَ الْيَوْمَ؟ قَالُوا: مِنَّا مَنْ طَعِمَ، وَمِنَّا مَنْ لَمْ يَطْعَمْ، فَقَالَ: مَنْ كَانَ لَمْ يَطْعَمْ مِنْكُمْ فَلْيَصُمْ، وَمَنْ طَعِمَ فَلْيُتِمَّ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ، وَآذِنُوا أَهْلَ الْعَرُوضِ، فَلْيُتِمُّوا بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ]. (صحيح ابن حبان: ۳۶۱۷).

د محمد بن صیفي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې د عاشورا په ورځ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یو ځل راووت او ویویل: تاسو کې نن چا څه خوړلي دي؟ هغوی وویل: چا خوراک کړی دی او چا لا څه نه دي خوړلي، هغه وویل چا چې څه نه وي خوړلي نور روژه دې شي، او چا چې څه خوړلي دي پاتې ورځ دې روژه شي او د مکې او د مدینې نور شاوخوا خلک هم وخبروئ چې پاتې ورځ روژه شي.

٣٥٨ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ، فَلَمَّا قَدِمَ المَدِينَةَ صَامَهُ، وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ تَرَكَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَمَنْ شَاءَ صَامَهُ، وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ]. (صحيح البخاري:٢٠٠٢)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: په جاهليت کې به قريشو د عاشورا د ورځې روژه نيوله او نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به هم نيوله خو مدينې ته چې راغی خپله به يې نيوله او خلکو ته به يې پرې امر هم کو، کله چې د رمضان روژه فرض شوه د عاشورا روژه يې پرېښوده.

٣٥٩ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَوَجَدَ الْيَهُودَ صِيَامًا يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا هَذَاالْيَوْمُ الَّذِي تَصُومُونَهُ؟ فَقَالُوا: هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ، أَنْجَى اللهُ فِيهِ مُوسَى وَ قَوْمَهُ، وَ غَرَّقَ فِرْعَوْنَ وَ قَوْمَهُ، فَصَامَهُ مُوسَى شُكْرًا، فَنَحْنُ نَصُومُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَنَحْنُ أَحَقُّ وَ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ فَصَامَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَ أَمَرَ بِصِيَامِهِ]. (صحيح مسلم: ١١٣٠).

عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې کله مدينې ته راغی يهودان يې وليدل چې د عاشورا روژه يې نيوله، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: تاسو ولې د دې ورځې روژه نيسئ؟ هغوی وويل: دا د لوی مرتبې ورځ ده، په دې ورځ کې الله پاک موسی عَلَيْهِ السَّلَام او قوم ته يې نجات ورکړی و نو موسی عَلَيْهِ السَّلام به په دې ورځ د شکر لپاره روژه و او مونږ يې هم د شکر لپاره روژه نيسو، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: له تاسو څخه مونږ په موسی عَلَيْهِ السَّلَام ډېر حقدار يو خپله به هم په دې ورځ روژه و او خلکو ته بې پرې هم امر کو.

٣٦٠ -: عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِالرَّحْمَنِ: [أَنَّ مُعَاوِيَةَ خَطَبَ بِالْمَدِينَةِ فِي قَدْمَةٍ قَدِمَهَا يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: هَذَا يَوْمُ عَاشُورَاءَ وَلَمْ يُكْتَبْ عَلَيْكُمْ صِيَامُهُ، وَأَنَا صَائِمٌ، فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصُومَ فَلْيَصُمْ]. (صحيح ابن خزيمة: ٢٠٨٥)

حميد بن عبدالرحمن وايي چې معاويه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يو وخت مدينې ته د عاشورا په ورځ راغی خطبه يې وکړه او ويويل:ای د مدينې والاو! ستاسو علماء چرته دي؟ ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم نه اوريدلي دي چې د عاشوراء ورځې روژه پر تاسو فرض نه ده خو زه روژه يم، که څوک دوسته بولي چې روژه شي نو روژه دې شي.

٣٦١ -: عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَتْ يَهُودُ تَتَّخِذُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ عِيدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِفُوهُمْ صُومُواأَنْتُمْ]. (صحيح ابن حبان: ٣٦٢٧).

ابوموسی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه وايي: د عاشورا په ورځ به يهودانو اختر کو، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: تاسو د يهودوسره مخالفت وکړئ او روژه په کې ونيسئ.

سبا راختو نه وروسته د روژې نيت

٣٦٢ -: عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ: هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ؟فَقُلْنَا: لَا، قَالَ: فَإِنِّي إِذَنْ صَائِمٌ ثُمَّ أَتَانَا يَوْمًا آخَرَ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ، أُهْدِيَ لَنَا حَيْسٌ فَقَالَ: أَرِينِيهِ، فَلَقَدْ أَصْبَحْتُ صَائِمًا فَأَكَلَ]. (صحيح مسلم: ١١٥٤)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: يو ورځ نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زما كور ته راننوت راته يې وويل: د خوراك درسره څه شته؟ ما وويل: نا. هغه وويل: (چې څه نشته نو) زه روژه شوم، بله ورځ ما ورته وويل: د الله رسوله! چا راته حلوا تحفه كړې ده، هغه وويل: ما ته يې وښايه زه خو نن روژه شوى وم، نو حلوا يې وخوړه.

د عرفې د ورځې روژې ثواب

٣٦٣ -: عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [صِيَامُ يَوْمِ عَرَفَةَ، إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ وَالسَّنَةَ الَّتِي بَعْدَهُ]. (جامع الترمذي:٧٤٩)

د ابوقتاده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له الله نه اميد لرم چې د عرفې د ورځې په روژه د مخكني او راروان كال ګناهونه ورژوي.

د شوال د شپږو روژو ثواب

٣٦٤ -: عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ]. (صحيح مسلم: ١١٦٤)

د ابوايوب انصاري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوك چې د رمضان روژې ونيسي او ورپسې د شوال شپږ روژې نورې ونيسي داسې دى لكه د ټول عمر روژه.

د محرم دمياشتې روژو ثواب

٣٦٥-: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَفْضَلُ الصِّيَامِ، بَعْدَ رَمَضَانَ، شَهْرُ اللهِ الْمُحَرَّمُ، وَأَفْضَلُ الصَّلَاةِ، بَعْدَ الْفَرِيضَةِ، صَلَاةُ اللَّيْلِ]. (صحيح مسلم: ١١٦٣)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د رمضان

نه وروسته غوره ترینې روژې د محرم د میاشتې روژې دي، او له فرض لمونځ وروسته غوره لمونځ د شپې لمونځ دی.

د هرې میاشت اولنې ورځې روژه

٣٦٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ يَعْنِي مِنْ غُرَّةِ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ]. (سنن أبي داود: ٢٤٥٠)

د عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د هرې میاشتې اولنې درې ورځې روژه نیوله.

د شعبان د میاشت روژو غوره والی

٣٦٧ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُ شَهْرًا أَكْثَرَ مِنْ شَعْبَانَ، فَإِنَّهُ كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ]. (صحيح البخاري: ١٩٧٠)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: د شعبان نه بغير به نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په نور میاشتو کې ډېر روژې نه نیولې، هغه به ټول شعبان روژه نیوله.

٣٦٨ -: عَنْ عَائِشَةَ رِضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ حَتَّى يَصِلَهُ بِرَمَضَانَ]. (سنن ابن ماجه: ١٦٤٩)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ټول شعبان روژه نیوله تر دې چې رمضان سره به يې وصل کړ.

د دوشنبې او پنجشنبې ورځو د روژې ثواب

٣٦٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [تُفْتَحُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ، وَيَوْمَ الْخَمِيسِ، فَيُغْفَرُ لِكُلِّ عَبْدٍ لَا يُشْرِكُ بِاللهِ شَيْئًا، إِلَّا رَجُلًا كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَخِيهِ شَحْنَاءُ، فَيُقَالُ: أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا، أَنْظِرُوا هَذَيْنِ حَتَّى يَصْطَلِحَا]. (صحيح مسلم: ٢٥٦٥)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د دوشنبې او پنجشنبې په ورځ د جنت دروازې ببرته کیږي چا چې د الله سره هيڅ شريک نه وي کړی

هغه ته پټې بخښش کيږي، مګر هغه څوک چې د مسلمان وروړ سره کينه لري، وويل شي: دا دواړه تر هغه پريږدئ چې روغه جوړه وکړي، تر هغه پريږدئ چې روغه جوړه وکړي، تر هغه پريږدئ چې روغه جوړه وکړي.

ايا د روژو لپاره ورځې خاص کولی شي

٣٧٠ -: عَنْ عَلْقَمَةَ، قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [هَلْ كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْتَصُّ مِنَ الأَيَّامِ شَيْئًا؟ قَالَتْ لاَ، كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً، وَأَيُّكُمْ يُطِيقُ مَا كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُطِيقُ]. (صحيح البخاري: ١٩٨٧).

علقمه وايي ما عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ته وويل: ايا نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کومې ورځې په روژو خاص کړې دي؟ هغې وويل: نا، د هغه عمل دوامداره و، په تاسو کې د هغه په څېر طاقت څوک لري؟

٣٧١ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ: لاَ يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ: لاَ يَصُومُ، فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ، وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ]. (صحيح البخاري: ١٩٦٩).

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي رسول کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به روژې دومره مسلسلې کړې چې مونږ به ويل: نور روژه نه ماتوي او دومره بوزه شو چې مونږ به وويل نور روژې نه نيسي، د رمضان نه بغير مې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه دی ليدلی چې پوره مياشت يې روژې نيولې وي، او نه مې دی ليدلی چې د شعبان نه بغير يې په کومه مياشت کې زياتې روژې نيولې وي.

٣٧٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي بِثَلاَثٍ لاَ أَدَعُهُنَّ حَتَّى أَمُوتَ: «صَوْمِ ثَلاَثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، وَصَلاَةِ الضُّحَى، وَنَوْمٍ عَلَى وِتْرٍ]. (صحيح البخاري: ١١٧٨).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما ته مې خالص دوست رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په درې شيانو وصيت کړی دی: په هره مياشت کې درې ورځې روژې، د څاښت لمونځ کول او له خوب نه مخکې وتر کول.

اعتکاف به کله کولی شي؟

٣٧٣ -:عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ العَشْرَ الأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ]. (صحيح البخاري: ٢٠٢٥).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د رمضان په اخرو ورځو شپو کې اعتکاف کو.

٣٧٤ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ العَشْرَ الأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللهُ، ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ]. (صحيح البخاري: ٢٠٢٦).

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: تر وفات پورې به نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ درمضان په اخرو لسو کې اعتکاف کو، له وفات وروسته به يې بيا بي بيانو اعتکاف کو.

ايا د اعتکاف قضاء راوړل کيدای شي؟

٣٧٥ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ، فَلَمَّا انْصَرَفَ إِلَى المَكَانِ الَّذِي أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ إِذَا أَخْبِيَةٌ خِبَاءُ عَائِشَةَ، وَخِبَاءُ حَفْصَةَ، وَخِبَاءُ زَيْنَبَ، فَقَالَ: أَلْبِرَّ تَقُولُونَ بِهِنَّ ثُمَّ انْصَرَفَ، فَلَمْ يَعْتَكِفْ حَتَّى اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ]. (صحيح البخاري: ٢٠٣٤).

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د اعتکاف اراده وکړه، خپل اعتکافځای ته چې راغی خيمې يې وليدې، د عائشې او حفصې او زينب رَضِيَ اللهُ عَنْهُنَّ بيلې بيلې خيمې وې، ويويل: تاسو څه وايئ چې ښه يې کړيدي؟ بيا لاړ او اعتکاف يې ونه کړ، په شوال کې يې بيا لس ورځې اعتکاف وکړ.

د اطاعت په نذر وفاء هرومرو ده

٣٧٦ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نَذَرَ فِي الجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَعْتَكِفَ فِي المَسْجِدِ الحَرَامِ -قَالَ: أُرَاهُ قَالَ لَيْلَةً- قَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْفِ بِنَذْرِكَ]. (صحيح البخاري: ٢٠٤٣)

عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په جاهليت کې منښته کړې وه چې په مسجد حرام کې به يوه شپه اعتکاف نيسي، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: نذر دې پوره کړه

په رمضان کې د قران د لوستلو خاص خيال ساتل!

٣٧٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ يَعْرِضُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ القُرْآنَ كُلَّ عَامٍ مَرَّةً، فَعَرَضَ عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ فِي العَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ، وَكَانَ يَعْتَكِفُ كُلَّ عَامٍ عَشْرًا، فَاعْتَكَفَ عِشْرِينَ فِي العَامِ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ]. (صحيح البخاري: ٤٩٩٨).

ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ فرمايي: جبريل عَلَيْهِ السَّلَام به هر كال نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يو ځل قران كريم لوسته، په كوم كال چې وفات كېده دوه ځل يې ورته ولوست او هر كال به نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په رمضان كې لس ورځې اعتكاف كو خو په كوم كال چې وفات كېده شل ورځې اعتكاف يې وكړ.

د اعتكاف د شروع وخت:

٣٧٨ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ صَلَّى الفَجْرَ، ثُمَّ دَخَلَ فِي مُعْتَكَفِهِ]. (جامع الترمذي: ٧٩١)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې به كله اعتكاف كو د سهار لمونځ به يې وكړ او بيا به خپل اعتكاف ځاى ته ننوت.

له شديد حاجت پرته به معتكف له مسجد نه نه وځي

٣٧٩ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: وَإِنْ كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَيُدْخِلُ عَلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ فِي المَسْجِدِ، فَأُرَجِّلُهُ، وَكَانَ لاَ يَدْخُلُ البَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ إِذَا كَانَ مُعْتَكِفًا]. (صحيح البخاري: ٢٠٢٩)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په مسجد كې اعتكاف كې و او سر به يې په كړكۍ كې رادننه كړ ما به ورله سر كمنځ كړ، او چې اعتكاف كې به و نو له شديد حاجت پرته به كور ته نه ننوتو.

ليلة القدر په اخرونو اوو تاقو شپو كې وي

٣٨٠ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رِجَالًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُرُوا لَيْلَةَ القَدْرِ فِي المَنَامِ فِي السَّبْعِ الأَوَاخِرِ، فَقَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي السَّبْعِ الأَوَاخِرِ، فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيهَا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي السَّبْعِ الأَوَاخِرِ]. (صحيح البخاري: ٢٠١٥).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عنهُمَا نه روايت دى چې د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ځينو ملګرو په خوب كې ليلة القدر په وروستنيو تاقو شپو كې وليد، نو نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ووېل: د وروستنيو تاقو شپو کې د ليلة القدر سره ستاسو خوب يو شان دی، که څوک د ليلة القدر تالاش کوي نو په اوو ورستنيو تاقو شپو کې دې وکړي.

په جنګ جګړو برکتونه پورته کيږي

۳۸۱ -: عَنْ عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ[أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ يُخْبِرُ بِلَيْلَةِ القَدْرِ، فَتَلاَحَى رَجُلاَنِ مِنَ المُسْلِمِينَ فَقَالَ: إِنِّي خَرَجْتُ لِأُخْبِرَكُمْ بِلَيْلَةِ القَدْرِ، وَإِنَّهُ تَلاَحَى فُلاَنٌ وَفُلاَنٌ، فَرُفِعَتْ، وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ، التَمِسُوهَا فِي السَّبْعِ وَالتِّسْعِ وَالخَمْسِ]. (صحيح البخاري: ٤٩)

د عبادة بن صامت رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ليلة القدر د اعلان لپاره راووت نو په مسلمانانو کې د دوو خلکو جنګ و، هغه ووېل: زه د دې لپاره راووتم چې د ليلة القدر شپه درته وښايم خو د فلانکي او فلانکي جنګ و نو بېرته پورته شوه، شايد په دې کې به ستاسو لپاره خير وي، په اوويشتمه، نهه ويشتمه او پنځه ويشتمه کې يې تالاش کړئ.

ليلة القدر په لسو اخرنو تاقو شپو کې ده:

۳۸۱ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [التَمِسُوهَا فِي العَشْرِ الأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ لَيْلَةَ القَدْرِ، فِي تَاسِعَةٍ تَبْقَى، فِي سَابِعَةٍ تَبْقَى، فِي خَامِسَةٍ تَبْقَى]. (صحيح البخاري: ٢٠٢١)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د رمضان په اخرو لسو کې د ليلة القدر تالاش وکړئ، په نهه ويشتمه کې، په اوويشتمه کې او په پنځه ويشتمه کې پاتې ده.

۳۸۲ -: عَنِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ -يَعْنِي لَيْلَةَ الْقَدْرِ- فَإِنْ ضَعُفَ أَحَدُكُمْ أَوْ عَجَزَ، فَلَا يُغْلَبَنَّ عَلَى السَّبْعِ الْبَوَاقِي]. (صحيح مسلم:١١٦٥)

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: ليلة القدر په اخرنو لسو شپو کې ولټوئ که څوک درېکې بيا هم عاجزه شي نو په اوو تاقو کې دې بيخي نه مغلوبه کيږي.

٣٨٣ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ، ثُمَّ أَيْقَظَنِي بَعْضُ أَهْلِي، فَنُسِّيتُهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْغَوَابِرِ: [(صحيح مسلم: ١١٦٦).

د ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په خوب کې راته ليلة القدر وښودل شوه خو ځينې کوروالا و مې راويښ کړم نو راڅخه هېره شوه، په راروانو لسو کې يې تالاش کړئ.

د حج بیان

حاجي صاحبان د الله میلمانه دي

٣٨٤ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [وَفْدُ الله ثَلَاثَةٌ: الْغَازِي، وَالْحَاجُّ، وَالْمُعْتَمِرُ]. (سنن النسائي: ٢٦٢٥)

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: درې قسمه خلک د الله میلمانه دي: غازي، حاجی او معتمر.

حج او عمره ګناه او فقر ختموي

٣٨٥ -: عَنْ عَبْدِالله بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [تَابِعُوا بَيْنَ الحَجِّ وَالعُمْرَةِ، فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الفَقْرَ وَالذُّنُوبَ كَمَا يَنْفِي الكِيرُ خَبَثَ الحَدِيدِ، وَالذَّهَبِ، وَالفِضَّةِ، وَلَيْسَ لِلْحَجَّةِ المَبْرُورَةِ ثَوَابٌ إِلَّا الجَنَّةُ]. (سنن الترمذي: ٨١٠).

د عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: حج او عمره بار بار کوئ، دا دواړه غربت او ګناهونه داسې رژوي لکه بنی چې د اوسپنې، د سپینو او سرو زرو نه خیرې (زنګ) لرې کوي، او د مقبول حج بدله له جنت پرته نور څه نشته

د حج ادبونه

٣٨٦ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [مَنْ حَجَّ لِلهِ فَلَمْ يَرْفُثْ، وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ]. (صحیح البخاري: ١٥٢١).

د ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه ما اوریدلي دي هغه ویل: څوک چې حج وکړي او په دوران کې یې د ښځو متعلق خبرې ونه کړي، ګناه ونه کړي، د ګناهونو نه به داسې پاک راستون شي لکه په کومه ورځ چې له مور نه پیدا شوی وي.

٣٨٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ حَجَّ فَلَمْ يَرْفُثْ، وَلَمْ يَفْسُقْ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ]. (سنن الترمذي: ٨١١).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې حج وکړي او د ښځو متعلق او د ګناه خبرې ونه کړي، ټول مخکني ګناهونه به ورته معاف شي.

۳۸۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ[الْحَجَّةُ الْمَبْرُورَةُ: لَيْسَ لَهَا جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ، وَالْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا]. جامع النسائي: ۲۶۲۲).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د مقبول حج جزا له جنت پرته نور څه نه ده، او عمره تر بلې عمرې پورې ګناهونه رژوي.

طواف کول او د حجر اسود مچه ول ګناهونه رژوي

۳۸۹ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: [يَا أَبَا عَبْدِالرَّحْمَنِ مَا أَرَاكَ تَسْتَلِمُ إِلَّا هَذَيْنِ الرُّكْنَيْنِ؟ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: إِنَّ مَسْحَهُمَا: يَحُطَّانِ الْخَطِيئَةَ، وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: مَنْ طَافَ سَبْعًا، فَهُوَ كَعِدْلِ رَقَبَةٍ]. (سنن النسائي: ۲۹۱۹).

عبدالله بن عبید بن عمیر وايي: یو سړي وویل: ای ابو عبدالرحمن! زه دې وینم چې له رکنینو پرته نور څه نه مچې کوې؟ هغه ورته وویل: ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوریدلي دي چې د دې دواړو مچې کول ګناهونه رژوي، او دا مې ترې هم اوریدلي دي: څوک چې اووه ځله طواف وکړي د یو غلام د ازادولو په څیر ثواب به یې وشي.

په رمضان کې د عمرې کولو ثواب

۳۹۰ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ مَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِامْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ: [إِذَا كَانَ رَمَضَانُ فَاعْتَمِرِي فِيهِ، فَإِنَّ عُمْرَةً فِيهِ تَعْدِلُ حَجَّةً]. (سنن النسائي: ۲۱۱۰).

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یوې انصارۍ ښځې ته وویل: چې کله رمضان وي نو عمره پکې کوه، په رمضان کې عمره کول د حج ثواب سره برابر دي.

۳۹۱ -: عَنْ أَبِي مَعْقِل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [عُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ، تَعْدِلُ حَجَّةً]. (سنن ابن ماجه: ۲۹۹۳)

د ابومعقل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: په رمضان کې عمره کول د حج په څیر ثواب لري.

د ښځو حج جهاد کول دي

٣٩٢ -: عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَتْ: اسْتَأْذَنْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الجِهَادِ، فَقَالَ جِهَادُكُنَّ الحَجُّ]. (صحيح البخاري:٢٨٧٥)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه جهاد ته د تللو اجازه وغوښتله، هغه را ته وويل: ستاسو حج کول جهاد کول دي.

٣٩٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ عَلَى النِّسَاءِ جِهَادٌ؟ قَالَ: " نَعَمْ، عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ، لَا قِتَالَ فِيهِ: الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ]. (سنن ابن ماجه: ٢٩٠١)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي ما له نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه وپوښتل چې ايا په ښځو جهاد کول شته؟ هغه وويل: هو، خو جنګ په کې نشته: حج او عمره يې جهاد دي

ډېر بد نصيبه انسان څوک دی؟

٣٩٤ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [قَالَ اللهُ: إِنَّ عَبْدًا صَحَّحْتُ لَهُ جِسْمَهُ، وَوَسَّعْتُ عَلَيْهِ فِي الْمَعِيشَةِ يَمْضِي عَلَيْهِ خَمْسَةُ أَعْوَامٍ لَا يَفِدُ إِلَيَّ لَمَحْرُومٌ]. (صحيح ابن حبان: ٣٧٠٣).

د ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: الله وايي: هغه بنده چې بدني صحت مي ورکړی دی، ژوند مي پرې پراخه کړی دی او پنځه کلونه پرې تېر شي او ما ته رانه شي (حج ونه کړي) ډېر بې برخې انسان دی.

د حج فرضيت

٣٩٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: خَطَبَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ النَّاسَ، فَقَالَ: [إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ، قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ»فَقَالَ رَجُلٌ: فِي كُلِّ عَامٍ؟ فَسَكَتَ عَنْهُ حَتَّى أَعَادَهُ ثَلَاثًا، فَقَالَ: لَوْ قُلْتُ نَعَمْ، لَوَجَبَتْ، وَلَوْ وَجَبَتْ، مَا قُمْتُمْ بِهَا، ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِكَثْرَةِ سُؤَالِهِمْ، وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِالشَّيْءِ فَخُذُوا بِهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ، وَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ، فَاجْتَنِبُوهُ]. (سنن النسائي: ٢٦١٩)

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خلکو ته خطبه وکړه ويويل: په تاسو باندې الله حج فرض کړی دی يو سړي وويل: په هر کال کې؟ هغه خاموش خوسړي پوښتنه درې ځله تکرار کړه، بيا يې وويل: که هو مې ويلې وی نو درباندې

فرض شوی به وی او چې فرض شوی وی نو بیا به مو نه شوی کولی، تر څو چې مو زه پرېږدم ما پرېږدئ، ستاسو نه مخکې خلک هم په دې هلاک شوي وو چې ډېرې پوښتنې به يې کولې او د پيغمبرانو سره به يې اختلاف کو، زه چې درته په څه شي امر وکړم دومره وکړئ چې ستاسو توان وي، او له څه چې مو منعه کړم بيخي ترې رابند شئ.

فرض حج راروان کال ته وروسته کولای شي !

۳۹۶ -: عَنِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ فِي قَوْلِهِ: بَرَاءَةٌ مِنْ اللهِ وَرَسُولِهِ، قَالَ: لَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ حُنَيْنٍ، اعْتَمَرَ مِنَ الْجِعْرَانَةِ، ثُمَّ أَمَّرَ أَبَا بَكْرٍ عَلَى تِلْكَ الحَجَّةِ]. (صحيح ابن حبان: ۳۷۰۷)

په (بَرَاءَةٌ مِنَ اللهِ) په تفسير کې ابن المسيب له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه نقلوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له حنين څخه راستون شو، له جعرّاني مقام نه يې عمره وکړه او ابوبکر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته يې امر وکړ چې د حج مشري وکړي.

د مکې غوره والی

۳۹۷ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ حَمْرَاءَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاقِفًا عَلَى الحَزْوَرَةِ فَقَالَ: [وَاللهِ إِنَّكِ لَخَيْرُ أَرْضِ اللهِ، وَأَحَبُّ أَرْضِ اللهِ إِلَى اللهِ، وَلَوْلَا أَنِّي أُخْرِجْتُ مِنْكِ مَا خَرَجْتُ]. (سنن الترمذي: ۳۹۲۵).

عبد الله بن عدي رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مې مکه کې په حزوره مقام کې ولاړ وليد او ويل يې: لوړه په رب لايزال چې ته د الله غوره ترينه او هغه ته ډېره محبوبه ځمکه يې، که زه درنه په زوره نه ويستل کېدی درڅخه نه وتلم.

۳۹۸ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنهما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَكَّةَ: [مَا أَطْيَبَكِ مِنْ بَلَدٍ، وَأَحَبَّكِ إِلَيَّ، وَلَوْلَا أَنَّ قَوْمِي أَخْرَجُونِي مِنْكِ مَا سَكَنْتُ غَيْرَكِ]. (سنن الترمذي: ۳۹۲۶).

عبد الله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنهما وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مکې ته وويل: څومره خوږ ښار يې! ما ته څومره ګرانه يې! خو که قوم مې له تا څخه نه ويستلم ستا نه بغير به په بل ښار کې نه اوم اوسېدلی.

حجر اسود او مقام ابراهيم جنتي ياقوت دي

٣٩٩ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: [سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَهُوَ مُسْنِدٌ ظَهْرَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ: الرُّكْنُ وَ الْمَقَامُ يَاقُوتَتَانِ مَنْ يَوَاقِيتِ الْجَنَّةِ، وَلَوْلَا أَنَّ اللهَ طَمَسَ عَلَى نُورِهِمَا لَأَضَاءَتَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٧١٠).

عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: ما د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه واورېدل ويل يې او كعبې ته يې تكيه وهلې وه: حجر اسود او مقام ابراهيم د جنت دوه ملغلري دي، خو كه الله يې ځلاګاني نه وې اخستې د مشرق اومغرب ترمنځ ټوله ساحه به يې رڼا كړې وه.

❁❁❁

حجر اسود به د خلكو لپاره ګواهي وركوي

٤٠٠ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَجَرِ: [وَاللهِ لَيَبْعَثَنَّهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهُ عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا، وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ، يَشْهَدُ عَلَى مَنْ اسْتَلَمَهُ بِحَقٍّ]. (سنن الترمذي: ٩٦١)

د ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د حجر اسود متعلق ويلي دي: لوړه رب لايزال چې د قيامت په ورځ به الله حجر اسود داسې راجوړ كړي چې ليدلو والا سترګې، د خبرې والا ژبه به يې وي او چا چې لاس وروړی وي د هغه په حق كې به ګواهي وركوي.

❁❁❁

په مكه كې اسلحې ګرځول منعه دي !

٤٠١ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [لَا يَحِلُّ لِأَحَدِكُمْ أَنْ يَحْمِلَ بِمَكَّةَ السِّلَاحَ]. (صحيح مسلم: ١٣٥٦)

د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي ويل يې: تاسو كې د هيڅ چا لپاره روا نه دي چې اسلحې وګرځوي.

❁❁❁

مدينه هم د مكې په څېر حرامه ده !

٤٠٢ -: عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [مَا كَتَبْنَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا الْقُرْآنَ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا، فَمَنْ

أَحْدَثَ حَدَثًا أَوْ آوَى مُحْدِثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلاَ صَرْفٌ، وَذِمَّةُ المُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ، يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ، فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلاَ عَدْلٌ، وَمَنْ وَالَى قَوْمًا بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لاَ يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلاَ عَدْلٌ]. (صحيح البخاري: ٣١٧٩).

علي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وايي: مونږ د نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له قران او په دې کتاب کې بغير نور څه نه دي ليکلي، نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د عائر له غر څخه تر دومره پورې مدينه هم حرامه ده، څوک چې په کې بدعتونه وکړي اويا مبتدعينو ته ځای ورکړي په هغوی دې د الله، د ملائکو او د ټولو خلکو لعنت وي، هيڅ فرضي او نفلي عبادتونه به ترې قبول نه شي، د مسلمانانو ذمه يوه ده اګر که ادنی مسلمان هم وي، څوک چې د مسلمان ذمه ماته کړي په هغه د الله او ملائکو او د ټولو خلکو لعنت وي، هيڅ فرضي او نفلي عبادتونه به ترې قبول نه شي، د بادارانو له اجازې پرته چې څوک د بل قوم سره مينه او محبت ولري په هغه دې د الله، د ملائکو او د ټولو خلکو لعنت وي، هيڅ فرضي او نفلي لمونځ به ترې قبول نه شي.

مکه کې فسادونه کول حرام دي

٤٠٣ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [حَرَّمَ اللّٰهُ مَكَّةَ فَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَلاَ لِأَحَدٍ بَعْدِي، أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ، لاَ يُخْتَلَى خَلاَهَا وَلاَ يُعْضَدُ شَجَرُهَا، وَلاَ يُنَفَّرُ صَيْدُهَا، وَلاَ تُلْتَقَطُ لُقَطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ» فَقَالَ العَبَّاسُ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ: إِلَّا الإِذْخِرَ لِصَاغَتِنَا وَقُبُورِنَا؟ فَقَالَ: إِلَّا الإِذْخِرَ]. (صحيح البخاري: ٢٠٩٠)

د ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: الله پاک مکه حرامه کړېده، له ما نه مخکې يا وروسته د هيڅ چا لپاره حلاله نه ده، د ورځې لږ وخت زما لپاره حلاله شوې وه، نه به يې واښه او کیاګاني ريبلی شي او نه به يې ونې غوځولی شي او نه بې ښکار څغلولی شي او نه به يې راوليدلي شيان راختسلی شي مګر په دې خاطر راخستلی شي چې د ورکړې لپاره يې خلکو ته وپيژني، عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ وويل: سرګړی نه د الله رسوله! چې زمونږ زرګران يې به بنو او زمونږ په قبرونو کې مصرف کيږي، هغه وويل: سرګړی ناروا نه دی

٤٠٤ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [دَخَلَ عَامَ الفَتْحِ، وَعَلَى رَأْسِهِ المِغْفَرُ، فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ ابْنَ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الكَعْبَةِ فَقَالَ: اقْتُلُوهُ]. (صحيح البخاري: ١٨٤٦).

د انس بن مالک رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مکې د فتح

په ورځ مکې ته ننوت او په سر يې جنګي خولۍ وه، کله چې يې لرې کړه يو سړی راغی ورته يې وويل: ابن خطل د کعبې پردو پسې نښتی دی، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: مړ يې کړئ.

د مدينې غوره والی !

٤٠٥ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أُمِرْتُ بِقَرْيَةٍ تَأْكُلُ القُرَى، يَقُولُونَ يَثْرِبُ، وَهِيَ المَدِينَةُ، تَنْفِي النَّاسَ كَمَا يَنْفِي الكِيرُ خَبَثَ الحَدِيدِ]. (صحيح البخاري: ١٨١٧).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: ما ته يوکلي ته په تللو امر شوی دی چې په ټولو ښارونو به لوړه وي (يا د هر کلي رزق به خوري ددوي په لاسونو به نور کلي فتحه کيږي اودوی به يې غنيمتونه خوري)او خلک ورته يثرب وايي، په حقيقت کې دغه کلی بې ايمانه خلک داسې ختموي لکه اور چې د وسپنې زنګ ختموي.

د احد د غر فضيلت

٤٠٦ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ: هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ، اللهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ، وَإِنِّي أُحَرِّمُ مَا بَيْنَ لاَبَتَيْهَا]. (صحيح البخاري: ٣٣٦٧).

د انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عنهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته احد راښکاره شو، نو ويويل: دا غر له مونږ سره محبت لري او مونږ يې هم ورسره لرو، ای الله! ابراهيم عَلَيْهِ السَّلاَم مکه حرامه کړې ده او زه مدينه د دواړو کاڼرجنو ميرو ترمنځ مدينه حراموم.

مدينه د ايمان اخرنی ځای دی

٤٠٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ، كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا]. (صحيح مسلم: ١٤٧).

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: مدينې ته به ايمان داسې راغونډ شي لکه مار چې خپلې سوړې ته راغونډيږي.

مدينې ته دجال نه شي ننوتلای

٤٠٨ -: عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [أَبْشِرُوا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ، لَا يَدْخُلُهَا الدَّجَّالُ]. (صحيح ابن حبان:٣٧٣٠)

د فاطمې بنت قيس رَضِيَ اللهُ عَنْهُا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ای مسلمانانو مبارک شئ، دجال مدينې ته نه شي ننوتلای.

٤٠٩ -: عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [لاَ يَدْخُلُ المَدِينَةَ رُعْبُ المَسِيحِ، لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ]. (صحيح البخاري: ٧١٢٦)

د ابوبكر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: مدينې ته د مسيح الدجال رعب ډار هم ونه ننوځي، دغه مهال به مدينه اووه دروازې لري او په دروازه به يې ملائک ولاړ وي.

په مدينه کې د مرګ غوره والی

٤١٠ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يَمُوتَ بِالْمَدِينَةِ، فَلْيَفْعَلْ، فَإِنِّي أَشْهَدُ لِمَنْ مَاتَ بِهَا]. (سنن ابن ماجه: ٣١١٢).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دی چې رسول كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: كه د چا توان وي چې په مدينه کې مړ شي نو مړ دې شي، په مدينه کې چې څوک مړ شي زه به ورله د ايمان ګواهي كوم.

د مدينې والا سره د دوكې سزا

٤١١ -: عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِيْ وَقَّاصٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [لاَ يَكِيدُ أَهْلَ المَدِينَةِ أَحَدٌ، إِلَّا انْمَاعَ كَمَا يَنْمَاعُ المِلْحُ فِي المَاءِ]. (صحيح البخاري: ١٨٧٧).

د سعد بن ابي وقاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي: هيڅ د مدينې والا سره دوكه نه كوي مګر داسې به ويلى شي لكه مالګه چې په اوبو کې ويلي كيږي.

٤١٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ أَرَادَ أَهْلَ هَذِهِ الْبَلْدَةِ بِسُوءٍ -يَعْنِي الْمَدِينَةَ- أَذَابَهُ اللهُ كَمَا يَذُوبُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ]. (صحيح مسلم: ١٣٨٦).

د ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: د دې ښار (مدینې) والا باندې که هر څوک بده اراده ولري الله پاک به يې داسې ویلې کړي لکه په اوبو کې چې مالګه ویلې کیږي.

٤١٣ -: عَنِ السَّائِبِ بْنِ خَلَّادٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:: [مَنْ أَخَافَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ ظُلْمًا أَخَافَهُ اللهُ وَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْبَلُ اللهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا]. (مسند احمد: ١٦٥٥٧)

د سائب بن خلاد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: څوک چې په ناحقه د مدینې والا وډاروي، الله به يې وډاروي او په هغه دې د الله، د ټولو ملائکو او د ټولو خلکو لعنت وي، د قیامت په ورځ به ترې الله پاک هیڅ فرضي او نفلي عبادتونه قبول نه کړي.

٤١٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:: [لَا يَصْبِرُ عَلَى لَأْوَاءِ الْمَدِينَةِ وَشِدَّتِهَا أَحَدٌ مِنْ أُمَّتِي، إِلَّا كُنْتُ لَهُ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَوْ شَهِيدًا]. (صحیح مسلم: ١٣٧٨)

د ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: زما له امت نه د مدینې په ولږې او ګرمۍ هیڅ څوک صبر نه کوي مګر زه به ورله د قیامت په ورځ سفارش او یا ګواهي ورکوم.

مدینه بابرکته ده

٤١٥ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [اللهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَمُدِّنَا، وَاجْعَلْ مَعَ الْبَرَكَةِ بَرَكَتَيْنِ]. (صحیح مسلم: ١٣٧٤).

د ابوسعید الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: ای الله! زمونږ په صاع او مد کې برکت واچوه، ای الله! یو برکت دوه چنده کړه.

د ممبرنبوي ځای د جنت ټوکړه ده

٤١٦ -: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ قَوَائِمَ مِنْبَرِي هَذَا رَوَاتِبُ فِي الْجَنَّةِ]. (سنن النسائي: ٦٩٦)

د ام سلمة رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: زما دې ممبره پښې په جنت کې دي.

په مسجد نبوي کې جنتي ځای

٤١٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي]. (صحيح البخاري: ١١٩٦).

د ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: زما د کور او ممبر ترمنځ ځای د جنت له باغيچو څخه يوه باغيچه ده، او زما ممبر به په حوض کېښودلی شي.

جزيرة العرب صرف د مسلمان هستوګنځای دی

٤١٨ -: عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [لَأُخْرِجَنَّ الْيَهُودَ، وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ حَتَّى لَا أَدَعَ إِلَّا مُسْلِمًا]. (صحيح مسلم: ٧٦٧)

عمر بن الخطاب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي ويل يې: زه هرومرو يهودان او نصرانيان د عربانو د جزيرې نه اوباسم، تر دې چې له مسلمان پرته به هيڅ څوک نه پرېږدم

که د سورلۍ توان څوک لري، پېدل حج ترې هم صحيح کيږي!

٤١٩ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِوَادِي الْأَزْرَقِ، فَقَالَ: [أَيُّ وَادٍ هَذَا؟ فَقَالُوا: هَذَا وَادِي الْأَزْرَقِ، قَالَ: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ هَابِطًا مِنَ الثَّنِيَّةِ، وَلَهُ جُؤَارٌ إِلَى اللهِ بِالتَّلْبِيَةِ، ثُمَّ أَتَى عَلَى ثَنِيَّةِ هَرْشَى، فَقَالَ: أَيُّ ثَنِيَّةٍ هَذِهِ؟ قَالُوا: ثَنِيَّةُ هَرْشَى، قَالَ: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى يُونُسَ بْنِ مَتَّى عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى نَاقَةٍ حَمْرَاءَ جَعْدَةٍ عَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ صُوفٍ، خِطَامُ نَاقَتِهِ خُلْبَةٌ وَهُوَ يُلَبِّي]. (صحيح مسلم: ١٦٦).

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم په وادي ازرق (د ازرق په خوړ) تېرېده ويويل: دا کوم وادي دی؟ خلکو ورته وويل: وادي ازرق دی، هغه وويل: لکه زه چې وس هم موسی عليه السلام ته ګورم او له ثنية الوداع (د وداع له لارې) څخه راښکته کيږي او په لوړاواز تلبيه وايي، بيا په ثنية الهرشی (جحفې ته نزدې د غر نوم دی) راتېرېده ويويل: دا کومه لاره ده؟ هغوی وويل: دا د هرشی لاره ده، هغه وويل: لکه زه چې وس هم يونس بن متی عليه الصلاة والسلام ته ګورم، او په سره اوښه چې په غوښه ډکه ده ناست وي، او د وړيو چپن يې اچولي وي، د اوښې مهار يې له وچې ګيا (واښو) وي، اوتلبيه وايي.

له محرم پرته به ښځه حج هم نه کوي

٤٢٠ -:عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ مَا يَقُولُ: [سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَخْطُبُ، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ اكْتُتِبْتُ فِي غَزَاةِ كَذَا وَكَذَا، وَخَرَجَتِ امْرَأَتِي حَاجَّةً، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اذْهَبْ فَحُجَّ بِامْرَأَتِكَ]. (صحيح ابن حبان: ٣٧٥٦).

عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اوريدلي دي چې په ممبر يې خطبه کوله يو سړی وپاڅېد او ويويل: ای د الله رسوله! په فلانکۍ غزا کې مې نوم ليکل شوی دی او ښځه حج ته روانه ده، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: لاړ شه اود ښځې سره دې حج وکړه.

٤٢١ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ تُسَافِرِ المَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ، وَلاَ يَدْخُلُ عَلَيْهَا رَجُلٌ إِلَّا وَمَعَهَا مَحْرَمٌ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ فِي جَيْشِ كَذَا وَكَذَا، وَامْرَأَتِي تُرِيدُ الحَجَّ، فَقَالَ: اخْرُجْ مَعَهَا]. (صحيح البخاري: ١٨٦٢).

د ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ښځه به سفر نه کوي مګر دا چې محرم ورسره وي، او تر هغه به ورته څوک نه راځي تر څو محرم ورسره وي، يو سړي وويل: د الله رسوله! زه غواړم چې فلانکۍ غزا کې لاړ شم او ښځې مې د حج اراده کړې ده، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: د ښځې سره دې ووځه.

د حج ميقاتونه

٤٢٢ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَجُلًا، قَامَ فِي المَسْجِدِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مِنْ أَيْنَ تَأْمُرُنَا أَنْ نُهِلَّ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يُهِلُّ أَهْلُ المَدِينَةِ مِنْ ذِي الحُلَيْفَةِ، وَيُهِلُّ أَهْلُ الشَّأْمِ مِنَ الجُحْفَةِ، وَيُهِلُّ أَهْلُ نَجْدٍ مِنْ قَرْنٍ، وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَيَزْعُمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَيُهِلُّ أَهْلُ اليَمَنِ مِنْ يَلَمْلَمَ]. (صحيح البخاري: ١٣٣).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې په مسجد کې يو سړی وپاڅېد او ويويل: ای د الله رسوله! ته مونږ ته په احرام تړلو د کوم ځايه امر کوې؟ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: د مديني والا به د ذوالحليفه نه احرام تړي، د شام خلک به يې د جحفې نه تړي، د نجد خلک به يې د قرن منازل نه تړي، ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: خلک داسې ګمان هم کوي چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دا هم فرمايلي دي چې د يمن خلک به د يلملم نه احرام تړي.

حاجي ځيب به په حج کې کوم نوعه لباس اغوندي !

٤٢٣ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ إِذَا أَحْرَمْنَا؟ قَالَ: لاَ تَلْبَسُوا القَمِيصَ، وَالسَّرَاوِيلَ، وَالعَمَائِمَ، وَالبَرَانِسَ، وَالخِفَافَ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ نَعْلاَنِ فَلْيَلْبَسِ الخُفَّيْنِ أَسْفَلَ مِنَ الكَعْبَيْنِ، وَلاَ تَلْبَسُوا شَيْئًا مِنَ الثِّيَابِ مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلاَ وَرْسٌ]. (صحيح البخاري: ٥٨٠٥).

عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي چې يو سړی پاڅېد او وېويل: ای د الله رسوله! ته مونږ ته په څه امر کوې کله چې احرام وتړو؟ هغه ورته وويل: کميس مه اغوندئ، پرتوګ مه اغوندئ، پټکی (پګړی) او خولۍ مه په سروئ، بوټان مه په خپو کوئ مګر دا چې يو سړی څپلی (کيړی) نه و نه لري خو موزې (بوټان) واچوي خو چې د خنګرو نه کم وي او هغه ډول هيڅ پوښاک مه په تن کوئ چې زعفران او ورس (خوشبو) پرې لګيدلي وي.

د نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ عمرې

٤٢٤ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ كُلُّهُنَّ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي مَعَ حَجَّتِهِ: عُمْرَةً مِنَ الْحُدَيْبِيَةِ، أَوْ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ، وَعُمْرَةً مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ، وَعُمْرَةً مِنْ جِعْرَانَةَ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ، وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ]. (صحيح مسلم: ١٢٥٣).

انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څلور عمرې کړي دي او ټولې يې په ذوالقعده کې کړي دي مګر هغه عمره چې د حج يې سره يو ځای وکړه، د حديبي عمره يې هم په ذوالقعده يې کړې وه، د راروان کال عمره يې هم په ذوالقعده کې وکړه، د حنين د غنيمتونو تقسيم وروسته يې په ذوالقعده کې بله عمره هم د جعرانې مقام نه وکړه او بله عمره يې د حج سره يو ځای وکړه.

له احرام مخکې خوشبو لګول روا دي

٤٢٥ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: [كُنْتُ أُطَيِّبُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِإِحْرَامِهِ حِينَ يُحْرِمُ، وَلِحِلِّهِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ]. (صحيح البخاري: ١٥٣٩)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې به کله احرام تړو ما به ورله په

احرام خوشبوي ولګوله او د بيت الله له طواف نه مخکې به مې هم ورله هم خوشبوي لګوله چې حلال به شو.

٤٢٦ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِيصِ الطِّيبِ، فِي مَفْرِقِ النَّبِيِّ صلّى الله عليه وسلم وَهُوَ مُحْرِمٌ]. (صحيح البخاري: ٢٧١)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې ګوياکې زه د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په سر (وينښتانو) کې د خوشبو پړقا (ځلا) ته ګورم او هغه به محرم و.

٤٢٧ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَتْ: [دَخَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى ضُبَاعَةَ بِنْتِ الزُّبَيْرِ، فَقَالَ لَهَا: لَعَلَّكِ أَرَدْتِ الحَجَّ؟ قَالَتْ: وَاللهِ لاَ أَجِدُنِي إِلَّا وَجِعَةً، فَقَالَ لَهَا: حُجِّي وَاشْتَرِطِي، وَقُولِي: اللهُمَّ مَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي]. (صحيح البخاري: ٥٠٨٩)

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: ضباعه بنت زبير كور ته نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راغی اوورته يې وويل: لکه چې د حج اراده دې کړې ده؟ هغې وويل: په الله قسم چې ناجوړه يم، هغه ورته وويل: حج دې وکړه او دا په کې شرط ولګوه چې په کوم ځای کې دې رابنده کړم هلته به حلاله (له احرام وتلې) يم.

٤٢٨ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [أَمَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ فَقَدِمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، بِسِعَايَتِهِ، قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِمَ أَهْلَلْتَ يَا عَلِيُّ؟ قَالَ: بِمَا أَهَلَّ بِهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَأَهْدِ، وَامْكُثْ حَرَامًا كَمَا أَنْتَ، قَالَ: وَأَهْدَى لَهُ عَلِيٌّ هَدْيًا]. (صحيح البخاري: ٤٣٥٢).

د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته امر وکړ چې په خپل احرام باقي پاتې شي، علي بن ابي طالب رَضِيَ اللهُ عَنْهَ د حرم لپاره له ځان سره د هديې ځاروي راوستل، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورځخه وپوښتل د څه شي نيت دې کړی دی؟ هغه ورته وويل: د څه نيت چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کړی دی، هغه ورته وويل: د هديې ځاروي راوله او په احرام کې پاتې شه، جابررَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته د هديې ځاروي ورکړل

محرم به خوشبوي نه استعمالوي

٤٢٩ -: عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ وَهُوَ بِالْجِعْرَانَةِ، وَأَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَعَلَيْهِ مُقَطَّعَاتٌ - يَعْنِي جُبَّةً - وَهُوَ مُتَضَمِّخٌ بِالْخَلُوقِ، فَقَالَ: إِنِّي أَحْرَمْتُ بِالْعُمْرَةِ وَعَلَيَّ هَذَا، وَأَنَا مُتَضَمِّخٌ بِالْخَلُوقِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا كُنْتَ

صَانِعًا فِي حَجِّكَ؟ قَالَ: أَنْزِعُ عَنِّي هَذِهِ الثِّيَابَ، وَأَغْسِلُ عَنِّي هَذَا الْخَلُوقَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا كُنْتَ صَانِعًا فِي حَجِّكَ، فَاصْنَعْهُ فِي عُمْرَتِكَ]. (صحيح مسلم: ١١٨٠)

صفوان له خپل پلار نه روایت کوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته په جعرانه کې یو سړی راغی او زه ورسره وم، سړي چپن اغوستې وه او عطر یې پرې وهلي وو، ورته یې وویل: د عمرې لپاره مې احرام تړلی دی او دا خوشبوداره چپن راباندې پرته ده، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: په حج کې به څه کوې؟ هغه ورته وویل: خپل دا کالي به اوباسم او خوشبو به له ځانه ووینځم، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: چې په حج کې څه کوې هغه په عمره کې هم وکړه.

د ضرورت په وخت کې حاجي پرتوګ او موزې هم استعمالولی شي

٤٣٠ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَخْطُبُ يَقُولُ: [السَّرَاوِيلُ، لِمَنْ لَمْ يَجِدِ الْإِزَارَ وَالْخُفَّانِ، لِمَنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ]. (صحيح مسلم: ١١٧٨).

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اوریدلي دي او هغه خطبه کوله: هغه څوک دې پرتوګ واغوندي چې لنګ ورسره نه وي، او هغه څوک دې موزې په خپو کړي چې پڼې (څپلۍ) نه لري.

د غیرې ماشومانو حج کول هم صحیح دي

٤٣١ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَقِيَ رَكْبًا بِالرَّوْحَاءِ، فَقَالَ: مَنِ الْقَوْمُ؟ قَالُوا: الْمُسْلِمُونَ، فَقَالُوا: مَنْ أَنْتَ؟ قَالَ: رَسُولُ اللهِ، فَرَفَعَتْ إِلَيْهِ امْرَأَةٌ صَبِيًّا، فَقَالَتْ: أَلِهَذَا حَجٌّ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَلَكِ أَجْرٌ]. (صحيح مسلم: ١٣٣٦)

عبدالله بن عباس رضي اللهُ عَنْهُمَا وايي چې په روحاء د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره خلک مخامخ شول، پوښتنه یې ورنه وکړه چې څوک یاستئ؟ هغوی وویل: مسلمانان یو. هغوی وویل: ته څوک یې؟ هغه ورته وویل: زه د الله رسول یم، یوې ښځې ورته ماشوم راپورته کړ اوورته یې وویل: ایا د ده حج صحیح دی؟ هغه ورته وویل: هو او ستا لپاره هم اجر دی.

د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ د تلبیې کلمات

٤٣٢ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَبَّيْكَ

اللهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لاَ شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالمُلْكَ، لاَ شَرِيكَ لَكَ]. (صحيح البخاري: ١٥٤٩).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دی چې د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تلبيه داوه: حاضر يم ای الله حاضر يم، حاضر يم تالره هيڅ شريک نشته حاضريم، حمدونه، نعمتونه او بادشاهي ستا ده تا لره شريک نشته.

۞۞۞

په تلبيه به اواز اوچتولی شي

٤٣٣ -: عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [جَاءَنِي جِبْرِيلُ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، مُرْ أَصْحَابَكَ فَلْيَرْفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالتَّلْبِيَةِ، فَإِنَّهَا مِنْ شِعَارِ الْحَجِّ]. (سنن ابن ماجه: ٢٩٢٣).

د زيد بن خالد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته جبريل عَلَيْهِ السَّلاَم راغی او ورته يې وويل: ملګرو ته دې امر وکړه چې په تلبيې اوازونه پورته کړي، ځکه په لوړ اواز تلبيه ويل د حج نښه ده.

۞۞۞

د احرام نه بغير مکې ته ننوتل جائز دي

٤٣٤ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، دَخَلَ عَامَ الفَتْحِ، وَعَلَى رَأْسِهِ المِغْفَرُ، فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ ابْنَ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ]. (صحيح البخاري: ١٨٤٦).

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مکې د فتح په روځ مکې ته ننوت او په سر يې جنګي خولۍ وه، چې کله يې لرې کړه يو سړی ورته راغی او ويويل: ابن خطل د کعبې پردو پسې نښتی دی، هغه ورته وويل: مړ يې کړئ.

۞۞۞

مکې ته له کومې لارې ننوتل مستحب دي

٤٣٥ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ مَكَّةَ مِنْ كَدَاءٍ مِنَ الثَّنِيَّةِ العُلْيَا الَّتِي بِالْبَطْحَاءِ، وَخَرَجَ مِنَ الثَّنِيَّةِ السُّفْلَى]. (صحيح البخاري: ١٥٧٦).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې په بطحاء کې د ثنية العلياء د کداء له

لارې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مكې ته ننوت او بېرته د ثنية السفلى له لارې ووت.

مكې ته له ننوتو وروسته به حاجي لومړى څه كوي

٤٣٦ -: عَنْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ أَوَّلَ شَيْءٍ بَدَأَ بِهِ حِينَ قَدِمَ مَكَّةَ أَنَّهُ تَوَضَّأَ، ثُمَّ طَافَ بِالْبَيْتِ، ثُمَّ حَجَّ]. (صحيح مسلم: ١٢٣٥).

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كله مكې ته ننوت لومړى يې اودس وكړ بيا يې له كعبې څخه طواف وكړ او بيا يې حج وكړ.

د حج او عمرې والا به څنګه طواف كوي

٤٣٧ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَدِمَ مَكَّةَ طَافَ بِالبَيْتِ سَبْعًا فَقَرَأَ: {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} فَصَلَّى خَلْفَ المَقَامِ، ثُمَّ أَتَى الحَجَرَ فَاسْتَلَمَهُ، ثُمَّ قَالَ: نَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اللهُ وَقَرَأَ: {إِنَّ الصَّفَا وَالمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللهِ}]. (سنن الترمذي: ٢٩٦٧).

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې ما د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي كله چې هغه مكې ته ننوت، له كعبې يې اووه طوافه وكړل او بيا يې دا ايت ولوست {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} د مقام ابراهيم نه وروسته يې دوه ركعته لمونځ وكړ بيا حجر اسود ته راغى او ښكل يې كړ بيا يې وويل: تاسو په هغه څه شروع وكړئ چې الله پرې كړې ده او دا ايت يې ولوست {إِنَّ الصَّفَا وَالمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللهِ}.

په طواف كې رمل كول سنت دي

٤٣٨ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ:: [رَمَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْحَجَرِ إِلَى الْحَجَرِ ثَلَاثًا، وَمَشَى أَرْبَعًا]. (صحيح مسلم: ١٢٦٢)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې د حجر اسود نه تر حجر اسود پورې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ درې ځله طواف كې رمل (منډه ووهله) او څلور ځله قلار ولاړ.

په طواف کې د درې منډو حکمت

٤٣٩ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قَالَ: [قَدِمَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَكَّةَ وَقَدْ وَهَنَتْهُمْ حُمَّى يَثْرِبَ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ: إِنَّهُ يَقْدَمُ عَلَيْكُمْ قَوْمٌ قَدْ وَهَنَتْهُمُ الْحُمَّى وَلَقُوا مِنْهَا شَرًّا فَأَطْلَعَ اللهُ سُبْحَانَهُ نَبِيَّهُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى مَا قَالُوهُ: فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَرْمُلُوا الْأَشْوَاطَ الثَّلَاثَةَ، وَأَنْ يَمْشُوا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ فَلَمَّا رَأَوْهُمْ رَمَلُوا قَالُوا: هَؤُلَاءِ الَّذِينَ ذَكَرْتُمْ أَنَّ الْحُمَّى قَدْ وَهَنَتْهُمْ هَؤُلَاءِ أَجْلَدُ مِنَّا]. (سنن ابي داود: ١٨٨٦).

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنهما نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چې کله مکې ته راغی نو د يثرب (مدينې) تبو وهلي وو، مشرکانو وويل: تاسو ته داسې خلک راروان دي چې د يثرب تبو ځپلي دي او حالت يې ورله ډېر خراب کړی دی، الله پاک خپل پېغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د مشرکانو په خبرو خبر کړ نو خپلو ملګرو ته يې امر وکړ چې په دريو لومړيو طوافونو کې منډه ووهي، مشرکانو چې کله دوی په منډو وليدل ويويل: تاسو خو ويل چې تبو ځپلي دي، دوی خو له مونږ هم چوست او تکړه دي.

مفرِد کولای شي د خپل حج لپاره يو طواف وکړي

٤٤٠ -: جَابِرَ بْنَ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، يَقُولُ: [لَمْ يَطُفِ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا أَصْحَابُهُ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ إِلَّا طَوَافًا وَاحِدًا]. (صحيح مسلم:١٢١٥)

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او ملګرو يې د صفا مروه ترمنځ له يو طواف زيات نه دی کړی

مشرک او لوڅ انسان به له کعبې نه طواف نه کوي

٤٤١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بَعَثَهُ فِي الحَجَّةِ الَّتِي أَمَّرَهُ عَلَيْهَا رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ حَجَّةِ الوَدَاعِ يَوْمَ النَّحْرِ فِي رَهْطٍ يُؤَذِّنُ فِي النَّاسِ: أَلَا لَا يَحُجُّ بَعْدَ العَامِ مُشْرِكٌ، وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ]. (صحيح البخاري:١٦٢٢)

د ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د حجة الوداع نه مخکې چې په کوم حج ابوبکر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ امير ټاکلی و ورته يې امر کړی و چې د قربانۍ په ورځ خلکو ته اعلان وکړي: له دې کال وروسته به نه مشرک حج کوي او نه به له کعبې څخه لوڅ لغړ څوک طواف کوي.

طواف کونکی لپاره د حجر اسود ښکلول مستحب دي

٤٤٢ -: عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ جَاءَ إِلَى الحَجَرِ الأَسْوَدِ فَقَبَّلَهُ، فَقَالَ: [إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ، لاَ تَضُرُّ وَلاَ تَنْفَعُ، وَلَوْلاَ أَنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُقَبِّلُكَ مَا قَبَّلْتُكَ]. (صحيح البخاري: ١٥٩٧).

عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حجر اسود ته راغی او ورته يي وويل: زه پوهيږم چې ته کانړی يې نه تکليف او نه خير رسولی شې خو که ما نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه و ليدلی چې ته يې ښکلولې نو ما به نه وې ښکل کړی.

د حجر اسود د ښکلولو طريقه

٤٤٣ -: عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [قَالَ لِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْفَ صَنَعْتَ فِي اسْتِلَامِ الْحَجَرِ؟، فَقُلْتُ: اسْتَلَمْتُ وَتَرَكْتُ، قَالَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَصَبْتَ]. (صحيح ابن حبان: ٣٨٢٣)

د عبدالرحمن بن عوف رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما ته نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: د حجر اسود ښکلولو سره دې څه وکړل؟ ما ورته وويل: هم مې ښکل کړ او هم پرېښود، هغه وويل: سم کار دې کړی دی.

حجر اسود ته اشاره کول هم بسنه کوي

٤٤٤ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: [طَافَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ عَلَى بَعِيرٍ، كُلَّمَا أَتَى عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ]. (صحيح البخاري:١٦١٢)

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې له کعبې نه رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طواف وکړ اوپه اوښ سپور و، کله چې به حجر ته اسود ته راورسېد نو اشاره به يې ورته وکړه.

د رکن او حجر اسود ترمنځ دعا

٤٤٥ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ السَّائِبِ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ]. (سنن ابي داود: ١٨٩٢)

عبدالله بن سائب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي چې د حجراسود او رکن يماني ترمنځ يې دا دعا وويله:اى زمونږ ربه! په دنيا کې راته خير او په اخرت کې راته جنت راکړه او د اور له عذاب نه مو وساته.

په طواف کې د کعبې ښکلول نشته

٤٤٦ -: عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِاللهِ، عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [لَمْ أَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَلِمُ مِنَ البَيْتِ إِلَّا الرُّكْنَيْنِ اليَمَانِيَيْنِ]. (صحيح البخاري:١٦٠٩)

سالم له خپل پلار عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ ما نه روايت کوي چې ما نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه دى ليدلى چې له رکنينو پرته يې د کعبې نوره برخې سره لاس لګولى وي

که خلکو ته تکليف نه وي په سيورلى هم طواف کيداى شي

٤٤٧ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [طَافَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْبَيْتِ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ عَلَى رَاحِلَتِهِ يَسْتَلِمُ الْحَجَرَ بِمِحْجَنِهِ، لِأَنْ يَرَاهُ النَّاسُ وَلِيُشْرِفَ وَلِيَسْأَلُوهُ، فَإِنَّ النَّاسَ غَشُوهُ]. (صحيح مسلم: ١٢٧٣).

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په حجة الوداع کې له کعبې نه په خپلې سورلۍ طواف وکړ په امسا به يې حجر اسود ښکلو، د دې لپاره چې خلک يې ووينې او پوښتنې ترې وکړي ځکه چې خلکو سم په ځان کې پټ کړى و.

حائضه له طواف پرته هرڅه کولى شي

٤٤٨ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْنَا لاَ نَرَى إِلَّا الحَجَّ، فَلَمَّا كُنَّا بِسَرِفَ حِضْتُ، فَدَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَبْكِي، قَالَ: مَا لَكِ أَنُفِسْتِ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: إِنَّ هَذَا أَمْرٌ كَتَبَهُ اللهُ عَلَى بَنَاتِ آدَمَ، فَاقْضِي مَا يَقْضِي الحَاجُّ، غَيْرَ أَنْ لاَ تَطُوفِي بِالْبَيْتِ قَالَتْ: وَضَحَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِسَائِهِ بِالْبَقَرِ]. (صحيح البخاري: ٢٩٤).

عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَ ا وايي: د حج لپاره ووتوو، سرف ته په رسيدو زه حائضه شوم، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راننوت او ما ژړل، راته يې وويل: ولې حائضه شوې؟ ما ورته وويل: هو. هغه وويل: دا مرض الله پاک د ادم په لورګانو ليکلى دى، حاجيان چې څه کوي ته يې هم کوه خو له کعبې نه طواف مه

کوه، هغه وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له خپلو ښې بيانو اضحيه کې غوا قرباني کړه.

د صفا او مروه ترمنځ سعي فرض ده

٤٤٩ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَتِ الْأَنْصَارُ يَكْرَهُونَ أَنْ يَطُوفُوا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ، حَتَّى نَزَلَتْ: إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِاللهِ، فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا]. (صحيح مسلم: ١٢٧٨)

د انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې د صفا او مروه ترمنځ سعي به انصارو ښه نه ګڼله تر دې چې دا ايت نازل شو (ترجمه: صفا او مروه د الله اسلامي شعاير (نښې) دي ځوک چې حج يا عمره کوي نو که سعيه په کې وکړي هيڅ ګناه پرې نشته).

په صفا او مروه کې به کومه دعا لوستلی شي

٤٥٠ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا وَقَفَ عَلَى الصَّفَا يُكَبِّرُ ثَلَاثًا، وَيَقُولُ: [لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَصْنَعُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، وَيَدْعُو، وَيَصْنَعُ، عَلَى الْمَرْوَةِ مِثْلَ ذَلِكَ]. (سنن النسائي: ٢٩٧٢).

د جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به کله په صفا ودرېد درې ځله به يې تکبيرووايه او بيا به يې ووېل: د عبادت له الله پرته نور څوک نشته او هيڅ شريک نه لري، هغه لره بادشاهي او ثنا ده او هغه په هر څه توان او قدرت لري، دا به يې درې ځله ووېل، دعاګانې به يې هم وکړې او په مروه کې به يې هم دغه شان کول.

مکې نه منی ته د تللو بيان

٤٥١ -: عَنْ عَبْدِالعَزِيزِ بْنِ رُفَيْعٍ، قَالَ: [سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قُلْتُ: أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ عَقَلْتَهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَيْنَ صَلَّى الظُّهْرَ وَالعَصْرَ يَوْمَ التَّرْوِيَةِ؟ قَالَ: بِمِنًى، قُلْتُ:فَأَيْنَ صَلَّى العَصْرَ يَوْمَ النَّفْرِ؟ قَالَ: بِالأَبْطَحِ، ثُمَّ قَالَ: افْعَلْ كَمَا يَفْعَلُ أُمَرَاؤُكَ]. (صحيح البخاري: ١٦٥٣).

عبدالعزيز بن رفيع وايي: ما له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه وپوښتل: ما په داسې څه وخبروه چې تا له نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه زده کړي وي چې د ترويه په ورځ (اتم ذوالحجه) کې يې د ماسپښين او مازديګر

لمونځونه چرته کړي دي؟ هغه وويل: په منی کې. ما ورته وويل: د مازديګر لمونځ يې د اختر په دوهم ورځ چرته کړی دی؟ هغه وويل: په ابطح کې، بيا يې راته وويل: ته دې د خپلو اميرانو په څېر کارونه ترسره کړه.

له منی څخه عرفات ته تلونکی به کوم اذکار وايي

٤٥٢ -: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الثَّقَفِيِّ: [أَنَّهُ سَأَلَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، وَهُمَا غَادِيَانِ مِنْ مِنًى إِلَى عَرَفَةَ: كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ: كَانَ يُهِلُّ الْمُهِلُّ مِنَّا، فَلَا يُنْكَرُ عَلَيْهِ، وَيُكَبِّرُ الْمُكَبِّرُ مِنَّا، فَلَا يُنْكَرُ عَلَيْهِ]. (صحيح مسلم: ١٢٨٥).

محمد بن ابي بکر ثقفي له انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ څخه وپوښتل په داسې حال کې چې دواړه له منی څخه عرفي ته راروان وو: په دې ورځ به تاسو د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ملتيا څه کول؟ هغه وويل: چا به لَاۤاِلَهَ اِلَّااللهُ ويل او چا به تکبيرات ويل، خو يو به بل نه ملامته کو.

په مزدلفه او عرفه کې د ودرېدو بيان

٤٥٣ -: عَنْ عُرْوَةَ بْنِ مُضَرِّسٍ الطَّائِيُّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [أَتَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَوْقِفِ يَعْنِي بِجَمْعٍ قُلْتُ: جِئْتُ يَا رَسُولَ اللهِ مِنْ جَبَلِ طَيِّءٍ أَكْلَلْتُ مَطِيَّتِي وَأَتْعَبْتُ نَفْسِي وَاللهِ مَا تَرَكْتُ مِنْ حَبْلٍ إِلَّا وَقَفْتُ عَلَيْهِ فَهَلْ لِي مِنْ حَجٍّ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ أَدْرَكَ مَعَنَا هَذِهِ الصَّلَاةَ، وَأَتَى عَرَفَاتَ، قَبْلَ ذَلِكَ لَيْلًا أَوْ نَهَارًا، فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ، وَقَضَى تَفَثَهُ]. (سنن ابي داود: ١٩٥٠).

عروة بن مضرِّس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: زه رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته د عرفي په ورځ راغلم او ورته مې وويل: د الله رسوله! دطي له غرونو څخه اوس راورسېدم، خپله سورلۍ مې هم ستړې کړه او ځان مې هم ستومانه کړ، په هرې غونډه کې ودرېدم ايا حج مې دروست دی؟ هغه ورته وويل: دا لمونځ چې مونږ سره هر چا کړی وي او عرفات ته يې حضور کړی وي شپه وي او که ورځ وي حج يې پوره او موخه يې بشپړه شوه.

په عبادتونو باندې الله پاک فخر کوي

٤٥٤ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [صَلَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

الْمَغْرِبَ، فَرَجَعَ مَنْ رَجَعَ، وَعَقَّبَ مَنْ عَقَّبَ، فَجَاءَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْرِعًا، قَدْ حَفَزَهُ النَّفَسُ، وَقَدْ حَسَرَ عَنْ رُكْبَتَيْهِ، فَقَالَ:أَبْشِرُوا، هَذَا رَبُّكُمْ قَدْ فَتَحَ بَابًا مِنْ أَبْوَابِ السَّمَاءِ، يُبَاهِي بِكُمُ الْمَلَائِكَةَ، يَقُولُ:انْظُرُوا إِلَى عِبَادِي قَدْ قَضَوْا فَرِيضَةً، وَهُمْ يَنْتَظِرُونَ أُخْرَى]. (سنن ابن ماجه: ۸۰۱).

د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې مونږ د ماښام لمونځ د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره وکړ، له لمونځ وروسته څوک ولاړل او څوک د دعا یا پوښتنې لپاره ناست وو، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په توندۍ په ساه تیګاه راغی او ویویل: مبارک مو شه، ستاسو رب د اسمان دروازه بېرته کړې ده او ملائکو ته په تاسو فخر کوي او ورته وایي: زما بندګانو ته وګورئ چې یو فرض یې ادا کړ او د بل فرض انتظار کوي.

د عرفې په ورځ الله پاک له اور څخه خلک ازادوي

٤٥٥ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتِقَ اللهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ، مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ، وَإِنَّهُ لَيَدْنُو، ثُمَّ يُبَاهِي بِهِمِ الْمَلَائِكَةَ، فَيَقُولُ: مَا أَرَادَ هَؤُلَاءِ؟]. (صحيح مسلم: ۱۳٤۸)

د عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: د عرفې د ورځې په څېر الله پاک په نورو ورځو کې دومره خلک له اوره نه ازادوي، هغه د عرفې په ورځ ډېر نږدې شي او د خلکو په عبادتونو باندې ملائکو ته فخر کوي او ورته وایي چې دا خلک څه غواړي؟

ټول خلک به له عرفات څخه راځي

٤٥٦ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَتْ: [الْحُمْسُ هُمُ الَّذِينَ أَنْزَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِمْ: ثُمَّ (أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ) قَالَتْ: كَانَ النَّاسُ يُفِيضُونَ مِنْ عَرَفَاتٍ، وَكَانَ الْحُمْسُ يُفِيضُونَ مِنَ الْمُزْدَلِفَةِ، يَقُولُونَ: لَا نُفِيضُ إِلَّا مِنَ الْحَرَمِ، فَلَمَّا نَزَلَتْ: (أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ) رَجَعُوا إِلَى عَرَفَاتٍ]. (صحيح مسلم: ۱۲۱۹)

عایشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وایي چې متشدده قریش هغه خلک دي چې الله پاک یې اړوند دا ایت نازل کړی دی (ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ) وایي: خلک به له عرفات څخه راتلل او دوی (قریش) به له مزدلفې څخه راتلل اوویل به یې: مونږ له حرم پرته بل ځای نه نه راځو، کله چې دا ایت (ثُمَّ أَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ) نازل شو بېرته عرفات ته ستانه شول.

د حاجي لپاره په عرفه کې وقوف ضروري دی

٤٥٧ -: عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: دَفَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عَرَفَةَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالشِّعْبِ نَزَلَ فَبَالَ، ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يُسْبِغِ الْوُضُوءَ فَقُلْتُ الصَّلاَةَ يَا رَسُولَ اللهِ، فَقَالَ: الصَّلاَةُ أَمَامَكَ فَرَكِبَ، فَلَمَّا جَاءَ الْمُزْدَلِفَةَ نَزَلَ فَتَوَضَّأَ، فَأَسْبَغَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ أُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ أَنَاخَ كُلُّ إِنْسَانٍ بَعِيرَهُ فِي مَنْزِلِهِ، ثُمَّ أُقِيمَتِ الْعِشَاءُ فَصَلَّى، وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا]. (صحيح البخاري: ١٣٩).

د اسامه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي: نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له عرفات څخه راروان و چې خوړ ته راورسېد تش اودس يې مات کړ اودس يې وکړ خو پوره اودس يې ونه کړ، ما ورته وويل: د الله رسوله! د لمونځ وخت دی، هغه راته وويل: لمونځ دې مخې ته دی (مخکې به يې کوو) بيا په سورلی سپور شو چې مزدلفې ته راورسېد له سورلی راښکته شو او پوره اودس يې وکړ، د لمونځ لپاره اقامت وکړی شو او د ماښام لمونځ يې وکړ، هر چا خپل اوښ په خپل ځای کې چو کړ، بيا د ماسخوتن لمونځ لپاره اقامت وکړی شو هغه لمونځ يې هم وکړ او د دواړو ترمنځ يې نور لمونځ و نه کړ.

د ماښام او ماسخوتن لمونځونه به حاجي صيب په مزدلفه کې کوي

٤٥٨ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ بِالْمُزْدَلِفَةِ جَمِيعًا]. (صحيح مسلم: ٧٠٣).

د عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د ماښام او ماسخوتن لمونځ په مزدلفه کې يو ځای وکړ.

حاجيان به له مزدلفې څخه منی ته کله ځي؟

٤٥٩ -: عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [إِنَّ الْمُشْرِكِينَ كَانُوا لاَ يُفِيضُونَ مِنْ جَمْعٍ، حَتَّى تَشْرُقَ الشَّمْسُ عَلَى ثَبِيرٍ، فَخَالَفَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَفَاضَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ]. (صحيح البخاري: ٣٨٣٨).

د عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې مشرکان به له منی څخه تر هغه نه تلل چې څو به لمر په ثبير غر لوړ راپورته شوی نه و، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يې مخالفت وکړ او د لمر ختو

نه مخکې لاړ.

ښځې کولی شي چې نارینه و څخه مخکې د شپې مزدلفې نه منی ته ولاړې شي !

٤٦٠ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [نَزَلْنَا الْمُزْدَلِفَةَ فَاسْتَأْذَنَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوْدَةُ، أَنْ تَدْفَعَ قَبْلَ حَطْمَةِ النَّاسِ، وَكَانَتِ امْرَأَةً بَطِيئَةً، فَأَذِنَ لَهَا، فَدَفَعَتْ قَبْلَ حَطْمَةِ النَّاسِ، وَأَقَمْنَا حَتَّى أَصْبَحْنَا نَحْنُ، ثُمَّ دَفَعْنَا بِدَفْعِهِ، فَلَأَنْ أَكُونَ اسْتَأْذَنْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا اسْتَأْذَنَتْ سَوْدَةُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مَفْرُوحٍ بِهِ]. (صحیح البخاري: ١٦٨١).

د عائشي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نه روایت دی وایي چې مونږ کله مزدلفې ته ورسیدو له نبي کریم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه سوده رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا وغوښتل چې د خلکو له ګڼې ګوڼې مخکې له مزدلفې ولاړه شي، چونکه هغه به مزل نه شو کولای نو نبي کریم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته اجازه ورکړه چې د خلکو له ګڼې ګوڼې مخکې لاړه شي او مونږ تر سبا پاتې شوو، خو که ما د سوده رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا په څیر ورڅخه اجازه غوښتې وه ډیره زیاته به پرې خوشحاله شوې وم.

اهل اعذار منی ته مخکې هم تللی شي

٤٦١ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: [بَعَثَنِي أَوْ قَدَّمَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الثَّقَلِ مِنْ جَمْعٍ بِلَيْلٍ]. (صحیح البخاري: ١٨٥٦).

د ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې د شپې له مخې د کور له کمزورو سره زه نبي صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له مزدلفې نه منی ته مخکې واستولم.

جمرات به د لمر راښتو وروسته ویشتل کیږي !

٤٦٢ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: [قَدِمْنَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أُغَيْلِمَةَ بَنِي عَبْدِالْمُطَّلِبِ، عَلَى حُمُرَاتٍ لَنَا مِنْ جَمْعٍ، فَجَعَلَ يَلْطَحُ، أَفْخَاذَنَا وَيَقُولُ: أُبَيْنِيَّ لَا تَرْمُوا الْجَمْرَةَ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ]. (سنن ابن ماجه: ٣٠٢٥)

له ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې مونږ د بنومطلب څه هلکان نبي صلی الله علیه وسلم ته راغلو چې په خپلو خرو باندې سپاره وو، زمونږ ورونه یې وهل او راته یې ویل: زامنو! چې لمر نه وي راختلی نو جمره مه ولئ.

حاجي به جمرات له کوم ځايه ولي؟

٤٦٣ -: عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ، قَالَ: [رَمَى عَبْدُ اللهِ مِنْ بَطْنِ الوَادِي، فَقُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِالرَّحْمَنِ إِنَّ نَاسًا يَرْمُونَهَا مِنْ فَوْقِهَا؟ فَقَالَ: وَالَّذِي لاَ إِلَهَ غَيْرُهُ، هَذَا مَقَامُ الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ البَقَرَةِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ]. (صحيح البخاري:١٧٤٧)

عبدالرحمن بن يزيد وايي چي عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ جمرات له بطن الوادي څخه وويشتل، ما ورته وويل: خلک خو جمرات له بره څخه ولي؟ هغه وويل: په هغه ذات مې دې قسم وي چې له هغه پرته برحق معبود بل څوک نشته چې دا هغه ځای دی چې سورت بقره په کې نازله شوې ده.

په کوم ډول کاڼو به جمرات ويشتل کيږي؟

٤٦٤ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا يَقُولُ: [رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَمَى الْجَمْرَةَ بِمِثْلِ حَصَى الْخَذْفِ]. (صحيح مسلم: ١٢٩٩)

د جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ مَا نه روايت دی چې ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وليد او د ګيټکو په څېر وړو کاڼو باندې يې جمرات وويشتل

حاجي کولی شي جمرات په داسې حالت کې وولي چې په سورلی سپور وي!

٤٦٥ -: عَنْ قُدَامَةَ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَرْمِي جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ يَوْمَ النَّحْرِ عَلَى نَاقَةٍ لَهُ صَهْبَاءَ، لَا ضَرْبَ، وَلَا طَرْدَ، وَلَا إِلَيْكَ إِلَيْكَ]. (سنن النسائي: ٣٠٦١)

قدامه بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وليد چې د اختر په ورځ يې جمره وويشته او پخپلې سپينې سرې اوښې باندې سپور و، نه يې څوک وهل او نه يې څوک شړل او نه يې دا ويل چې تا ته وايم تا ته وايم لاره خلاصه کړه.

امام کولای شي په جمراتو کې خلکو ته ارشادات وکړي!

٤٦٦ -: عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، قَالَ: رَأَيْتُ أَبَا كَاهِلٍ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ، فَحَدَّثَنِي أَخِي عَنْهُ، قَالَ:

[رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى نَاقَةٍ وَحَبَشِيٌّ آخِذٌ بِخِطَامِهَا]. (سنن ابن ماجه: ١٢٨٤)

اسماعيل بن ابي خالد وايي: ما ابوكاهل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وليد ورور مې راته له هغه څخه روايت وکړ چې وايي: ما نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وليد چې په خپله سورلۍ يې خطبه ورکړه او يو حبشي يې د سورلۍ واګې نيولې وې.

د جمراتو له ويشتو مخکې ذبح يا ويښتان کمول حج نه خرابوي !

٤٦٧ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: [سُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَمَّنْ حَلَقَ قَبْلَ أَنْ يَذْبَحَ وَنَحْوِهِ فَقَالَ:لاَ حَرَجَ، لاَ حَرَجَ]. (صحيح البخاري:١٧٢١)

د ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې له نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه وپوښتل شول چې که څوک له ذبح نه مخکې ويښته وخروي! هغه وويل: هيڅ باک نه کوي، هيڅ باک نه کوي.

٤٦٨ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو: [أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: حَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ؟ فَقَالَ: اذْبَحْ وَلَا حَرَجَ، وَسَأَلَهُ آخَرُ، فَقَالَ: نَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ؟ قَالَ: ارْمِ وَلَا حَرَجَ]. (سنن الترمذي: ٩١٦).

د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه يو سړي پوښتنه وکړه چې له ذبح نه مخکې د سر ويښتان وخريل! هغه ورته وويل: ذبح وکړه او هيڅ باک نه کوي، بل ورڅخه پوښتنه وکړه چې له جمراتو ويشتو نه مې مخکې ذبح وکړه، هغه ورته وويل: جمرات ووله هيڅ باک نه کوي.

په طواف زيارت کې سنت دي چې محرم په منی کې خوشبو ولګوي !

٤٦٩ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كُنْتُ أُطَيِّبُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بِأَطْيَبِ مَا أَجِدُ لِحُرْمِهِ، وَلِحِلِّهِ وَحِينَ يُرِيدُ أَنْ يَزُورَ الْبَيْتَ]. (سنن النسائي: ٢٦٩١).

عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فرمايي: د نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د احرام او حلالېدو (احرام نه د وتو لپاره) او د بيت الله د زيات په مهال به ما د خپل توان په انداز په هغه ښه عطر لګول.

د طواف زيارت لپاره له منی نه د حاجي صيب د راتګ کيفيت !

۴۷۰ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَفَاضَ يَوْمَ النَّحْرِ، ثُمَّ رَجَعَ فَصَلَّى الظُّهْرَ بِمِنًى]. (صحيح مسلم: ۱۳۰۸)

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روایت دی چې رسول کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د لوی اختر په ورځ له منی څخه طواف زیارت لپاره راغی، بېرته به منی ته ستون شو او دماسپښین لمونځ به یې هلته وکړ.

۞۞۞

د جمراتو د ویشتلو وخت !

۴۷۱ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [رَمَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْجَمْرَةَ يَوْمَ النَّحْرِ ضُحًى، وَأَمَّا بَعْدُ فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ]. (صحيح مسلم: ۱۲۹۹).

له جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د لوی اختر د سهار په مهال جمرې وویشتې او په وروستیو ورځو کې یې له زوال نه وروسته وویشتې.

۞۞۞

د جمراتو د ویشتو کیفیت

۴۷۲ -: عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ: [لَمَّا أَتَى عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْعُودٍ جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ، اسْتَبْطَنَ الْوَادِيَ، وَاسْتَقْبَلَ الْكَعْبَةَ، وَجَعَلَ الْجَمْرَةَ عَلَى حَاجِبِهِ الْأَيْمَنِ، ثُمَّ رَمَى بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ، يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ، ثُمَّ قَالَ: «مِنْ هَاهُنَا، وَالَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ رَمَى الَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ]. (سنن ابن ماجه: ۳۰۳۰)

عبدالرحمن یزید وايي چې عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چې کله جمره کبری ویشته نو د خوړ منځ ته شو او کعبې ته یې مخ کړ او جمره یې ښی اړخ ته کړه، اووه ګوزاره یې پرې وکړل او د هر ګوزار سره به یې تکبیر وایو، بیا یې وویل: په هغه ذات مې دې قسم وي چې له هغه پرته بل حق معبود نشته چې جمرات له دې ځایه هغه چا ویشتلي دي چې سورت بقره پرې نازله شوې وه

۴۷۳ -: عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [كُنْتُ رِدْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَزَلْ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ، فَرَمَاهَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ، يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ (سنن النسائي:۳۰۷۰)

فضل بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي چې زه د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پسې په سورلۍ وروسته سپور وم، تر هغه یې تلبیه ویله چې جمرات لویه جمره یې وویشته، په داسې حال کې یې اووه ګوزاره وویشته چې د هر ګوزار سره به یې تکبیر وایو.

د جمراتو په ويشتلو کې تېل ته هېڅ ضرورت نشته !

۴۷۴ -: عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْأَحْوَصِ، عَنْ أُمِّهِ، قَالَتْ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْمِي الْجَمْرَةَ مِنْ بَطْنِ الْوَادِي، وَهُوَ رَاكِبٌ يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ وَرَجُلٌ مِنْ خَلْفِهِ يَسْتُرُهُ، فَسَأَلْتُ عَنِ الرَّجُلِ، فَقَالُوا: الْفَضْلُ بْنُ الْعَبَّاسِ، وَازْدَحَمَ النَّاسُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، لَا يَقْتُلْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا، وَإِذَا رَمَيْتُمُ الْجَمْرَةَ فَارْمُوا بِمِثْلِ حَصَى الْخَذْفِ]. (سنن ابي داود: ۱۹۶۶).

سليمان بن عمرو بن الاحوص له خپلې مور څخه روايت کوي چې ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وليد چې د خوړ له منځ نه يې جمره وويشته په داسې حال کې چې هغه په سورلۍ سپور و او د هر کوزار سره به يې تکبير ويل، له شا څخه چا له کٔني کوښې ساته، ما وپوښتل چې دا څوک دی، هغوی وويل: فضل بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ دی، خلکو سره ډېر تېل وکړ، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: ای خلکو! يو بل سره مه مړه کوئ، کله چې مو جمرات ويشتل په دا ډول کوجنيو کاڼو يې وولئ.

ضرورت مند کولی شي چې د دوو ورځو جمرات سره يو ځای کړي !

۴۷۵ -: عَنْ أَبِي الْبَدَّاحِ بْنِ عَدِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [رَخَّصَ لِلرِّعَاءِ أَنْ يَرْمُوا يَوْمًا، وَيَدَعُوا يَوْمًا]. (سنن ابي داود: ۱۹۷۶)

ابوالبداح له خپل پلار عدي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت کوي چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شپونکو ته ته اجازه کړې وه چې جمرات يوه ورځ وولي او يوه ورځ جمرات پرېږدي.

عرفات کې له وقوف پرته حج نه صحيح کيږي !

۴۷۶ -: عَنْ عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ يَعْمَرَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ أَتَوْا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بِعَرَفَةَ فَسَأَلُوهُ، فَأَمَرَ مُنَادِيًا، فَنَادَى: «الحَجُّ عَرَفَةُ، مَنْ جَاءَ لَيْلَةَ جَمْعٍ قَبْلَ طُلُوعِ الفَجْرِ فَقَدْ أَدْرَكَ الحَجَّ، أَيَّامُ مِنًى ثَلَاثَةٌ، فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ، وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ]. (سنن الترمذي: ۸۸۹).

له عبدالرحمن بن يعمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې له نجد څخه رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته ځيني خلک راغلل او هغه په عرفه کې و، پوښتنې يې ورڅخه وکړې، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ چا ته وويل چې اعلان وکړي چې عرفه کې پاتې کېدل حج دی، که د مزدلفې په شپه له سهار راختو وړاندې څوک عرفې ته راشي نو حج يې سم دی، په منی کې قيام درې ورځې دی، که دوه ورځې وروسته څوک ولاړ شي هيڅ ګناه پرې نشته او که څوک پاتې شي هم څه ګناه پرې نشه.

په منی کې د حاجي صيب لمونځ کول !

٤٧٧ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [صَلَّى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ، وَأَبُو بَكْرٍ بَعْدَهُ، وَعُمَرُ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ، وَعُثْمَانُ صَدْرًا مِنْ خِلَافَتِهِ، ثُمَّ إِنَّ عُثْمَانَ صَلَّى بَعْدُ أَرْبَعًا]. (صحيح مسلم: ٦٩٤).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په منی کې دوه رکعته لمونځ وکړ، ابوبکر او عمر او عثمان رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ هم دوه رکعته وکړل، بيا عثمان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ پوره څلور رکعته وکړل.

د حج په دوران کې تجارت کول روا دي !

٤٧٨ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [عُكَاظُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقٌ كَانَتْ لَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَلَمَّا جَاءَ اللهُ بِالْإِسْلَامِ كَأَنَّهُمْ تَأَثَّمُوا، أَنْ يَتَّجِرُوا فِي الْحَجِّ، فَسَأَلُوا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَزَلَتْ {لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ} فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ]. (صحيح ابن حبان: ٣٨٩٤).

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي چې عکاظ او ذوالمجاز په جاهليت کې د دوی بازارونه وو، کله چې اسلام راغی داسې يې اټکل کړل چې ګنې په د حج په دوران کې اخستل باندې ګناهګار نه شي نو له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه يې وپوښتل، هغه وچې الله پاک چې د حج په موسم کې (د الله له مهرباني څخه په لټه کې په تاسو هيڅ ګناه نشته) ايت نازل کړ.

د حج وروستنی کار طواف وداع دی !

٤٧٩ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [كَانَ النَّاسُ يَنْصَرِفُونَ فِي كُلِّ وَجْهٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا يَنْفِرَنَّ أَحَدٌ حَتَّى يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِ الطَّوَافَ بِالْبَيْتِ]. (سنن ابي داود: ٢٠٠٢).

د عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي

دي، تر هغه دې څوک له مکې څخه نه ځي ترڅو يې وروستی کار له بيت الله څخه يې طواف نه وي کړی.

۞۞۞

د ېر ضرورتمند کولای شي طواف وداع پرېږدي !

٤٨٠ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ فَلْيَكُنْ آخِرُ عَهْدِهِ بِالْبَيْتِ إِلَّا الْحُيَّضَ، وَرَخَّصَ لَهُنَّ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ]. (جامع الترمذي: ٩٤٤).

ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ هما وايي: څوک حج کوي نو اخري کار به يې طواف وي سوا له حائضو ښځو نه، هغوی ته نبي صلى الله عليه وسلم رخصت ورکړی دی -چې بې له طوافه لاړې شي-.

۞۞۞

حج او عمره دواړه يو ځای کول ناروا نه دي:

٤٨١ -: عن ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ جَمَعَ بَيْنَ الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ، وَطَافَ لَهُمَا سَبْعًا، وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سَبْعًا، وَقَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُ]. (صحيح ابن حبان: ٣٩١٣).

عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا حج او عمره دواړه سره يو ځای کړل او د دواړو لپاره يې يو طواف وکړ، د صفا او مروه ترمنځ يې هم اووه ګشته سعيه وکړه، بيا يې وويل: ما نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ليدلی و چې داسې به يې کول.

۞۞۞

له افراد او قران نه حج تمتع غوره دی:

٤٨٢ -: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [يَا آلَ مُحَمَّدٍ مَنْ حَجَّ مِنْكُمْ فَلْيُهِلَّ بِعُمْرَةٍ فِي حَجَّةٍ]. (صحيح ابن حبان: ٣٩٢٠)

له ام سلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي ويل يې: ای د محمد کورنۍ! له تاسو څخه چې څوک حج کوي نو حج سره دې د عمرې نيت هم وکړي.

۞۞۞

حج تمتع کې انسان د عمرې په کولو حلالیږي

٤٨٣ -: عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهَا قَالَتْ: [يَا رَسُولَ اللهِ،

مَا شَأْنُ النَّاسِ حَلُّوا بِعُمْرَةٍ، وَلَمْ تَحْلِلْ أَنْتَ مِنْ عُمْرَتِكَ؟ قَالَ: «إِنِّي لَبَّدْتُ رَأْسِي، وَقَلَّدْتُ هَدْيِيْ، فَلاَ أَحِلُّ حَتَّى أَنْحَرَ]. (صحيح البخاري: ١٥٦٦)

حفصه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا وايي چې ما رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: خلکو ځانونه له عمرې کولو وروسته حلال کړل او تا ځان له په عمرې سره حلال نه کړ؟ هغه وويل: ما پرسر کې لګولی دی او قرباني هم راسره ده، تر هغه ځان نه شم حلالولی تر څو مې قرباني نه وي ذبحه کړې

پر ځان سیورې کول احرام نه ماتوي

٤٨٤ -: عَنْ أُمِّ الْحُصَيْنِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا قَالَتْ: [حَجَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ، فَرَأَيْتُ أُسَامَةَ وَبِلاَلًا، وَأَحَدُهُمَا آخِذٌ بِخِطَامِ نَاقَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْآخَرُ رَافِعٌ ثَوْبَهُ يَسْتُرُهُ مِنَ الْحَرِّ، حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ الْعَقَبَةِ]. (صحيح مسلم:١٢٩٨).

ام الحصين رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا وايي چې ما له رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره حجة الوداع وکړ، اسامه او بلال رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا مې وليدل چې يو يې د اوښې مهار نيولی و او بل پرې له ګرمۍ له وجې خپله جامه سيورې کړې وه تر دې چې جمرات يې وويشتل.

ښکر لګول روژه نه ماتوي

٤٨٥ -: عَنِ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: [احْتَجَمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ مُحْرِمٌ بِلَحْيِ جَمَلٍ فِي وَسَطِ رَأْسِهِ]. (صحيح البخاري: ١٨٣٦).

د ابن بحينه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د اوښ په ژامې د خپل سر په منځ کې ښکر ولګوا او هغه محرم و.

تداوي کول احرام نه ماتوي

٤٨٦ -: عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ نَبِيِّ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَنَّ الْمُحْرِمَ إِذَا اشْتَكَى عَيْنَهُ ضَمَّدَهَا بِالصَّبِرِ]. (صحيح ابن حبان: ٣٩٥٤).

له عثمان بن عفان رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم ويلي دي: کله چې د محرِم سترګې خوږيږي نو (صبر) دارو دې په کې واچوي.

هغه جامې چې محرم يې نه شي استعمالولی

٤٨٧ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: [يَا رَسُولَ اللهِ، مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ؟ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ يَلْبَسُ الْقُمُصَ، وَلاَ الْعَمَائِمَ، وَلاَ السَّرَاوِيلاَتِ، وَلاَ الْبَرَانِسَ، وَلاَ الْخِفَافَ إِلَّا أَحَدٌ لاَ يَجِدُ نَعْلَيْنِ، فَلْيَلْبَسْ خُفَّيْنِ، وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ، وَلاَ تَلْبَسُوا مِنَ الثِّيَابِ شَيْئًا مَسَّهُ الزَّعْفَرَانُ أَوْ وَرْسٌ]. (صحيح البخاري: ١٥٤٣).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يو سړی راغی او وېويل: ای د الله رسوله! محرم کوم ډول پوښاک استعمالولی شي؟ هغه وويل: کميس به نه اچوي، پګړې به نه په سروي، پرتوګ به نه اغوندي، نه ټوپۍ په سروي، او بوټان به هم نه په خپو کوي مګر که څپلۍ ورسره نه وي بيا بوټان په خپو کولی شي خو تر ګټکو لاندې پورې به يې غوڅوي، او هغه ډول لباس هم مه اغوندئ چې ورس او زعفران (د خوشبو نومونه دي) پرې لګېدلي وي.

که د احرام په حالت کې څوک مړ شي بايد څه ورسره وشي؟

٤٨٨ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [وَقَصَتْ بِرَجُلٍ مُحْرِمٍ نَاقَتُهُ، فَقَتَلَتْهُ، فَأُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ اغْسِلُوهُ، وَكَفِّنُوهُ، وَلاَ تُغَطُّوا رَأْسَهُ، وَلاَ تُقَرِّبُوهُ طِيبًا، فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يُهِلُّ]. (صحيح البخاري: ١٨٣٩)

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې په يو محرم سړي باندې خپلې اوښې خپې کېښودې څټ يې ورله مات او مړ يې کړ، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راوړل شو هغه وويل: غسل ورکړئ، کفن هم ورکړئ او سر يې مه پټوئ، خوشبويي پرې هم مه لګوئ، دا به د قيامت په ورځ په داسې حالت کې راپورته کيږي چې تلبيه به وايي.

محرم کولی شي چې مضره حيوانات ووژني:

٤٨٩ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ، كُلُّهُنَّ فَاسِقٌ، يَقْتُلُهُنَّ فِي الحَرَمِ: الغُرَابُ، وَالحِدَأَةُ، وَالعَقْرَبُ، وَالفَأْرَةُ، وَالكَلْبُ العَقُورُ]. صحيح البخاري: ١٨٢٩).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: پنځه زنده سر دي چې واړه ورانکاري دي او په حرم کې هم وژلی شي، کارغه، ټپوس، لړم، مږه او

لیونی سپی.

مارخیرک هم په پنځه ورانکارو کې شامل دی

٤٩٠ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِلْوَزَغِ الفُوَيْسِقُ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ وَزَعَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِقَتْلِهِ]. (صحيح البخاري: ٣٣٠٦).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مارخیرک ته هم ورانکاری ویلی دی، عروه وایي: د مارخیرک د وژلو متعلق ما څه نه دي اوریدلي خو ولې سعد بن ابي وقاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وایي چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یې په وژلو امر کړی دی

که محرم په ښکار کې هیڅ ډول مرسته ونه کړي نو ښکار خوړلی شي:

٤٩١ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، قَالَ: كَانَ أَبُو قَتَادَةَ فِي نَفَرٍ مُحْرِمِينَ، وَأَبُو قَتَادَةَ مُحِلٌّ، فَعَرَضَ لِأَصْحَابِهِ حِمَارٌ وَحْشِيٌّ فَلَمْ يُؤْذِنُوهُ حَتَّى أَبْصَرَهُ وَ هُوَ جَالِسٌ، فَاخْتَلَسَ مِنْ بَعْضِهِمْ سُوْطاً، فَحَمَلَ عَلَيْهِ فَصَرَعَهُ فَأَتَاهُمْ بِهِ فَأَكَلُوْهُ وَحَمَلُوْا مَعَهُمْ فَأَتَوْا رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: هَلْ أَشَارَ إِلَيْهِ إِنْسَانٌ مِنْكُمْ أَوْ أَمَرَهُ بِشَيْءٍ؟» قَالُوا: لَا، يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: فَكُلُوا]. (صحيح مسلم: ١١٩٦).

له عبدالله بن ابي قتاده نه روایت دی چې ابوقتاده د ځینو ملګرو سره و چې احرامونه یې تړلي وو خو ابوقتاده احرام نه و تړلی، ملګرو یې وحشي خر ولید خو هیڅ چا ورته څه ونه ویل، تر دې چې خپله یې په داسې حالت کې ولیده چې ناست و، له ځینو ملګرو یې قمچینه واخسته او برید یې پرې وکړ نو رالاندې یې کړ، ملګرو ته یې راوړ ټولو ورڅخه خوراک وکړ او له ځان سره یې هم څه غوښه یوړه، چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغلل نو هغه ورته وویل چې تاسو کې ورته چا اشاره یا ښودل کړي وو؟ هغوی وویل: نا، نو هغه ورته وویل: ویې خورئ.

د هغه چا حکم چې حج پرې فرض وي او تللی نه شي:

٤٩٢ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [كَانَ الفَضْلُ رَدِيفَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَاءَتِ امْرَأَةٌ مِنْ خَشْعَمَ، فَجَعَلَ الفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ، وَجَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَصْرِفُ وَجْهَ الفَضْلِ إِلَى الشِّقِّ الآخَرِ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللهِ عَلَى

عِبَادِهِ فِي الحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا، لاَ يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: «نَعَمْ»، وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الوَدَاعِ]. (صحيح البخاري: ١٥١٣).

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې فضل بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره په شاته په سورلۍ سپور و، له خشعم څخه يوه ښځه راغله نو فضل ښځې ته او ښځې فضل ته کتلې او نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به د فضل مخ بل خوا ته اړو، ښځې ورته وويل: ای دالله رسوله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! د الله فرض کړي حق حج مې په پلار داسې حالت کې راغی چې هغه ډېر بوډا دی په خپلې سيورلۍ هم نه شي ټينګيدلی، ايا زه ترې حج کولی شم؟ هغه ورته وويل: هو، دا پوښتنه يې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په حجة الوداع کې ځواب کړې وه.

۞۞۞

په حج کې نائب لپاره ضرور دي چې حج يې کړی وي:

٤٩٣ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ، قَالَ: مَنْ شُبْرُمَةُ؟ قَالَ: أَخٌ لِي - أَوْ قَرِيبٌ لِي - قَالَ: حَجَجْتَ عَنْ نَفْسِكَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُمَةَ]. (سنن ابي داود: ١٨١١).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له يو سړي څخه واورېدل چې ويل يې: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: شبرمه څوک دی؟ هغه وويل: زما ورور - يا بل کوم خپلوان يې ياد کړ - دی، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: ايا خپله دې حج کړی دی؟ سړي وويل: نا، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: لومړی د ځان لپاره حج وکړه بيا يې له شبرمه نه وکړه.

۞۞۞

له مړي څخه د حج نذر پوره کول:

٤٩٤ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ، جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ: إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ فَلَمْ تَحُجَّ حَتَّى مَاتَتْ، أَفَأَحُجُّ عَنْهَا؟ قَالَ: «نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا، أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ أَكُنْتِ قَاضِيَةً؟ اقْضُوا اللَّهَ فَاللَّهُ أَحَقُّ بِالوَفَاءِ]. (صحيح البخاري ١٨٥٢).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې له جهينه څخه يوه ښځه نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغله او ويې ويل: مور مې نذر منلی و چې حج به کوي، خو ولې داسې حالت کې

مړه شوه چې حج يې ونه کړ، ايا زه ترې حج کولی شم؟ هغه وويل: هو، حج ترې وکړه، خو که په مور دې د چا پور وای نو ايا تا به ادا کړی و؟ د الله پوروونه هم ادا کړئ، له نورو څخه الله په خپلو حقوقو ډېر حقدار دی.

له نذر پرته له مړي څخه حج کول دروست دي:

٤٩٥ -: عن ابنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: [إِنَّ أَبِي مَاتَ وَلَمْ يَحُجَّ أَفَأَحُجَّ عَنْهُ؟ قَالَ: أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ عَلَى أَبِيكَ دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَهُ؟ قَالَ: نَعَمْ، قال: حُجَّ عَنْ أَبِيكَ]. (صحيح ابن حبان: ٣٩٩٢).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يو سړی راغی او ورته يې وويل: زما پلار مړ شوی دی، ايا زه ترې حج کولی شم؟ هغه ورته وويل: که ستا په پلار د چا پور وای نو ايا تا به ترې ادا کړی وای؟ سړي وويل: هو، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: له پلار څخه دې حج وکړه.

حاجي کولی شي له کوره څان سره قرباني مکې ته بوځي

٤٩٦ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّهُمْ كَانُوا حَاضِرِينَ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالْمَدِينَةِ يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ، فَمَنْ شَاءَ مِنَّا أَحْرَمَ، وَمَنْ شَاءَ تَرَكَ]. (صحيح ابن حبان: ٣٩٩٩)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې هغوی د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره په مدينه کې وو چې هغه خپله قرباني مکې ته واستوله، که مونږ کې د چا خوښه وه

کعبې لپاره هديه شوې قربانۍ باندې نښه کول سنت دي

٤٩٧ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهما مَا: [أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَتَى ذَا الْحُلَيْفَةِ، أَشْعَرَ الْهَدْيَ فِي جَانِبِ السَّنَامِ الْأَيْمَنِ، ثُمَّ أَمَاطَ عَنْهُ الدَّمَ، وَقَلَّدَهُ نَعْلَيْنِ، ثُمَّ رَكِبَ نَاقَتَهُ، فَلَمَّا اسْتَوَتْ بِهِ الْبَيْدَاءَ، لَبَّى وَأَحْرَمَ عِنْدَ الظُّهْرِ، وَأَهَلَّ بِالْحَجِّ]. (سنن النسائي: ٢٧٨٢).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کله ذوالحليفه ته راورسيد، د څارويو کوپې ښی اړخ کې يې نښې وکړې، وينه يې ترې پاکه کړه او څپلې يې ورته غاړه کې واچولې، په خپلې اوښه سپور شو چې د بيداء په ځمکه ورپورته شو تلبيه يې وويله او دماسپښين مهال و چې احرام يې وتړه او د حج نيت يې وکړ

په قربانۍ کې شراکت جائز دی

۴۹۸ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [اشْتَرَكْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ كُلُّ سَبْعَةٍ فِي بَدَنَةٍ فَقَالَ رَجُلٌ لِجَابِرٍ: أَيُشْتَرَكُ فِي الْبَدَنَةِ مَا يُشْتَرَكُ فِي الْجَزُورِ؟ قَالَ: مَا هِيَ إِلَّا مِنَ الْبُدْنِ، وَحَضَرَ جَابِرٌ الْحُدَيْبِيَةَ، قَالَ: نَحَرْنَا يَوْمَئِذٍ سَبْعِينَ بَدَنَةً اشْتَرَكْنَا كُلُّ سَبْعَةٍ فِي بَدَنَةٍ]. (صحيح مسلم:۱۳۱۸)

له جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روایت دی د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره مونږ په حج او عمره کې ونډوال وو، په هر اوښه کې اووه کسان سره یو ځای شوي وو، یو سړي جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته وویل: ایا د اوښاو په بچو کې هم اووه نفره یو ځای کېدای شي؟ هغه وویل: هو هغه هم اوښین مال دی، جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د حدیبي صلحه کې هم حاضر شوی و، هغه وایي: په دغه ورځ مونږ اویا اوښان ذبحه کړل او په هره اوښه کې اووه نفره سره یو ځای شول.

کعبې ته قرباني استول جائز دي خو د محرم په څېر پرې څه نه حرامیږي

۴۹۹ -: عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّهُ أَتَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا فَقَالَ لَهَا: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، إِنَّ رَجُلًا يَبْعَثُ بِالْهَدْيِ إِلَى الْكَعْبَةِ وَيَجْلِسُ فِي الْمِصْرِ، فَيُوصِي أَنْ تُقَلَّدَ بَدَنَتُهُ، فَلاَ يَزَالُ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ مُحْرِمًا حَتَّى يَحِلَّ النَّاسُ، قَالَ: فَسَمِعْتُ تَصْفِيقَهَا مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ، فَقَالَتْ: لَقَدْ كُنْتُ أَفْتِلُ قَلاَئِدَ هَدْيِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَبْعَثُ هَدْيَهُ إِلَى الْكَعْبَةِ، فَمَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ مِمَّا حَلَّ لِلرِّجَالِ مِنْ أَهْلِهِ، حَتَّى يَرْجِعَ النَّاسُ]. (صحيح البخاري: ۵۵۶۶)

مسروق له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا څخه وپوښتل چې ای ام المؤمنین! که یو سړی په خپل کلي کور کې وي او قرباني کعبې ته واستوي، وصیت وکړي چې د هغه قربانۍ ته دې نښه واچول شي، او له دغې ورځې تر هغه ځان محرِم وبولي تر څو نور خلک هم له احرام څخه ووځي، له حجاب له بلې خوا مې د هغې د لاس پړق واورېد، وېویل: د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د قربانۍ پړې به مې په خپل لاس کلک وترل، هغه به کعبې ته واستول او پر ځان به يې هغه څه نه حرامول چې د کور نورو غړو ته به يې حلال وو، ان چې خلک به بېرته راستانه شول.

د ضرورت په وخت پر قربانۍ سپرېدل جائز دي

۵۰۰ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً، فَقَالَ لَهُ: ارْكَبْهَا قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ، قَالَ: ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ].

(صحيح البخاري: ٦١٦٠).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو سړى وليد چې قرباني (اوښه) يې روانه كړې وه، ورته يې وويل: پرې سپور شه، هغه ورته وويل: د الله رسوله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! دا خو قرباني ده، هغه ورته وويل: خوار شې سپور شه پرې، په دويم يا دريم ځل يې ورته وويل چې خوار شې.

په قربانۍ سپرېدل هله جائز دي چې بله سورلۍ ورسره نه وي

٥٠١ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: ارْكَبْهَا بِالْمَعْرُوفِ، إِذَا أُلْجِئْتَ إِلَيْهَا حَتَّى تَجِدَ ظَهْرًا]. (صحيح مسلم: ١٣٢٤).

له جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دى چې له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې اورېدلي دي ويل يې: په نېكه توګه پرې سپور شه، تر هغه پرې سپور شه چې بله سورلۍ دره په لاس درشي.

كه د چا توان وي زياتې قربانۍ هم كولى شي

٥٠٢ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [بَاتَ بِهَا يَعْنِي بِذِي الْحُلَيْفَةِ حَتَّى أَصْبَحَ، ثُمَّ رَكِبَ حَتَّى إِذَا اسْتَوَتْ بِهِ عَلَى الْبَيْدَاءِ حَمِدَ اللهُ وَسَبَّحَ وَكَبَّرَ، ثُمَّ أَهَلَّ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَأَهَلَّ النَّاسُ بِهِمَا»، فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرَ النَّاسَ فَحَلُّوا حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ أَهَلُّوا بِالْحَجِّ، وَنَحَرَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ بَدَنَاتٍ بِيَدِهِ قِيَامًا]. (سنن ابي داود: ١٧٩٦).

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دى چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په ذوالحليفه كې شپه سباه كړه، بيا په سورلۍ سپور شو تر دې چې مېرۍ (صحرا) ته شو، الحمدلله، سبحان الله او الله اكبر يې وويل، بيا يې د حج او عمرې لپاره نيت وكړ او خلكو هم نيتونه وكړل، كله چې مكې ته ورسېدو خلكو ته يې امر وكړ چې حلال شي، او د ترويه په ورځ (اتم ذوالحجه) باندې د حج لپاره احرامونه وتړل، نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په كې اووه اوښان په خپل لاس په داسې حالت كې ذبحه كړل چې ولاړ وو (د نورو حيواناتو په څېر يې نه څملولي).

له خپلې قربانۍ څخه خوراک کول ناروا نه دي

٥٠٣ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَمَرَ مِنْ كُلِّ جَزُورٍ بِبَضْعَةٍ، فَجُعِلَتْ فِي قِدْرٍ، فَأَكَلُوا مِنَ اللَّحْمِ، وَحَسَوْا مِنَ الْمَرَقِ]. (سنن ابن ماجه: ٣١٥٨)

له جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امر وکړ چې له هرې اوښې (قربانۍ) څخه يې غوښه راوړل شي، په کټوۍ (ديګي) کې واچول شوه وه، هم يې غوښه وخوړه او هم يې خوروا (شوروا) وڅښله.

❁❁❁

خپله قرباني ټوله صدقه کول ناروا نه دي

٥٠٤ -: أَنَّ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [أَهْدَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِائَةَ بَدَنَةٍ، فَأَمَرَنِي بِلُحُومِهَا، فَقَسَمْتُهَا ثُمَّ أَمَرَنِي بِجِلاَلِهَا فَقَسَمْتُهَا، ثُمَّ بِجُلُودِهَا فَقَسَمْتُهَا]. (صحيح البخاري: ١٧١٨)

علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سل اوښان ټول خيرات کړل، ما ته يې امر وکړ چې زه يې غوښې تقسيم کړم، بيا يې راته امر وکړ چې پرتې کټې پرې هم په خلکو تقسيم کړم، بيا يې راته امر وکړ چې پوستکي يې هم تقسيم کړم.

❁❁❁

کله چې د قربانۍ (حيوان) بوتلل له امکانه ووځي

٥٠٥ -: عَنْ نَاجِيَةَ الْأَسْلَمِيِّ - صَاحِبِ هَدْيِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: [سَأَلْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَيْفَ أَصْنَعُ بِمَا عَطِبَ مِنَ الْهَدْيِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّ بَدَنَةٍ عَطِبَتْ فَانْحَرْهَا، ثُمَّ أَلْقِ نَعْلَهَا فِي دَمِهَا، ثُمَّ خَلِّ بَيْنَهَا وَبَيْنَ النَّاسِ فَلْيَأْكُلُوهَا]. (سنن الدارمي: ١٩٥٠).

له ناجية الاسلمي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پر قربانيو ګمارلی و چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه وپوښتل: که کومه قرباني (څاروی) په لاره کې ستړی ستومانه شي څه بايد ورسره وکړم؟ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: که هره اوښه داسې ستومانه شي چې بوتلل يې ممکن نه وي ذبحه يې کړه او بوټان يې په وينو کې واچوه، خلکو ته يې پرېږده چې ويې خوري.

❁❁❁

د نکاح بیان

د نکاح ګټې او فایدې

۵۰۶ -: عَنْ عَبْدُ اللهِ بنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال: [كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَبَابًا لاَ نَجِدُ شَيْئًا، فَقَالَ لَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنِ اسْتَطَاعَ البَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ]. (صحيح البخاري: ۵۰۶۶)

له عبدالله بن مسعود رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې مونږ د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په داسې مرحله کې وو چې ځوانان وو او ښځې بچې مو نه لرل، مونږ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وویل: ای ځوانانو! که د چا د نکاح توان وي نو ښځه دې وکړي، نکاح نظرونه ښکته کوي او فرج له ګناه نه سالم ساتي، که د نکاح توان د چا نه وي نو روژه دې ونیسي، روژه ورله ښه خصي توب دی.

د ډېرو بچو مور د ډېر برکت والا ده

۵۰۷ -: عَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: [إِنِّي أَصَبْتُ امْرَأَةً ذَاتَ حَسَبٍ وَجَمَالٍ، وَإِنَّهَا لَا تَلِدُ، أَفَأَتَزَوَّجُهَا، قَالَ: لَا، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّانِيَةَ فَنَهَاهُ، ثُمَّ أَتَاهُ الثَّالِثَةَ، فَقَالَ: تَزَوَّجُوا الْوَدُودَ الْوَلُودَ فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ الْأُمَمَ]. (سنن ابي داود: ۲۰۵۰)

له معقل بن یسار رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې یو سړی رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغی او وېویل: د ډېر ښایست او اود ښه نسب ښځه مې نظر کې نیولې ده خو بچې نه راوړي (شنډه ده) ایا په نکاح یې واخلم؟ هغه ورته وویل: نا، بیا ورته په دوهم ځل راغی نو ترې یې منعه کړ، په دریم ځل بیا راغی نو ورته یې وویل: ډېرې مینه ناکې او ډېر بچې راوړونکې ښځې وکړئ، د قیامت په ورځ به زه تاسو باندې په نورو امتونو د کثرت فخر کوم.

د عفت په خاطر نکاح کوونکي د الله مرسته:

۵۰۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [ثَلَاثَةٌ حَقٌّ عَلَى

الله عَوْنُهُمْ: الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ الله، وَالْمُكَاتَبُ الَّذِي يُرِيدُ الأَدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ العَفَافَ]. (جامع الترمذي ١٦٥٥)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: درې قسمه خلکو سره مرسته پر الله پاک (تفضلي) حق دی: د الله په لاره کې مجاهد سره، هغه مکاتب (غلام) سره چې متفق مبلغ ادا کولو کې ربښتونی وي، د هغه سړي سره چې د عفت په خاطر نکاح کوي.

نېکه ښځه د دنيا غوره څکه ده

٥٠٩ -: عَنْ عَبْدِالله بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ الدُّنْيَا كُلَّهَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ]. (سنن النسائي: ٣٢٣٢).

له عبدالله بن عمرو بن بن العاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: دنيا ټوله څکه (فايده) څکه ده، او نېکه فايده يې صالحه ښځه ده

نېکه ښځه د دنيا ښه برخه ده

٥١٠ -: عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَرْبَعٌ مِنَ السَّعَادَةِ: الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ، وَالْمَسْكَنُ الْوَاسِعُ، وَالْجَارُ الصَّالِحُ، وَالْمَرْكَبُ الْهَنِيءُ، وَأَرْبَعٌ مِنَ الشَّقَاوَةِ: الْجَارُ السُّوءُ، وَالْمَرْأَةُ السُّوءُ، وَالْمَسْكَنُ الضِّيقُ، وَالْمَرْكَبُ السُّوءُ]. (صحيح ابن حبان: ٤٠٣٢).

له سعد بن ابي وقاص رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څلور شيان د انسان د سعادت نښې دي، نېکه ښځه، پراخه کور، غوره ګاونډي، له سکون نه ډکه سورلۍ، او څلور د شقاوت نښې دي، بې کاره ګاونډي، بې کاره ښځه، تنګ کور، او کړاوجنه سورلي.

په نکاح بايد ديندار ښځه واخستل شي

٥١١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا وَلِحَسَبِهَا وَجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ، تَرِبَتْ يَدَاكَ]. (صحيح البخاري: ٥٠٩٠).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د

څلورو شيانو په خاطر ښځه په نکاح اخستلی شي: دمالدارۍ په خاطر، د ښه نسب په خاطر، د ښکلا په خاطر، او د دين په خاطر، لاسونه دې خاورې شه ديندار ښځه باندې غازي شه.

له نکاح نه مخکې متزوج کولی شي ښځې ته اوګورې

٥١٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَنَظَرْتَ إِلَيْهَا؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَاذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا، فَإِنَّ فِي أَعْيُنِ الْأَنْصَارِ شَيْئًا]. (صحيح مسلم: ١٤٢٤).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې زه د نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره وم چې يو سړی راغی او خبر يې کړ چې په انصارو کې يې ښځه کړې ده، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: ايا ښځه دې ليدلې ده؟ هغه وويل: نا، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: لومړی ښځه ووينه، د انصارو ښځو سترګې ورېږ دي.

٥١٣ -: عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ خَطَبَ امْرَأَةً، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [انْظُرْ إِلَيْهَا، فَإِنَّهُ أَحْرَى أَنْ يُؤْدَمَ بَيْنَكُمَا]. (جامع الترمذي: (١٠٨٧).

له مغيرة بن شعبه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې يوه ښځه يې په نکاح واخسته، نبی کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: ښځې ته دې اوګوره، ځکه ليدل يې شايد ستاسو دواړو ترمنځ مينه لا زياته کړي.

پر هغې ښځې به څوک نکاح نه تړي چې بل څوک يې غواړي

٥١٤ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا كَانَ يَقُولُ: [نَهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَلاَ يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ، حَتَّى يَتْرُكَ الخَاطِبُ قَبْلَهُ أَوْ يَأْذَنَ لَهُ الخَاطِبُ]. (صحيح البخاري: ٥١٤٢).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ منعه کړېده چې څوک دې د چا په اخستلو خرڅولو خپل اخستل خرڅول وکړي، يا د خپل ورور په نکاح خپله نکاح وتړي تر دې چې يا خو يې خاطب (څوک چې ښځه کوي) پرېږدي او يا ورته اجازه ورکړي.

٥١٥ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رِضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يَسْتَامُ الرَّجُلُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ حَتَّى يَشْتَرِيَ أَوْ يَتْرُكَ، وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ حَتَّى يَنْكِحَ أَوْ يَذَرَ]. (صحيح ابن حبان: ٤٠٥٠).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي (مسلمان) سړى د بل (مسلمان) سړي په بيعه خپله بيعه نه کوي تر څو يې اخستي نه وي او يا يې پرېښې نه وي، او نه به يې په خِطبه (ښځې کولو) خطبه کوي تر څو يې په نکاح واخلي او يا يې پرېږدي.

نکاح کونکي ته دعا کول

٥١٦ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَّأَ الْإِنْسَانَ إِذَا تَزَوَّجَ، قَالَ بَارَكَ اللهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ]. (سنن ابي داود: ٢١٣٠).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې کله به چا ښځه وکړه نو نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ورته د خير دعا کوله، او ورته به يې وويل: پر تا او ستا لپاره دې په کې الله برکت واچوي، او تاسو دواړه دې په خير او محبت سره راټول کړي.

د شوال په مياشت کې کوږ ودانولو باندې بدپالې نيول ناروا دي

٥١٧ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [تَزَوَّجَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شَوَّالٍ، وَبَنَى بِي فِي شَوَّالٍ، فَأَيُّ نِسَاءِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَحْظَى عِنْدَهُ مِنِّي؟]. (صحيح مسلم: ١٤٢٣).

عايشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا وايي: د شوال په مياشت کې راباندې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نکاح وتړله او د شوال په مياشت کې واده کړم، له ما پرته نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته کومه بي بي د ډېرې برخې خاونده وه؟ (سره له دې چې نورې په شوال کې نه وې واده شوې).

په ودونو کې خيرات کول ناروا نه دي

٥١٨ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبِهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ، فَسَأَلَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ امْرَأَةً مِنَ الأَنْصَارِ، قَالَ: كَمْ سُقْتَ إِلَيْهَا؟ قَالَ: زِنَةَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ]. (صحيح البخاري: ٥١٥٣).

له انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دى چې عبدالرحمن بن عوف نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ ته په داسې حالت کې راغی چې د خوشبو اثر پرې و، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ترې پوښتنه وکړه، هغه ورته وويل چې په انصارو کې يې ښځه کړې ده، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل چې څومره دې مهر دې ورکړی دی؟ هغه ورته وويل: د زړي په اندازه سره زر مې ورکړي دي، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: خيرات وکړه که څه هم يوه بزه وي.

د واده خيرات کول مندوب دی، فرض نه دي

۵۱۹ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوْلَمَ عَلَى صَفِيَّةَ بِسَوِيقٍ، وَتَمْرٍ]. (سنن ابي داود: ۳۷۴۴).

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې د صفيه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا په وليمه کې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حلوا او کجورې ورکړې.

۵۲۰ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ وَتَزَوَّجَهَا، وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا، وَأَوْلَمَ عَلَيْهَا بِحَيْسٍ]. (صحيح البخاري:۵۱۶۹)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صفيه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ازاده کړه، او مهر يې ازادي وه، او په وليمه کې يې خلکو ته حلوا ورکړه.

په نکاح کې کفائت شرط نه دی

۵۲۱ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ أَبَا هِنْدٍ حَجَمَ النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيْ اليَافُوخِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا بَنِيْ بَيَاضَةَ! أَنْكِحُوْا أَبَا هِنْدٍ وَ أَنْكِحُوْا إِلَيْهِ]. (صحيح ابي داود: ۱۸۳۲)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ابوهند د نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د سر په منځ کې ښکر ولګو، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل ای بنوبياضه! ابوهند سره نکاحونه هم وکړئ او نکاحونه ترې هم وکړئ.

څوک په طلاق مجبورول حرام دي

۵۲۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُنْكَحَ الْمَرْأَةُ عَلَى عَمَّتِهَا أَوْ خَالَتِهَا، أَوْ أَنْ تَسْأَلَ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَكْتَفِئَ مَا فِي صَحْفَتِهَا، فَإِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ رَازِقُهَا]. (صحيح مسلم: ۱۴۰۸)

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دې څخه منعه کړېده چې د پلار او مور له مخې ترور باندې دې ښځه (وريره يا خورزه) په نکاح کړی شي، يا ښځه وغواړي د خپلې خور طلاق له خاوند څخه وغواړي په دې خاطر چې د هغې لوښی ځان ته چپه کړي، نا بلکې الله ورته رزق ورکونکی دی.

ښځه به ولې د خپل بن طلاق نه غواړي؟

۵۲۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ تَسْأَلِ المَرْأَةُ طَلاَقَ أُخْتِهَا لِتَسْتَفْرِغَ صَحْفَتَهَا، وَلْتَنْكِحْ، فَإِنَّ لَهَا مَا قُدِّرَ لَهَا]. (صحيح البخاري:٦٦٠٠)

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هېڅ ښځه دې د خپلې خور (بن) طلاق نه غواړي په دې خاطر چې ځان ته يې له لوښي څخه هر څه راواړوي، بلکې هغې ته هغه اندازه ورکړل کيږي چې ورته تقدير کې ليکل شوي وي.

په نکاح کې د ولي بيان

۵۲۴ -: عَنِ الحَسَنِ قَالَ أَنَّ مَعْقِلَ بْنَ يَسَارٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ كَانَتْ أُخْتُهُ تَحْتَ رَجُلٍ، فَطَلَّقَهَا ثُمَّ خَلَّى عَنْهَا، حَتَّى انْقَضَتْ عِدَّتُهَا، ثُمَّ خَطَبَهَا، فَحَمِيَ مَعْقِلٌ مِنْ ذَلِكَ أَنَفًا، فَقَالَ: خَلَّى عَنْهَا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَيْهَا، ثُمَّ يَخْطُبُهَا، فَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا، فَأَنْزَلَ اللّٰهُ: {وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ} إِلَى آخِرِ الآيَةِ «فَدَعَاهُ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَرَأَ عَلَيْهِ»، فَتَرَكَ الحَمِيَّةَ وَاسْتَقَادَ لِأَمْرِ اللّٰهِ]. (صحيح البخاري: ٥٣٣١)

حسن رَحِمَهُ اللّٰهُ وايي چې د معقل بن يسار رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ خور د يو چا په نکاح کې وه نو طلاق يې ورته ورکړ او مخه يې ورله خلاصه کړه، تر دې چې عدت يې پوره شو، بېرته يې ترې مطالبه وکړه، معقل رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ غيرت ونيو او شديد انکار يې وکړ، او ويويل: ښه يې طاقت درلوده او مخه يې ورله خلاصه پرېښوه او لا بيا يې په نکاح غواړي؟!! نو ترمنځ يې مانع واقع شو، الله پاک دا ايت نازل کړ (تاسو چې کله ښځو ته طلاق ورکړئ او تر خپلې نيتې ورسيږي (عدت پوره شي) نو له نکاح څخه يې مه راښندوئ.) نبي کريم ځان ته راوغوښت او نازل شوي ايتونه يې پرې ولوستل، معقل رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ خپل غيرت پرېښود او د الله حکم ته يې تن کېښود.

که ښځه ولي نه لري حاکم يې ولي کرځېدی شي

۵۲۵ -: عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِرَجُلٍ: أَتَرْضَى أَنْ أُزَوِّجَكَ فُلَانَةَ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَقَالَ لِلْمَرْأَةِ: أَتَرْضَيْنَ أَنْ أُزَوِّجَكِ فُلَانًا؟ قَالَتْ: نَعَمْ، فَزَوَّجَ أَحَدَهُمَا صَاحِبَهُ فَدَخَلَ بِهَا الرَّجُلُ وَلَمْ يَفْرِضْ لَهَا صَدَاقًا، وَلَمْ يُعْطِهَا شَيْئًا وَكَانَ مِمَّنْ شَهِدَ الْحُدَيْبِيَةَ وَكَانَ مَنْ شَهِدَ الْحُدَيْبِيَةَ لَهُ سَهْمٌ بِخَيْبَرَ فَلَمَّا حَضَرَتْهُ الْوَفَاةُ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَوَّجَنِي فُلَانَةَ، وَلَمْ أَفْرِضْ لَهَا صَدَاقًا، وَلَمْ أُعْطِهَا شَيْئًا، وَإِنِّي أُشْهِدُكُمْ أَنِّي أَعْطَيْتُهَا مِنْ صَدَاقِهَا سَهْمِي بِخَيْبَرَ، فَأَخَذَتْ سَهْمًا فَبَاعَتْهُ بِمِائَةِ أَلْفٍ]. (سنن ابي داود: ۲۱۱۷).

له عقبه بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو سړي ته وويل: خوښه دې نه ده چې فلانکۍ ښځه درته په نکاح کړم؟ هغه وويل: هو، ولې نه، او ښځې ته يې وويل: خوښه دې نه ده چې فلانکي سړي ته دې په نکاح ورکړم؟ هغې وويل: هو، ولې نه، د دواړو نکاح يې وتړله، سړی ورسره ميلاو شو خو لا مهر يې نه و تعين شوی او نه يې څه ورکړي وو، خو سړی د حديبې ګډونوال و او هر ګډونوال په خيبر کې برخه لرله، چې کله مړ کېده سړي وويل: فلانکۍ ښځه را ته نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په نکاح راکړې وه، نه مهر تعين شوی و او نه ما څه ورکړي وو، تاسو ټول ګواهان شئ چې ما ورته په مهر د خيبر خپله برخه ورکړه، ښځې يې برخه واخسته او په يو لاک يې خرڅه کړه.

۞۞۞

د ولي له اجازې پرته نکاح نه صحيح کيږي

۵۲۶ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَيُّمَا امْرَأَةٍ لَمْ يُنْكِحْهَا الْوَلِيُّ، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ، فَإِنْ أَصَابَهَا، فَلَهَا مَهْرُهَا بِمَا أَصَابَ مِنْهَا، فَإِنِ اشْتَجَرُوا، فَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لَا وَلِيَّ لَهُ]. (سنن ابن ماجه: ۱۸۷۹).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هره ښځه که د ولي له اجازې پرته نکاح وکړي نو نکاح يې باطله ده، نکاح يې باطله ده، نکاح يې باطله ده، که سړی ورسره ميلاو شو نو مهر به ورته ورکوي، که ترمنځ يې شخړه راشي نو حاکم د هغه چا ولي دی چې ولي نه لري.

۞۞۞

ولي بايد د نکاح په مهال له ښځې څخه مشوره واخلي:

۵۲۷ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا تُنْكَحُ الأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ، وَلَا تُنْكَحُ البِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، وَكَيْفَ إِذْنُهَا؟ قَالَ: أَنْ تَسْكُتَ]. (صحيح البخاري: ۵۱۳۶)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: له مشورې پرته كونډه په نكاح نه شي وركول كېدی، او باكره به له اجازې پرته په نكاح نه وركول كيږي، هغوی (صحابه كرامو) وويل: د الله رسوله! باكره لا څنګه اجازه كولی شي؟ هغه وويل: چې خاموشه شي.

۵۲۸ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [الثَّيِّبُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا، وَالْبِكْرُ تُسْتَأْمَرُ، وَإِذْنُهَا سُكُوتُهَا]. (صحيح مسلم: ۱۴۲۱)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې نبی كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي، ثيبه (كونډه) له ولي څخه په ځان ډېره حقداره ده، او له باكرې څخه به مشوره اخستلی شي، مشوره يې چپوالی دی.

يتيمه به هم له اجازې پرته په نكاح نه وركول كيږي:

۵۲۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [تُسْتَأْمَرُ الْيَتِيمَةُ فِي نَفْسِهَا، فَإِنْ سَكَتَتْ فَهُوَ إِذْنُهَا، وَإِنْ أَبَتْ فَلَا جَوَازَ عَلَيْهَا]. (سنن ابي داود:۲۰۹۳).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: له يتيمې څخه د ځان (نكاح) په باره كې مشوره اخستلی شي، كه خاموش شوه نو دغه يې اجازه ده، خو كه انكار وكړي نو په نكاح به نه شي مجبورلی.

مهر معنويات هم كېدلی شي

۵۳۰ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ وَتَزَوَّجَهَا، وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا، وَأَوْلَمَ عَلَيْهَا بِحَيْسٍ]. (صحيح البخاري: ۵۱۶۹).

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صفيه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ازاده كړه، او مهر يې ازادي وه، او په وليمه كې يې خلكو ته حلوا وركړه

مهر حسيات هم كېدلی شي:

۵۳۱ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: رَأَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ

أَثَرَ صُفْرَةٍ، فَقَالَ: مَهْيَمْ، أَوْ مَهْ قَالَ: تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ، فَقَالَ: بَارَكَ اللهُ لَكَ، أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ]. (صحيح البخاري: ٦٣٨٦).

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په عبدالرحمن بن عوف رَضِيَ اللهُ عَنْهُ باندې د خوشبويۍ اثر وليد، ورنه يې وپوښتل چې دا څه دي؟ هغه وويل: د الله رسوله! صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په انصارو کې مې د کجورې د زړي په اندازه سرو زرو په بدل کې ښځې سره واده وکړ، هغه ورته وويل: الله دې په کې ستا لپاره برکت واچوي، وليمه ورکړه که څه هم ووزه (بزه) هم وي.

ښځې ته مهر ورکول فرض دي:

٥٣٢ -: عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ الفُرُوجَ]. (صحيح البخاري:٢٧٢١).

له عقبة بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: حقدار شروط چې تاسو پرې وفاء وکړئ هغه دي چې ځانونو ته مو پرې فرجونه (ښځې) حلالې کړې دي.

لږ مهر د ښځې د برکت نښه ده

٥٣٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مِنْ يُمْنِ الْمَرْأَةِ تَسْهِيلُ أَمْرِهَا، وَقِلَّةُ صَدَاقِهَا]. (صحيح ابن حبان: ٤٠٩٥).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې ما ته رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: د ښځې د ښه والي نښه دا ده چې نکاح يې اسانه وي او مهر يې کم وي.

که څوک توان لري ډېر مهر هم ورکولی شي:

٥٣٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ صَدَاقُنَا إِذْ كَانَ فِينَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ أَوَاقٍ، وَطَبَّقَ بِيَدَيْهِ، وَذَلِكَ أَرْبَعُ مِائَةٍ]. (مسند احمد: ٨٨٠٧)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې هغه وخت چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زموږ ترمنځ ژوندی و، زموږ مهر لس اوقيې وې، دواړه لاسونه يې سره راغونډ کړل چې لس اوقيې د څلوره سوه درهمو مساوي دي.

د غیر مدخول بها ښځینې احکام

۵۳۵ -: عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِاللهِ، بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [فِي رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةً فَمَاتَ عَنْهَا، وَلَمْ يَدْخُلْ بِهَا وَلَمْ يَفْرِضْ لَهَا الصَّدَاقَ، فَقَالَ: لَهَا الصَّدَاقُ كَامِلًا، وَعَلَيْهَا الْعِدَّةُ، وَلَهَا الْمِيرَاثُ، فَقَالَ مَعْقِلُ بْنُ سِنَانٍ: سَمِعْتُ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِهِ فِي بِرْوَعَ بِنْتِ وَاشِقٍ]. (سنن ابي داود: ۲۱۱٤)

مسروق رَحِمَهُ اللهُ وايي چې له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه چا د هغې ښځې متعلق پوښتنه وکړه چې خاوند یې وفات شي او دخول پرې نه وي شوی او نه یې مهر معلوم وي، هغه ورته وویل: ښځې ته به پوره مهر ورکول کیږي او عدت به تیروي اومیراث هم ورلی شي، معقل بن سنان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وویل: ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه همدغه فیصله د بروع بنت واشق کې اوریدلې وه

په اثارو د نسب پېژندل د اسلام ضد نه دي

۵۳٦ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهَا: [أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَيْهَا مَسْرُورًا، تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ، فَقَالَ: أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ الْمُدْلِجِيُّ لِزَيْدٍ، وَأُسَامَةَ، وَرَأَى أَقْدَامَهُمَا: إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الأَقْدَامِ مِنْ بَعْضٍ]. (صحيح البخاري:۳۵۵۵)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې ما ته رسول الله په داسې حالت کې راغی چې ډیر خوشحاله، او خوشحالي یې په مخې کې پرقیده، اوویویل: دمدلجي خبره دې وانه اوریده چې د زید او اسامه رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قدمونه یې ولیدل وویل: دا قدمونه سره خپل منځ کې ورته والی لري.

په زنا سره نسب نه شي ثابتېدلی

۵۳۷ -:عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [اخْتَصَمَ سَعْدٌ وَابْنُ زَمْعَةَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنَ زَمْعَةَ، الوَلَدُ لِلْفِرَاشِ، وَاحْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ زَادَ لَنَا قُتَيْبَةُ، عَنِ اللَّيْثِ: وَلِلْعَاهِرِ الحَجَرُ]. (صحيح البخاري: ٦٨١٧)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې سعد بن ابي وقاص او ابن زمعه (په یو ماشوم سره په جنګ شول) نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: ای عبدبن زمعه! ماشوم ستا حق دی، ماشوم د بستري پسې ځي، ای سوده رَضِيَ اللهُ عَنْهَا! ته ورڅخه پرده کوه، له لیث څخه راته قتیبه دا زیادت هم روایت کړ چې د زناکار لپاره کاڼې (رجم) دی.

رنګونه له نسب سره هیڅ تعلق نه لري

۵۳۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَاءَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّ امْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلاَمًا أَسْوَدَ، فَقَالَ: هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: مَا أَلْوَانُهَا قَالَ: حُمْرٌ، قَالَ: هَلْ فِيهَا مِنْ أَوْرَقَ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَأَنَّى كَانَ ذَلِكَ قَالَ: أُرَاهُ عِرْقٌ نَزَعَهُ، قَالَ: فَلَعَلَّ ابْنَكَ هَذَا نَزَعَهُ عِرْقٌ]. (صحيح البخاري: ۶۸۴۷).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته یوه اعرابي راغی او وېویل ای د الله رسوله! ښځې مې تور ماشوم زېږولی دی، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: ایا اوښان لرې؟ هغه وویل: هو، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: له رنګه څخه څه ډول دي، سرې وویل: له رنګه سره دي، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: ایا ایره رنګی په کې شته؟ هغه وویل: هو، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: چې دا به ترې ولې پیدا شوی وي؟ هغه وویل: شاید رګ یې راښکلی وي! نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: شاید ستا ځوی به هم کوم رګ راښکلی وي.

له رضاعت څخه هغه څه حرامیږي چې په نسب سره حرامیږي:

۵۳۹ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهَا أَنَّهَا قَالَتْ: [جَاءَ عَمِّي مِنَ الرَّضَاعَةِ، فَاسْتَأْذَنَ عَلَيَّ فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ، حَتَّى أَسْأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَاءَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: إِنَّهُ عَمُّكِ، فَأْذَنِي لَهُ قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّمَا أَرْضَعَتْنِي المَرْأَةُ، وَلَمْ يُرْضِعْنِي الرَّجُلُ، قَالَتْ: فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهُ عَمُّكِ، فَلْيَلِجْ عَلَيْكِ قَالَتْ عَائِشَةُ: وَذَلِكَ بَعْدَ أَنْ ضُرِبَ عَلَيْنَا الحِجَابُ، قَالَتْ عَائِشَةُ: يَحْرُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنَ الوِلاَدَةِ]. (صحيح البخاري: ۵۲۳۹)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنهَا نه روایت دی چې ما ته مې د رضاعت له مخې تره راغی او غوښتل یې ملاقات راسره وکړي خو ولې ما ورته اجازه ونه کړه تر څو له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه پوښتنه وکړم، چې کله راغی او پوښتنه مې ورنه وکړه راته یې وویل: هغه خو ستا تره دی اجازه ورته وکړه، ما ورته وویل: ما ته خو ښځې پی (شوده) راکړې دي څه سړي خو نه دي، هغه وویل: سړی دې تره دی پرېږده چې ملاقات درسره وکړي، عایشه رَضِيَ اللهُ عَنهَا وایي: پر مونږ د حجاب له فرضیت نه وروسته دا مسله منځ ته راغله، عایشه رَضِيَ اللهُ عَنهَا وایي: له ولادت څخه هغه څه حرامیږي چې له نسب څخه حرامیږي.

رضاعي خور باندې نکاح تړل حرام دي:

٥٤٠ -: عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهَا قَالَتْ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [يَا رَسُولَ اللهِ، انْكِحْ أُخْتِي عَزَّةَ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتُحِبِّينَ ذَلِكِ؟ فَقَالَتْ: نَعَمْ، يَا رَسُولَ اللهِ، لَسْتُ لَكَ بِمُخْلِيَةٍ، وَأَحَبُّ مَنْ شَرِكَنِي فِي خَيْرٍ أُخْتِي، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَإِنَّ ذَلِكِ لَا يَحِلُّ لِي، قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، فَإِنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَنْكِحَ دُرَّةَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ، قَالَ: بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ؟ قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَوْ أَنَّهَا لَمْ تَكُنْ رَبِيبَتِي فِي حِجْرِي مَا حَلَّتْ لِي، إِنَّهَا ابْنَةُ أَخِي مِنَ الرَّضَاعَةِ، أَرْضَعَتْنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثُوَيْبَةُ فَلَا تَعْرِضْنَ عَلَيَّ بَنَاتِكُنَّ وَلَا أَخَوَاتِكُنَّ]. (صحيح مسلم: ١٤٤٩)

ام حبيبې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: زما خور (عزه) په نکاح واخله، هغه راته وويل: ايا ستا دا خوښه ده؟ ما وويل: له بن ښخه درته هسې هم نه ځانله کېږم، خو خوښه مې ده چې په دغه خير کې راسره خور شريکه شي، هغه وويل: زما لپاره هغه نه ده حلاله، ما وويل: د الله رسوله! خبر شوي يو چې د ابوسلمه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ لور (درّه) په نکاح اخلې؟ هغه وويل: د ابوسلمه لور؟ ما وويل: هو، هغه وويل: که زما په سرپرستۍ کې مې پرکتې هم نه وه نو هم راته نه ده حلاله، هغه خو مې د رضاعي ورور لور ده، ما او ابوسلمه ته ثويبه (شوده) راکړې دي، خپلې لورګانې او خورګانې راته مه راوړاندې کوئ.

که په محرماتو څوک نکاح وتړي نو قتل يې سزا ده:

٥٤١ -: عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: مَرَّ بِي خَالِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ نِيَارٍ وَمَعَهُ لِوَاءٌ، فَقُلْتُ: أَيْنَ تُرِيدُ؟ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رَجُلٍ تَزَوَّجَ امْرَأَةَ أَبِيهِ أَنْ آتِيَهُ بِرَأْسِهِ]. (جامع الترمذي:١٣٦٢)

براء رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې زما ماما ابوبرده بن نيار رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سره جنډه وه ما باندې تېر شو، ترې ومې پوښتل چې چرته ځې؟ هغه وويل، رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مې د يو سړي قتل پسې استولی چې د پلار ښځه (مېرنه مور) يې په نکاح اخستې ده چې سر يې ورته راوړم.

٥٤٢ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِىَ اللهُ عَنها قَالَتْ: [طَلَّقَ رَجُلٌ امْرَأَتَهُ ثَلَاثًا، فَتَزَوَّجَهَا رَجُلٌ، ثُمَّ طَلَّقَهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا، فَأَرَادَ زَوْجُهَا الْأَوَّلُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا، فَسُئِلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: لَا، حَتَّى يَذُوقَ الْآخِرُ مِنْ عُسَيْلَتِهَا مَا ذَاقَ الْأَوَّلُ]. (صحيح مسلم:١٤٣٣)

له عائشې رَضِىَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې يو سړي خپله ښځه په درېو طلاقو طلاقه کړه، بل سړي په نکاح واخسته خو له دخول مخکې هغه هم طلاقه کړه، لومړی خاوند يې په نکاح اخستو اراده ولرله، نو له نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه وپوښتل شول چې ايا لومړی خاوند

يې په نکاح اخستى شي؟ هغه وويل: ناء تر څو وروستني (خاوند) يې د لومړی خاوند په څېر کبين ګوټی نه وي څکلی.

متعه حرامه ده

٥٤٣ -: عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ يَوْمَ خَيْبَرَ، وَعَنْ أَكْلِ لُحُومِ الحُمُرِ الإِنْسِيَّةِ]. (صحيح البخاري: ٤٢١٦)

له علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د خيبر په ورځ د ښځو له (نكاح) متعې او د كورني خرو (خوړلو) څخه منعه كړې ده.

٥٤٤ -: عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ سَبْرَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ، عَنْ أَبِيهِ: [عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ أَمَرَهُمْ بِالْمُتْعَةِ قَالَ: فَخَطَبْتُ أَنَا، وَرَجُلٌ امْرَأَةً، قَالَ: فَلَقِيتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ ثَلَاثٍ، فَإِذَا هُوَ يُحَرِّمُهَا أَشَدَّ التَّحْرِيمِ، وَيَقُولُ فِيهَا: أَشَدَّ الْقَوْلِ، وَيَنْهَى عَنْهَا أَشَدَّ النَّهْيِ]. (مسند احمد بن حنبل: ١٥٣٤٧).

ربيع له خپل پلار سبره رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت كوي چې نبی كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته د ښځو سره په نكاح متعه امر كړی و، نو ما او يو بل سړي يوه ښځه په نكاح واخسته، له درې ورځو وروسته زه د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره مخ شوم نو متعه يې په سختو الفاظو حرامه كړه او سختې خبرې د متعې اړوند وكړې، او په سخته منعه يې ورڅخه كوله

٥٤٥ -: عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ سَبْرَةَ الْجُهَنِيُّ عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [نَهَى عَنِ الْمُتْعَةِ، وَقَالَ: أَلَا إِنَّهَا حَرَامٌ مِنْ يَوْمِكُمْ هَذَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ كَانَ أَعْطَى شَيْئًا فَلَا يَأْخُذْهُ]. (صحيح مسلم: ١٤٠٦).

ربيع له خپل پلار سبره رَضِيَ اللهُ عَنْه نه روايت كوي چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له متعې څخه منعه كړېده، او ويلي دي چې له نن څخه تر قيامته درباندې حرامه ده، كه چا څه په متعه كې ښځې ته وركړې وي نو بېرته دې نه اخلي.

د بدل نكاح حرامه ده

٥٤٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الشِّغَارِ قُلْتُ لِنَافِعٍ: مَا الشِّغَارُ؟ قَالَ: يَنْكِحُ ابْنَةَ الرَّجُلِ وَيُنْكِحُهُ ابْنَتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ، وَيَنْكِحُ أُخْتَ الرَّجُلِ وَيُنْكِحُهُ أُخْتَهُ بِغَيْرِ صَدَاقٍ]. (صحيح البخاري: ٥١١٢).

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له شغار (بدل نکاح) نه منعه کړې ده، عبيدالله وايي: نافع ته وويل: شغار څه ته ويلی شي؟ هغه وويل: چې څوک چا ته خپله لور يا خور په دې شرط ورکړي چې لور يا خور به په نکاح ورکوي او ترمنځ يې مهر هم نه وي.

٥٤٧ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا شِغَارَ فِي الْإِسْلَامِ]. (صحيح مسلم: ١٤١٥).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: په اسلام کې د بدل نکاح بيخي نشته.

د اسلام په راوړو مخکښې نکاح نه ماتيږي

٥٤٨ -: عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ فَيْرُوزَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ: [يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي أَسْلَمْتُ وَتَحْتِي أُخْتَانِ؟، قَالَ: طَلِّقْ أَيَّتَهُمَا شِئْتَ]. (سنن ابي داود: ٢٢٤٣)

ضحاک له خپل پلار فيروز نه روايت کوي چې ما رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وويل: ما اسلام راوړی دی او په نکاح کې مې دوه خوېندې دي، هغه وويل: چې کومه دې خوښه يې ورته طلاق ورکړه.

٥٤٩ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ غَيْلَانَ بْنَ سَلَمَةَ الثَّقَفِيَّ أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ فِي الجَاهِلِيَّةِ، فَأَسْلَمْنَ مَعَهُ، «فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَتَخَيَّرَ أَرْبَعًا مِنْهُنَّ]. (جامع الترمذي: ١١٢٨).

ابن عمر رَضِىَ اللهُ عَنْهُمَا وايي: غيلان بن سلمه چې اسلام راوړ نو لس ښځې يې د جاهليت له دوره په نکاح کې وې او ټولو ښځو يې هم اسلام راوړ، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته امر وکړ چې څلور يې ترې د ځان لپاره غوره کړي او نورې پرېږدي.

ښځه به خپل خاوند ته نورې ښځې نه توصيفوي

٥٥٠ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ تُبَاشِرُ المَرْأَةُ المَرْأَةَ، فَتَنْعَتَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا]. (صحيح البخاري: ٥٢٤٠).

د عبدالله بن مسعود رضي الله عنه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی:

هيڅ ښځه دې د ښځې سره (لغړه، لوڅه) نه څملي، چې بيا يې خپل خاوند ته داسې توصيفوي لکه هغه چې ورته ګوري.

خاوند پر ښځې ډېر حقوق لري

۵۵۱ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:: [لَوْ كُنْتُ آمِرًا أَحَدًا أَنْ يَسْجُدَ لِأَحَدٍ لَأَمَرْتُ المَرْأَةَ أَنْ تَسْجُدَ لِزَوْجِهَا]. (جامع الترمذي: ۱۱۵۹).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: كه چا ته مې په سجده كولو امر كولای نو ښځې ته به مې امر كړی وی چې خپل خاوند ته يې سجده كړې و.

د جنتي ښځې نښې

۵۵۲ -: عَنِ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الْمَرْأَةُ إِذَا صَلَّتْ خَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَأَحْصَنَتْ فَرْجَهَا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ]. (صحيح ابن حبان: ٤١٦٣).

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: كله چې ښځه خپل پنځه وخته لمونځ وكړي، د خپلې مياشتې (رمضان) روژه ونيسي، فرج (ځان) له ګناه (زنا) نه پاک كړي، او د خپل خاوند پيروي وكړي، نو چې د جنت هره دروازه يې خوښه شي ترې داخله به شي.

۵۵۳ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِابْنَةٍ لَهُ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ هَذِهِ ابْنَتِي قَدْ أَبَتْ أَنْ تَتَزَوَّجَ، فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَطِيعِي أَبَاكِ فَقَالَتْ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَتَزَوَّجُ حَتَّى تُخْبِرَنِي مَا حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حَقُّ الزَّوْجِ عَلَى زَوْجَتِهِ أَنْ لَوْ كَانَتْ قَرْحَةٌ فَلَحَسَتْهَا مَا أَدَّتْ حَقَّهُ قَالَتْ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَتَزَوَّجُ أَبَدًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا تَنْكِحُوهُنَّ إِلَّا بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ]. (صحيح ابن حبان: ٤١٦٤).

له ابوسعيد الخدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يو سړي خپله لور راوسته او ورته يې وويل چې: دا مې لور ده او واده نه كوي! نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: د پلار خبره دې ومنه، هغې ورته وويل: په هغه ذات مې دې قسم وي چې

ته يې په حقه توګه راستولی يې تر هغه واده نه کوم تر څو مې وخبروې چې خاوند په ښځه څه حقوق لري؟ نبی کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: د خاوند په ښځه باندې حق دا دی که په پوزه يې دانه هم راپورته شي او ښځه يې په ژبه (وينې زوی) وڅټي هم يې حقوق نه شي پوره کولی، جينۍ وويل: په هغه ذات مې دې قسم وي چې ته يې په حقه توګه راستولی يې زه به هېڅکله هم واده ونه کړم، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: د کورنۍ رضا پرته يې بيځي په نکاح مه ورکوئ.

ښځه به د خپل خاوند هر وخت تابعداره وي

٥٥٤ -: عَنْ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا الرَّجُلُ دَعَا زَوْجَتَهُ لِحَاجَتِهِ فَلْتَأْتِهِ، وَإِنْ كَانَتْ عَلَى التَّنُّورِ]. (جامع الترمذي: ١١٦٠)

له طلق بن علي رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی فرمايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: کله چې سړی (خاوند) خپله ښځه ځان د حاجت پوره کولو لپاره راوغواړي نو ورته راديې شي که څه هم ښځه په تنور ولاړه وي (ډوډۍ پخوي).

له حرامو پرته خاوند ته خپله ښځه له هرا ړخه روا ده

٥٥٥ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: «[كَانَتِ اليَهُودُ تَقُولُ: إِذَا جَامَعَهَا مِنْ وَرَائِهَا جَاءَ الوَلَدُ أَحْوَلَ، فَنَزَلَتْ: {نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ}]. (صحيح البخاري: ٤٥٢٨).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې يهودو به ويل: څوک چې خپلې ښځې ته له شاه څخه راشي نو بچی يې چپ (کوږ نظری) وي، نو الله دا ايت نازل کړ چې: ستاسو ښځې ستاسو لپاره د کروندې ځای دی، چې څنګه مو خوښه وي هغه څېر خپلې کروندې ته راشئ.

د خپلې ښځې سره په جماع کولو انسان ته اجر ورکول کيږي:

٥٥٦ -: عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُوْلَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: وَفِي بُضْعِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، أَيَأْتِي أَحَدُنَا شَهْوَتَهُ وَيَكُونُ لَهُ فِيهَا أَجْرٌ؟ قَالَ: أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ أَكَانَ عَلَيْهِ فِيهَا وِزْرٌ؟ فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كَانَ لَهُ أَجْرٌ]. (صحيح مسلم: ١٠٠٦)

له ابوذر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي: د خپلې

ښځې فرج کې هم ستاسو لپاره صدقه ده، هغوی ورته وویل: څنګه کېدای شي چې مونږ کې
څوک خپل شهوت پوره کوي او اجر به پرې هم ور کول کيږي؟ هغه وويل: كه خپل فرج څوک
په حرامو کې استعمال کړي نو ایا ګناه يې نه کيږي؟ که دغه شان يې په حلالو کې استعمال
کړ نو ثواب يې کيږي

دخاوند له اجازې پرته به ښځه خپل کور کې څوک نه پرېږدي:

۵۵۷ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا تَصُمِ الْمَرْأَةُ وَبَعْلُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ، وَلَا تَأْذَنْ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ]. (صحيح مسلم: ١٠٢٦)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: كه د ښځې خاوند حاضر وي نو له اجازې پرته به يې روژه نه نيسي، کور کې به د هغه له اجازې پرته چا ته اجازه هم نه کوي.

د هغه ښځې ګناه چې د خاوند دعوت قبول نه کړي:

۵۵۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِذَا بَاتَتِ الْمَرْأَةُ، هَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا، لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ]. (صحيح مسلم: ١٤٣٦).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: كله چې ښځه بستره کې له خپل خاوند څخه شپه بیله تېره کړي نو تر سهاره پرې ملائک لعنت وايي.

پر خاوند باندې د ښځې حقوق

۵۵۹ -: عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِيهِ: [أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا حَقُّ الْمَرْأَةِ عَلَى الزَّوْجِ؟ قَالَ: «أَنْ يُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمَ، وَأَنْ يَكْسُوهَا إِذَا اكْتَسَى، وَلَا يَضْرِبِ الْوَجْهَ، وَلَا يُقَبِّحْ، وَلَا يَهْجُرْ إِلَّا فِي الْبَيْتِ]. (سنن ابن ماجه: ١٨٥٠)

حكيم له خپل پلار معاويه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ روايت کوي چې يو سړي له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه وپوښتل: ښځې پر خپل خاوند څه حقوق لري؟ هغه وويل: چې کله خپله

څه خوري باید ښځې ته یې هم ورکړي، او چې څنګه لباس اغوندي باید ښځې ته یې هم ورکړي، نه به یې په مخ وهي او نه به ورته بدترین وهل ورکوي، او ورانه به ورسره په کور کې (ځان به ترې جلا کوي).

د ښځې سره ښه رویه کول د ښه سړي توب نښه ده

٥٦٠ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [خِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ]. (سنن ابن ماجه: ١٩٩٨).

له عبدالله بن عمرو رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: په تاسو کې غوره هغه دی چې د خپلو ښځو سره ښه وي.

٥٦١ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي، وَإِذَا مَاتَ صَاحِبُكُمْ فَدَعُوهُ]. (جامع الترمذي: ٣٨٩٥).

له عایشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایې: په تاسو کې غوره هغه دی چې د خپلې ښځې سره ښه وي او زه هم د خپلو ښځو سره ښه یم، او کله چې مو څوک مړه شي نو مذمت یې مه کوئ.

د ښځې سره به ډېر احتیاط کولی شي:

٥٦٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ، إِنْ أَقَمْتَهَا كَسَرْتَهَا، وَإِنِ اسْتَمْتَعْتَ بِهَا اسْتَمْتَعْتَ بِهَا وَفِيهَا عِوَجٌ]. (صحيح البخاري: ٥١٨٤).

له ابوهریرة رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: ښځه د پوښتۍ په څېر ده، که یې سموې درنه به ماته شي، او که فائده ترې اخلې نو فایده به ترې واخلې خو کوږوالی به پکې وي.

٥٦٣ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ لَنْ تَسْتَقِيمَ لَكَ عَلَى طَرِيقَةٍ، فَإِنِ اسْتَمْتَعْتَ بِهَا اسْتَمْتَعْتَ بِهَا وَبِهَا عِوَجٌ، وَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهَا، كَسَرْتَهَا وَكَسْرُهَا طَلَاقُهَا]. (صحيح مسلم: ١٤٦٨).

له ابوهریرة رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: ښځه له پوښتۍ څخه پیدا ده هیڅکله یې درته نه سمیږي، که فایده ترې اخلې نو له کوږوالي سره به ترې فایده اخلې، او که هرومرو یې سموې نو ماته به شي، او ماتوالی یې طلاق دی.

خاوند به د ښځې بدو پسې نه کیږي

٥٦٤ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهف قَالَ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَطْرُقَ الْمَرْءُ أَهْلَهُ لَيْلًا، أَوْ يُخَوِّنَهُمْ وَيَلْتَمِسَ عَثَرَاتِهِمْ]. (صحيح ابن حبان: ٨١٤٢).

له جابر رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دې نه منعه کړې ده چې سړی کور ته د شپې له مخې راشي، په دې خاطر چې ایا ښځه خو ورسره خیانت نه کوي؟ او یا په دې خاطر چې ځان ته یې ګناه معلومه کړي.

۞ ۞ ۞

له سبب پرته که ښځه طلاق وغواړي جنت پرې حرامیږي:

٥٦٦ -: عَنْ ثَوْبَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَيُّمَا امْرَأَةٍ سَأَلَتْ زَوْجَهَا طَلَاقًا فِي غَيْرِ مَا بَأْسٍ، فَحَرَامٌ عَلَيْهَا رَائِحَةُ الْجَنَّةِ]. (سنن ابي داود: ٢٢٢٦).

له ثوبان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: هره ښځه چې له خپل خاوند څخه بغیر له کوم سبب نه طلاق وغواړي نو دجنت بوی پرې حرام دی.

۞ ۞ ۞

خاوند کولی شي چې له ښځې څخه سخر ته ګیله وکړي:

٥٦٧ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اسْتَعْذَرَ أَبَا بَكْرٍ عَنْ عَائِشَةَ، وَلَمْ يَظُنَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَنَالَهَا بِالَّذِي نَالَهَا فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَلَطَمَهَا وَصَكَّ فِي صَدْرِهَا فَوَجَدَ مِنْ ذَلِكَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: «يَا أَبَا بَكْرٍ مَا أَنَا بِمُسْتَعْذِرِكَ مِنْهَا بَعْدَهَا أَبَدًا]. (صحيح ابن حبان: ٤١٨٥)

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یې اړوند ابوبکر رَضِىَ اللهُ عَنْهُ ته ګیله وکړه، د نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دومره خیال نه و چې ابوبکر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ به ورته تکلیف ورسوي نو په سینه کې یې په څېره ووهله، په دغه ترې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لږ خفه شو او ورته یې وویل: ابوبکره! له دې وروسته به درته هېڅکله ګیله ونه کړم.

۞ ۞ ۞

د ښځې وهل ناروا دي

٥٦٨ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ زَمْعَةَ رَضِيع اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا يَجْلِدُ أَحَدُكُمُ امْرَأَتَهُ جَلْدَ العَبْدِ، ثُمَّ يُجَامِعُهَا فِي آخِرِ اليَوْمِ]. (صحيح البخاري: ٥٢٠٤).

له عبدالله بن زمعه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: تاسو كې دې څوک خپله ښځه د مريي (غلام) په څېر نه وهي چې لا د ورځې په اخر كې ورسره بيا كوروالی هم كوي.

۞۞۞

د ارضاع په وخت كې ښځې سره جماع او د عزل حكم

٥٦٩ -: عَنْ جُدَامَةَ بِنْتِ وَهْبٍ، أُخْتِ عُكَّاشَةَ رضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [حَضَرْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِي أُنَاسٍ وَهُوَ يَقُولُ: لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَنْهَى عَنِ الْغِيلَةِ، فَنَظَرْتُ فِي الرُّومِ وَفَارِسَ، فَإِذَا هُمْ يُغِيلُونَ أَوْلَادَهُمْ، فَلَا يَضُرُّ أَوْلَادَهُمْ ذَلِكَ شَيْئًا، ثُمَّ سَأَلُوهُ عَنِ الْعَزْلِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ذَلِكَ الْوَأْدُ الْخَفِيُّ]. (صحيح مسلم:١٤٤٢)

د عكاشه خور جدامه رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا وايي: زه نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خوا ته راغلم په ځينو خلكو كې ناست و او ويويل: قصد مې كړی و چې د ارضاع په حالت كې مو له كوروالي څخه منعه كړم خو روم او فارسيان مې وليدل چې هغوی په دغه حالت كې كوروالی كوي او اولادونو ته يې څه تكليف نه رسيږي، بيا ترې دعزل متعلق پوښتنه وشوه هغه وويل: عزل پټ وأد البنات دی.

۞۞۞

د حيض په حالت او له شا نه ښځه وطي كول حرام دي:

٥٧٠ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ عُمَرُ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ هَلَكْتُ قَالَ: وَمَا أَهْلَكَكَ؟ قَالَ: حَوَّلْتُ رَحْلِي اللَّيْلَةَ، قَالَ: فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَيْئًا، قَالَ: فَأُوحِيَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةُ: {نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ} أَقْبِلْ وَأَدْبِرْ، وَاتَّقِ الدُّبُرَ وَالْحَيْضَةَ]. (جامع الترمذي: ٢٩٨٠).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دی چې عمر بن الخطاب رَضِىَ اللهُ عَنْهُ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغی او ويويل:د الله رسوله! غرق شوم! هغه وويل: ولې؟ هغه وويل:نن شپه مې كوروالي سره له شاه څخه قُبُل كې جماع وكړه، نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وحي وشوه چې: [نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ..] ستاسو ښځې ستاسو لپاره كروندې دي چې څنګه مو خوښه شي هغسې مو كروندو ته راشئ.. له مخې او شا پلوه قُبُل ته راتلی شې خو له شاه او حيض په حالت كې ترې ځان وساته.

۞۞۞

د ښځو ترمنځ د تقسیم بیان

۵۷۱ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَأْذِنُنَا، إِذَا كَانَ فِي يَوْمِ لِلْمَرْأَةِ مِنَّا، بَعْدَ مَا نَزَلَتْ: {تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ} فَقَالَتْ لَهَا مُعَاذَةُ: فَمَا كُنْتِ تَقُولِينَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَأْذَنَكِ؟ قَالَتْ: كُنْتُ أَقُولُ إِنْ كَانَ ذَاكَ إِلَيَّ لَمْ أُوثِرْ أَحَدًا عَلَى نَفْسِي]. (صحیح مسلم: ۱۴۷۶).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې کله دا ایت: [ترجي من تشاء..] ته کولی شې چې د خپلو ښځو شپه وروسته کړې او کولی شې چې ځان ته هغه بې نږدې کړې چې ستا خوښه وي.. نو نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له مونږ هرې ښځې نه اجازه غوښته، معاذه ورته وویل: له تا څخه چې به نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اجازه غوښته نو څه به دې ورته ویل؟ عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ورته وویل: که دغه اختیار له ماسره وای نو پر ځان به مې پرې نور څوک نه وی غوره کړی.

⁂

د هغه چا سزا چې د ښځو ترمنځ انصاف نه کوي

۵۷۲ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ، يَمِيلُ مَعَ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى، جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَحَدُ شِقَّيْهِ سَاقِطٌ]. (سنن ابن ماجه: ۱۹۶۹).

له ابوهریرة رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: څوک چې دوه ښځې لري او یوې ته په کې مایله وي نو د قیامت په ورځ به داسې حالت کې راشي چې یو اړخ به یې شل (فلج) وي.

⁂

که دوهم ښځه باکره یا ثیبه وي:

۵۷۳ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [سَبْعٌ لِلْبِكْرِ، وَثَلَاثٌ لِلثَّيِّبِ]. (صحیح ابن حبان: ۴۲۰۸)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: (د واده په لومړی سر کې به) د باکرې سره اووه شپې (مسلسلې) او ثیبې سره به (درې شپې مسلسلې) تېرولی شي، (بیا به تقسیم ږدي).

⁂

ښځه کولی شي خپله برخه شپه بن ته ورکړي:

٥٧٤ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ امْرَأَةً أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَكُونَ فِي مِسْلَاخِهَا مِنْ سَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ، مِنِ امْرَأَةٍ فِيهَا حِدَّةٌ، قَالَتْ: فَلَمَّا كَبِرَتْ، جَعَلَتْ يَوْمَهَا مِنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَائِشَةَ، قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللهِ، قَدْ جَعَلْتُ يَوْمِي مِنْكَ لِعَائِشَةَ، فَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ يَوْمَيْنِ، يَوْمَهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ]. (صحيح مسلم: ١٤٦٣).

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې د سوده بنت زمعه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا پرته راته څوک دومره محبوب نه دی کاشکې زه يې په پوستکي کې وای (يعني د هغې عبادتونه او دينيت يې مطلب دی)، ډېره قوی او مخلصه ښځه وه، کله چې يې عمر ډېر شو نو د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يې خپل نمبر عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ته ورکړ، رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته يې وويل: له تاسره مې خپل نمبر عائشې ته ورکړ، نو نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا سره دوه ورځې تېرولې، يوه يې خپله او بله يې د سوده رَضِيَ اللهُ عَنْهَا.

د رضاع بیان

لویانو ته شوده ورکول د سالم لپاره رخصت و

۵۷۵ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ سَالِمًا مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ كَانَ مَعَ أَبِي حُذَيْفَةَ وَأَهْلِهِ فِي بَيْتِهِمْ، فَأَتَتْ - تَعْنِي ابْنَةَ سُهَيْلٍ - النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: إِنَّ سَالِمًا قَدْ بَلَغَ مَا يَبْلُغُ الرِّجَالُ. وَعَقَلَ مَا عَقَلُوا. وَإِنَّهُ يَدْخُلُ عَلَيْنَا. وَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّ فِي نَفْسِ أَبِي حُذَيْفَةَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا. فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْضِعِيهِ تَحْرُمِي عَلَيْهِ، وَيَذْهَبِ الَّذِي فِي نَفْسِ أَبِي حُذَيْفَةَ فَرَجَعَتْ فَقَالَتْ: إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُهُ. فَذَهَبَ الَّذِي فِي نَفْسِ أَبِي حُذَيْفَةَ]. (صحيح مسلم: ۱۴۵۳).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنها نه روایت دی چې د ابوحذیفه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سره به په کور کې د هغه غلام سالم اوسېده، سهله بنت سهیل رَضِیَ اللهُ عَنهَا - د ابوحذیفه رَضيَ اللهُ عَنْهُ بي بي نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغله، او وېویل: سالم اوس لوی شوی دی (بالغ شوی دی) او دخلکو په څېر هر څه پېژني، او مونږ ته ازاد ځي راځي، شاید د ابوحذیفه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په نفس کې ترې څه راشي، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: شوده ورته ورکړه نو ته به پرې حرامه شې او د ابوحذیفه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له نفس څخه به هم (وسوسې) لاړې شي، بېرته ستنه شوه او شوده یې ورکړه نو د ابوحذیفه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په نفس کې چې څه و نوختم شول.

رضاعي خور سره نکاح نه کېږي

۵۷۶ -: عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [تَزَوَّجْتُ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِهَابٍ فَدَخَلَتْ عَلَيْنَا امْرَأَةٌ سَوْدَاءُ فَزَعَمَتْ أَنَّهَا أَرْضَعَتْنَا جَمِيعًا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَأَعْرَضَ عَنِّي، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّهَا لَكَاذِبَةٌ، قَالَ: وَمَا يُدْرِيكَ؟ وَقَدْ قَالَتْ مَا قَالَتْ دَعْهَا عَنْكَ]. (سنن ابي داود: ۳۶۰۳).

عقبة بن الحارث رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي ما له ام يحيى بن بنت ابي اهاب سره نکاح وکړه، يوه توره ښځه راغله او وېويل چې مونږ دواړو ته يې شوده راکړي دي، زه نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغلم او ټول هر څه مې واورول نو مخ يې رانه تاو کړ، ما ورته وويل: د الله رسوله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ! ښځه دروغ وايي، هغه وويل: تا ته څه پته ده؟ چې هغه دغه خبره کوي نو ښځه پرېږده (په نکاح يې مه اخله).

د هغه رضاعت اندازه چې تحريم پرې راتللی شي

۵۷۷ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [نَزَلَ الْقُرْآنُ بِعَشْرِ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ يُحَرِّمْنَ، ثُمَّ نُسِخْنَ بِخَمْسٍ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ، فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُنَّ مِمَّا نَقْرَأُ مِنَ الْقُرْآنِ]. (صحيح ابن حبان: ۴۲۲۱).

له عائشې رَضِىَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی قران په لسو معلومو رضاعتونو باندې نازل شوی و چې تحريم به پرې کېدی شو، بيا په پنځو باندې نسخ شول، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفات شو او پنځه رضاعتونه به لوستل کېدل (يعني په بل حکم نه دي نسخ شوي)

۵۷۸ -: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يُحَرِّمُ مِنَ الرِّضَاعَةِ إِلَّا مَا فَتَقَ الأَمْعَاءَ فِي الثَّدْيِ، وَكَانَ قَبْلَ الفِطَامِ]. (جامع الترمذي: ۱۱۵۲).

له ام سلمې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي رضاعت تر هغه تحريم نه راولي ترڅو کولمې ډکې (مړې) کړي نه وي او موده يې هم له تې شکېدو نه مخکې وي.

۵۷۹ -: عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنِ الرَّضَاعِ، فَقَالَ: [لَا تُحَرِّمُ الْإِمْلَاجَةُ وَلَا الْإِمْلَاجَتَانِ وَقَالَ قَتَادَةُ: الْمَصَّةُ وَالْمَصَّتَانِ]. (سنن النسائي: ۳۳۰۸).

له ام الفضل رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه د رضاع باره کې پوښتنه وشوه، هغه ووېل:يوځل او دوه ځل د سينې رول تحريم نه راولي.

د نفقې بیان

پر ځان او کورنۍ نفقه کول ډېر ثواب لري

۵۸۰ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ: لَهُ أَبُو مَذْكُورٍ أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ يُقَالُ لَهُ يَعْقُوبُ عَنْ دُبُرٍ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَدَعَا بِهِ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: مَنْ يَشْتَرِيهِ فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِاللهِ بْنِ النَّحَّامِ بِثَمَانِ مِائَةِ دِرْهَمٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فَقِيرًا فَلْيَبْدَأْ بِنَفْسِهِ فَإِنْ كَانَ فِيهَا فَضْلٌ فَعَلَى عِيَالِهِ، فَإِنْ كَانَ فِيهَا فَضْلٌ فَعَلَى ذِي قَرَابَتِهِ أَوْ قَالَ: «عَلَى ذِي رَحِمِهِ، فَإِنْ كَانَ فَضْلًا فَهَاهُنَا وَهَاهُنَا]. (سنن ابي داود: ۳۹۵۷).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې د ابو مذکور په نوم یو انصاري سړي د یعقوب په نوم له ځان نه وروسته غلام ازاد کړ، له غلام پرته یې نور هېڅ مال او شتمني نه وه، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وویل: دا څوک اخلي؟ نو نعیم بن عبدالله النحام په اته سوه درهمو واخست، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بیرته درهم غلام ته ورکړل او بیا یې وویل: څوک چې فقیر وي له نو په سخا دې له ځان نه شروع وکړي، که ترې اضافه وه نو په کورنۍ دې خرچ کړي، که نور هم ورنه اضافه وي نو په خپلوانو دې خرچ کړي، او نور هم ورنه اضافه وي نو دلته او هلته (د خیر په کارونو کې) دې ولګوي.

پر ځان نفقه کول ښه خیرات دی

۵۸۱ -: عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا أَنْفَقَ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً، وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا، كَانَتْ لَهُ صَدَقَةً]. (صحیح مسلم: ۱۰۰۲).

له ابومسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: کله چې مسلمان د ثواب په نیت په خپل اهل (کورنۍ) نفقه وکړي نو صدقه ورله شمارل کیږي.

په خپل ماتحت خرچه نه کول ګناه ده

۵۸۲ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ]. (سنن ابي داود:۱۶۹۲)

له عبدالله بن عمرو رَضِیَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: د سړي دومره ګناه بس ده چې هغه څوک ضایع کړي چې خرچه یې لازمي ده.

پر خپلو غلامانو خرچه نه کول ظلم دی

۵۸۳ -: عَنْ خَيْثَمَةَ قَالَ: [كُنَّا جُلُوسًا مَعَ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو، إِذْ جَاءَهُ قَهْرَمَانٌ لَهُ فَدَخَلَ، فَقَالَ: أَعْطَيْتَ الرَّقِيقَ قُوتَهُمْ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَانْطَلِقْ فَأَعْطِهِمْ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يَحْبِسَ عَمَّنْ يَمْلِكُ قُوتَهُ]. (صحیح مسلم: ۹۹۶).

خیثمه وایي: مونږ د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ سره ناست وو چې خزانچي یې راننوت، ورته یې وویل: ایا غلامانو ته دې خوراک ورکړ؟ هغه وویل: نا، عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وویل: رسول الله صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: د سړي دومره ګناه بس ده چې له خپل ماتحت نه د هغوی خوراک او خرچه رابندوي.

طلاقه شوې ښځه په مخکنی خاوند دنفقې حق نه لري

۵۸٤ -: عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: طَلَّقَنِي زَوْجِي عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَا سُكْنَى لَكِ، وَلَا نَفَقَةَ]. (سنن ابن ماجه: ۲۰۳٦)

له فاطمة بنت قیس رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ په دور حیات کې مې زه خپل خاوند (درې ځله) طلاقه کړم، (زه نبي صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ ته لاړم) هغه راته وویل: نه پرې د سکونت حقوق لرې او نه پرې د نفقې حقوق لرې.

که خاوند سخت وي ښځه یې مالیت بې اجازې حسب ضرور استعمالولی شي

۵۸۵ -: عَنْ هِند بِنْتِ عُتْبَةَ رَضِیَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [یَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي، إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لاَ يَعْلَمُ، فَقَالَ:خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكِ، بِالْمَعْرُوفِ]. (صحیح البخاري: ۵۳٦٤).

هند بنت عتبه نبي کریم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ ته وویل: ابوسفیان رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بخیل سړی دی او ما ته دومره څه نه راکوي چې زما او د بچو کفایت مې وکړي، مګر دا چې هغه پوهه

نه شي او زه يې ترې واخلم، نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: په ښه نيت ترې دومره راواخله چې ستا او د بچو دې كيږي.

د بچو شتمني حسب ضرورت والدينو ته روا ده

٥٨٦ -: عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: [كَانَ فِي حُجْرِ عَمَّةٍ لِي ابْنٌ لَهَا يَتِيمٌ، وَكَانَ يَكْسِبُ، فَكَانَتْ تَحْرَجُ أَنْ تَأْكُلَ مِنْ كَسْبِهِ، فَسَأَلَتْ عَنْ ذَلِكَ عَائِشَةَ، فَقَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ أَطْيَبَ مَا أَكَلَ الرَّجُلُ مِنْ كَسْبِهِ، وَإِنَّ وَلَدَ الرَّجُلِ مِنْ كَسْبِهِ]. (صحيح ابن حبان: ٤٢٥٩)

عمارة بن عمير وايي: زما د تندار په پرورش كې يتيم ځوى و او هغه به كټه وټه كوله، مور به يې تله او دهغه د كټې وټې به يې څه راخستل، نو له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا څخه يې وپوښتل، هغې ورته وويل: نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: ډېر حلال مال هغه دی چې څوک د خپل لاس كټه وټه خوري، او ځوى د پلار كټه وټه ده.

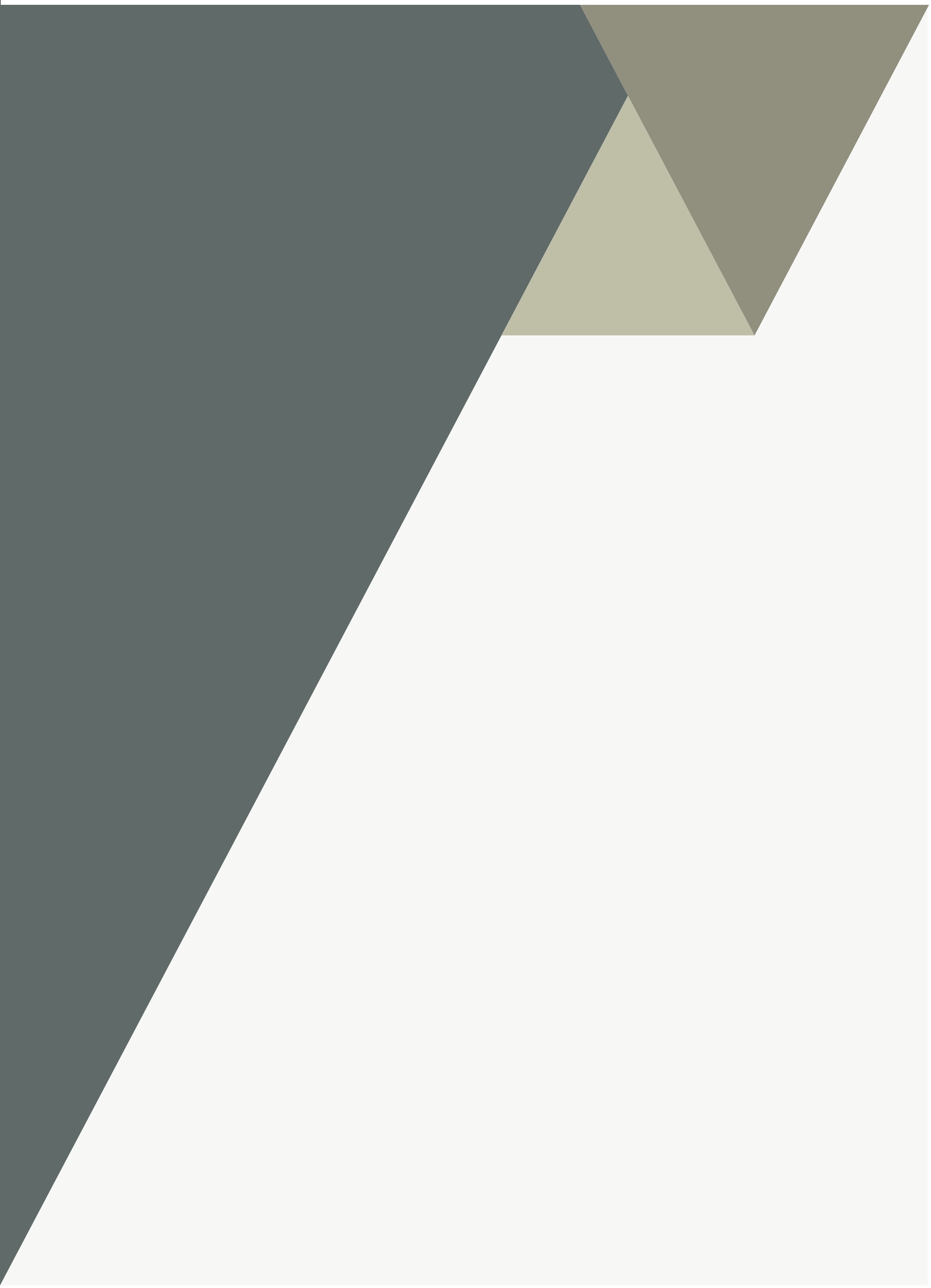

د طلاق بيان

ښځې ته طلاق بايد په طهارت کې ورکړل شي

۵۸۷ -: عَنْ نَافِعٍ: [أَنَّ ابْنَ عُمَرَ بْنِ الخَطَّابِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، طَلَّقَ امْرَأَةً لَهُ وَهِيَ حَائِضٌ تَطْلِيقَةً وَاحِدَةً، فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَاجِعَهَا ثُمَّ يُمْسِكَهَا حَتَّى تَطْهُرَ، ثُمَّ تَحِيضَ عِنْدَهُ حَيْضَةً أُخْرَى، ثُمَّ يُمْهِلَهَا حَتَّى تَطْهُرَ مِنْ حَيْضِهَا، فَإِنْ أَرَادَ أَنْ يُطَلِّقَهَا فَلْيُطَلِّقْهَا حِينَ تَطْهُرُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُجَامِعَهَا: فَتِلْكَ العِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ]. (صحيح البخاري: ۵۳۳۲).

نافع وايي: عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهماخپله ښځه په حيض کې يو ځل طلاقه کړه، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته امر وکړ چې له طلاق څخه بېرته ستون شي او تر هغه دې ښځه کړي چې پاکه شي، چې کله پرې بل حيض راشي تر هغه به ورسره وي چې له حيض څخه پاکه شي، که يې طلاق غوښته نو طلاق دې ورکړي خو چې پاکه شي او مجامعت ورسره ونه کړي، دغه د ښځو د طلاق هغه عدت دى چې الله پرې امر کړى دى.

په طلاق کې د کنايې کلمات د نيت پورې تعلق لري

۵۸۸ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ ابْنَةَ الجَوْنِ، لَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَدَنَا مِنْهَا، قَالَتْ: أَعُوذُ بِاللهِ مِنْكَ، فَقَالَ لَهَا: «لَقَدْ عُذْتِ بِعَظِيمٍ، الحَقِي بِأَهْلِكِ]. (صحيح البخاري: ۵۲۵۳).

له عائشې رَضِىَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې بنت الجون کله نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راوستل شوه، چې کله ورنږدې شو هغې وويل: له تا څخه الله پورې پناه غوارم، نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: په ډېر لوى ذات دې پناه ونيوله، کور ته دې لاړه شه.

ښځې ته اختيار ورکول بېخي طلاق نه دى

۵۸۹ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [خَيَّرَنَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَاخْتَرْنَاهُ، فَلَمْ يَعُدَّهُ طَلَاقًا]. (صحيح مسلم: ۱۴۷۷).

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مونږ ته واک راکړ نو مونږ هغه غوره کړ، هغه بيخي اختيار ورکول طلاق ونه شمېره.

د منکوحې وينځې احکام چې ازاده شي

۵۹۰ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [كَانَ فِي بَرِيرَةَ ثَلَاثُ قَضِيَّاتٍ: أَرَادَ أَهْلُهَا أَنْ يَبِيعُوهَا وَيَشْتَرِطُوا وَلَاءَهَا، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ:اشْتَرِيهَا وَأَعْتِقِيهَا، فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَتْ: وَعَتَقَتْ، فَخَيَّرَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا، قَالَتْ: وَكَانَ النَّاسُ يَتَصَدَّقُونَ عَلَيْهَا وَتُهْدِي لَنَا، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: هُوَ عَلَيْهَا صَدَقَةٌ، وَهُوَ لَكُمْ هَدِيَّةٌ، فَكُلُوهُ]. (صحيح مسلم: ۱۵۰٤)

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې په بريره کې درې قضيې وې، مالکانو يې غوښتل چې خرڅه يې کړي خو ولاء به يې د هغوى وي، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يې ياد وشو هغه وويل: واېې اخله او ازاده يې کړه، ولاء د هغه چا حق دى چې ازادول وکړي، عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْها وايي: او ازاده يې کړه نو نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته اختيار وکړ نو هغې ځان مختار کړ (د غلام له نکاح نه ووته) او خلکو به پرې صدقه کوله او هغه به مونږ ته صدقه تحفه کوله، چې کله يې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته ذکر وشو وېويل: په هغه صدقه ده او تاسو ته تحفه ده ويې خورئ.

د رجعت بيان

۵۹۱ -: عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قال: [أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَلَّقَ حَفْصَةَ، ثُمَّ رَاجَعَهَا]. (سنن ابي داود: ۲۲۸۳].

عمر رَضِىَ اللهُ عَنْهُ وايي: رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حفصه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ته طلاق ورکړ او بيرته يې ورته رجوع وکړه.

د ایلاء بیان

خاوند کولی شي له ښځې معلومې ورځې ایلاء وکړي

۵۹۲ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: آلَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ نِسَائِهِ، وَكَانَتْ انْفَكَّتْ رِجْلُهُ، فَأَقَامَ فِي مَشْرُبَةٍ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً، ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ آلَيْتَ شَهْرًا، فَقَالَ: إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ]. (صحيح البخاري: ۱۹۱۱).

له انس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبی کریم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قسم خوړلی و چې یوه میاشت به ښځو ته نه نږدې کیږي، خپه یې هم خوږېده (له بنده ختلې وه)، په خونه کې یې ځانله نهه ویشت شپې تېرې کړې او بیا ترې راښکته شو، هغوی ورته وویل: د الله رسوله! تا خو یوه میاشت ایلاء کړې وه! هغه وویل: میاشت نهه ویشت ورځې هم وي.

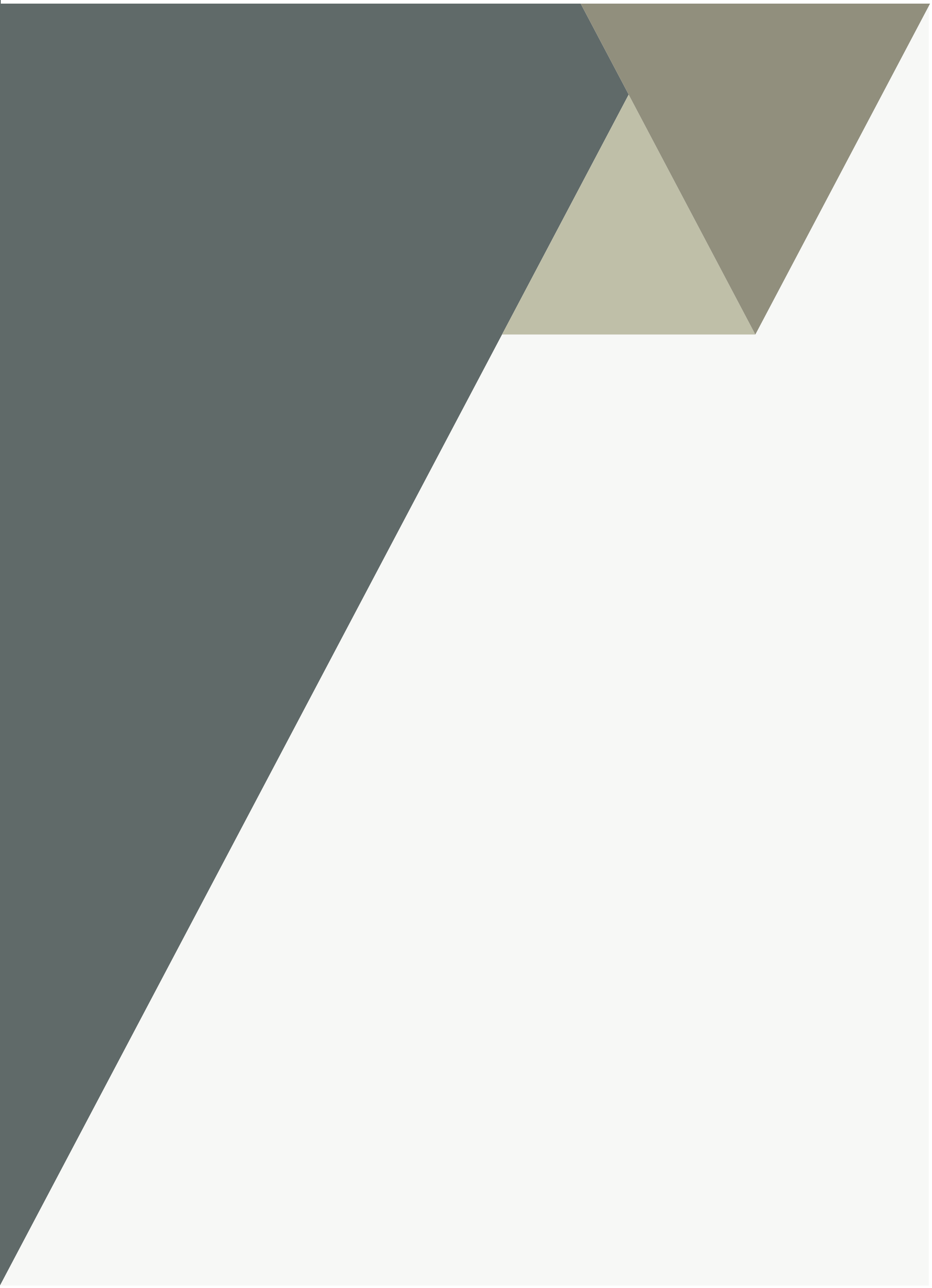

د لعان بیان

په تور کې ګواهان شرط دي

۵۹۳ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَأَيْتَ لَوْ وَجَدْتُ مَعَ امْرَأَتِي رَجُلًا أُمْهِلُهُ حَتَّى آتِيَ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ؟ قَالَ: نَعَمْ]. (سنن ابي داود: ٤٥٣٣)

له ابوهریرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې سعد بن عباده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته وویل: ته څه وایې که زه مې د ښځې سره څوک ووینم تر هغه به یې پرېږدم چې څلور ګواهان راولم، هغه وویل: هو.

په لعان سره به ښځه او خاوند یو له بل څخه جلا کیږي

۵۹٤ -: عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَرَأَيْتَ رَجُلًا رَأَى مَعَ امْرَأَتِهِ رَجُلًا أَيَقْتُلُهُ، فَتَقْتُلُونَهُ أَمْ كَيْفَ يَفْعَلُ؟ فَأَنْزَلَ اللهُ فِيهِمَا مَا ذُكِرَ فِي الْقُرْآنِ مِنَ التَّلَاعُنِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قَدْ قُضِيَ فِيكَ وَفِي امْرَأَتِكَ، قَالَ: فَتَلَاعَنَا وَأَنَا شَاهِدٌ عِنْدَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَفَارَقَهَا فَكَانَتْ سُنَّةً أَنْ يُفَرَّقَ بَيْنَ الْمُتَلَاعِنَيْنِ، وَكَانَتْ حَامِلًا فَأَنْكَرَ حَمْلَهَا، وَكَانَ ابْنُهَا يُدْعَى إِلَيْهَا، ثُمَّ جَرَتِ السُّنَّةُ فِي الْمِيرَاثِ أَنْ يَرِثَهَا وَتَرِثَ مِنْهُ مَا فَرَضَ اللهُ لَهَا]. (صحیح البخاري: ٤٧٤٦).

سهل بن سعد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې یو سړی نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغی او ورته یې وویل: ای د الله رسوله! ته څه وایې که څوک د خپلې ښځې سره سړی ویني نو که قتل یې کړي نو تاسو به یې پرې قصاصاً قتلوې او که څنګه؟ هغه و چې الله پاک د تلاعن ایت په دواړو کې نازل کړ، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: ستا او د ښځې متعلق دي الله فیصله وکړه، صحابي وايي: دواړو د لعنت کلمات وویل او زه د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره حاضر وم، ښځه یې له خاوند څخه بیله کړه نو دغه جاري سنت جوړ شول چې متلاعنین به سره یو له بل څخه جلا کیږي، ښځه حامله هم وه خو خاوند یې له حمل څخه انکار وکړ چې زما څخه نه دی، بیا به یې څوی مور ته منسوب کیده، سنت هم داسې جوړ شول چې مور له دغسې بچي څخه او بچی له مور څخه میراث وړی شي.

په لعان کې به خاوند ته مهر بېرته نه شي ورکولی

۵۹۵ -: عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ حَدِيثِ الْمُتَلاَعِنَيْنِ، فَقَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْمُتَلاَعِنَيْنِ: حِسَابُكُمَا عَلَى اللهِ، أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ، لاَ سَبِيلَ لَكَ عَلَيْهَا قَالَ: مَالِي؟ قَالَ: لاَ مَالَ لَكَ، إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَلَيْهَا فَهُوَ بِمَا اسْتَحْلَلْتَ مِنْ فَرْجِهَا، وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَلَيْهَا فَذَاكَ أَبْعَدُ لَكَ]. (صحيح البخاري: ۵۳۱۲)

سعید بن جبیر وايي چې له ابن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا نه مې د متلاعنينو حديث متعلق پوښتنه وکړه، هغه وويل چې نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ متلاعنينو ته وويل: ستاسو د دواړو حساب پر الله دی، هرومرو درېڅکې يو دروغجن دی، سړي وويل: او زما مال(مهر)؟ نبي کريم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: مهر اخستل دې پرې حق نه دی، که ته دې دعوه کې رښتنی يې نو پر مال دې د هغې فرج ځان ته حلال کړی دی، او که دروغجن يې نو بيا خو دې بيخي حق نه جوړېږي.

د قسم خوړلو بيان

په قسم او ګواهۍ کې به انسان ډېر خيال کوي

۵۹٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ يَجِيءُ أَقْوَامٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينَهُ، وَيَمِينُهُ شَهَادَتَهُ]. (صحيح البخاري: ٢٦٥٢)

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: غوره خلک زما پيړۍ ده، بيا هغه خلک چې ورپسې دي، بيا هغه خلک چې ورپسې دي، بيا به داسې قومونه راشي چې له ګواهي به يې په قسمونو مخکې وي او قسمونه به يې په ګواهۍ مخکې وي.

په يمين لغو باندې الله څوک نه نيسي

۵۹۷ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [اسْتَقْبَلَهُ ذَاتَ يَوْمٍ صِبْيَانُ الْأَنْصَارِ، وَالْإِمَاءُ، فَقَالَ: وَاللهِ إِنِّي لَأُحِبُّكُمْ]. (مسند احمد: ١٤٠٤٣)

له انس بن مالک رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره د مديني د انصارو ماشومان او وينځې مخامخ شوې نو ورته يې وويل: قسم په الله چې د تاسو سره مينه لرم.

۵۹۸ -: عَنْ إِبْرَاهِيمَ الصَّائِغِ عَنْ عَطَاءٍ، فِي اللَّغْوِ فِي الْيَمِينِ، قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: هُوَ كَلَامُ الرَّجُلِ فِي بَيْتِهِ، كَلَّا وَاللهِ، وَبَلَى وَاللهِ]. (سنن ابي داود: ٣٢٥٤)

ابراهيم الصائغ له عطاء بن ابي رباح نه د يمين لغوه باره کې پوښتنه کړې وه، هغه ورته وويل: عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا ويلي دي چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي چې يمين لغوه د سړي په خپل کور داسې خبرې وي چې مثلا: نا والله، هو والله.

د خپلې خبرې په تاييد کې قسم خوړل جواز لري

۵۹۹ -: عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: مَا مَثَلُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ، إِلَّا مَثَلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ إِصْبَعَهُ فِي الْيَمِّ، فَلْيَنْظُرْ بِمَ يَرْجِعُ]. (سنن ابن ماجه: ٤١٠٨)

له مستورد بن شداد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اورېدلي دي ويل يې: اخرت ته په نسبت د دنيا مثال داسې دی لکه تاسو کې چې څوک خپله ګوته په درياب کې ښکته کړي نو ودې ګوري چې څومره اوبه يې ګوته کې راپورته کړې.

د نبي صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ د قسم الفاظ

٦٠٠ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا قَالَ: [كَانَتْ يَمِينُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ وَمُقَلِّبِ القُلُوبِ]. (صحيح البخاري: ٦٦٢٨)

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا نه روايت دی چې د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د قسم الفاظ داسې و (نا د زړونو په اړونکي مې دې قسم وي)

تصور نه بلکې قول او عمل معتبر دی

٦٠١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِنَّ اللهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا، مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمْ]. (صحيح البخاري: ٥٢٦٩).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: الله پاک زما له امت نه د هغه څه تجاوز کړی دی (معاف کړي دي) چې په زړه (تصور) کې يې تيرېږي راتېرېږي تر څو يې يا هغه کار کړی نه وي او يا يې پرې خبرې نه وي کړي.

که د قسم خوړلو په وخته څوک ان شاء الله ووايي نو نه ګناهګارېږي

٦٠٢ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ، فَقَالَ: إِنْ شَاءَ اللهُ فَقَدِ اسْتَثْنَى، فَلَا حِنْثَ عَلَيْهِ]. (جامع الترمذي: ١٥٣١).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې قسم وخوري او ان شاء الله په کې ووايي نو (دمخالفت په وخت کې) نه ګناهګارېږي.

٦٠٣ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ حَلَفَ فَاسْتَثْنَى، فَإِنْ شَاءَ رَجَعَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ غَيْرَ حِنْثٍ]. (سنن ابي داود: ٣٢٦٢).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې قسم وخوري او استثناء په کې وکړي، نو خوښه يې ده که کار کوي او که يې نه کوي هيڅ ګناه پرې نشته.

٦٠٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، وَلَا بِأُمَّهَاتِكُمْ، وَلَا بِالْأَنْدَادِ، وَلَا تَحْلِفُوا إِلَّا بِاللهِ، وَلَا تَحْلِفُوا بِاللهِ إِلَّا وَأَنْتُمْ صَادِقُونَ]. (سنن ابي داود: ٣٢٤٨).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: په خپلو پلارانو او مورګانو او بوتانو باندې قسمونه مه خورئ، او پر الله له رښتياو پرته هم قسمونه مه خورئ.

په غير الله قسم خوړلوسره به الله پورې پناه غوښتلی شي

٦٠٥ -: عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ: [أَنَّهُ حَلَفَ بِاللاتِ وَ الْعُزَّى، فَقَالَ لَهُ أَصْحَابُهُ: قَدْ قُلْتَ هُجْرًا، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ حَدِيثًا، وَإِنِّي حَلَفْتُ بِاللاتِ وَالْعُزَّى، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: قُلْ لَا إِلَهَ إِلا اللهُ وَحْدَهُ ثَلاثًا، وَاتْفُلْ عَنْ شِمَالِكَ ثَلاثًا، وَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَلا تَعُدْ]. (مسند احمد: ١٦٢٢).

مصعب له خپل پلاره سعد بن ابي وقاص رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت کوي چې پر لات او عزی سره قسم وخوړ، ملګرو يې ورته وويل: ډېرې بدې خبرې دې وکړې، نو نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغی او ويې ويل: اسلام ته غاړه کېښودل مې تازه دي او پر لات او عزی مې قسم خوړلی دی، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: درې ځل لَاَاِلَهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ ووايه او کڼ اړخ ته درې ځل لاړې (توکانې) توک کړه، د الله پورې له شيطان نه پناه وغواړه او بيا داسې مه کوه.

که څوک په بل دين قسم وخوري هغسې به وي چې څنګه يې وويل

٦٠٧ -: عَنْ ثَابِتِ بْنِ الضَّحَّاكِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ حَلَفَ بِمِلَّةٍ سِوَى الْإِسْلَامِ، كَاذِبًا مُتَعَمِّدًا، فَهُوَ كَمَا قَالَ، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِشَيْءٍ، عَذَّبَهُ اللهُ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ]. (صحيح مسلم: ١١٠)

له ثابت بن ضحاک رَضِىَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د اسلام نه بغير که څوک په بل دين له قصده او په دروغو قسم وخوري نو چې څنګه يې ويلي هغسې دی، او څوک چې پر څه ځان مړ کړي نو الله به ورته پرې د جهنم په اور کې په دغشي (وژونکې اله) باندې عذاب ورکړي.

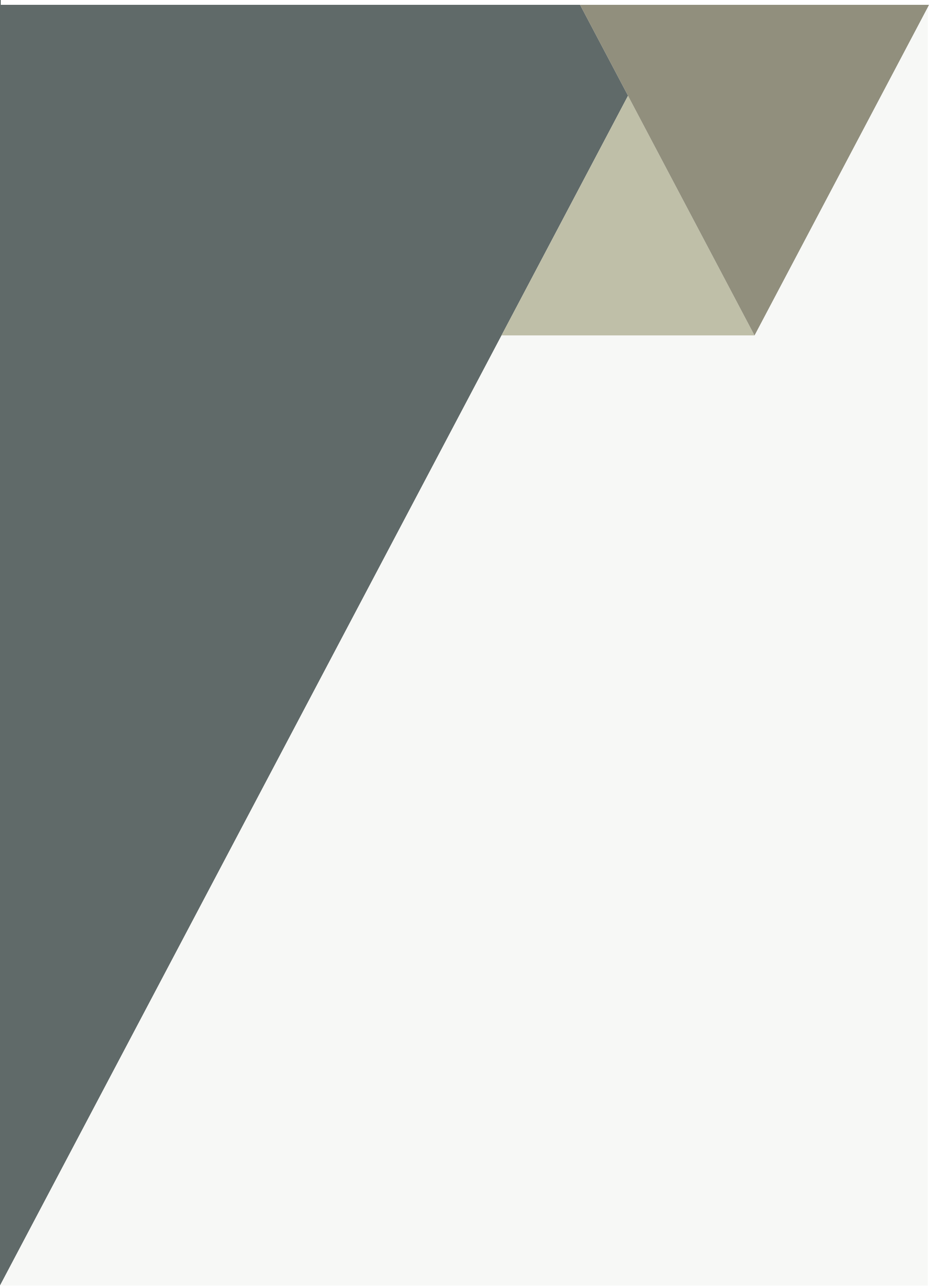

د نذر بیان

په نذر کې خیر نشته

٦٠٨ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَنَّهُ نَهَى عَنِ النَّذْرِ، وَقَالَ: إِنَّهُ لَا يَأْتِي بِخَيْرٍ، وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنَ الْبَخِيلِ]. (صحیح مسلم: ١٦٣٩).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له نذر نه منعه کړې ده او ویلي دي چې نذر هېڅ خیر له ځان سره نه راوړي، بلکې نذر د بخیل سړي له مال نه ووځي.

د صدقاتو په څېر نذر تقدیر نه شي بدلولی

٦٠٩ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [أَوَلَمْ يُنْهَوْا عَنِ النَّذْرِ، إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ النَّذْرَ لاَ يُقَدِّمُ شَيْئًا وَلاَ يُؤَخِّرُ، وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِالنَّذْرِ مِنَ البَخِيلِ]. (صحیح البخاري: ٦٦٩٢)

ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وویل: ولې دوی له نذر څخه نه وو رابند کړی شوي؟ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خو وایي: نذر نه څه مخکی کولی شي او نه څه وروسته کولی شي، په نذر سره د بخیل سړی له مال نه مال راوځي.

په نذر حلال نه حرامیږي او حرام پرې نه حلالیږي

٦١٠ -: عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: [كُنْتُ مَعَ ابْنِ عُمَرَ، فَسَأَلَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: نَذَرْتُ أَنْ أَصُومَ كُلَّ يَوْمِ ثَلاَثَاءَ أَوْ أَرْبِعَاءَ مَا عِشْتُ، فَوَافَقْتُ هَذَا اليَوْمَ يَوْمَ النَّحْرِ، فَقَالَ: أَمَرَ اللهُ بِوَفَاءِ النَّذْرِ، وَنُهِينَا أَنْ نَصُومَ يَوْمَ النَّحْرِ فَأَعَادَ عَلَيْهِ، فَقَالَ مِثْلَهُ، لاَ يَزِيدُ عَلَيْهِ]. (صحیح البخاري: ٦٧٠٦)

زیاد بن جبیر وایي: زه د ابن عمر رَضِيَ اللهُ عنهما سره وم نو یو سړي ترې وپوښتل چې ما نذر کړی و چې تر ټوله زندګۍ به د سه شنبې او چهارشنبې په ورځ روژه نیسم، نن ورځ (چې ما نذر کړی دی) د لوی اختر ورځ ده، هغه ورته وویل: پر نذر وفا کولو باندې الله امر کړی دی او د

لوی اختر په ورځ روژې نیولو څخه مونږ منعه کړی شوي یو، سږي بیا پوښتنه وکړه هغه ورته همدومره ځواب ورکړو او هیڅ یې پرې زیات نه کړل.

۞۞۞

له مړي څخه به نذر پوره کولی شي

٦١١ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما أَنَّهُ قَالَ: [اسْتَفْتَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ، تُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَاقْضِهِ عَنْهَا]. (صحيح مسلم: ١٦٣٨).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عنهُما څخه روایت دی چې صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه سعد بن عبادة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د خپلې مور باره کې چې نذر پرې و پوښتنه وکړه چې د نذر پوره کولو وړاندې وفات شوې وه، هغه ورته وویل: ته یې ورڅخه پوره کړه.

۞۞۞

مالي نذر منل د بخل نښه ده

٦١٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِىَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِنَّ النَّذْرَ لَا يُقَرِّبُ مِنِ ابْنِ آدَمَ شَيْئًا لَمْ يَكُنِ اللهُ قَدَّرَهُ لَهُ، وَلَكِنِ النَّذْرُ يُوَافِقُ الْقَدَرَ، فَيُخْرَجُ بِذَلِكَ مِنَ الْبَخِيلِ مَا لَمْ يَكُنِ الْبَخِيلُ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَ]. (صحيح مسلم: ١٦٤٠)

له ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: نذر منل انسان ته هغه څه نه نږدې کوی چې الله ورته لیکلی نه وي، خو نذر د تقدیر سره موافقت خوري نو د بخیل سړی له مال څخه پرې څه وویستل شي، هله چې بخیل خپله څه صدقات نه کوي.

۞۞۞

د نذر کفاره

٦١٣ -: عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [كَفَّارَةُ النَّذْرِ كَفَّارَةُ الْيَمِينِ]. (صحيح مسلم: ١٦٤٥)

له عقبه بن عامر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایي: د نذر کفاره د قسم (لوړې پورته کولو) کفاره ده.

۞۞۞

که د کفر په حالت څوک د طاعت نذر ومني هم به يې پوره کوي

٦١٤ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نَذَرَ فِي الجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَعْتَكِفَ فِي المَسْجِدِ الحَرَامِ قَالَ: أُرَاهُ قَالَ لَيْلَةً:، قَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْفِ بِنَذْرِكَ]. (صحيح البخاري: ٢٠٤٣)

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې د جاهليت په دور کې عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نذر منلی و چې په مسجد حرام کې به زما په خيال يوه شپه اعتکاف کوي، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: په نذر دې وفا وکړه.

د نذر په منلو به څوک ځان ته تکليف نه ورکوي

٦١٥ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى شَيْخًا يُهَادَى بَيْنَ ابْنَيْهِ، قَالَ: مَا بَالُ هَذَا؟، قَالُوا: نَذَرَ أَنْ يَمْشِيَ، قَالَ: إِنَّ اللهَ عَنْ تَعْذِيبِ هَذَا نَفْسَهُ لَغَنِيٌّ، وَأَمَرَهُ أَنْ يَرْكَبَ]. (صحيح البخاري: ١٨٦٥)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يو سړی وليد چې د خپلو دوو بچو ترمنځ راښکل کېده (يعنې په ولو يې ورله لاسونه اچولي وو او دواړو روان کړی و) ويې پوښتل چې دا ولې؟ هغوی ورته وويل: نذر يې کړی دی چې بيت الله ته پيادل ځي، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وويل: ځان ته له تکليف ورکولو څخه يې الله غنی دی، او بيا يې ورته امر ورکړ چې په سورلۍ سپور شي.

هغه نذر به نه شي پوره کولی چې د الله رضا په کې نه وي

٦١٦ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: [بَيْنَا النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ، إِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ، فَسَأَلَ عَنْهُ فَقَالُوا: أَبُو إِسْرَائِيلَ، نَذَرَ أَنْ يَقُومَ وَلاَ يَقْعُدَ، وَلاَ يَسْتَظِلَّ، وَلاَ يَتَكَلَّمَ، وَيَصُومَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مُرْهُ فَلْيَتَكَلَّمْ وَلْيَسْتَظِلَّ وَلْيَقْعُدْ، وَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ]. (صحيح البخاري:٦٧٠٤)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خطبه کوله نو ناڅاپه يې يو سړی ولاړ وليد، چې پوښتنه يې وکړه خلکو ورته وويل: دا ابواسرائيل دی، نذر يې منلی دی چې ودرېږي به او نه به کيني، نه به سيورې ته کيږي او نه به خبرې کوي او روژه به نيسي، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: ورته ووايئ چې خبرې دې هم کوي او سيورې ته دې هم کيني او خپله روژه دې پوره کړي.

د الله په معصیبت به څوک نذر نه کوي

۶۱۷ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ نَذَرَ أَنْ يُطِيعَ اللهَ فَلْيُطِعْهُ، وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَهُ فَلاَ يَعْصِهِ]. (صحيح البخاري: ۶۶۹۶).

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې نذر ومنی چې دالله اطاعت به کوي نو د هغه اطاعت دې وکړي او که څوک نذر ومني چې د الله نافرماني به کوي نو د هغه نافرماني دې نه کوي.

مباح نذر پوره کول مباح دي

۶۱۸ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: [رَجَعَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ بَعْضِ مَغَازِيهِ فَجَاءَتْ جَارِيَةٌ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ إِنْ رَدَّكَ اللهُ سَالِمًا أَنْ أَضْرِبَ عَلَى رَأْسِكَ بِالدُّفِّ. فَقَالَ:إِنْ كُنْتِ نَذَرْتِ فَافْعَلِي وَإِلَّا فَلَا قَالَتْ: إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ. قَالَ: فَقَعَدَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَضَرَبَتْ بِالدُّفِّ]. (مسند احمد:۲۳۰۱۱)

عبدالله له خپل پلار بريده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت کوي چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له خپلې ځينو غزاګانو نه مدينې ته راستون شو، يوه توره جنۍ راغله او ورته يې وويل: د الله رسوله! ما نذر منلی و که الله پاک ته مدينې ته روغ او سالم راستون کړې نو زه به دې پر سر چمبه وهم، هغه ورته وويل: که نذر دې منلی وي نو که دې خوښه وي پوره يې کړه او که دې خوښه وي مه يې پوره کوه، هغې ورته وويل نذر مې منلی دی، راوي وايي: نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کيناست او جينۍ يې پر سر چمبه ووهله.

د څه شي ملکيت چې انسان نه لري نذر يې هم صحيح نه دی

۶۱۹ -: عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةٍ، وَلَا فِيمَا لَا يَمْلِكُ الْعَبْدُ]. (صحيح مسلم: ۱۶۴۱)

له عمران بن حصين رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: د معصيت په منلي نذر هيڅ وفا نشته (نه به شی پوره کولی) او نه به هغه نذر پوره کولی شي چې بنده يې واک نه لري.

د حدودو بیان

د حد قائمولو فضیلت

٦٢٠ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِقَامَةُ حَدٍّ بِأَرْضٍ خَيْرٌ لِأَهْلِهَا مِنْ مَطَرِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا]. (صحيح ابن حبان: ٤٣٩٧).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: په كومه خاوره د الله يو حد قائمول د اوسېدونكو لپاره يې د څلوېښت ورځې باران نه غوره دي.

د الله حدود به په شريف او وضيع يو شان تنفذيږي

٦٢١ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: [أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ المَرْأَةِ المَخْزُومِيَّةِ الَّتِي سَرَقَتْ، فَقَالُوا: وَمَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالُوا: وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، حِبُّ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ، ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ، أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الحَدَّ، وَايْمُ اللهِ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا]. (صحيح البخاري: ٣٤٧٥).

له عائشي رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې د يوې مخزومي قبيلې ښځې چې غلا يې كړې وه قريش پرې د حد په قائمولو خفګان ونيول، هغوی وويل: د ښځې متعلق به د رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره څوك خبرې وكړي؟ هغوی وويل: د اسامة بن زيد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ چې د نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورسره ډېره مينه ده بغير بل څوك ورسره خبرې ونه كړی شي، نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: ايا ته د الله په حدودو كې شفاعت كوې؟ بيا پاڅېد او خلكو ته يې خطبه وويله چې: ستاسو نه مخكې خلك په دې برباد شوي وو چې كله به په كې شريف (لوړنسبي) غلا وكړه پرې به يې ښود، او كه په غريب به په كې غلا وكړه نو حد به يې پرې قائم كړ، قسم په الله چې كه فاطمه بنت محمد هم غلا وكړي نو زه به يې لاس غوڅ كړم.

كه ګناهكار تفصيل ونه كړي امام پرې پرده اچولی شي

٦٢٢ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَاءَهُ

رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي أَصَبْتُ حَدًّا فَأَقِمْهُ عَلَيَّ، قَالَ: وَلَمْ يَسْأَلْهُ عَنْهُ، قَالَ: وَحَضَرَتِ الصَّلاَةُ، فَصَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلاَةَ، قَامَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي أَصَبْتُ حَدًّا، فَأَقِمْ فِيَّ كِتَابَ اللهِ، قَالَ: أَلَيْسَ قَدْ صَلَّيْتَ مَعَنَا قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَإِنَّ اللهَ قَدْ غَفَرَ لَكَ ذَنْبَكَ، أَوْ قَالَ: حَدَّكَ]. (صحيح البخاري: ٦٨٢٣).

له انس به مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې زه د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره وم چې یو سړی راغی او ویې ویل: ای دالله رسوله! حد راباندې اوښتې راباندې یې نافذ کړه، خو نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ترې پوښتنه ونه کړه، د لمونځ وخت داخل شو او د نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره یې لمونځ وکړ، کله چې نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لمونځ خلاص کړ سړی ورته پاڅېد او ویې ویل: د الله رسوله! حد راباندې اوښتی دی د الله کتاب راباندې نافذ کړه، هغه ورته وویل: تا له مونږ سره لمونځ ونه کړ؟ سړي وویل: ولې نه، هغه ورته وویل: په یقین سره چې الله درته ګناه دروبښله، یا یې وویل: حد یې درته وبښه.

په حدودو باندې ګناهونه رژیږي

٦٢٣ -: عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ: [أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ أَتَتْ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حُبْلَى مِنَ الزِّنَى، فَقَالَتْ: يَا نَبِيَّ اللهِ، أَصَبْتُ حَدًّا، فَأَقِمْهُ عَلَيَّ، فَدَعَا نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِيَّهَا، فَقَالَ: أَحْسِنْ إِلَيْهَا، فَإِذَا وَضَعَتْ فَأْتِنِي بِهَا، فَفَعَلَ، فَأَمَرَ بِهَا نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَشُكَّتْ عَلَيْهَا ثِيَابُهَا، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَرُجِمَتْ، ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهَا، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: تُصَلِّي عَلَيْهَا يَا نَبِيَّ اللهِ وَقَدْ زَنَتْ؟ فَقَالَ: لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً لَوْ قُسِمَتْ بَيْنَ سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ لَوَسِعَتْهُمْ، وَهَلْ وَجَدْتَ تَوْبَةً أَفْضَلَ مِنْ أَنْ جَادَتْ بِنَفْسِهَا لِلَّهِ تَعَالَى]. (صحيح مسلم: ١٦٩٦).

له عمران به حصین رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې د جهینې د قبیلې یوه ښځه نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته راغله په داسې حالت چې غل خیټې وه، ویې ویل: ای د الله نبي! داسې څه مې کړي دي چې حد یې راباندې واجب کړی دی، نو په ما باندې حد نافذ کړه، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ یې سرپرست راوغوښت ورته یې وویل: د دې ښځې سره ښه وضعیت وکړه چې کله یې بچی پیدا شو ما ته یې راوله، سړي همدغسې وکړل، نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امر وکړ جامې پرې راغونډې (تاو) کړی شوې بیا یې امر وکړ او رجم شوه، بیا پرې د جنازې لمونځ وکړ، عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ورته وویل: د الله نبي! ته پرې لا جنازه کوې او هغې زنا کړې وه؟ نبي کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وویل: دې داسې توبه ویستلې وه چې که د مدینې اویا ګناهګارانو باندې تقسیم شي نو هم به پرې معاف شي، ایا تا له دې نه بله غوره توبه لیدلې ده چې د الله لپاره یې خپله روح ورکړه؟.

په حد سره اخروي سزا ساقطيږي

٦٢٤ -: عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ أَصَابَ مِنْكُمْ حَدًّا فَعُجِّلَتْ لَهُ عُقُوبَتُهُ، فَهُوَ كَفَّارَتُهُ، وَإِلَّا فَأَمْرُهُ إِلَى اللهِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٦٠٣)

له عبادة بن الصامت رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: پر چا چې حد قائم شي او سزا يې زر (په دنيا کې) وشکله، نو حد ورله کفاره ده، خو که پر چا حد نافذ نه شي واک يې د الله په لاس کې دی.

په امت کې د بې اتفاقۍ اچونکي حد وژل دي

٦٢٥ -: عَنْ عَرْفَجَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [إِنَّهُ سَتَكُونُ هَنَاتٌ وَهَنَاتٌ، فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يُفَرِّقَ أَمْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَهِيَ جَمِيعٌ، فَاضْرِبُوهُ بِالسَّيْفِ كَائِنًا مَنْ كَانَ]. (صحيح مسلم: ١٨٥٢).

له عرفجه رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه اوريدلي دي ويل يې: ډېر زره فتنې او امتحانونه راشي، که چا په کې د امت د افتراق: [ګډوډۍ] اراده ولرله او امت يو متحد و نو که هر څوک وي څټ يې په توره ووهئ.

هغه اسباب چې د مسلمان وينه مباحوي

٥٢٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللهِ، إِلَّا بِإِحْدَى ثَلاَثٍ: النَّفْسُ بِالنَّفْسِ، وَالثَّيِّبُ الزَّانِي، وَالمَارِقُ مِنَ الدِّينِ التَّارِكُ لِلْجَمَاعَةِ]. (صحيح البخاري: ٦٨٧٨).

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: دهيڅ مسلمان وينه نه ده حلاله چې هغه ګواهي ورکوي چې له الله نه بغير بل حق معبود نشته او زه د الله رسول يم، مګر په درې شيانو يې وينه (تويول) روا کيږي: په قصاص سره، يا واده شده زاني وي، يا له دين څخه وتونکی (مرتد) وي چې د مسلمانانو جماعت پريږدي.

د زنا پر وخت له مسلمان څخه ايمان پورته وي (کامل مومن نه وي)

٥٢٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ يَزْنِي الزَّانِي حِينَ

يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَشْرَبُ الخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَنْتَهِبُ نُهْبَةً، يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارَهُمْ حِينَ يَنْتَهِبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ]. (صحيح البخاري: ٢٤٧٥).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: کله چې زناکار زنا کوي نو دغه وخت مومن نه دی، کله چې شرابخور شراب څښتې نو دغه وخت مومن نه دی، کله چې غل غلا کوي نو دغه وخت مومن نه دی، او کله چې چپاولګر داسې څه چور کوي چې خلک ورته ګوري او دا په چور لګیا وي دغه وخت مومن نه دی

بوډا زناکار سره به الله هېڅ خبرې ونه کړي

٥٢٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: الشَّيْخُ الزَّانِي، وَالْعَائِلُ الْمَزْهُوُّ، وَالْإِمَامُ الْكَذَّابُ]. (سنن النسائي: ٢٥٧٥).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ويلي دي: درې قسمه خلک دي الله به ورسره د قيامت په ورځ خبرې ونه کړي، بوډا زناکار، مکتبره فقير، دروغجن سربراه

د ګاونډۍ سره زنا ډېره لویه ګناه ده

٥٢٩ -: عَنْ عَبْدِالله بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَيُّ الذَّنْبِ أَعْظَمُ عِنْدَ الله؟ قَالَ: أَنْ تَجْعَلَ لِلهِ نِدًّا، وَهُوَ خَلَقَكَ، قُلْتُ: إِنَّ ذَلِكَ لَعَظِيمٌ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ تَخَافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ بِحَلِيلَةِ جَارِكَ]. (صحيح البخاري: ٧٥٢٠)

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې ما له نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه پوښتنه وکړه چې د الله په وړاندې کومه ګناه ډېره لويه ده؟ هغه وويل: چې ته د الله سره شريک وګرځوې په داسې حال کې چې ته الله پيدا کړې يې، ما ورته وويل: دا خوډېره لويه ګناه ده، بيا مې ورته وويل: بيا کومه ګناه ډېره لويه ده؟ هغه وويل: بيا دا ګناه لويه ده چې ته د خپل ګاونډي د ښځې سره زنا وکړې.

د ښځې يا نارينه شا ته راتلونكي ته به الله بيخي ونه ګوري

٥٣٠ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يَنْظُرُ اللهُ إِلَى رَجُلٍ أَتَى رَجُلًا أَوْ امْرَأَةً فِي الدُّبُرِ]. (جامع الترمذي: ١١٦٥).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: هغه سړي ته به الله بيخي ونه ګوري چې سړي يا ښځې ته د شا له پلوره راتګ وکړي.

حقيقي زنا ته اسباب په كار اچول هم زنا ده

٥٣١ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِنَّ اللهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنَ الزِّنَا، أَدْرَكَ ذَلِكَ لاَ مَحَالَةَ، فَزِنَا العَيْنِ النَّظَرُ، وَزِنَا اللِّسَانِ المَنْطِقُ، وَالنَّفْسُ تَمَنَّى وَتَشْتَهِي، وَالفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ]. (صحيح البخاري: ٦٦١٢)

ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ له رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه روايت كوي چې الله پاک په انسان باندې د زنا څه برخې ليكلې دي او ضرور به يې كوي، د سترګو زنا كتل دي، د ژبې زنا خبرې كول دي، او نفس يې ارزو او اشتها لري، او فرج يې تصديق او يا تكذيب كوي.

د بهر تللو وخت كې به ښځه خوشبوۍ نه استعمالوي

٥٣٢ -: عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [إِذَا اسْتَعْطَرَتِ الْمَرْأَةُ، فَمَرَّتْ عَلَى الْقَوْمِ لِيَجِدُوا رِيحَهَا، فَهِيَ كَذَا وَكَذَا قَالَ قَوْلًا شَدِيدًا]. (سنن ابي داود: ٤١٧٣).

له ابوموسى اشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: كله چې ښځه عطر ومښې او په خلكو تېره شي او هغوی يې د عطرو بوی حس كړي نو دغه ښځه داسې او داسې ده يا له دې نه هم سخته خبره وكړه.

د واده شده او غير واده شده حدونه

٥٣٣ -: عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كَانَ نَبِيُّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُرِبَ لِذَلِكَ، وَتَرَبَّدَ لَهُ وَجْهُهُ قَالَ: فَأُنْزِلَ عَلَيْهِ ذَاتَ يَوْمٍ، فَلُقِيَ كَذَلِكَ، فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْهُ، قَالَ: خُذُوا عَنِّي، فَقَدْ جَعَلَ اللهُ لَهُنَّ سَبِيلًا، الثَّيِّبُ بِالثَّيِّبِ، وَالْبِكْرُ بِالْبِكْرِ، الثَّيِّبُ جَلْدُ مِائَةٍ، ثُمَّ رَجْمٌ بِالْحِجَارَةِ، وَالْبِكْرُ جَلْدُ مِائَةٍ، ثُمَّ نَفْيُ سَنَةٍ]. (صحيح مسلم: ١٦٩٠)

له عباده بن الصامت رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ باندې به كله هم وحي راتله نو سخت تكليف به ونيو او د مخ رنګ به يې ورته بدل شو، صحابي وايي: يوه ورځ پرې وحي راغله او ددغې ستونزې سره مخ شو، كله چې ورنه دغه حالت پورته شو نو ويويل: له ما نه يې حكمونه زده كړئ، دغو ښځو ته الله يوه لاره خلاصه كړه، واده شده چې دواده شده سره او غيرواده شده چې د غير واده شده سره زنا وكړي، نو ثيب به سل دذرې وهل كيږي او بيا به رجم كيږي او لونډ به سل دورې وهل كيږي او له كلي شړل دي.

په اسلامي قلمرو كې چې غير مسلم زنا وكړي

٥٣٤ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَمَ يَهُودِيَّيْنِ، أَنَا فِيمَنْ رَجَمَهُمَا، فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ وَإِنَّهُ يَسْتُرُهَا مِنَ الْحِجَارَةِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٥٥٦).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي كريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دوه يهودان رجم كړل، زه هم په هغه چا كې وم چې په كاڼو يې وويشتل، ما يهودي سړی وليد چې ښځه يې له كاڼو ويشتو څخه پر ځان ساتله.

د وينځې د زنا حد

٥٣٥ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، سُئِلَ عَنِ الأَمَةِ إِذَا زَنَتْ وَلَمْ تُحْصِنْ، قَالَ: إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا، ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا، ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَبِيعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ]. (صحيح البخاري: ٢١٥٣)

له ابوهريره اون زيد بن خالد رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه د وينځې باره كې پوښتنه وشوه چې په داسې حالت كې زنا وكړي چې واده شده نه وي، هغه وويل: كه زنا وكړي ويې وهئ، كه بيا زنا وكړي ويې وهئ چې بيا زنا وكړي نو خرڅه يې كړئ كه د ويښتو په پړي هم وي.

د شرابو حد

٥٣٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ شَرِبَ الخَمْرَ فِي الدُّنْيَا، ثُمَّ لَمْ يَتُبْ مِنْهَا، حُرِمَهَا فِي الآخِرَةِ]. (صحيح البخارى: ٥٥٧٥).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: څوک چې په دنيا کې شراب وڅښي او توبه ترې ونه باسي نو په اخرت کې به ترې محروم پاتې شي.

۞۞۞

په شرابو کې د حد کيفيت

۵۳۷ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ نَبِيَّ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَلَدَ فِي الْخَمْرِ بِالْجَرِيدِ، وَالنِّعَالِ، ثُمَّ جَلَدَ أَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ، فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ، وَدَنَا النَّاسُ مِنَ الرِّيفِ وَالْقُرَى، قَالَ: مَا تَرَوْنَ فِي جَلْدِ الْخَمْرِ؟ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ: أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا كَأَخَفِّ الْحُدُودِ، قَالَ: فَجَلَدَ عُمَرُ ثَمَانِينَ]. (صحيح مسلم: ۱۷۰۶)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ په شرابو کې حد په لښتو او څپلو وهل وکړل، بيا ابوبکر رَضِيَ اللهُ حد څلوېښت دورې وهل وکړل، خو د عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ په دور کې چې خلک په ريف او کليو کې پراخه ژوندګۍ کې شول نو وېويل: تاسو د شرابو حد باره کې څه فکر لرئ، عبدالرحمن بن عوف رَضِيَ اللهُ عَنْهَ ورته وويل: زه خو وايم چې په حدودو کې اخف ترين حد يې بايد حد وټاکل شي، نو عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د شرابو حد اتيا دورې وهل وکړل.

۞۞۞

شراب په عباداتو هم منفي اثر لري

۵۳۸ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنهما قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ شَرِبَ الخَمْرَ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ تَابَ اللهُ عَلَيْهِ، فَإِنْ عَادَ لَمْ يَقْبَلِ اللهُ لَهُ صَلَاةً أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ تَابَ اللهُ عَلَيْهِ، فَإِنْ عَادَ لَمْ يَقْبَلِ اللهُ لَهُ صَلَاةً أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ تَابَ اللهُ عَلَيْهِ، فَإِنْ عَادَ الرَّابِعَةَ لَمْ يَقْبَلِ اللهُ لَهُ صَلَاةً أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، فَإِنْ تَابَ لَمْ يَتُبِ اللهُ عَلَيْهِ، وَسَقَاهُ مِنْ نَهْرِ الخَبَالِ قِيلَ: يَا أَبَا عَبْدِالرَّحْمَنِ: وَمَا نَهْرُ الخَبَالِ؟ قَالَ: نَهْرٌ مِنْ صَدِيدِ أَهْلِ النَّارِ]. (جامع الترمذي: ۱۸۶۲).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمانه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: که څوک شراب وڅښي نو څلوېښت ورځې عبادت به يې قبول نه شي خو که توبه يې وويسته نو الله يې توبه قبلوي، که بيا يې شراب وڅښل نو څلوېښت ورځې به يې الله عبادت قبول نه کړي خو که توبه يې وويسته نو الله يې توبه قبلوي، که بيا يې شراب وڅښل نو څلوېښت ورځې به يې الله عبادت قبول نه کړي خو که توبه يې وويسته نو الله يې توبه

قبلوي، که په څلورم ځل یې شراب وڅښل نو څلوېښت ورځې به یې الله عبادت قبول نه کړي او که توبه یې وویسته الله به یې توبه قبوله نه کړي، او د خبال نهر نه پرې څښل هم وکړي، چا وویل: ابوعبدالرحمن! د خبال نهر څه شی دی، هغه وویل: د دوزخیانو وینې زوې دي.

۞۞۞

په شرابو اموخته به وژلی شي

۵۳۹ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فَاجْلِدُوهُ، ثُمَّ إِنْ شَرِبَ فَاجْلِدُوهُ، ثُمَّ إِنْ شَرِبَ فَاجْلِدُوهُ، ثُمَّ إِنْ شَرِبَ فَاقْتُلُوهُ]. (سنن النسائي: ٥٦١٦)

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمایلي دي: څوک چې شراب وڅښي نو په دورو یې ووهئ، که یې بیا وڅښل بیا یې ووهئ، که یې بیا وڅښل بیا یې ووهئ، که یې بیا وڅښل نو مړ یې کړئ.

۞۞۞

تعزیري سزا اندازه؟

٥٤٠ -: عَنْ أَبِيْ بُرْدَةَ بن نِيَارالأَنْصَارِيَّ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [لاَ تَجْلِدُوا فَوْقَ عَشَرَةِ أَسْوَاطٍ إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللهِ]. (صحيح البخاري: ٦٨٥٠).

له ابوبرده رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نه مې اوریدلي دي چې له لسو (کوزارونو) نه پورته وهل مه کوئ مګر دا که د الله حد وي (بیا یې وکړئ)

۞۞۞

د غلا شرعي حد

د غلا پر وخت له مسلمان څخه ایمان پورته وي (کامل مومن نه وي)

٥٤١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَشْرَبُ الخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ، وَلاَ يَنْتَهِبُ نُهْبَةً، يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارَهُمْ حِينَ يَنْتَهِبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ]. (صحيح البخاري: ٢٤٧٥).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: کله چې زناکار زنا کوي نو دغه وخت مومن نه دی، کله چې شرابخور شراب څښتي نو دغه وخت مومن نه دی، کله چې غل غلا کوي نو دغه وخت مومن نه دی، او کله چې چپاولګر داسې څه چور کوي چې خلک ورته ګوري او دا په چور لګيا وي دغه وخت مومن نه دی

د غلا حد لاس پرېکول دي

٥٤٢ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي رُبُعِ دِينَارٍ]. (صحيح البخاري: ٤٣٨٤)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غلاجن لاس به د دينار په څلورمه او پسې زياتې غلا کې قطع کولی شي

په څلورمه غلا کې به لاس قطع کولی شي

٥٤٣ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [تُقْطَعُ يَدُ السَّارِقِ فِي رُبُعِ دِينَارٍ]. (صحيح البخاري: ٤٣٨٤)

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غلاجن لاس به د دينار په څلورمه او پسې زياتې غلا کې قطع کولی شي

د خائن او مختلس حد لاس قطع کول نه دي

٥٤٤ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَيْسَ عَلَى مُخْتَلِسٍ، وَلَا مُنْتَهِبٍ، وَلَا خَائِنٍ قَطْعٌ]. (سنن النسائي: ٤٩٧٥).

له جابر رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايلي دي: بدعنواني کونکي (د ملي شتمنی غلاجن) او چپاولګر او خيانتګر لاس باندې دلاس پرېکول نشته.

٥٤٥ -: عَنْ رَافِعِ بْنِ خدِيْجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ[لَا قَطْعَ فِي ثَمَرٍ، وَلَا كَثَرٍ]. (سنن ابي داود: ٤٣٨٨).

له رافع بن خديج رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت دی چې ما له رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ څخه اورېدلي دي چې په کجورو (عامو ميوو کې هم) او د کجورې تنې په زړه کې (دا د کجورې له تنې څخه راويستل کيږي سپين رنګ لري) دلاس قطع کول نشته.

د لارشکونکي حد له عام غلاکر نه سخت دی

٥٤٦ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: [قَدِمَ أُنَاسٌ مِنْ عُكْلٍ أَوْ عُرَيْنَةَ، فَاجْتَوَوْا المَدِينَةَ فَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بِلِقَاحٍ، وَأَنْ يَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَانْطَلَقُوا، فَلَمَّا صَحُّوا، قَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَاسْتَاقُوا النَّعَمَ، فَجَاءَ الخَبَرُ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ، فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ، فَلَمَّا ارْتَفَعَ النَّهَارُ جِيءَ بِهِمْ، فَأَمَرَ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ، وَسُمِرَتْ أَعْيُنُهُمْ، وَأُلْقُوا فِي الحَرَّةِ، يَسْتَسْقُونَ فَلاَ يُسْقَوْنَ. قَالَ أَبُو قِلاَبَةَ: فَهَؤُلاَءِ سَرَقُوا وَقَتَلُوا، وَكَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ، وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ]. (صحيح البخاري: ٢٣٣)

له انس رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نه روايت دی چې له عکل يا عرينه قبيلې ځينې خلک مدينې ته راغلل نو مدينه کې يې خيتې خرابې شوې نو نبي کريم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته امر وکړ چې د شودو لنګ اوښان واخلي او متيازې او شيده يې وڅښي نو د اوښانو سره روان شول کله چې روغ شول نو د نبي کريم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شپونکی يې وواژه او اوښان يې هم له ځانه سره بوتلل، د ورځې په پيل کې خبره تر مدينې راغی نو خلک يې پسې واستول ورځ لا نه وه تيره شوې چې راېې وستل، د لاسونو او پښو په غوڅولو يې نبي کريم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ امر وکړ، او په ګرمې اوسپنې ترې سترګې هم وويستل شوې، په ګرمی کې واچول شول اوبه به يې غوښتلې او نه به ورکول کيدی، ابوقلابه وايي: دا ځکه چې دې خلکو هم غلا کړې وه او هم يې قتل، له ايمان وروسته يې کفر وکړ او الله او دهغه د رسول سره يې جنګ هم اعلان کړی و

د مرتد حد قتل دی

۵۴۷ -: عَنْ عِكْرِمَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حَرَّقَ قَوْمًا، فَبَلَغَ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ: لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أُحَرِّقْهُمْ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لاَ تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللهِ، وَلَقَتَلْتُهُمْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ]. (صحيح البخاري: ۳۰۱۷)

له عکرمه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې علي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ ځیني خلک په اور وسوځول، ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ چې کله خبر شو وېویل: که زه یې پر ځای وم نو ما به نه وو سوځولی، ځکه نبي کریم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: د الله په عذاب چا ته عذاب مه ورکوئ، ما به یواځې مړه کړي وو او بس لکه څنګه چې نبي کریم صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: څوک چې دین بدل کړي نو مړ یې کړئ.

په شعري بڼه د مشرکانو هجوه کول جهاد دی

۵۴۸ -: عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: [يَا رَسُولَ اللهِ مَا تَرَى فِي الشِّعْرِ قَالَ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُجَاهِدُ بِسَيْفِهِ، وَلِسَانِهِ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَكَأَنَّمَا تَنْضَحُونَهُمْ بِالنَّبْلِ]. (صحيح ابن حبان: ٤٧٠٧)

له کعب بن مالک رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ته یې وویل: د الله رسوله! په شعر کې د مشرکانو هجوې څنګه وینې؟ هغه وویل: مومن سړی په توره او ژبه جهاد کوي، په هغه الله قسم چې زما نفس یې په لاس کې دی شعرونه داسې دي لکه په غشو چې یې ولئ

د مشرکانو هجوه د جهاد یو ډول دی

۵۴۹ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [جَاهِدُوا بِأَيْدِيكُمْ وَأَلْسِنَتِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ]. (سنن النسائي: ۳۱۹۲)

له انس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: په خپلو لاسونو او ژبو او مالونو مو جهاد وکړئ.

مجاهد باید نښه باز وي

۵۵۰ -: عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الأَكْوَعِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى نَفَرٍ مِنْ

أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ، فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا]. (صحيح البخاري: ۲۸۹۹).

سلمة بن الاكوع رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ د اسلم د قبيلې په ځينو خلکو تېرېده چې په ګوزارونو کې يې مسابقه سره کوله، نبي کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ورته وويل: اسماعيلزو! نښې وولئ ستاسو پلار هم ښه نښه باز و.

د شرعي عذر څښتن ته د مجاهد اجر ورکول کيږي

۵۵۱ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزَاةٍ، فَقَالَ: إِنَّ بِالْمَدِينَةِ لَرِجَالًا مَا سِرْتُمْ مَسِيرًا، وَلَا قَطَعْتُمْ وَادِيًا، إِلَّا كَانُوا مَعَكُمْ، حَبَسَهُمُ الْمَرَضُ]. (صحيح مسلم: ۱۹۱۱).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې مونږ رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سره په غزا کې وو ويې ويل: په مدينه ځيني خلک دي چې تاسو هېڅ لاره نه ځئ او له کومې درې نه تېرېږئ مګر هغوی درسره په اجر کې شريک دي، ځکه چې مرض (له راتګ څخه) بند کړي دي.

که له دښمن څخه وېره وي بايد قران يې قلمرو ته يونه وړل شي

۵۵۲ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَنَّهُ كَانَ يَنْهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ، مَخَافَةَ أَنْ يَنَالَهُ الْعَدُوُّ].]. (صحيح مسلم: ۱۸۶۹).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ له دې څخه منعه کړې ده چې قران کريم دې د دښمن خاورې (ځمکې، کليو او کورونو) ته يوړل شي، هسې نه چې هغوی يې بې حرمتي وکړي.

غوره ملګري او غوره جنګي لښکري

۵۵۳ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [خَيْرُ الصَّحَابَةِ أَرْبَعَةٌ، وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعُ مِائَةٍ، وَخَيْرُ الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ، وَلَا يُغْلَبُ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا مِنْ قِلَّةٍ]. (سنن ابي داود: ۲۶۱۱).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمايي: بهتره

ملګري څلور دي، بهتره جنګې لیکه څلور سوه ده، او بهتر جنګي لښکر څلور زره دی، او دولس زریزه لښکر شکست د کموالي له کبله نه خوري.

جنګي الاتو کې غیر تضمیني امانت صحیح دی

٥٥٤ -: عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: [قَالَ لِي رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَتَتْكَ رُسُلِي فَأَعْطِهِمْ ثَلَاثِينَ دِرْعًا، وَثَلَاثِينَ بَعِيرًا قَالَ: فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ: أَعَوَرٌ مَضْمُونَةٌ، أَوْ عَوَرٌ مُؤَدَّاةٌ، قَالَ: بَلْ مُؤَدَّاةٌ]. (سنن ابي داود: ٣٥٦٦).

صفوان له خپل پلار څخه روایت کوي چې رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ راته وویل: زما استازي چې درته کله راشي نو نو دېرشت زغرې او اوښان به ورکړې، ما ورته وویل: د الله رسوله! امانت به ضمانتي اوکه نه؟ هغه وویل: بې ضمانته به یې.

ماشومان هم په غزا کې شرکت کولی شي

٥٥٥ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ لِأَبِي طَلْحَةَ: [التَمِسْ غُلاَمًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى خَيْبَرَ فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ مُرْدِفِي، وَأَنَا غُلاَمٌ رَاهَقْتُ الحُلُمَ، فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا نَزَلَ، فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ كَثِيرًا يَقُولُ: اللهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الهَمِّ وَالحَزَنِ، وَالعَجْزِ وَالكَسَلِ، وَالبُخْلِ وَالجُبْنِ، وَضَلَعِ الدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ]. (صحیح البخاري: ٢٨٩٣).

انس بن مالک رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ابو طلحه ته وویل چې زما د خدمت لپاره کوم زلمکی وګوره ترڅو خیبر ته لاړ شم، نو ابوطلحه د ځان سره زه په سیورلي سپور کړم او زه بلوغ ته رسیدلی وم او ما به د نبي صلی الله علیه وسلم خدمت کو، چې کله به چرته تم کیده دا به مې ترې ډېر اوریدل: اي الله تاپورې له غم نه پناه غوارم، د بې وسی او کسالت نه درپورې پناه نیسم، له بخل او بوزدیلی نه، د قرض دروندوالي او د خلکو له غلبې نه درپورې پناه نیسم.

جهاد کې به له مشرک نه مرسته نه غوښتل کیږي

٥٥٦ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ لَحِقَ بِالنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيُقَاتِلَ مَعَهُ فَقَالَ: ارْجِعْ. ثُمَّ اتَّفَقَا فَقَالَ: إِنَّا لَا نَسْتَعِينُ بِمُشْرِكٍ]. (سنن ابي داود: ٢٧٣٢)

له عايشې رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نه روايت دی چې يو مشرک د نبي کريم صلی الله عليه وسلم يوځای شو چې په ملتيا يې جنګ وکړي هغه ورته وويل: بېرته ستون شه مونږ په مشرک سره مرسته نه غواړو.

د څومره عمر څښتن جهاد ته تللی شي؟

۵۵۷ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قَالَ: [عُرِضْتُ عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَيْشٍ وَأَنَا ابْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ فَلَمْ يَقْبَلْنِي، ثُمَّ عُرِضْتُ عَلَيْهِ مِنْ قَابِلٍ فِي جَيْشٍ وَأَنَا ابْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ فَقَبِلَنِي]. (جامع الترمذي: ۱۳۶۱)

عبدالله بن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهمَا وايي چې زه رسول الله صلی الله عليه وسلم ته په لښکر کې وړاندې کړی شوم او څوارلس کلن وم نو قبول نه يې کړم په راروان کال کې ورته بيا وړاندې کړی شوم او پنځلس کلن وم نو بيا يې قبول کړم.

چرته چې اذان کيږي جهاد پکې حرام دی

۵۵۸ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا غَزَا بِنَا قَوْمًا، لَمْ يَكُنْ يَغْزُو بِنَا حَتَّى يُصْبِحَ وَيَنْظُرَ، فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا كَفَّ عَنْهُمْ، وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ عَلَيْهِمْ، قَالَ: فَخَرَجْنَا إِلَى خَيْبَرَ، فَانْتَهَيْنَا إِلَيْهِمْ لَيْلًا، فَلَمَّا أَصْبَحَ وَلَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا رَكِبَ، وَرَكِبْتُ خَلْفَ أَبِي طَلْحَةَ، وَإِنَّ قَدَمِي لَتَمَسُّ قَدَمَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَخَرَجُوا إِلَيْنَا بِمَكَاتِلِهِمْ وَمَسَاحِيهِمْ، فَلَمَّا رَأَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالُوا: مُحَمَّدٌ وَاللهِ، مُحَمَّدٌ وَالخَمِيسُ، قَالَ: فَلَمَّا رَآهُمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، خَرِبَتْ خَيْبَرُ، إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ: [فَسَاءَ صَبَاحُ المُنْذَرِينَ]. (صحيح البخاري ۳۷۱)

له انس بن مالک رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روايت دی چې کله به نبي کريم صلی الله عليه وسلم پر مونږ باندې له کوم قوم سره غزا کوله نو تر هغه به يې غزا نه کوله چې سهار به يې کړ او کتل به يې که به يې اذان واورېد نو ترې رابند به شو او که به يې اذان وانه اورېد حمله به يې پرې کوله، مونږ چې کله خيبر ته ووتو نو د شپې هلته ورسېدو چې سهار يې کړ نو اذان يې وانه اورېد په سپرلۍ سپور او زه د ابو طلحه سره په سپرلۍ سپور شوم، او زما قدم د نبي صلی الله عليه وسلم له قدم سره لګېده، ناڅاپه يهودان مونږ سره په داسې حالت کې مخامخ شول چې بېلچې او کيجاوې يې ورسره وې چې کله يې نبي صلی الله عليه وسلم وليد ويويل: قسم په الله چې محمد او لښکرې يې دي، رسول الله صلی الله عليه وسلم چې کله وليدل ويويل:

الله اکبر، الله اکبر، خیبر ویجاړ شو، مونږ چې کله د کوم قوم په ساحه ورشو نو د وېرول شویو سبا به بد وي .

٥٥٩ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ: [يُغِيرُ عِنْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ، وَكَانَ يَتَسَمَّعُ، فَإِذَا سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ وَإِلَّا أَغَارَ]. (سنن ابي داود: ٢٦٣٤).

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې نبي صلى الله علیه وسلم به د سهار په مهال حمله کوله او غوږ به یې کېښود، که به یې اذان واورېد ځان به ونیو او که به یې وانه اورېد حمله به یې پرې کوله.

جهادي قوماندان باید ډېر محتاط وي

٥٦٠ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهما ما قَالَ: [بَعَثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَالِدَ بْنَ الوَلِيدِ إِلَى بَنِي جَذِيمَةَ، فَدَعَاهُمْ إِلَى الإِسْلاَمِ، فَلَمْ يُحْسِنُوا أَنْ يَقُولُوا: أَسْلَمْنَا، فَجَعَلُوا يَقُولُونَ: صَبَأْنَا صَبَأْنَا، فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ مِنْهُمْ وَيَأْسِرُ، وَدَفَعَ إِلَى كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ، حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمٌ أَمَرَ خَالِدٌ أَنْ يَقْتُلَ كُلُّ رَجُلٍ مِنَّا أَسِيرَهُ فَقُلْتُ: وَاللهِ لاَ أَقْتُلُ أَسِيرِي، وَلاَ يَقْتُلُ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِي أَسِيرَهُ، حَتَّى قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرْنَاهُ، فَرَفَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فَقَالَ:اللهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ مَرَّتَيْنِ]. (صحيح البخاري: ٤٣٣٩).

عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهما ما وایي چې نبي صلى الله علیه وسلم بنو جذیمه ته خالد بن ولید واستو، هغه اسلام ته راوبلل خو بنوجذیمه د (اسلمنا) په ځای چې مونږ اسلام راوړ داسې وویل (صبأنا) مونږ د پلار نیکه دین پرېښود، نو خالد بن ولید وژل او بندیان کول، او هر مجاهد ته یې خپل بندي ورکړ، یوه ورځ خالدبن ولید وویل چې هر څوک دې خپل بندي مړ کړي، نو ما وویل چې نه زه خپل بندي مړ کوم او نه به زما ملګري خپل بندیان مړه کوي، کله چې نبي صلى الله علیه وسلم ته راغلو نو قیصه مو ورته واوروله، نبي صلى الله علیه وسلم خپل لاس پورته کړ او دوه ځل یې وویل: زه تا ته د خالد له کار نه خپله بیزاري وړاندې کوم.

که محارب اسلام راوړي نه به وژل کیږي

٥٦١ -: عَنِ المِقْدَادِ بْنِ الأَسْوَدِ: [أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَرَأَيْتَ إِنْ لَقِيتُ رَجُلًا مِنَ الكُفَّارِ فَاقْتَتَلْنَا، فَضَرَبَ إِحْدَى يَدَيَّ بِالسَّيْفِ فَقَطَعَهَا، ثُمَّ لاَذَ مِنِّي بِشَجَرَةٍ، فَقَالَ: أَسْلَمْتُ لِلَّهِ أَأَقْتُلُهُ يَا رَسُولَ اللهِ بَعْدَ أَنْ قَالَهَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لاَ تَقْتُلْهُ فَقَالَ: يَا

رَسُولَ اللهِ إِنَّهُ قَطَعَ إِحْدَى يَدَيَّ، ثُمَّ قَالَ ذَلِكَ بَعْدَ مَا قَطَعَهَا؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لاَ تَقْتُلْهُ، فَإِنْ قَتَلْتَهُ فَإِنَّهُ بِمَنْزِلَتِكَ قَبْلَ أَنْ تَقْتُلَهُ، وَإِنَّكَ بِمَنْزِلَتِهِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ كَلِمَتَهُ الَّتِي قَالَ]. (صحيح البخاري: ٤٠١٩).

مقداد بن اسود رَضِيَ اللهُ عَنْهَ رسول الله صلى الله عليه وسلم ته وویل: څه وایې که زه له کافر سره جنګ کې مخامخ شم او سره په جنګ شو، او زما لاس په توره ووهي او غوڅ یې کړ، بیا رانه په ونې پناه ونیسي او ووایي چې ما اسلام راوړ نو ایا زه یې وژلی شم؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل: مه یې وژنه، هغه ورته وویل: د الله رسوله زما لاس یې غوڅ کړی دی، او زما د لاس غوڅولو وروسته یې د اسلام راوړلو اعلان وکړ، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: مه یې وژنه، ځکه که دې مړ کړ نو هغه به له وژلو وړاندې ستا په مرتبه کې یې، او ته به د هغه په منزله شې د هغه کلمې ویلو نه چې وویله.

❁ ❁ ❁

د مسلمانانو په قلمرو کې د حربي وژل هم ناروا دي پاتې لا مسلمان !

٥٦٢ -: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهمَا ما قَالَ: [مَرَّ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ غَنَمٌ لَهُ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ قَالُوا: مَا سَلَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا لِيَتَعَوَّذَ مِنْكُمْ فَقَامُوا فَقَتَلُوهُ وَأَخَذُوا غَنَمَهُ، فَأَتَوْا بِهَا رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. فَأَنْزَلَ اللهُ تَعَالَى: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ }: [النساء: ٩٤]. (جامع الترمذي: ٣٠٣٠).

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهمَا ما نه روایت دی چې د بنو سلیم یو سړی په صحابه کرامو تېرېده او خپلې ګډې بزې ورسره وې نو سلام یې پرې وکړ، دوی (خپل منځ کې وویل) سلام یې درباندې په دې خاطر واچو چې ځان درنه بچ کړي، نو ورپورته شول سړی یې مړ کړ او ګډې بزې یې ترې واخستې او رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یې راوړې، نو الله پاک دا ایت نازل کړ: ای هغو کسانو چې ایمان یې راوړی دی! کله چې تاسو د الله په لار کې سفر کوئ، نو ښه تحقیق کوئ او څوك چې په تاسو سلام واچوي، هغه ته دا مه وایئ چې ته مومن نه یې، تاسو د دنیایي ژوند سامان غواړئ، نو له الله سره ډېر زیات غنیمتونه دي

❁ ❁ ❁

د کافرو سره د جنګ په وخت کې دعا

٥٦٣ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَزَا قَالَ[اللهُمَّ أَنْتَ عَضُدِي وَنَصِيرِي، بِكَ أَحُولُ، وَبِكَ أَصُولُ، وَبِكَ أُقَاتِلُ]. (سنن ابي داود: ٢٦٣٢)

له انس رَضِيَ اللّٰهُ عَنَهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم به کله غزا کوله ويل به يې: ای الله! ته مې کومکي او مرستندويه يې ستا په مرسته د دښمن پراړ اړوم، او ستا په مرسته يې بيخ کني کوم او ستا په مرسته ورسره جنګ کوم.

کمزروي خلک الله ته ګران دي

٥٦٤ -: عَنْ أَبِيْ الدَّرْدَاءِرَضِيَ اللهُ عَنْهَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [ابْغُونِي الضُّعَفَاءَ، فَإِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضُعَفَائِكُمْ]. (سنن ابي داود: ٢٥٩٤).

له ابودرداء رَضِيَ اللّٰهُ عَنَهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم نه مې اوريدلي دي ويل يې: ستاسو کمزوري راته راولئ، تاسو ته رزق او نصرت ستاسو د ضعيفانو په سبب درکولی شي.

له فتح وروسته به مجاهدين درې ورځې په مفتوحه ځمکه پاتې کيږي

٥٦٥ -: عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: [كَانَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَلَبَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْصَةِ ثَلَاثًا]. (سنن ابي داود: ٢٦٩٥)

له ابوطلحه رَضِيَ اللّٰهُ عَنَهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم چې په کله په کوم قوم غالبه شو نو درې ورځې به يې په ميدان کې پاتې کيده

په جهاد کې به ماشومان نه شي وژل کيدی

٥٦٦ -: عَنْ عَطِيَّةَ الْقُرَظِيِّ، قَالَ: [عُرِضْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ قُرَيْظَةَ فَكَانَ مَنْ أَنْبَتَ قُتِلَ، وَمَنْ لَمْ يُنْبِتْ خُلِّيَ سَبِيلُهُ، فَكُنْتُ مِمَّنْ لَمْ يُنْبِتْ فَخُلِّيَ سَبِيلِي]. (جامع الترمذي: ١٥٨٤).

عطيه القرظي رَضِيَ اللّٰهُ عَنَهَ وايي: دقريظه په ورځ مونږ نبي صلی الله عليه وسلم ته وړاندې شول د چا چې به نامه لاندې وېښته راپورته شوي ول هغه به يې وژو او چې د چا به وېښتان نه راختلي مخه به يې ورله خلاصوله زه په هغو چا کې وم چې وېښته يې نه ول راټوکيدلي.

په جهاد کې د ښځو او ماشومانو وژل حرام دي

٥٦٧ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهما ما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [رَأَى امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ فَنَهَى عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ، وَالصِّبْيَانِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٨٤١)

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روایت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم په ځینې لاره کې وژل شوې ښځه ولیده، نو د ښځو او ماشومانو له وژلو یې منعه وکړه.

د خپل مال په دفاع کې مرګ شهادت دی

٥٦٨ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ[سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ]. (صحيح البخاري: ٢٤٨٠)

له عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روایت دی چې ما له نبي کریم صلی الله علیه وسلم نه اوریدلي دي ویل یې: د خپل مال په دفاع کې چې څوک مړ شي نو شهید دی.

که کافره ښځه د جنګ حصه وي وژل یې روا دي

٥٦٩ -: عَنْ رَبَاحِ بْنِ رَبِيعٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةٍ فَرَأَى النَّاسَ مُجْتَمِعِينَ عَلَى شَيْءٍ فَبَعَثَ رَجُلًا، فَقَالَ: انْظُرْ عَلَامَ اجْتَمَعَ هَؤُلَاءِ؟ فَجَاءَ فَقَالَ: عَلَى امْرَأَةٍ قَتِيلٍ. فَقَالَ: مَا كَانَتْ هَذِهِ لِتُقَاتِلَ قَالَ: وَعَلَى الْمُقَدِّمَةِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَبَعَثَ رَجُلًا. فَقَالَ: قُلْ لِخَالِدٍ لَا يَقْتُلَنَّ امْرَأَةً وَلَا عَسِيفًا]. (سنن ابي داود: ٢٦٦٩)

له رباح بن ربیع رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وایي چې مونږ له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره په یوه غزا کې ول نو خلک یې ولیدل چې په شي راټول شوي ول، ویویل: وګوره چې خلک په څه راټول شوي دي؟ سړی راغلی او ویویل چې مړې شوې ښځې ته را غونډ شوي دي، نبي صلی الله علیه وسلم وویل: دې خو جنګ نه کو او د لښکر په مقدمه باندې قومانده د خالد بن ولید وه سړی یې پسې واستو چې ورته ووایه ښځه او مزدور بیخي قتل نه کړي.

په غنیمتونو کې مسلمانانو ته د تکلیف رسولو ګناه

٥٧٠ -: عَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَرْكَبْ دَابَّةً مِنْ فَيْءِ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى إِذَا أَعْجَفَهَا رَدَّهَا فِيهِ، وَمَنْ

كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَلْبَسْ ثَوْبًا مِنْ فَيْءِ الْمُسْلِمِينَ حَتَّى إِذَا أَخْلَقَهُ رَدَّهُ فِيهِ]. (سنن ابي داود: ٢١٥٩).

رویفع رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وايي چې نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: څوک چې په الله او د اخرت په ورځ ايمان لري نو د غنيمت په سورلۍ دې نه سپريږي چې کله يې کمزروي کړي نو بېرته يې غنيمتونو کې واچوي، او څوک چې په الله او د اخرت په ورځ ايمان لري نو د مسلمانانو له غنيمت نه دې جامې نه اغوندي چې زړې يې کړي بېرته يې غنيمت کې واچوي.

تقسيم نه مخکې له غنيمت نه يو څه اخستل اور دی.

٥٧١ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ، فَلَمْ نَغْنَمْ ذَهَبًا وَلاَ فِضَّةً، إِلَّا الأَمْوَالَ وَالثِّيَابَ وَالمَتَاعَ، فَأَهْدَى رَجُلٌ مِنْ بَنِي الضُّبَيْبِ، يُقَالُ لَهُ رِفَاعَةُ بْنُ زَيْدٍ، لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غُلاَمًا، يُقَالُ لَهُ مِدْعَمٌ، فَوَجَّهَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى وَادِي القُرَى، حَتَّى إِذَا كَانَ بِوَادِي القُرَى، بَيْنَمَا مِدْعَمٌ يَحُطُّ رَحْلًا لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا سَهْمٌ عَائِرٌ فَقَتَلَهُ، فَقَالَ النَّاسُ: هَنِيئًا لَهُ الجَنَّةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كَلَّا، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنَّ الشَّمْلَةَ الَّتِي أَخَذَهَا يَوْمَ خَيْبَرَ مِنَ المَغَانِمِ، لَمْ تُصِبْهَا المَقَاسِمُ، لَتَشْتَعِلُ عَلَيْهِ نَارًا فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ النَّاسُ جَاءَ رَجُلٌ بِشِرَاكٍ أَوْ شِرَاكَيْنِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: شِرَاكٌ مِنْ نَارٍ أَوْ: شِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ]. (صحيح البخاري: ٤٢٣٤)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم سره مونږ د خيبر په ورځ ووتو، په غنيمتونو کې مو سره سپين زر غنيمت نه کړل بلکې مالونه، جامې او نور شيان (متاع)، نو د بنو ضبيب څخه د رفاعه په نوم يو سړي نبي صلى الله عليه وسلم ته د مدعم په نوم غلام تحفه کړ، مدعم په وادي قرى کې د نبي صلى الله عليه وسلم سورلۍ تياره وله چې له نامعلوم ځای او نفر نه غشی راغی او مدعم پرې مړ شو، خلکو وويل: شهادت دې ورته مبارک وي، رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: نا، قسم په هغه ذات چې زما نفس يې په لاس کې دی چې ده د خيبر په ورځ کوم څادر (کمبل) غنيمت کې له رسيدو نه بغير اخستی و په ده يې اور لمبې وهي، کله چې خلکو دا واورېدل نو يو سړي يو يا دوه د بوټانو مزي نبي صلى الله عليه وسلم وته راوړل، هغه وويل: د اور يو يا دوه مزدي دي.

په قرضداري باندې په نبي صلى الله عليه وسلم لمونځ نه کو

٥٧٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْمَيِّتِ عَلَيْهِ الدَّيْنُ، فَيَسْأَلُ: هَلْ تَرَكَ لِدَيْنِهِ مِنْ قَضَاءٍ؟ فَإِنْ حُدِّثَ أَنَّهُ تَرَكَ وَفَاءً، صَلَّى عَلَيْهِ، وَإِلَّا،

قَالَ: صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ، فَلَمَّا فَتَحَ اللهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ، قَالَ: أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، فَمَنْ تُوُفِّيَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَعَلَيَّ قَضَاؤُهُ، وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَهُوَ لِوَرَثَتِهِ]. (صحيح مسلم: ١٦١٩).

له ابوهريرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته به مړی راوړل شو او قرض به ورپورې و، پوښتنه به يې وکړه چې ايا د قرض ادا لپاره يې څه پرېښي دي؟ که به ورته ووېل شول چې هو نو لمونځ به يې پرې وکړ ورنه وبه يې ويل: په ملګري مو لمونځ وکړئ، کله چې الله پاک پرې فتوحات ډېر کړل ويل به يې: زه پر مسلمانانو د هغوی له نفسونو هم ډېر لائق يم که څوک وفات شي او قرض ورپورې وي په مايې ادا کول دي، او که يې مال ميراث کې پرېښی وي نو د ورثو حق يې دی.

د هجرت ثواب د نېتونو په اساس

٥٧٣ -: عَنْ عَبْدِاللّٰه بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَيُّ الْهِجْرَةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: أَنْ تَهْجُرَ مَا كَرِهَ رَبُّكَ عَزَّ وَجَلَّ، وَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الْهِجْرَةُ هِجْرَتَانِ: هِجْرَةُ الْحَاضِرِ، وَهِجْرَةُ الْبَادِي، فَأَمَّا الْبَادِي، فَيُجِيبُ إِذَا دُعِيَ وَيُطِيعُ إِذَا أُمِرَ، وَأَمَّا الْحَاضِرُ، فَهُوَ أَعْظَمُهُمَا بَلِيَّةً، وَأَعْظَمُهُمَا أَجْرًا]. (سنن النسائي: ٤١٦٥).

له عبدالله بن عمرو بن العاص رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روايت دی چې يو سړي رسول الله صلی الله عليه وسلم ته ووېل: کوم هجرت ډېر غوره ده؟ هغه ووېل: چې ته هغه څه پرېږدې چې ستا د رب بدي شي، بيا يې ووېل: هجرت دوه ډوله دی، د ښاري هجرت او د باندچي هجرت، باندّچي که راوغوارې راشي، او خبره مني که ورته امر وکړې، خو ښاري پکې د لوی ازمېښت ښښتن دی او اجر يې هم ډېر دی

له فتحې وروسته هجرت ثواب نه لري

٥٧٤ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ افْتَتَحَ مَكَّةَ: [لاَ هِجْرَةَ، وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ، وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ، فَانْفِرُوا]. (صحيح البخاري: ١٨٣٤).

له ابن عباس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَما نه روايت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم د مکې د فتح په ورځ ووېل: له فتح وروسته هجرت نه کېږي لکن د فضايلو حصول او په هر څه کې د خير نېت صحيح دی او چې مشرتابه مو غزا ته راوغواړي نو غزا ته لاړ شئ.

د کافر استازي وژل هم ناروا دي پاتې لا مسلمان !

٥٧٥ -: عَنْ نُعَيْمِ بْنِ مَسْعُودٍ الْأَشْجَعِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: [سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَهُمَا حِينَ قَرَأَ كِتَابَ مُسَيْلِمَةَ:مَا تَقُولَانِ أَنْتُمَا؟ قَالَا: نَقُولُ كَمَا قَالَ. قَالَ: أَمَا وَاللهِ لَوْلَا أَنَّ الرُّسُلَ لَا تُقْتَلُ لَضَرَبْتُ أَعْنَاقَكُمَا]. (سنن ابي داود: ٢٧٦١).

له نعيم بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه واورېدل چې د مسيلمه له پېغام لوستو وروسته يې دواړو ته وويل: تاسو دواړه په کې څه وايئ؟ هغوی وويل: چې څنګه يې هغه وايي، نبي صلى الله عليه وسلم ورته وويل: قسم په الله که قاصدان چرته وژلی شول نو د دواړو څټونه به مې وهلي وی.

په مسلمانه ټولنه کې به اهل کتاب نه څورول کيږي

٥٧٦ -: عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مِنْ سَمَّعَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا دَخَلَ النَّارَ]. (صحيح ابن حبان:٤٨٨٠).

له ابوموسی الاشعري رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايي: څوک چې يهودي يا نصراني وشرموي نو اور ته به لاړ شي.

د معاهد قاتل مسلمان جنت ته نه شي تللی

٥٧٧ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهَدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا]. (صحيح البخاري: ٦٩١٤).

د عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت ديچې نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: څوک چې معاهد نفس مړ کړي نو د جنت خوش بوی به حس نه کړي، او د جنت خوش بوی د څلوېښتو کالو په اندازه حس کيدی شي.

د ګاونډي ذميانو حقوق ادا کول

٥٧٨ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [كَانَ غُلاَمٌ يَهُودِيٌّ يَخْدُمُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَمَرِضَ، فَأَتَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُهُ، فَقَعَدَ عِنْدَ رَأْسِهِ، فَقَالَ لَهُ: أَسْلِمْ، فَنَظَرَ إِلَى أَبِيهِ

وَهُوَ عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُ: أَطِعْ أَبَا القَاسِمِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَسْلَمَ، فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: الحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْقَذَهُ مِنَ النَّارِ]. (صحيح البخاري: ١٣٥٦).

انس رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي چې يو يهودي هلک به د نبي صلی الله علیه وسلم خدمت کو، هلک ناجوړه شو نبي صلی الله علیه وسلم يې پوښتنې ته ورغی او سر ته يې کېناست، نو ورته يې وويل: اسلام راوړه، هغه خپل پلار ته وکتل پلار يې ورته وويل: د ابوالقاسم صلی الله علیه وسلم خبره ومنه، نو اسلام يې راوړ، نبي صلی الله علیه وسلم راووت او ويل يې هغه ذات لره ثنا ده چې هلک يې له اوره خلاص کړ.

د لقطې بيان

په مسجد کې به د ورکو شيانو اعلانونه څوک نه کوي

٥٧٩ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ سَمِعَ رَجُلًا يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي الْمَسْجِدِ فَلْيَقُلْ لَا رَدَّهَا اللهُ عَلَيْكَ فَإِنَّ الْمَسَاجِدَ لَمْ تُبْنَ لِهَذَا]. (صحيح مسلم: ٥٦٨).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: څوک چې له چا نه په مسجد د ورک شوی شيانو اعلان واوري نو ورته دې ووايي: الله دې درله پيدا نه کړي، ځکه مسجدونه ددې لپاره نه دي جوړ شوي.

نيک ارشادات د مسلمان ورکه ده

٥٨٠ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الكَلِمَةُ الحِكْمَةُ ضَالَّةُ المُؤْمِنِ، فَحَيْثُ وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا]. (جامع الترمذي: ٢٦٨٧).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: د حکمت او نيکه خبره د مومن ورکه ده، چې چرته منده کړي پرې ډېر حقدار دی.

د مسلمان ورکه د اور لمبې دي

٥٨١ -: عَنْ عَبْدِالله بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [ضَالَّةُ الْمُسْلِمِ حَرَقُ النَّارِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٥٠٢).

له عبدالله له خپل پلار شخیر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي: د مسلمان ورکه راخستل د اور لمبې دي.

ایا ورک شوي حیوانات ملکیت جوړېدی شي؟

۵۸۲ -: عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الجُهَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنِ اللُّقَطَةِ، فَقَالَ: اعْرِفْ وِكَاءَهَا، أَوْ قَالَ وِعَاءَهَا، وَعِفَاصَهَا، ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً، ثُمَّ اسْتَمْتِعْ بِهَا، فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالَ: فَضَالَّةُ الإِبِلِ؟ فَغَضِبَ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجْنَتَاهُ، أَوْ قَالَ احْمَرَّ وَجْهُهُ، فَقَالَ: وَمَا لَكَ وَلَهَا، مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا، تَرِدُ المَاءَ وَتَرْعَى الشَّجَرَ، فَذَرْهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا قَالَ: فَضَالَّةُ الغَنَمِ؟ قَالَ: لَكَ، أَوْ لِأَخِيكَ، أَوْ لِلذِّئْبِ]. (صحیح البخاري ۹۱).

له زید بن خالد رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم نه یو سړي د ورک شوي شیانو متعلق پوښتنه وکړه، هغه وویل: مزی و کڅوړه یې وپېژنه، او بیا یې تر یو کال خلکو ته اعلان وکړه، که یې څښتن راشي ورته یې ورکړه، بیایې ترې د ورک شویو اوښانو پوښتنه وکړه، نو هغه دومره غصه شو چې اننګي یا مخ یې سور شو، بیایې وویل: له اوښانو سره دې څه کار دی؟ خپلې اوبه او خپل بوټان لري، هم اوبو ته خپله راځي او هم ونې بوټې خپله خوري، تر هغه یې پرېږده چې څښتن یې ووینې، بیا یې ترې د ورکو شویو ګډو بزو پوښتنه وکړه، هغه وویل: یا ستایا دې ورور او یا د شرمخانو لپاره دي.

موندل شوی شی هیڅکله شخصي ملکیت نه شي جوړېدی

۵۸۳ -: عَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ وَجَدَ لُقَطَةً فَلْيُشْهِدْ ذَا عَدْلٍ أَوْ ذَوَيْ عَدْلٍ، ثُمَّ لَا يُغَيِّرْهُ وَلَا يَكْتُمْ، فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا، فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا، وَإِلَّا فَهُوَ مَالُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ (سنن ابن ماجه: ۲۵۰۵).

له عیاض بن حمار رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: که چا څه شی وموندل نو یو یا دوه عادلان دې پرې ګواه کړي، بیا دې پکې تغیر نه راولي او نه دې پټوي، که یې څښتن راشي هغه یې ډېر حقدار دی خو که را نه شي نو د الله مال دی چې چا ته یې ورکوي خوښه یې ده.

ورک شیان د ملکیت په نیت اخستل جائز نه دي

٥٨٤ -: عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: [مَنْ آوَى ضَالَّةً فَهُوَ ضَالٌّ، مَا لَمْ يُعَرِّفْهَا]. (صحيح مسلم: ١٧٢٥).

له زید بن خالد جهني رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: که څوک ورک شوي شي ته کور کې ځای ورکړي نو ښه يې ونه کړ تر څو يې اعلانونه ونه کړي.

❁❁❁

د وقف احکام

د کومې ځمکې مېوه چې وقف وي خرڅول او هبه کول يې ناروا دي

۵۸۵ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنْ عُمَرَ بْنَ الخَطَّابِ أَصَابَ أَرْضًا بِخَيْبَرَ، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْتَأْمِرُهُ فِيهَا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ لَمْ أُصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ عِنْدِي مِنْهُ، فَمَا تَأْمُرُ بِهِ؟ قَالَ: إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا، وَتَصَدَّقْتَ بِهَا قَالَ: فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ، أَنَّهُ لاَ يُبَاعُ وَلاَ يُوهَبُ وَلاَ يُورَثُ، وَتَصَدَّقَ بِهَا فِي الفُقَرَاءِ، وَفِي القُرْبَى وَفِي الرِّقَابِ، وَفِي سَبِيلِ اللهِ، وَابْنِ السَّبِيلِ، وَالضَّيْفِ لاَ جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ، وَيُطْعِمَ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ (صحيح البخاري: ۲۷۳۷).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روايت دی چې په خيبر کې د عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ خيبر کې ځمکه په برخه رسېدلې وه، نبي صلی الله عليه وسلم ته راغی او مشوره يې ترې غوښته چې څه پرې وکړي، ورته يې وويل: د الله رسوله! په خيبر کې چې مې ځمکه رسېدلې ده دغسې ارزښتناک مال مې هېڅ چرته بل نشته، ستا راسره څه مشوره ده؟ هغه وويل: اصل يې وقف کړه او صدقه پرې وکړه، نو عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ پرې خيرات وکړ چې نه به خرڅېږي او نه به په هبه کې ورکړل کيږي او نه به په ميراث کې ورلی شي، په فقيرانو، په خپلو خپلوانو، د الله په لاره کې، او ميلمنو باندې يې خيرات کړ، که څوک باغ پالي او په نېکه طريقه ترې خوراک وکړي هېڅ باک نه کوي، يا ترې خوراک کوي او ذخيراندوزي نه کوي.

وقف صدقه جاريه ده

۵۸۶ -: عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [خَيْرُ مَا يُخَلِّفُ الرَّجُلُ مِنْ بَعْدِهِ ثَلَاثٌ: وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ، وَصَدَقَةٌ تَجْرِي يَبْلُغُهُ أَجْرُهَا، وَعِلْمٌ يُعْمَلُ بِهِ مِنْ بَعْدِهِ]. (سنن ابن ماجه: ۲٤۱).

له ابو قتاده رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: له سړي نه وروسته چې ډېر غوره شيان پاتې کيږي نو درې دي: نېک زوی چې دعاګانې ورته کوي، صدقه جاريه چې اجر يې ورته رسيږي، او هغه علم چې عمل پرې کيږي.

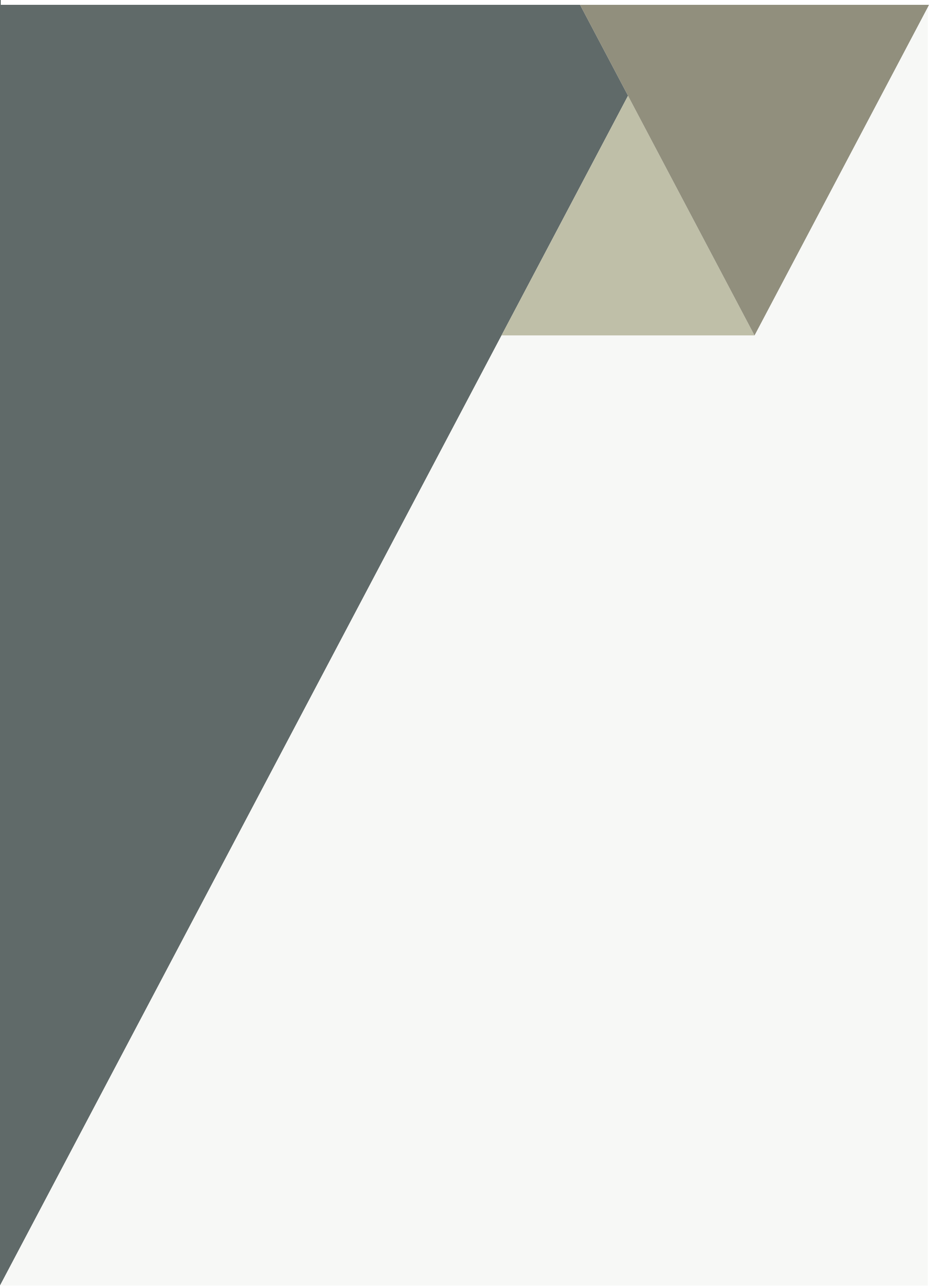

دخرڅولو او اخستلو احکام

په خرڅولو او اخستلو کې د نرمۍ فضیلت

۵۸۷ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [رَحِمَ اللهُ رَجُلًا سَمْحًا إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا اقْتَضَى]. (صحيح البخاري: ۲۰۷۶).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلى الله علیه وسلم فرمایي: پر نرم سړي دې الله مهربانه شي، که څه پلورې هم نرمي کوي او که څه اخلي هم، او که له چا څخه خپل قرض اخلي هم نرمي کوي.

په اخستلو خرڅولو کې رښتیا ویل د برکت سبب دی

۵۸۸ -: عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [البَيِّعَانِ بِالخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، - أَوْ قَالَ: حَتَّى يَتَفَرَّقَا - فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا]. (صحيح البخاري: ۲۰۸۲).

له حکیم بن حزام رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دي چې نبي صلى الله علیه وسلم فرمايي: اخستونکی او خرڅونکی دواړه تر هغه په خپلې مرضۍ دي چې یو له بله جلا شوي نه وي، که دواړو رښتیا وویل او شته عیب یې پټ کې بیان کړ نو په پلور پېر کې به یې برکت واچول شي، او که یې عیبونه پټ کړل او دروغ یې وویل نو برکت به تري ختم شي.

مسلمان به په هیڅ شي کې دوکه نه کوي

۵۸۹ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ عَلَى صُبْرَةِ طَعَامٍ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا، فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلًا فَقَالَ: مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟ قَالَ أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ كَيْ يَرَاهُ النَّاسُ، مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنِّي]. (صحيح مسلم: ۱۰۲)

له ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلى الله علیه وسلم د خوراکي توکو په ډیري تېر شو لاس یې وردننه کړ نو ګوتې یې لمدې شوې، وېویل: دا ولې لوند دی؟ سړي وویل:

باران پرې شوی دی، هغه وویل: ولې د ډېرې په سر نه اچول چې خلکو یې ووینې، که څوک دوکه کوي نو له مونږ څخه نه دی.

پر قسم باندې څه خرڅول او اخستل برکت ختموي

٥٩٠ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [الحَلِفُ مُنَفِّقَةٌ لِلسِّلْعَةِ، مُمْحِقَةٌ لِلْبَرَكَةِ]. (صحيح البخاري: ٢٠٨٧).

له ابوهریره رَضِيَ اللهُ عَنَهَ نه روایت دی چې ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم نه اوریدلي دي ویل یې: روغجن قسم خوړل توکې خرڅوي خو برکت هم له منځه وړي.

په خرڅولو او اخستلو کې د قسم خور سزا

٥٩١ -: عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ قَالَ: فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ مِرَارًا، قَالَ أَبُو ذَرٍّ: خَابُوا وَخَسِرُوا، مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: الْمُسْبِلُ، وَالْمَنَّانُ، وَالْمُنَفِّقُ سِلْعَتَهُ بِالْحَلِفِ الْكَاذِبِ]. (صحيح مسلم: ١٠٦).

له ابو ذر رَضِيَ اللهُ عَنَهَ نه روایت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم فرمایي: درې ډوله خلک دي چې د قیامت په ورځ به ورسره خبرې ونه کړي او ګناه نه به يې پاک نه کړي او د دوی لپاره دردناک عذاب دی، دا یې درې ځل وویل: ابوذر رضي الله نه ورته وویل: دوی خو له خیر نه محروم او تاوانیان دي دوی څوک دي ای د الله رسوله! هغه وویل: هغه څوک چې جامې ځان پسې راکاږي، خپل ښه په خلکو زباتوي او د دروغو په قسم چې څوک توکې پلوري.

په خرڅولو او اخستلو کې قسمخور سره به الله خبرې ونه کړي

٥٩٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللهُ يَوْمَ القِيَامَةِ، وَلاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ: رَجُلٌ حَلَفَ عَلَى سِلْعَةٍ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَى وَهُوَ كَاذِبٌ، وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ بَعْدَ العَصْرِ، لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ، وَرَجُلٌ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ فَيَقُولُ اللهُ: اليَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا مَنَعْتَ فَضْلَ مَا لَمْ تَعْمَلْ يَدَاكَ]. (صحيح البخاري٢٣٦٩، ٧٤٤٦).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې نبی صلی الله عليه وسلم فرمايي: درې قسمه خلک دي چې دقيامت په ورځ به ورسره الله نه خبرې وکړي او نه به ورته وګوري، يو هغه څوک چې په دې قسم وخوري او حالانکه دروغجن وي چې په کوم نرخ توکې ورکوي له دې يې ګران اخستی دی، او هغه څوک چې له مازديګر وروسته ددروغو په قسم څه شی خرڅوي، او بل هغه څوک چې اضافه اوبه يې له خلکو بندې کړې وي، الله به ورته ووايي چې نن درڅخه خپل فضل او کرم داسې رابندوم لکه تا چې هغه اضافي اوبه بندې کړې وې چې لاسونو دې نه وې پيدا کړې.

صدقه کول مال پاکوي

٥٩٣ -: عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي غَرَزَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: كُنَّا فِي عَهْدِ رَسُولِ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نُسَمَّى السَّمَاسِرَةَ فَمَرَّ بِنَا رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمَّانَا بِاسْمٍ هُوَ أَحْسَنُ مِنْهُ، فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ التُّجَّارِ، إِنَّ الْبَيْعَ يَحْضُرُهُ اللَّغْوُ وَالْحَلْفُ، فَشُوبُوهُ بِالصَّدَقَةِ]. (سنن ابي داود: ٣٣٢٦).

قيس بن غرزه رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي د نبي کريم صلی الله عليه وسلم په وخت کې به مونږ ته دلالان (منځګړي) ويل کېدل، مونږ باندې رسول الله صلی الله عليه وسلم تېرېده، مونږ ته يې له دغه نوم نه په ښه نوم اواز وکړ، ويويل: ای سوداګرو! په پلور پېر کې لغويات او قسم خوري وي نو له صدقاتو سره يې ګډ وډ کړئ.

که مشتري بائع ته له نرخ اضافي څه ورکړي ناروا نه ده

٥٩٤ -: عَنْ جَابِرِبن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهما قَالَ: أَقْبَلْنَا مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاعْتَلَّ جَمَلِي، وَسَاقَ الْحَدِيثَ بِقِصَّتِهِ، وَفِيهِ ثُمَّ قَالَ لِي: بِعْنِي جَمَلَكَ هَذَا، قَالَ: قُلْتُ: لَا، بَلْ هُوَ لَكَ، قَالَ: لَا، بَلْ بِعْنِيهِ قَالَ: قُلْتُ: لَا، بَلْ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: لَا، بَلْ بِعْنِيهِ، قَالَ: قُلْتُ: فَإِنَّ لِرَجُلٍ عَلَيَّ أُوقِيَّةَ ذَهَبٍ، فَهُوَ لَكَ بِهَا، قَالَ: قَدْ أَخَذْتُهُ، فَتَبَلَّغْ عَلَيْهِ إِلَى الْمَدِينَةِ، قَالَ: فَلَمَّا قَدِمْتُ الْمَدِينَةَ، قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِبِلَالٍ: أَعْطِهِ أُوقِيَّةً مِنْ ذَهَبٍ وَزِدْهُ، قَالَ: فَأَعْطَانِي أُوقِيَّةً مِنْ ذَهَبٍ، وَزَادَنِي قِيرَاطًا، قَالَ: فَقُلْتُ: لَا تُفَارِقُنِي زِيَادَةُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَكَانَ فِي كِيسٍ لِي فَأَخَذَهُ أَهْلُ الشَّامِ يَوْمَ الْحَرَّةِ]. (صحيح مسلم: ٧١٥)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د مکې نه مدينې ته راغلو نو زما اوښه ناجوړه شوه، بيا يې ټول حديث ذکر کړی دی خو دا هم پکې دي چې: بيا يې ما ته وويل: اوښه دې پر ما وپلوره، ما وويل: نه يې دربانديې پلورم بلکې ستا شوه، هغه وويل:

نا بلکې راباندې یې وپلوره، ما ورته وویل: د الله رسوله خو ستا شوه کنه، هغه وویل: ناء بلکې راباندې یې وپلوره، ما ورته وویل: د یو سړي راباندې یوه اوقیه سره زر پور دی بس په دغه نرخ دې شوه، هغه وویل: ما واختسه خو ترمدینې پورې پرې لاړ شه، زه چې کله مدینې راغلم رسول الله صلی الله علیه وسلم بلال ته وویل: له یوې اوقیې نه زیات سره زر ورکړه، نو هغه ما ته یوه اوقیه او یو قیراط سره زر راکړل، ما وویل: د رسول الله صلی الله علیه وسلم دغه زیادت به مې له لاسه ونه وځي، په یوه کڅوړه کې راسره و چې شامیان د یوم الحره په ورځ واختستل.

خرڅ او اخستل به په رضا سره کیږي

۵۹۵ -: عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: البَيِّعَانِ بِالخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، - أَوْ قَالَ: حَتَّى يَتَفَرَّقَا - فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا]. (صحيح البخاري۲۰۸۲)

له حکیم بن حزام رضي الله عنه نه روایت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم فرمایي: اخستونکی او خرڅونکی تر هغه په خپلې مرضی دي چې یو له بله جلا شوي نه وي، که یې رښتیا وویل او عیب یې بیان کړ نو په پلور او پېر کې به یې برکت واچول شي او که یې عیب پټ کړ او دروغ یې وویل نو د پلور پېر برکت به یې ختم شي.

مشتري ته به حق پوره ورکولی شي

۵۹٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [مَنِ ابْتَاعَ طَعَامًا، فَلاَ يَبِعْهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ]. (صحيح البخاري: ۲۱۲٦)

عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: څوک چې خوراکي توکي واخلي تر هغه دې بېرته نه خرڅوي چې قبض کړی یې نه وي.

په بیع کې شرط لګول تر هغه روا دي چې شرط حرام نه وي

۵۹۷ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهما، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [مَنِ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ، فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ المُبْتَاعُ، وَمَنِ ابْتَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ، فَمَالُهُ لِلَّذِي بَاعَهُ، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ المُبْتَاعُ]. (صحيح البخاري: ۲۳۷۹).

عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما وايي ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم نه اوريدلي دى ويل يې: كه چا كجوره له دې وروسته واخسته چې قلم شوي وي نو ميوه يې د پلورونكي ده، مګر دا چې مشتري پرې شرط ولګوي، كه څوك مرى واخلي او شمتني لري نو شتمني يې دهغه چا ده چې خرڅوي يې مګر دا چې مشتري پرې شرط ولګوي.

په خيارعيب سره بائع بيع فسخ كولى شي

۵۹۸ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنِ ابْتَاعَ شَاةً مُصَرَّاةً فَهُوَ فِيهَا بِالْخِيَارِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، إِنْ شَاءَ أَمْسَكَهَا، وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا، وَرَدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنْ تَمْرٍ]. (صحيح مسلم: ۱۵۲٤)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: كه څوك ګېډه بزه واخلي چې لوشول شوي نه وي، نو د دريو ورځو پورې پكې اختيار لري، كه يې خوښه شي له ځان سره دې وساتي او كه يې خوښه شوه بېرته دې واپس كړي.

خيار د بائع او مشتري دواړو حق دى

۵۹۹ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [الْمُتَبَايِعَانِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ عَلَى صَاحِبِهِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، إِلَّا بَيْعَ الخِيَارِ]. (صحيح البخاري: ۲۱۱۱)

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: خرڅونكى او اخستونكى دواړه تر هغه يو پر بل په خپله مرضۍ دي چې جلا شوي نه وي، مګر دا چې د خيار بيعه وي.

په مفارقة الابدان سره خيار مجلس ختمېږي

۶۰۰ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّهُ قَالَ: [إِذَا تَبَايَعَ الرَّجُلَانِ، فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، وَكَانَا جَمِيعًا، أَوْ يُخَيِّرُ أَحَدُهُمَا الآخَرَ، فَتَبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ، فَقَدْ وَجَبَ البَيْعُ، وَإِنْ تَفَرَّقَا بَعْدَ أَنْ يَتَبَايَعَا وَلَمْ يَتْرُكْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا البَيْعَ، فَقَدْ وَجَبَ البَيْعُ]. (صحيح البخاري: ۲۱۱۲).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: كله چې دوه

سرې اختسل او خرڅول وکړی هر يو يې تر هغه په خپله مرضۍ دی چې جلا شوی نه وي او دواړه يو ځای وي، يا پکې يو بل ته اختيار ورکړي او په دې سره عقد سر ته ورسوي نو بيع واجبه شوه، خو که له ورکولو او اخستو وروسته سره يو له بله جلا شي او بيع پکې يوهم پرې نه ږدي نو بيع واجبه شوه.

د طعام کيل او وزن کول له برکته ډک وي

٦٠١ -: عَنِ المِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [كِيلُوا طَعَامَكُمْ يُبَارَكْ لَكُمْ]. (صحيح البخاري: ٢١٢٨).

مقداد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: خوراکي توکي مو پايمانه کړئ ستاسو لپاره به پکې برکت واچول شي.

په تول ناپ کې کمي کول لويه ګناه ده

٦٠٢ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: [لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ كَانُوا مِنْ أَخْبَثِ النَّاسِ كَيْلًا، فَأَنْزَلَ اللهُ سُبْحَانَهُ {وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ } فَأَحْسَنُوا الْكَيْلَ بَعْدَ ذَلِكَ]. (سنن ابن ماجه: ٢٢٢٣).

ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي: کله چې نبي صلى الله عليه وسلم مدينې ته راغی نو د مدينې خلک په پايمانه کې ډېر دوکه مار ول، نو الله پاک دا ايت نازل کړ (چې څوک کم تول ورکوي هغوی لره د ويل کنده ده) له دې وروسته يې بيا پايمانه سمه کړه

په سَلَمَ خرڅول او اخستل کله کېدای شي؟

٦٠٣ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَدِمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ المَدِينَةَ وَهُمْ يُسْلِفُونَ بِالتَّمْرِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلاَثَ، فَقَالَ: مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ، فَفِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ، وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ، إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ»]. (صحيح البخاري: ٢٢٤٠)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دی چې کله نبي صلى الله عليه وسلم مدينې ته راغی نو د مدينې والا به په ميوو کې دوه او درې کاله (سلف) قرض کو، نو ويې ويل: څوک چې په څه شي کې سلف کوي نو په معلوم شي، په معلوم وزن کې او تر معلومې نېټې پورې دې (سلف) قرض وکړي.

په کیل یا وزن کې سلف کول

٦٠٤ -: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْمُجَالِدِ، قَالَ: بَعَثَنِي عَبْدُ اللهِ بْنُ شَدَّادٍ، وَأَبُو بُرْدَةَ إِلَى عَبْدِاللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، فَقَالاَ: سَلْهُ، هَلْ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْلِفُونَ فِي الحِنْطَةِ؟ قَالَ: عَبْدُ اللهِ كُنَّا نُسْلِفُ نَبِيطَ أَهْلِ الشَّأْمِ فِي الحِنْطَةِ، وَالشَّعِيرِ، وَالزَّيْتِ، فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ، قُلْتُ: إِلَى مَنْ كَانَ أَصْلُهُ عِنْدَهُ؟ قَالَ: مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ، ثُمَّ بَعَثَانِي إِلَى عَبْدِالرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسْلِفُونَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَلَمْ نَسْأَلْهُمْ: أَلَهُمْ حَرْثٌ أَمْ لاَ؟]. (صحيح البخاري: ٢٢٤٤).

محمد بن ابي مجالد وايي: عبدالله بن شداد او ابوبرده زه عبدالله بن ابي اوفى رَضِيَ اللهُ عَنْهُما ته واستولم چې دا پوښتنه ترې وکړه چې ايا د نبي كريم صلى الله عليه وسلم ملګرو به د هغه په دور حيات كې په غنمو كې (سلف) قرض كو؟ نو عبدالله وويل: مونږ به د شام كروندګرو سره په غنمو، په وربشو او غوړو د معلومې پيمانې سره تر معلوم وخت پورې (سلف) قرض كو، ما ورته وويل: د مسلّم فيه اصل (لكه ونه يا فصل) به له چا سره و؟ هغه وويل: د دې پوښتنه مو ترې نه ده كړې، بيا يې عبدالرحمن بن ابزى ته واستولم، له هغه مې وپوښتنه وكړه هغه وويل: د نبي صلى الله عليه وسلم ملګرو به يې په دور حيات كې سلف (قرض) كو خو دا پوښتنه مو ورنه نه ده كړې چې ايا فصل يې لرو او كه نه؟

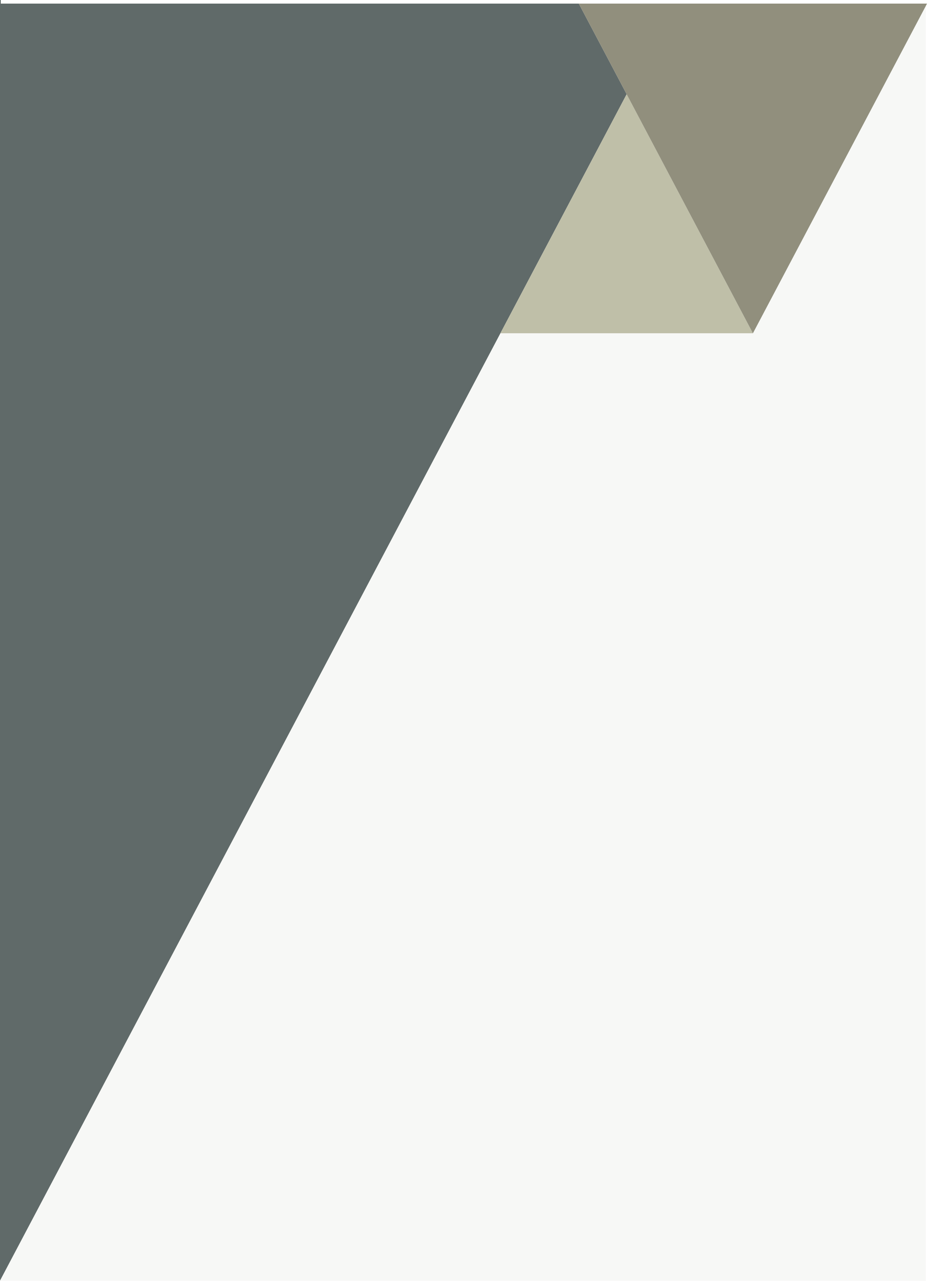

د ګران فروشی او احتکار بیان

د نرخ لوړېدو په مهال د مسلمان اعتماد

٦٠٥ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: النَّاسُ يَا رَسُولَ اللهِ، غَلَا السِّعْرُ فَسَعِّرْ لَنَا، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللهَ هُوَ الْمُسَعِّرُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ الرَّازِقُ، وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَلْقَى اللهَ وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يُطَالِبُنِي بِمَظْلَمَةٍ فِي دَمٍ وَلَا مَالٍ]. (سنن ابي داود: ٣٤٥١)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې خلکو رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل: نرخونه پورته شول زمونږ لپاره نرخ وټاکه، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: الله خپله نرخ ټاکونکی دی، هغه رزق تنګوي او پراخوي هغه رازق دی، داسې امید لرم چې له الله سره مې په داسې حالت کې ملاقات وشي چې په وینه او مال کې د ظلم له مخې رانه مطالبه لري.

احتکار ګناه ده

٦٠٦ -: عَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ عَنْ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ]. (صحيح مسلم: ١٦٠٥)

له معمر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: احتکار نه کوي مګر ګناهکار.

د خنزیرانو او بوتانو خرڅول حرام دي

٦٠٧ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وسلم يقول: [يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ: «إِنَّ اللهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَا بَيْعَ الْخَنَازِيرِ، وَبَيْعَ الْمَيْتَةِ، وَبَيْعَ الْأَصْنَامِ» فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللهِ فَمَا تَرَى فِي شَحْمِ الْمَيْتَةِ، فَإِنَّا نَدْهِنُ بِهِ الْجُلُودَ وَالسُّفُنَ، وَنَسْتَصْبِحُ بِهِ، فَقَالَ: قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا، فَجَمَلُوهَا ثُمَّ بَاعُوهَا، وَأَكَلُوْ أَثْمَانَهَا]. (صحيح ابن حبان: ٤٩٣٧).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم نه مې اورېدلي دي د مکې فتح په ورځ يې ویل: الله او رسول يې د خنزیر، د مردارې او بوتانو پلور اوېير حرام

کړې دی، یو سړي وویل: ای د الله رسوله! د مردارې وازدو کې دې څه حکم دی؟ مونږ خو پرې پوستکې او کشتۍ غوړو او رڼا پرې کو، هغه وویل: الله دې یهودان تباه کړې، الله پرې د مردارې وازدې حرامې کړې دوی ویلې کړې خرڅې یې کړې او نرخ یې ورله وخوره.

چې څه شی حرام وي کټه وټه یې هم حرامه ده

٦٠٨ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ، وَقَالَ: [قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ، فَبَاعُوهَا وَأَكَلُوا أَثْمَانَهَا، وَإِنَّ اللهَ إِذَا حَرَّمَ شَيْئًا حَرَّمَ ثَمَنَهُ]. (صحیح ابن حبان: ٤٩٣٨)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روایت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم بره اسمان ته وکتل اووېویل: الله دې یهودان تباه کړې، وازدې پرې حرامې شوې نو خرڅې یې کړې او نرخونه یې ورله وخوړل، الله چې کله یو څه حرام کړې نو نرخ هم ورله حرام کړې.

د سپو خرڅول او اخستل، په زنا او کهانت کمايي هم حرامه ده

٦٠٩ -: عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الكَلْبِ، وَمَهْرِ البَغِيِّ، وَحُلْوَانِ الكَاهِنِ]. (صحیح البخاري: ٢٢٣٧).

له ابومسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سپي له نرخ (روپو) نه، د زناکارۍ له عوض نه، او د کاهن له فیس نه منعه کړې ده.

د شرابو اخستل او خرڅول ناروا دي

٦١٠ -: عَنْ ابنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهما: [إِنَّ رَجُلًا أَهْدَى لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَاوِيَةَ خَمْرٍ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: هَلْ عَلِمْتَ أَنَّ اللهَ قَدْ حَرَّمَهَا؟ قَالَ: لَا، فَسَارَّ إِنْسَانًا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: بِمَ سَارَرْتَهُ؟ فَقَالَ: أَمَرْتُهُ بِبَيْعِهَا، فَقَالَ: إِنَّ الَّذِي حَرَّمَ شُرْبَهَا حَرَّمَ بَيْعَهَا، قَالَ: فَفَتَحَ الْمَزَادَةَ حَتَّى ذَهَبَ مَا فِيهَا]. (صحیح مسلم: ١٥٧٩)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روایت دی چې یو سړي رسول الله صلی الله علیه وسلم ته د شرابو مشک ډالۍ کړ، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل: ولې ته خبر نه یې چې الله دا حرام کړي دي؟ هغه وویل: نا، نو له یو سړي سره یې پټې خبرې وکړې، رسول الله صلی الله

عليه وسلم ورته وويل: څه دې ورته پېښ وويل؟ هغه وويل: ما ورته وويل چې خرڅ يې کړه، هغه ورته وويل: کوم ذات چې يې څښل حرام کړي دي خرڅول يې ورله هم حرام کړي دي، نو خوله يې ورله خلاصه کړه او ټول يې واړول.

٦١١ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: [لَمَّا أُنْزِلَتِ الآيَاتُ مِنْ سُورَةِ البَقَرَةِ فِي الرِّبَا، خَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى المَسْجِدِ فَقَرَأَهُنَّ عَلَى النَّاسِ، ثُمَّ حَرَّمَ تِجَارَةَ الخَمْرِ]. (صحيح البخاري: ٤٥٩).

له عايشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې کله په سورت بقره کې د سود اياتونه نازل شول نو نبي صلی الله عليه وسلم مسجد ته ووت، پر خلکو يې ولوستل او د شرابو سوداګري يې هم حرامه کړه.

۞۞۞

له حرامو څخه په هر صورت کې ګټه اخستل حرام دي

٦١٢ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ: سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ عَامَ الفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ: [إِنَّ اللهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الخَمْرِ، وَالمَيْتَةِ وَالخِنْزِيرِ وَالأَصْنَامِ، فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ، أَرَأَيْتَ شُحُومَ المَيْتَةِ، فَإِنَّهَا يُطْلَى بِهَا السُّفُنُ، وَيُدْهَنُ بِهَا الجُلُودُ، وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا النَّاسُ؟ فَقَالَ: لاَ، هُوَ حَرَامٌ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ ذَلِكَ: قَاتَلَ اللهُ اليَهُودَ إِنَّ اللهَ لَمَّا حَرَّمَ شُحُومَهَا جَمَلُوهُ، ثُمَّ بَاعُوهُ، فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ]. (صحيح البخاري ٢٣٦).

له جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهمَا نه روايت دی چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه يې اورېدلي دي د مکې د فتح په ورځ يې ويل: الله پاک او رسول يې د شرابو، دمردارې، د خنزير او بوتانو پلور او پېر حرام کړی دی، چا وويل: د الله رسوله د مردار شوي حيوان وازدو باره کې دې څه حکم دی؟ پر هغه کشتۍ او پوستکي غوړې دی شي او خلک پرې رڼاګانې کوي، هغه وويل: نا بلکې حرام دي، بيا رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: الله دې يهودان تباه کړي کله چې يې پرې الله وازدې حرامې کړې نو ويلې يې کړې او خرڅې يې کړې او بيا يې ورله نرخ وخوړ

۞۞۞

شراب که له هر څه وي حکم يې حرمت دی

٦١٣ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ سَاقِيَ الْقَوْمِ يَوْمَ حُرِّمَتِ الْخَمْرُ فِي بَيْتِ أَبِي طَلْحَةَ، وَمَا شَرَابُهُمْ إِلَّا الْفَضِيخُ الْبُسْرُ وَالتَّمْرُ، فَإِذَا مُنَادٍ يُنَادِي، فَقَالَ: اخْرُجْ فَانْظُرْ، فَخَرَجْتُ،

فَإِذَا مُنَادٍ يُنَادِي أَلَا إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ قَالَ: فَجَرَتْ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ، فَقَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ: اخْرُجْ فَاهْرِقْهَا، فَهَرَقْتُهَا]. (صحيح مسلم: ١٩٨٠).

له انس بن مالک رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي: په کومه ورځ چې شراب حرام شول په دغه ورځ د ابوطلحه په کور کې ما پر خلکو شراب څښل، او دهغوی شراب فضيخ (له کچه او پښو کجورو) څخه و، په دې کې چا اواز وکړ چې خبردار شراب حرام شول، نو د مدينې په کوڅو کې يې رودونه روان ول، ما ته ابوطلحه وويل: وځه او شراب واړوه، نو ما شراب واړول.

د حرامو بیعو ډولونه

٦١٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ، وَلاَ تَنَاجَشُوا، وَلاَ يَبِيعُ الرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ، وَلاَ يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ، وَلاَ تَسْأَلُ المَرْأَةُ طَلاَقَ أُخْتِهَا لِتَكْفَأَ مَا فِي إِنَائِهَا]. (صحيح البخاري: ٢١٤٠).

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم له دې نه منعه فرمايلي ده چې ښاري سړی دې د بانډه چې لپاره خرڅول وکړي، او نه به څوک د خپل ورور په عقد باندې بل عقد کوي او نه به يې د نکاح په پيغام خپل پيغام نه استوي، او نه به ښځه د خپلې خور طلاق غواړي چې له لوښي اوبه راواړوي.

د حبل الحبله بیعې پېژندل

٦١٥ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبَلِ الحَبَلَةِ، وَكَانَ بَيْعًا يَتَبَايَعُهُ أَهْلُ الجَاهِلِيَّةِ، كَانَ الرَّجُلُ يَبْتَاعُ الجَزُورَ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ، ثُمَّ تُنْتَجُ الَّتِي فِي بَطْنِهَا]. (صحيح البخاري: ٢١٤٣).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم له حبل الحبلې بيعې نه منعه کړې ده، دا بيعه به د جاهليت د دور خلکو کوله، يو سړي به اوښه واخستله تر دې چې بچی ترې پيدا شي، بيا يې دغه بچی په خپله خيټه کې بچی وزږوي.

ولاء خرڅول یا هبه کول ناروا دي

٦١٦ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الوَلاَءِ، وَعَنْ هِبَتِهِ]. (صحيح البخاري: ٢٥٣٥).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم منعه فرمايلې ده د ولاء له خرڅولو او هبه کولو نه.

په پلور او پېر کې هرډول ټګي حرامه ده

٦١٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الْحَصَاةِ، وَعَنْ بَيْعِ الْغَرَرِ]. (صحيح مسلم: ١٥١٣)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د کاڼي ويشتو او د دوکې له پلور او پېر نه منعه کړې ده.

د اضافه اوبو خرڅول حرام دي

٦١٨ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْها قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ، وَلَا يُمْنَعُ نَقْعُ الْبِئْرِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٤٧٩)

له عايشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: اضافي اوبه به نشي منعه کولى او نه به د کوهي اوبه منعه کولى شي.

د کومو اوبو خرڅول حرام دي؟

٦١٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:[لاَ يُمْنَعُ فَضْلُ المَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ الكَلَأُ]. (صحيح البخاري: ٢٣٥٣)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: اضافي اوبه به په دې خاطر نه شي منعه کولى چې ګياګاني پرې بندې شي.

٦٢٠ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لاَ تَمْنَعُوا فَضْلَ المَاءِ لِتَمْنَعُوا بِهِ فَضْلَ الكَلَإِ]. (صحيح البخاري: ٢٣٥٤).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: تاسو اضافي اوبه مه منعه کوئ د دې لپاره چې اضافي ګياګاني پرې رابندې کړئ.

بازار ته له رسېدو وړاندې د توکو پېرل حرام دي

٦٢١ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ تَلَقِّي السِّلَعِ، حَتَّى تَهْبِطَ الْأَسْوَاقُ]. (صحيح ابن حبان: ٤٩٥٩).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم له دې نه منعه فرمايلې ده چې د بازار ته د خرڅ توکو له رارسېدو مخکې دې څوک توکې واخلي.

❁❁❁

د سابقه نهي څخه حکمت

٦٢٢ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَا يَبِعْ حَاضِرٌ لِبَادٍ، دَعُوا النَّاسَ يَرْزُقِ اللهُ بَعْضَهُمْ مِنْ بَعْضٍ]. (صحيح مسلم: ١٥٢٢)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: ښاري سړی به د باندېچي لپاره څه نه خرڅوي، خلک پرېږدئ چې الله پاک له ځينو نه نورو ځينو ته رزق ورکوي.

❁❁❁

مسلمان به د مسلمان پر بيع داو نه لګوي

٦٢٣ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُماعَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَلَا يَخْطُبْ بَعْضُكُمْ عَلَى خِطْبَةِ بَعْضٍ]. (صحيح مسلم: ١٤١٢)

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: ستاسو ځيني دې د نورو ځينو په خرڅ خپل خرڅ نه کوي اونه دې د ځينو د نکاح په پيغام خپل پيغام استوي.

❁❁❁

د حيوان غلانځه ډکه پرېښودل حرام دي

٦٢٤ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنه يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [إِذَا بَاعَ أَحَدُكُمُ الشَّاةَ أَوِ اللَّقْحَةَ فَلَا يُحَفِّلْهَا]. (سنن النسائي: ٤٤٨٦).

ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: په تاسو کې چې څوک بزه يا د شيدو حيوان خرڅوي نو غلانځه کې دې ورله شيدې نه پرېږدي.

❁❁❁

د مصرات د واپس کولو شرعي طریقه

٦٢٥ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لاَ تُصَرُّوا الإِبِلَ وَالغَنَمَ، فَمَنِ ابْتَاعَهَا بَعْدُ فَإِنَّهُ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا: إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ، وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَصَاعَ تَمْرٍ]. (صحيح البخاري:٢١٤٨)

له ابوهريره رضي الله عنه نه روايت دی چې نبي صلی الله علیه وسلم فرمايي:د اوښانو او ګډو بزو په غلانځو کې شېده مه پرېږدئ،که دغسې حیوان څوک واخلي له لوشلو وروسته په دوو کې د يوې ښې خبرې اختيار من دی، که يې خوښه شي له ځان سره دې وساتي او که يې خوښه شي نو د يو صاع کجورو سره دې واپس کړي.

❁❁❁

په بیع کې د مجهول استثناء حرامه ده

٦٢٦ -: عَنْ جَابِرٍرَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ المُحَاقَلَةِ، وَالمُزَابَنَةِ، وَالمُخَابَرَةِ، وَالثُّنْيَا، إِلَّا أَنْ تُعْلَمَ]. (جامع الترمذي: ١٢٩٠)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله علیه وسلم په ورو کې د دانو په دانو خرڅولو نه، د تازوه کجورو په وچو باندې، او له پښېدو نه مخکې د فصل خرڅولو نه، او په بیع کې له استثناء نه منعه کړې ده مګر دا چې استثناء معلومه کړي.

❁❁❁

په يو شي کې دوه بيعې حرامې دي

٦٢٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَرَضِيَ اللهُ عَنْهَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ بَاعَ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ، فَلَهُ أَوْكَسُهُمَا أَوِ الرِّبَا]. (سنن ابي داود: ٣٤٦١)

له ا بوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې نبی صلى الله علیه وسلم فرمايي: که څوک په يوه بيعه کې دوه بيعې وکړي نو يا به يې ارزانه خوا نيسي او يا به ربا وي.

❁❁❁

د ملامسې او منابذې بيعې حرامې دي

٦٢٨-: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، نَهَى عَنِ المُلاَمَسَةِ وَالمُنَابَذَةِ]. (صحيح البخاري: ٢١٤٦)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله علیه وسلم يواځې د لاس لګولو له بيعې او د غورځولو راغورځولو له بيعې نه منعه کړې ده.

ملامسه او منابذه څه ته ويل کيږي؟

٦٢٩ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيَّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [نَهَى رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ لِبْسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ، نَهَى عَنِ المُلاَمَسَةِ وَالمُنَابَذَةِ فِي البَيْعِ» وَالمُلاَمَسَةُ: لَمْسُ الرَّجُلِ ثَوْبَ الآخَرِ بِيَدِهِ بِاللَّيْلِ أَوْ بِالنَّهَارِ وَلاَ يُقَلِّبُهُ إِلَّا بِذَلِكَ. وَالمُنَابَذَةُ: أَنْ يَنْبِذَ الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ بِثَوْبِهِ، وَيَنْبِذَ الآخَرُ ثَوْبَهُ، وَيَكُونَ ذَلِكَ بَيْعَهُمَا عَنْ غَيْرِ نَظَرٍ وَلاَ تَرَاضٍ]. (صحيح البخاري: ٥٨٢٠)

له ابوسعيد خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم له دوه قسمه پوښاک اوله دوه قسمه خرڅولو نه منعه کړې ده، له ملامسې او منابذې نه يې منعه کړې ده، ملامسه دې ته ويل کيږي چې د شپې يا ورځې څوک د چا کپړې ته لاس وروړي او همدغه لاس وروړل د بيعې قبول وي، او منابذه دې ته وايي چې يو سړى چا ته کپړه جامه وغورځوي او هغه يې ده ته وغورځوي، له کتلو او رضا نه بغير دغه د دواړو عقد وي،

په طعام کې قبض شرط دى

٦٣٠ -: عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنِ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلاَ يَبِعْهُ حَتَّى يَقْبِضَهُ]. (صحيح البخاري: ٢١٣٣)

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُما نه روايت دي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: څوک چې خوراکي توکي واخلي تر هغه دې بېرته نه خرڅوي چې قبض يې نه کړي.

د طعام د قبض کولو وصف

٦٣١ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّهُمْ كَانُوا يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اشْتَرَوْا طَعَامًا جِزَافًا أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِ حَتَّى يُحَوِّلُوهُ]. (صحيح مسلم:١٥٢٧).

له ابن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روايت دى چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم په دور حيات کې په دې باندې مونږ وهل کېدو چې د خوراکي توکو به مو له وزن او کيل پرته واخستې تر هغه به مو نه شوې خرڅولى تر څو مو نه و نقل کړى.

دکچه مېوې خرڅولو حکم

٦٣٢ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: [أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثِّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا نَهَى البَائِعَ وَالمُبْتَاعَ]. (صحيح البخاري: ٢١٩٤)

له عبدالله بن عمررَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم تر هغه د میوو له خرڅولو منعه کړې ده چې پخې شوې نه وي، پلورونکي او پېرونکی دواړه يې ترې منعه کړي دي.

دمېوو د پخوالي نښه

٦٣٣ -: عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ بَيْعِ ثَمَرِ التَّمْرِ حَتَّى يَزْهُوَ»، فَقُلْنَا لِأَنَسٍ: مَا زَهْوُهَا؟ قَالَ: «تَحْمَرُّ وَتَصْفَرُّ، أَرَأَيْتَ إِنْ مَنَعَ اللهُ الثَّمَرَةَ بِمَ تَسْتَحِلُّ مَالَ أَخِيكَ]. (صحیح البخاري: ٢٢٠٨).

له انس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د کجورو له خرڅولو تر هغه منعه کړې ترڅو پخې شي، مونږ انس رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ ته وویل: پخوالی يې څه شی دی؟ هغه وویل: چې سرې او یا زیړې شي، نو چې د دغه ډول مېوې خرڅول الله منعه کړي دي نو ولې د ورور مال ځان لپاره حلال ګڼې؟

٦٣٤ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [نَهَى عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَزْهُوَ، وَعَنِ السُّنْبُلِ حَتَّى يَبْيَضَّ، وَيَأْمَنَ الْعَاهَةَ نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُشْتَرِيَ]. (صحیح مسلم: ١٥٣٥).

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ ما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د کجورو له خرڅولو نه منعه کړې ده ترڅو پښې شي او په وږو کې يې له دانو خرڅولو نه منعه کړې ده ترڅو دانه سپينه (کلکه) شي او له اسماني افت نه په امان کې شي، پلورونکی او پېرونکی دواړه يې ترې منعه کړي دي.

د مزابنې بیع پېژندل

٦٣٥ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا: « أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْمُزَابَنَةِ، وَالْمُزَابَنَةُ: بَيْعُ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ كَيْلًا، وَبَيْعُ الزَّبِيبِ بِالْكَرْمِ كَيْلًا]. (صحیح البخاري:٢١٧١)

له ابن عمر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له مزابنې نه منعه کړې ده، مزابنه دې ته ویل کیږي چې څوک میوه په کجورو باندې په پیمانه خرڅه شي، یا مميز په انګورو باندې په پیمانه خرڅ شي.

له مزابنې څخه (عرايا) خاص ده

٦٣٧ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ: [أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا كَيْلًا]. (صحيح مسلم:١٥٣٩)

له ابن عمر او زید بن ثابت رَضِيَ اللهُ عَنْهَم نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په عرایا کې رخصت ورکړی دی چې اټکل له مخې په پایمانه خرڅې شي.

عرايا په څومره اندازه کې جواز لري؟

٦٣٨ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهما قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ أَذِنَ لِأَصْحَابِ الْعَرَايَا أَنْ يَبِيعُوهَا بِخَرْصِهَا يَقُولُ: الْوَسْقَ وَالْوَسْقَيْنِ وَالثَّلَاثَةَ، وَالْأَرْبَعَةَ]. (مسند احمد: ١٤٨٦٨).

له جابر بن عبدالله رَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روایت دی چې ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه هغه مهال واورېدل چې د عرایاو والا ته یې اجازه کوله چې په اټکل یې خرڅه کړې ویل یې: تر یو وسق، تر دوو، تر دریو وسقونو او تر څلورو.

د ربا بیان

هېڅ طعام به جنس په جنس باندې زیات نه شي خرڅولی

٦٣٩ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلًا بِمِثْلٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَمَنْ زَادَ، أَوِ اسْتَزَادَ، فَقَدْ أَرْبَى، الْآخِذُ وَالْمُعْطِي فِيهِ سَوَاءٌ]. (صحيح مسلم: ١٥٨٤).

له ابوسعید خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي، سره زر په سرو زرو، سپین په سپینو زرو، وربشې په وربشو باندې او کجورې په کجورو باندې، مالګه په مالګه باندې به خرڅولی شي هم یو ځېر او هم لاس په لاس، که څوک زیات ورکړي او یا زیات وغواړي نو سود یې وکړ، په ګناه کې سود اخستونکی او ورکونکی دواړه یو شان دي.

سره او سپین زر به هم جنس په جنس باندې زیات نه شي اخستلی

٦٤٠ -: عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبْتَاعَ الْفِضَّةَ بِالْفِضَّةِ وَالذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ، وَأَمَرَ أَنْ يَبْتَاعَ الْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شَاءَ وَالذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ كَيْفَ شَاءَ]. (صحيح ابن حبان: ٥٠١٤)

ابوبکره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وایي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم منعه کړې ده چې سره زر دې په سرو زرو، یا سپین په سپینو زرو دې خرڅ شي مګر دا چې یو ځیر وي، او په دې یې امر کړی دی چې که سره زر په سپینو یا سپین په سرو زرو څوک څنګه خرڅوي خرڅولی شي.

که مذکوره اجناسو کې بدیل غائب وي خرڅول یې حرام دي

٦٤١ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لاَ تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَلاَ تُشِفُّوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ، وَلاَ تَبِيعُوا الوَرِقَ بِالوَرِقِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَلاَ تُشِفُّوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ، وَلاَ تَبِيعُوا مِنْهَا غَائِبًا بِنَاجِزٍ]. (صحيح البخاري: ٢١١٧)

له ابوسعید خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي د ي: سره زر په سرو زرو باندې مه خرڅوئ مګر دا چې یو شان به وي، څینې یې په نورو باندې په زیادت سره مه پلورې؟ سپین زر په سپینو باندې مه خرڅوئ مګر دا چې یو شان وي، څینې یې په نورو باندې په زیادت سره مه خرڅوئ، غائب یې په حاضر هم مه خرڅوئ.

تفاضل پکې روا دی خو قبض پکې شرط دی

٦٤٢ -: عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلًا بِمِثْلٍ، سَوَاءً بِسَوَاءٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأَصْنَافُ، فَبِيعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ، إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ]. (صحیح مسلم: ١٥٨٧)

له عبادت بن صامت رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: سره په سرو زرو باندې او سپین سپینو زرو باندې، غنم په غنمو او وربشې پر وربشو، کجورې په کجورو او مالګه پر مالګې باندې خرڅولی شي خو چې یو شان او یو څېر وي او لاس په لاس به وي، که مذکور اجناس سره منځ کې بدل شول نو چې څنګه مو خوښه وي هغسې یې خرڅ کړئ خو چې لاس په لاس وي.

د یو جنس کوټه مال به په خپل جنس متفاضل نه پلورل کیږي

٦٤٣ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُتِيَ بِتَمْرٍ رَيَّانَ، وَكَانَ تَمْرُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْلًا فِيهِ يُبْسٌ، فَقَالَ: أَنَّى لَكُمْ هَذَا؟ قَالُوا: ابْتَعْنَاهُ صَاعًا بِصَاعَيْنِ مِنْ تَمْرِنَا، فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ، فَإِنَّ هَذَا لَا يَصِحُّ، وَلَكِنْ بِعْ تَمْرَكَ، وَاشْتَرِ مِنْ هَذَا حَاجَتَكَ]. (سنن النسائي:٤٥٥٤)

له ابوسعید خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته داسې کجورې راوړل شوې چې ډېرې په اوبو خړوب شوې وې، خو د نبي صلی الله علیه وسلم خپلې کجورې داسې وې چې په زیلو خړوبېدلې نو وچوالی پکې و، نو وېویل: دا مو له کومه کړئ؟ هغوی وویل: د خپلو کجورو دوو صاعو باندې مو یو صاع واخستې، هغه وویل: داسې مه کوئ دا ښه کار نه دی، بلکې خپلې کجورې خرڅوه او خپل اړتیا وړ پرې له دې نه واخله.

مذكوره اجناسو كې كه جنس مختلف وي خو قرض پكې ربا ده.

٦٤٤ -: عَنْ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: إِنَّمَا الرِّبَا فِي النَّسِيئَةِ]. (صحيح مسلم: ١٥٩٦)

له اسامه بن زيد رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: سود په قرض كې ده.

د ربا ټولې خواوې لعنتيان دي

٦٤٥ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: [لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آكِلَ الرِّبَا، وَمُؤْكِلَهُ، وَكَاتِبَهُ، وَشَاهِدَيْهِ، وَقَالَ: هُمْ سَوَاءٌ]. (صحيح مسلم: ١٥٩٨).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم لعنت ويلی دی په سود خور باندې، د سود په وركونكي او د سود په ليكونكي او ګواهانو باندې او ويلي دي چې دوی ګناه كې يو شان دي.

له كتو نه بغير د شيانو ډيرى خرڅول حرام دي

٦٤٦ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهما يَقُولُ: [نَهَى رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ بَيْعِ الصَّبْرِ مِنَ التَّمْرِ لَا يُعْلَمُ مَكِيلَتُهَا بِالْكَيْلِ الْمُسَمَّى مِنَ التَّمْرِ]. (صحيح ابن حبان: ٥٠٢٦)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د كجور د ډيري خرڅولو نه منعه كړې ده چې په د كجورو په داسې ډيري دې وپلورل شي چې پيمانه يې معلومه نه وي.

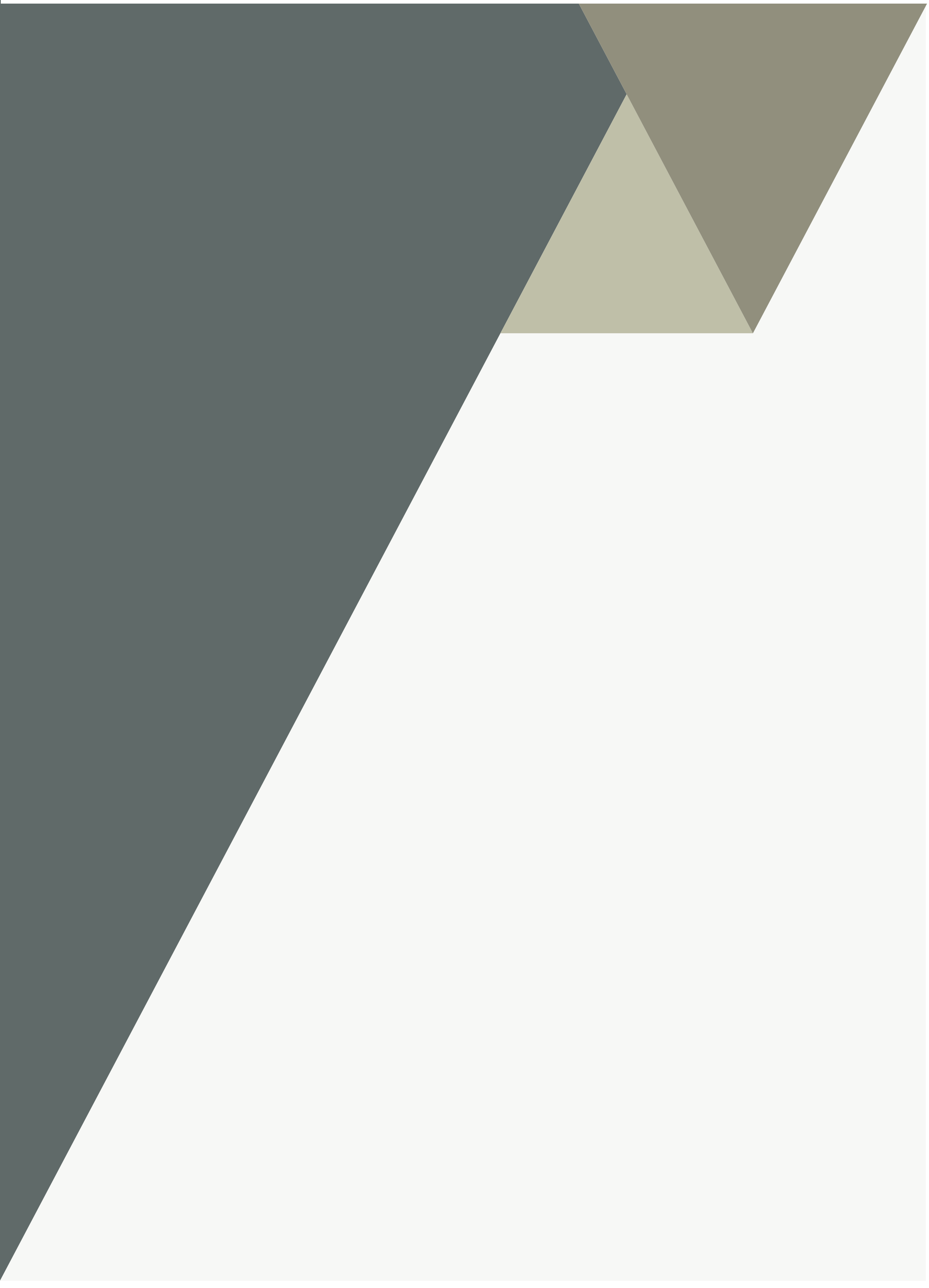

د اقالې بيان

اقاله دنيوي او اخروي مشقتونه ختموي

٦٤٧ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ أَقَالَ نَادِمًا بَيْعَتَهُ، أَقَالَ الله عثرته يوم القيامة]. (صحيح ابن حبان: ٥٠٢٩)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي: څوک چې له پښېمان نه خپله بيعه فسخه کړي الله به ترې د قيامت ورځې مشقت او تکليف پورته کړي

٦٤٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ أَقَالَ مُسْلِمًا، أَقَالَهُ اللهُ عَثْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ]. (سنن ابن ماجه: ٢١٩٩)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: څوک چې له مسلمان څخه دبيعې عقد فسخه کړي الله به ترې د قيامت په ورځ مشقتونه لرې کړي.

په ميوو او فصلونو کې د افتونو بيان

٦٤٩ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِوَضْعِ الْجَوَائِحِ]. (صحيح مسلم:١٥٥٤)

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم د اسماني افتونو وهلي فصل قيمت په نه اخستلو امر کړى دى.

په اقالې سره انسان الله ته نږدې کيږي

٦٥٠ -: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَتِ امْرَأَةٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ: بِأَبِي وَأُمِّي، إِنِّي ابْتَعْتُ أَنَا وَابْنِي مِنْ فُلَانٍ ثَمَرَ مَالِهِ فَأَحْصَيْنَاهُ لَا وَالَّذِي أَكْرَمَكَ بِمَا أَكْرَمَكَ بِهِ مَا أَحْصَيْنَا مِنْهُ شَيْئًا إِلَّا شَيْئًا نَأْكُلُهُ فِي بُطُونِنَا أَوْ نُطْعِمُ مِسْكِينًا رَجَاءَ الْبَرَكَةِ، وَجِئْنَا نَسْتَوْضِعُهُ مَا نَقَصْنَا فَحَلَفَ بِالله لَا يَضَعُ لَنَا شَيْئًا، فَقَالَ نَبِيُّ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَأَلَّى لَا يَصْنَعُ خَيْرًا، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، قَالَتْ: فَبَلَغَ ذَلِكَ صَاحِبَ الثَّمَرِ، فَقَالَ: بِأَبِي وَأُمِّي، إِنْ شِئْتَ وَضَعْتُ مَا نَقَصُوا، وَإِنْ شِئْتَ مِنْ رَأْسِ الْمَالِ، فَوَضَعَ مَا نَقَصُوا]. (صحيح ابن حبان: ٥٠٣٢).

له عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهَا نه روايت دی چې یوه ښځه نبي صلی الله علیه وسلم ته راغله او ويې ويل: پلار او مور مې درڅخه قربان شه، ما او زوي مې له فلانی څخه مال اخستی ومو شمارو خو په هغه ذات قسم چې تا ته يې عزت درکړی دی چې دومره مو ترې وشماره چې يا مو په خيټه خوړلی دی او يا مو د برکت لپاره ترې مسکين ته څه ورکړي دي، مونږ ورته ورغلو چې هغه راته شمار نه کړي چې مونږ خوړلي دي، هغه قسم پورته کړ چې له مونږ نه به هېڅ کموي، نبی صلی الله علیه وسلم درې ځل وويل: قسم يې خوړلی دی چې د خير کار به نه کوي! نو دا خبرې د کجورو والا ته ورسېدلې نو ويې ويل: زما پلار او مور درڅخه قربان شه، که دې خوښه وي نو چې څومره کجورې يې استعمال کړي دي ورته به يې پرېږدم، او که دې خوښه وي له راس المال نه به يې ورته پرېږدم، نو چې څومره کجورې يې استعمال کړې ورته يې پرېښودې.

۞۞۞

کومه میوه یا فصل چې افت وهلي وي نرخ معاف کول يې واجب دي

٦٥١ -: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: أُصِيبَ رَجُلٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي ثِمَارٍ ابْتَاعَهَا، فَكَثُرَ دَيْنُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: تَصَدَّقُوا عَلَيْهِ، فَتَصَدَّقَ النَّاسُ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَبْلُغْ ذَلِكَ وَفَاءَ دَيْنِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِغُرَمَائِهِ: خُذُوا مَا وَجَدْتُمْ، وَلَيْسَ لَكُمْ إِلَّا ذَلِكَ]. (صحيح مسلم: ١٥٥٦)

له ابوسعيد خدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کې د يو سړي ميوې چې اخستلې يې وي اسماني افت ووهلې نو ډېر قرضداری شو، رسول الله صلی الله علیه وسلم وويل: خيرات پرې وکړئ نو خلکو پرې خيراتونه وکړل نو قرضونه يې پرې ادا نه شول، رسول الله صلی الله علیه وسلم يې د قرض څښتنانو ته وويل: چې څومره ورسره هغه ترې واخلئ او نور حق مو پرې نه جوړيږي

۞۞۞

افت وهلي فصل یا میوې نرخ اخستل حرام دي

٦٥٢ -: عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِاللهِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [مَنْ بَاعَ ثَمَرًا فَأَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ، فَلَا يَأْخُذْ مِنْ مَالِ أَخِيهِ شَيْئًا، عَلَامَ يَأْخُذُ أَحَدُكُمْ مَالَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ؟]. (سنن ابن ماجه: ٢٢١٩).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي: که څوک ميوه خرڅه کړي او اسماني افت ورته ورسيږي نو له ورور څخه دې هېڅ شی نه اخلي، تاسو کې ولې څوک د خپل مسلمان ورور شمتنې هېڅ په هېڅه اخلي؟

۞۞۞

د مفلسی بیان

له مفلس سره په خپل مال سړی ډېر حقدار دی

٦٥٣ -: عَنْ أَبِيْ هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ بِعَيْنِهِ عِنْدَ رَجُلٍ -أَوْ إِنْسَانٍ- قَدْ أَفْلَسَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ]. (صحيح البخاري: ٢٤٠٢).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه اوريدلي دي ويل يې: كه څوک له داسې چا سره چې مفلس شوی وي او خپل مال ورسره ووينې له نورو خلکو څخه پرې ډېر حقدار دی.

٦٥٤ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [أَيُّمَا رَجُلٍ بَاعَ سِلْعَةً، فَأَدْرَكَ سِلْعَتَهُ بِعَيْنِهَا عِنْدَ رَجُلٍ، وَقَدْ أَفْلَسَ، وَلَمْ يَكُنْ قَبَضَ مِنْ ثَمَنِهَا شَيْئًا، فَهِيَ لَهُ، وَإِنْ كَانَ قَبَضَ مِنْ ثَمَنِهَا شَيْئًا، فَهُوَ أُسْوَةُ الْغُرَمَاءِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٣٥٩).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې نبي صلی الله عليه وسلم فرمايي: كه هر چا توكې پر داسې چا پلورلي وي چې مفلس شوی وي او بعينه خپلې توكې ورسره ووينې او مقابل كې يې ترې د نرخ هيڅ هم نه وي اخستلي نو دغه توكې يې حق دی، خو كه څينې نرخ يې ترې اخستی وي نو بيا د نورو په شان دی.

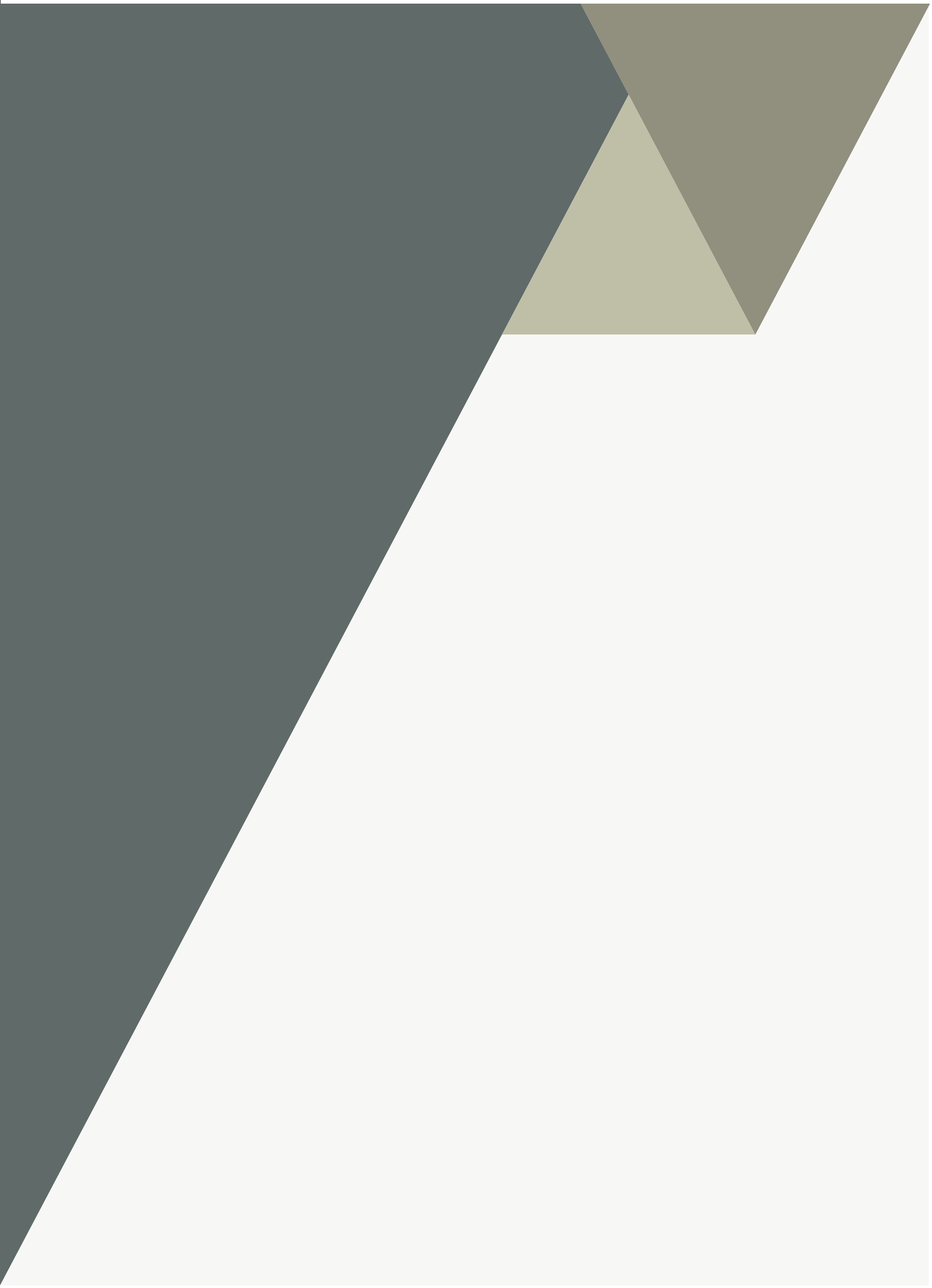

د قرض بيان

د ادا په نيت قرض کې الله له انسان سره مرسته کوي.

٦٥٧ -: عَنْ عِمْرَانَ ابْنِ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا، قَالَ: كَانَتْ تَدَّانُ دَيْنًا، فَقَالَ لَهَا بَعْضُ أَهْلِهَا: لَا تَفْعَلِي، وَأَنْكَرَ ذَلِكَ عَلَيْهَا، قَالَتْ: بَلَى، إِنِّي سَمِعْتُ نَبِيِّي وَخَلِيلِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدَّانُ دَيْنًا، يَعْلَمُ اللهُ مِنْهُ أَنَّهُ يُرِيدُ أَدَاءَهُ، إِلَّا أَدَّاهُ اللهُ عَنْهُ]. (سنن ابن ماجه: ٢٤٠٨).

عمران بن حذيفه رَضِيَ اللهُ عَنْهَ وايي چې ميموني رَضِيَ اللهُ عَنْهَا به قرضونه کول، ځينو کورني غړو يې ورته وويل چې قرضونه مه کوه، هغې ورته وويل: ولې نه، ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم نه اوريدلي دي: هيڅ مسلمان قرض نه کوي او الله پرې پوهه وي چې ببرته يې ادا کوي نو الله پاک به يې ورڅخه ادا کړي.

قرضدارو سره اساني کول د الله د رحمت سبب دی

٦٥٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ، فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ: إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ، لَعَلَّ اللهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا، قَالَ: فَلَقِيَ اللهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ]. (صحيح البخاري: ٣٤٨٠)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: مخکې يو سړی و چې له خلکو سره به يې د قرض معامله کوله، بيا به يې خپل نوکر ته ويل: چې کله تنګدسته ته راشي نو معاف کوه يې شايد الله مونږ معاف کړي، نو له الله سره په داسې حالت کې مخامخ شو چې هغه معاف کړی و.

پر مخلوق رحمت د الله د رحمت سبب

٦٥٩ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٤١٧)

له ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: څوک چې په تنګدسته باندې اسانې وکړي الله به ورسره په دنيا او اخرت کې اسانې وکړي.

ځينې قرض معاف کول مستحب دي

٦٧٠ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ كَعْبٍ، أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنَ أَبِي حَدْرَدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ، فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ، فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ، فَنَادَى: يَا كَعْبُ قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: ضَعْ مِنْ دَيْنِكَ هَذَا وَأَوْمَأَ إِلَيْهِ: أَيِ الشَّطْرَ، قَالَ: لَقَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: قُمْ فَاقْضِهِ]. (صحيح البخاري: ٤٥٧)

عبدالله بن کعب وايي چې کعب رَضِيَ اللهُ عَنْهَ له ابن ابي حدرد نه په مسجد کې خپل پور وغوښت نو د دواړو اوازونه دومره لوړ شول چې رسول الله صلی الله عليه وسلم په خپل کور کې واوريدل، دواړو ته راووت او له خپلې خونې يې پرده پورته کړه او اواز يې پرې وکړ: ای کعبه! هغه وويل: دا يم د الله رسوله! هغه ورته وويل: له قرض نه دې ورته دومره پريږده او نيمايي ته يې اشاره وکړه، کعب وويل: د الله رسوله! نيم پور مې ورته معاف کړ، نبي صلی الله عليه وسلم ورته وويل: پاڅيږه او پاتې نيم قرض ورکړه.

د حجر بیان

سربراه کولی شي د مصلحت په خاطر چا باندې بندیز ولګوي

٦٧١ -: عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا كَانَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عُقْدَتِهِ ضَعْفٌ، وَكَانَ يُبَايِعُ، وَأَنَّ أَهْلَهُ أَتَوُا النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ احْجُرْ عَلَيْهِ، فَدَعَاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَهَاهُ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ إِنِّي لَا أَصْبِرُ عَنِ الْبَيْعِ، فَقَالَ: « إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ: هَاء، وَلَا خِلَابَةَ]. (سنن ابن ماجه: ٢٣٥٤)

له انس رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې د نبي صلی الله علیه وسلم په دور کې یو سړی ذهناً کمزوری و او له خلکو سره به یې اخستل او خرڅول کول، کورنۍ یې نبي صلی الله علیه وسلم ته راغله چې او ورته یې وویل: د الله رسوله! په دې بندیز ولګوه، نبي صلی الله علیه وسلم راوغوښت او له اخستو او خرڅولو نه یې منعه کړ خو هغه ورته وویل: د الله رسوله، له اخستو او خرڅولو نه صبر نه شم کولی، هغه ورته وویل: بیا نو چې له چاسره اخستل او خرڅول کوې ورته وایه: واخله خو دوکه به نه وي.

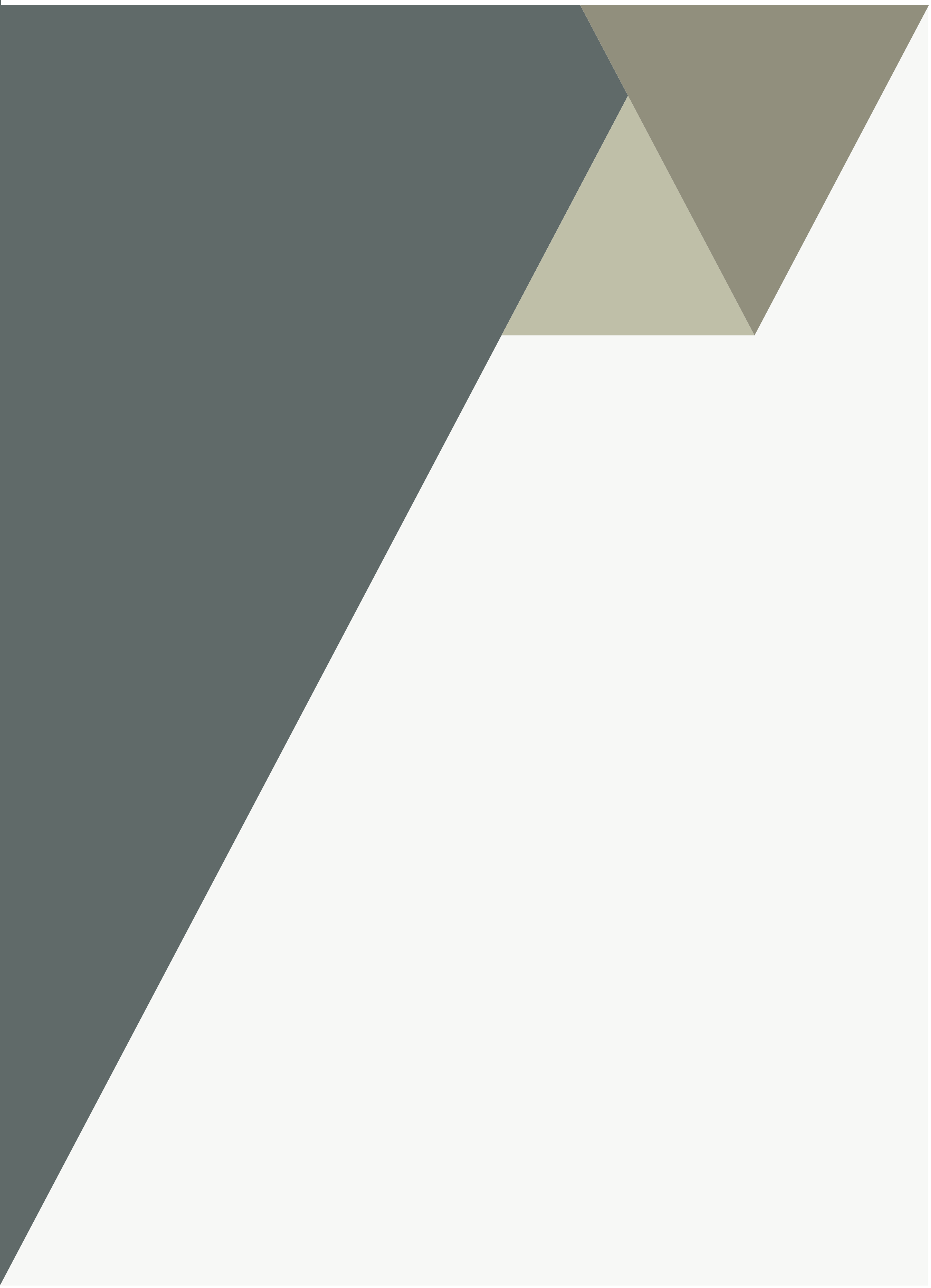

د حوالې بيان

د شتمن ټپل متهول ظلم دی

٦٧٢ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَطْلُ الغَنِيِّ ظُلْمٌ، فَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتْبَعْ]. (صحيح بخاري: ٢٢٨٧)

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: د مالدار سړي قرض کې ټپل متهول ظلم دی، که تاسو کې چا ته په کوم مالداره حواله درکړی شي ورپسې دې شي.

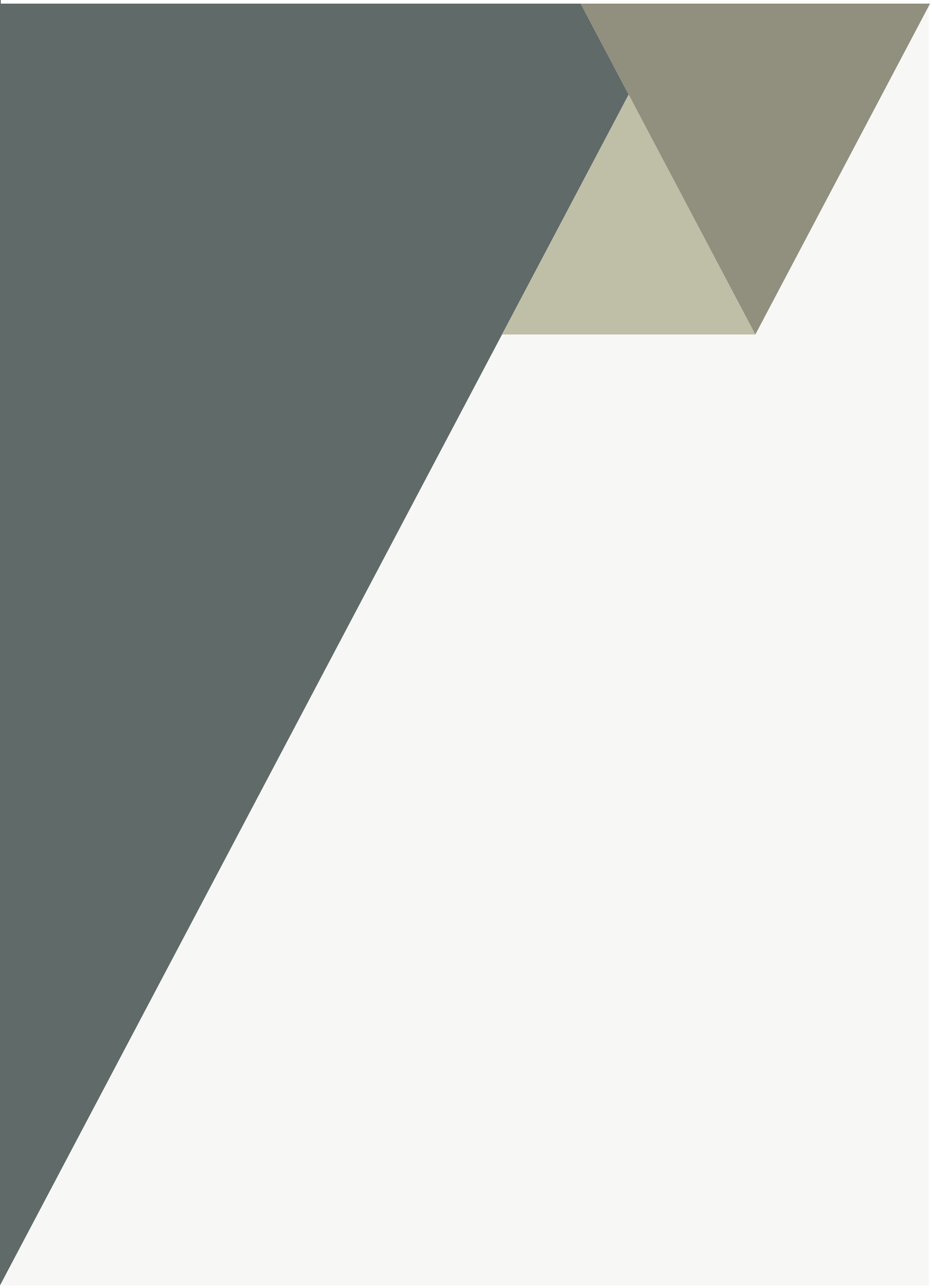

د قضاء بیان

په قصاص کې د وضیع او شریف هېڅ فرق نشته

٦٧٣ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُما قَالَ كَانَ قُرَيْظَةُ وَالنَّضِيرُ، وَكَانَ النَّضِيرُ أَشْرَفَ مِنْ قُرَيْظَةَ فَكَانَ إِذَا قَتَلَ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْظَةَ رَجُلًا مِنَ النَّضِيرِ قُتِلَ بِهِ، وَإِذَا قَتَلَ رَجُلٌ مِنَ النَّضِيرِ رَجُلًا مِنْ قُرَيْظَةَ فُودِيَ بِمِائَةِ وَسْقٍ مِنْ تَمْرٍ، فَلَمَّا بُعِثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَتَلَ رَجُلٌ مِنَ النَّضِيرِ رَجُلًا مِنْ قُرَيْظَةَ، فَقَالُوا: ادْفَعُوهُ إِلَيْنَا نَقْتُلُهُ، فَقَالُوا: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَتَوْهُ فَنَزَلَتْ: { وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ} وَالْقِسْطُ: النَّفْسُ بِالنَّفْسِ، ثُمَّ نَزَلَتْ: {أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ]. (سنن ابي داود: ٤٤٩٤)

له ابن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهَما نه روایت دی چې په مدینه کې بنوقريظه او بنو نضير خو بنونضير له بنو قريظه نه ډېر معتبر و، که به له بنوقريظه څخه به چا بنونضير کې څوک مړ کړ بېرته پرې قصاص کېده خو که له بنونضير څخه به بنوقريظه مړک وکړ نو د کجورو سل وسقه به ورته فديه ورکړل کېده، کله چې نبي صلى الله عليه وسلم مبعوث شو له بنو نضير څخه چا يو قرظي مړ کړ، ورته يې وويل: مونږ ته سړی راکړئ مونږ يې مړ کوو، هغوی ورته وويل: زمونږ او ستاسو ترمنځ به نبي صلى الله عليه وسلم فيصله وکړي، نبی صلى الله عليه وسلم ته راغلل نو دا ايت نازل شو: که تا يې ترمنځ فيصله کوله نو د عدل فيصله وکړه، او عدل دا و چې نفس دې په نفس قتل شي، بيا دا ايت نازل شو: ايا دوی دجهالت قانون غواړي؟

٦٧٤ -: عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: لَمَّا رَجَعَتْ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُهَاجِرَةُ الْبَحْرِ، قَالَ: أَلَا تُحَدِّثُونِي بِأَعَاجِيبِ مَا رَأَيْتُمْ بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ؟ قَالَ فِتْيَةٌ مِنْهُمْ: بَلَى، يَا رَسُولَ اللهِ بَيْنَا نَحْنُ جُلُوسٌ مَرَّتْ بِنَا عَجُوزٌ مِنْ عَجَائِزِ رَهَابِينِهِمْ، تَحْمِلُ عَلَى رَأْسِهَا قُلَّةً مِنْ مَاءٍ، فَمَرَّتْ بِفَتًى مِنْهُمْ، فَجَعَلَ إِحْدَى يَدَيْهِ بَيْنَ كَتِفَيْهَا، ثُمَّ دَفَعَهَا فَخَرَّتْ عَلَى رُكْبَتَيْهَا، فَانْكَسَرَتْ قُلَّتُهَا، فَلَمَّا ارْتَفَعَتِ الْتَفَتَتْ إِلَيْهِ، فَقَالَتْ: سَوْفَ تَعْلَمُ يَا غُدَرُ إِذَا وَضَعَ اللهُ الْكُرْسِيَّ، وَجَمَعَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَتَكَلَّمَتِ الْأَيْدِي وَالْأَرْجُلُ، بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ، فَسَوْفَ تَعْلَمُ كَيْفَ أَمْرِي وَأَمْرُكَ عِنْدَهُ غَدًا، قَالَ: يَقُولُ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: صَدَقَتْ، صَدَقَتْ كَيْفَ يُقَدِّسُ اللهُ أُمَّةً لَا يُؤْخَذُ لِضَعِيفِهِمْ مِنْ شَدِيدِهِمْ؟]. (سنن ابن ماجه: ٤٠١٠).

له جابر رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې کله رسول الله صلى الله عليه وسلم د حبشې مهاجرين راستانه شول ورته يې وويل: ايا د حبشو په ځمکه کې مو راته هغه تعجب وړ څه نه وايئ چې

مو هلته ليدلي وي؟ ځينو خلکو ورته وويل: ولې نه، مونږ ناست ول چې د يو راهب ښځه يې په لاره تېره شوه او پر سر د اوبو لوښی و، پر يو هلک تېره شوه نو يو لاس يې ورله تر اوږو کلک ونيو نو په زنګونانو راپرېوته د اوبو لوښی مات شو، ښځه چې راپورته شوه هلک ته يې وکتل او ويويل: خائنه هغه وخت به پوهه شې چې د پرېکړو لپاره الله کرسۍ کيږدي، ټول اولني او اخرني راغونډ کړي، لاسونه او خپې خبرې شروع کړي او پر هغه څه غږيږي چې دوی کړي دي، سبا ته به پوهه شې چې زما او ستا به هلته څه حال وي؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم وويل: ښځې رښتيا ويلي دي، ښځې رښتيا ويلي دي، داسې خلک چې له قوي خلکو نه د کمزور بدل اخلي ولې به ورته الله عزت نه ورکوي؟

۞۞۞

يوه فيصله او دوه اجرونه

٦٧٥ -: عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا حَكَمَ فَاجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ]. (سنن ابن ماجه: ٢٣١٤)

له عمرو بن العاص رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يې اورېدلي دي ويل يې: قاضي چې کله پرېکړه وکړي او تر حق ورسيږي نو دوه اجرونه به يې وشي، او که کله فيصله وکړي او خطا شي نو يو اجر يې دی.

۞۞۞

د عدل پر فيصله د الله دوستانه کتل کيږي

٦٧٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللهُ عَنْهَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللهَ مَعَ الْقَاضِي مَا لَمْ يَجُرْ، فَإِذَا جَارَ وَكَلَهُ إِلَى نَفْسِهِ]. (سنن ابن ماجه: ٢٣١٢).

له عبدالله بن ابي اوفی رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: الله تر هغه د له قاضي سره وي چې ظلم يې نه وي کړی، چې ظلم وکړي نو خپل ځان ته يې پريږدي.

۞۞۞

په غصه کې د قاضي فيصله

٦٧٧ -: عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: لَا يَقْضِي الْقَاضِي بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضْبَانُ]. (سنن ابن ماجه: ٢٣١٦).

له ابوبکره رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: قاضي دې په داسې حالت کې د دوو ترمنځ فیصله نه کوي چې غصه وي.

د دوو کوڅو ترمنځ لاره !

٦٧٨ -: عَنْ عِكْرِمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ، قَالَ: [قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَشَاجَرُوا فِي الطَّرِيقِ بِسَبْعَةِ أَذْرُعٍ]. (صحيح البخاري:٢٤٧٣).

له عکرمه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه روایت دی چې له ابوهریرة رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَ نه مې اوریدلي دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې فیصله کړې ده چې کله د خلکو ترمنځ جنګ راشي نو اووه ګزه (څنګلې) ځای به پرېږدي.

د حاکم په فیصله حرام نه حلالیږي

٦٧٩ -: عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: [إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، وَإِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ، وَأَقْضِيَ لَهُ عَلَى نَحْوِ مَا أَسْمَعُ، فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا فَلاَ يَأْخُذْ، فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ]. (صحيح البخاري: ٦٩٦٧)

له ام سلمې رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهَا نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: زه انسان یم او تاسو ما ته خپل جنګونه راوړئ، شاید ځینې درېکې له ځینو نه خپل دلیل ښه وړاندې کړي او زه یې په حق کې داسې فیصله وکړم چې څنګه یې واورم، که د کوم مسلمان ورور حق یې زه چا ته په فیصله ورکړم نو نه دې اخلي، ځکه چې له اور څخه مې ورله ټوکړه ورکړه.

قسم خوړل په منکر او ګواه په مدعي دی

٦٨٠ -: عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: [جَاءَ رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ وَرَجُلٌ مِنْ كِنْدَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ الْحَضْرَمِيُّ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، إِنَّ هَذَا قَدْ غَلَبَنِي عَلَى أَرْضٍ لِي كَانَتْ لِأَبِي، فَقَالَ الْكِنْدِيُّ: هِيَ أَرْضِي فِي يَدِي أَزْرَعُهَا لَيْسَ لَهُ فِيهَا حَقٌّ، فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِلْحَضْرَمِيِّ: أَلَكَ بَيِّنَةٌ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَلَكَ يَمِينُهُ، قَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ، إِنَّ الرَّجُلَ فَاجِرٌ لَا يُبَالِي عَلَى مَا حَلَفَ عَلَيْهِ، وَلَيْسَ يَتَوَرَّعُ مِنْ شَيْءٍ، فَقَالَ: لَيْسَ لَكَ مِنْهُ إِلَّا ذَلِكَ، فَانْطَلَقَ

لِيَحْلِفَ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا أَدْبَرَ: أَمَا لَئِنْ حَلَفَ عَلَى مَالِهِ لِيَأْكُلَهُ ظُلْمًا، لَيَلْقَيَنَّ اللهَ وَهُوَ عَنْهُ مُعْرِضٌ]. (صحيح مسلم: ١٣٩)

علقمه له خپل پلار وائل رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت كوي چې يو سړی له حضرموت او بل له كنده نه نبي صلى الله عليه وسلم ته راغلل، حضرمي وويل: د الله رسوله! دی سړي زما دپلار په ځمكه قبضه اچولې ده، كندي سړي وويل: دا زما ځمكه ده او زما په لاس كې ده او ما پكې كروندې كړي دا پكې هيڅ حق نه لري، رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرمي ته وويل: كوم دليل لرې؟ هغه وويل: نا، بيا يې بل ته وويل: ته بايد قسم وخورې، حضرمي وويل: د الله رسوله! سړی فاجر دی او د قسم خوړلو هيڅ باک نه كوي او نه ترې بيخي ځان ساتي! هغه ورته وويل: ستا پرې د قسم پرته نور حق نشته، نو ولاړ چې قسم وخوري، كله چې لاړ رسول الله صلى الله عليه وسلم وويل: كه دغه سړي د هغه په مال د ظلم له مخې قسم وخوړ نو هرومرو به له الله سره په داسې حالت كې مخ شي چې هغه به ترې مخ اړونكی وي.

په قرعه اندازۍ باندې پرېكړه سمه ده

٦٨١ -: عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: [أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ سِتَّةَ مَمْلُوكِينَ لَهُ عِنْدَ مَوْتِهِ، لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرَهُمْ، فَدَعَا بِهِمْ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَزَّأَهُمْ أَثْلَاثًا، ثُمَّ أَقْرَعَ بَيْنَهُمْ، فَأَعْتَقَ اثْنَيْنِ، وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً، وَقَالَ لَهُ قَوْلًا شَدِيدًا]. (صحيح مسلم:١٦٦٨).

له عمران بن حصين رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نه روايت دی چې يو سړي د خپل مرګ په وخت كې شپږ غلامان ازاد كړل چې له دغه پرته نور مال يې نه لره، نو رسول الله صلى الله عليه وسلم راوغوښتل او درې برخې يې كړل، بيا يې ورله ترمنځ خځښى وكړ نو دوه يې ازاد كړل او څلور يې بېرته غلامان كړل او سړي ته يې سختې خبرې وكړې.

رشوت خور لعنتي دی

٦٨٢ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي]. (سنن ابن ماجه: ٢٣١٣)

له عبدالله بن عمر رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلي دي پر رشوت اخستونكي او وركونكي دواړو دې د الله لعنت وي.

رشوت د لعنت سبب دی

٦٨٣ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّاشِيَ وَالمُرْتَشِيَ فِي الحُكْمِ]. (جامع الترمذي: ١٣٣٦).

له ابوهريره رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم په پرېکړو کې پر رشوت خور او رشوت ورکونکي باندې لعنت ويلی دی

د دعوې بيان

٦٨٤ -: عَنِ ابْنِ عُمَرَ، وَعَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنهم، أَنَّ رَسُولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: «مَنْ طَلَبَ حَقًّا فَلْيَطْلُبْهُ فِي عَفَافٍ وَافٍ، أَوْ غَيْرِ وَافٍ]. (سنن ابن ماجه:٢٤٢١)

له ابن عمر او عائشې رَضِيَ اللهُ عَنْهم نه روايت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايي: که څوک خپل حق غواړي نو په پرهيزګارۍ دې وغواړي، خير دی که لږه وي يا ډېره.

ګواه په مدّعي دی

٦٨٥ -: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللهُ عَنهما أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ، لَادَّعَى نَاسٌ دِمَاءَ رِجَالٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ]. (صحيح مسلم: ١٧١١)

له عبدالله بن عباس رَضِيَ اللهُ عَنْهما نه روايت دی چې نبي کريم صلى الله عليه وسلم فرمايي: که خلکو ته په خپلو تشو دعو دنګلو څه ورکړل کېدلی شول نو ځينو خلکو خو بېخي پر نورو خلکو د وينو او مال دولت دعونې اچولې وې، خو دومره ده چې قسم په مدعى عليه دی.

دروغژن قسم خور ته به الله غصه وي

٦٨٦ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [مَنْ حَلَفَ يَمِينَ صَبْرٍ لِيَقْتَطِعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، لَقِيَ اللهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ فَأَنْزَلَ اللهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ: إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا، أُولَئِكَ لاَ خَلاَقَ لَهُمْ فِي الآخِرَةِ إِلَى آخِرِ الآيَةِ، قَالَ: فَدَخَلَ الأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ، وَقَالَ: مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِالرَّحْمَنِ؟ قُلْنَا: كَذَا وَكَذَا، قَالَ: فِيَّ أُنْزِلَتْ كَانَتْ لِي بِئْرٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَيِّنَتُكَ أَوْ يَمِينُهُ» فَقُلْتُ:

إِذًا يَحْلِفَ يَا رَسُولَ اللهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينِ صَبْرٍ، يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ، لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ]. (صحيح البخاري: ٤٥٤٩)

له عبدالله بن مسعود رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: څوک د دروغو قسم وخوري او دائم پرې پاتې شي په دې خاطر چې د مسلمان حق پرې غوخ کړي نو له الله سره په داسې حالت کې مخامخ شي چې هغه به ورته غصه وي، نو د دې به تصديق کې الله پاک دا ايت نازل کړ: هغه خلک چې د الله په عهد باندې او په خپلو قسمونو باندې پيسی ټکي اخلي نو په اخرت کې د دوی لپاره هيڅ برخه نشته، په دې دوران کې اشعث بن قيس راننوت وېويل: ابوعبدالرحمن درته څه وايي؟ مونږ وويل: داسې يې راته وويل:هغه وويل: دا ايت زما باره کې نازل شوی دی، زما د کاکا ځوی په ځمکه کې زما کوهی و، نو نبي صلى الله عليه وسلم راته وويل: يا به ګواه پيش کوې او يا به دا قسم خوري، ما ورته وويل: د الله رسوله! دا خو پرې قسم ته تيار دی! نو نبي صلى الله عليه وسلم وويل: څوک چې د دروغو قسم وخوري په دې خاطر چې د مسلمان حق پرې غوخ کړي او دائم پرې پاتې شي او په خپل قسم کې فاجر وي نو له الله سره په داسې حالت کې مخامخ شي چې هغه به ورته غصه وي

د دروغو په قسم انسان له جنت نه محروميږي

٦٨٧ -: عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: [مَنِ اقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ، فَقَدْ أَوْجَبَ اللهُ لَهُ النَّارَ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا يَا رَسُولَ اللهِ؟ قَالَ: وَإِنْ قَضِيبًا مِنْ أَرَاكٍ]. (صحيح مسلم: ١٣٧).

له ابوامامه رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: څوک چې په خپل قسم د کوم مسلمان سړي نو الله به ورله اور واجب کړي او جنت به پرې حرام کړي، يو سړي ورته وويل: د الله رسوله که لږ څه وي نو بيا هم؟ هغه وويل: که څه هم د اراک د ونې لرګی ولې نه وي.

د صلحې بيان

٦٨٨ -: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [الصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ زَادَ أَحْمَدُ، إِلَّا صُلْحًا أَحَلَّ حَرَامًا، أَوْ حَرَّمَ حَلَالًا]. (سنن ابي داود: ٣٥٩٤).

له ابوهريرة رضي الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايي: د مسلمانانو

ترمنځ سوله سلا جائز ده، احمد زیاتوي: مګر هغه صلحه نه ده جائز چې حلال حراموي او یا حرام حلالوي.

د صلحې اجر او ثواب

٦٨٩ -:عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلَ مِنْ دَرَجَةِ الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ قَالُوا: بَلَى، يَا رَسُولَ اللهِ قَالَ: إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ، وَفَسَادُ ذَاتِ الْبَيْنِ الْحَالِقَةُ]. (سنن ابي داود: ٤٩١٩).

له ابودرداء رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: ایا د روژې، لمونځ او خیرات او صدقې له درجې هم درته لویه درجه نه درښایم؟ صحابه کرامو وویل: ولې نه د الله رسوله! هغه وویل: خپل منځ کې سره صلحه سلا کول، او خپل منځ کې ورانې ویجاړې حالقه ده (نیک عملونه له منځه وړي)

د عاريې بيان او تفصيل

٦٩٠ -: عَنْ أَبِي أُمَامَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، يَقُولُ: [الْعَارِيَةُ مُؤَدَّاةٌ، وَالْمِنْحَةُ مَرْدُودَةٌ]. (سنن ابن ماجه:٢٣٩٨)

له ابوامامه رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم نه ما اورېدلي دي ویل یې: عاریه به بېرته ادا کولی شي او منحه (عطیه) به بېرته مالک ته ورکړل کېږي.

د شېدو لپاره چا ته بزه ورکول جنتي عمل دی

٦٩١ -: عَنْ عَبْدِاللهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: [أَرْبَعُونَ خَصْلَةً أَعْلَاهُنَّ مَنِيحَةُ العَنْزِ، مَا مِنْ عَامِلٍ يَعْمَلُ بِخَصْلَةٍ مِنْهَا رَجَاءَ ثَوَابِهَا، وَتَصْدِيقَ مَوْعُودِهَا، إِلَّا أَدْخَلَهُ اللهُ بِهَا الجَنَّةَ]. (صحيح البخاري: ٢٦٣١).

له عبدالله بن عمرو رَضِيَ اللهُ عَنْهَ نه روایت دی وایي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: څلوېښت لوی خویونه دي او د لوی اجر والا په کې چا ته بزه (وزه) ورکول دي، هیڅ څوک نشته چې پر دغو خصلتونو او خویونو باندې د ثواب په نیت عمل کوي، او په وعدو یې د تصدیق عقیده وي مګر الله به یې جنت ته داخل کړي.

٦٩٢ -: عَنِ البَرَاءِ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ:

[مَنْ مَنَحَ مَنِيحَةَ لَبَنٍ أَوْ وَرِقٍ أَوْ هَدَى زُقَاقًا كَانَ لَهُ مِثْلَ عِتْقِ رَقَبَةٍ]. (جامع الترمذي: ١٩٥٧)

له براء بن عازب رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ نه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه نه مې اورېدلي دي ویل یې: څوک چې چا ته د شېدو مال، یا درهم ورکړي او یا ورته ورکه لاره وښايي نو د یو غلام ازادولو په څېر ثواب به یې وشي.

د بچو ترمنځ به په هبه کې عدل کول

٦٩٣ -: عَنْ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ: [أَنَّ أَبَاهُ نَحَلَ ابْنًا لَهُ غُلَامًا، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشْهِدُهُ، فَقَالَ: أَكُلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتَهُ مِثْلَ مَا نَحَلْتَ هَذَا؟، قَالَ: لَا، قَالَ: فَارْدُدْهُ]. (سنن الترمذي: ١٣٦٧).

نعمان بن بشير رضي الله عنه نه روایت دی چې خپل پلار یې ورته تحفه کې یو غلام ورکړی و، نو نبي صلی الله علیه وسلم ته راغی ترڅو په دې یې ګواه کړي، هغه ورته وویل: ایا ټول بچو ته دې داسې تحفې ورکړې دي لکه ده ته چې دې ورکړی دی؟ هغه وویل: نا، نبي صلی الله علیه وسلم وویل: بېرته دې تحفه واپس کړه.

تحفه قبلول د مسلمان صفت دی

٦٩٤ -: عَنْ خَالِدِ بْنِ عَدِيٍّ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: [مَنْ بَلَغَهُ مَعْرُوفٌ عَنْ أَخِيهِ مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ، وَلَا إِشْرَافِ نَفْسٍ، فَلْيَقْبَلْهُ وَلَا يَرُدَّهُ، فَإِنَّمَا هُوَ رِزْقٌ سَاقَهُ اللهُ إِلَيْهِ]. (مسند احمد: ١٧٩٣٦)

خالج بن عدي الجهني رضي الله عنه وايي ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم نه اورېدلي دي ویل یې: چې سوال او غوښتنې نه بغیر کوم مسلمان ورور ته له چا نه څه ورسيږي، چې بیخي یې ورته ځان هم نه وي معرفي کړی (چې زه یې مستحق یم) نو قبول دې کړي، ځکه چې دا داسې رزق چې الله ورته راورسو.

الحمدلله الذي تتم بنعمته الصالحات وله الحمد أولا واخرا

ادخلوها بسلام آمنين

IslamHouse.com

IslamHousePs IslamHousePs zECqhR IslamHouse.com

islamhouseps

For more details visit
www.GuideToIslam.com

GUIDE TO ISLAM

contact us :Books@guidetoislam.com

GuidetoIslam.org Guidetoislam1 Guidetoislam www.Guidetoislam.com

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

هاتف: ٩٦٦١١٤٤٥٤٩٠٠+ فاكس: ٩٦٦١١٤٩٧٠١٢٦+ ص ب: ٢٩٤٦٥ الرياض: ١١٤٥٧

ISLAMIC PROPAGATION OFFICE IN RABWAH

P.O.BOX 29465 RIYADH 11457 TEL: +966 11 4454900 FAX: +966 11 4970126

د ژوند په هره برخه کې
نبوي ارشادات او پېغمبري لارښوونې

د کتاب په اړه: د اهل السنت و الجماعت په نېز له قران کريم څخه وروسته نبوي حديث د احکامو لپاره دوهم مصدر دی، نبوي سنت هم ستره مرتبه لري او دومره تشريعي قوت لري چې ترسره کول يې پر مسلمان لازمي دي او اتباع يې واجب ده، که د سند او متن له مخې حديث دروست ثابت شي نو د اسلامي شريعت د ودانۍ لويه برخه هم تشکيلوي او د حکم په تصديق کې يې هر صحيح او صريح خبر او عمل د قران په مرتبه کې دی، په دې د مخکنو سلفو علماؤ او وسنيو پېړو کارو علماوو اتفاق رايه ده، نو په رسالت باندې زمونږ د ايمان له مخې مو فرض وګڼله چې خلک بايد د اسلامي دين له هغې چينې خړوب شي چې په هواء پرستۍ يې اوبه نه وي خړې شوي، ترڅو په علم او ديني بصيرت د ګرد انسانيت سردار صلى الله عليه وسلم په ارشاداتو علم او عمل دواړه ولري.

IslamHouse.com